

د غوايي خيرات

Ketabton.com

ليکوال: منشي پريم چند

سريزه، سمون او راټولونه: صفي الله ملاخېل

۱۳۹۴ لمريز کال

د غوايي خيرات

ليکوال

منشي پرېم چند

پښتو ژباړن

محمد حليم ستانکزی

سريزه، سمون او ټولونه

صفي الله ملاخېل

کال: ۱۳۹۴ المريز

کتاب پښندنه:

- د کتاب نوم: د غوايي خيرات
ليکوال: منشي پريم چند
پښتو ژباړن: محمد حليم ستانکزی
سريزه اوسمون: صفي الله ملاخېل
خپرونډی: د افغانستان ملي تحريک، فرهنگي خانگه
وېبپاڼه: www.melitahrik.com
ډيزاين: ضياء ساپی
پښتۍ ډيزاين: فياض حميد
چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه
چاپ کال: ۱۳۹۴ ل کال / ۲۰۱۵ م
د تحريک د خپرونو لړۍ: (۱۱۹)

يادونه: د چاپ حقوق له ملي تحريک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسوليت ليکوال پورې اړه لري.

يادونه او مننه

له انيس ورځپاڼې د غوايي خيرات ناول د پښتو ترجمې د راټولو او د مقدمې د ليكلو په برخه كې له ما سره گران استاد سرمحقق زلمي هېوادم مل پوره مرسته كړې. بناغلي استاد دغه ناول د متن د تدوين، تصحيح او د مقدمې د ليكلو په جريان كې ماته لازمي رهنمايي كړي دي چې د نوموړي د ارزښتمنو لارښوونو له برکته دا دی د غوايي خيرات ناول پښتو ژباړه د كتاب په بڼه د ادب او فرهنگ مينه والو ته وړاندې كيږي. له گران استاد زلمي هېوادم مل څخه د زړه له كومې مننه كوم.

په درناوي

صفي الله ملاخېل

فهرست

- عنوان.....مخ
- د لارښود استاد گزارش.....الف
- زما خبرې.....۱
- لومړۍ څپرکۍ
- د منشي پرېم چند پيژندنه.....۳
- د منشي پرېم چند زده کړې.....۳
- ادبي آثار.....۴
- د پرېم چند لنډې کيسې او ټولنيز واقعيتونه.....۶
- د پرېم چند د لنډو کيسو د ليکنې بڼه.....۱۰
- پرېم چند او د اردو ژبې ننني ليکوال.....۱۱
- منشي پرېم چند او هندي فلمونه.....۱۲
- پرېم چند د اردو ژبې ليکوالو له نظره.....۱۸
- دوهم څپرکۍ
- د غوايي خيرات لنډه شننه.....۲۱
- د غريبو او ناچاره کورنيو د ستونزو او.....۲۱
- عقايدو او مقدساتو ته احترام.....۲۳
- د بيلابيلو اديانو پيروان سوله ييز ژوند ته رابلل.....۲۴
- د ښاري او اطرافي ژوند تفاوتونه.....۲۴
- پرېم چند ته حيا او عزت ډېر ارزښت لري.....۲۴
- د کورنۍ د غړو ترمنځ نزاکتونه.....۲۵
- کورنۍ اړيکې.....۲۵
- په ټولنه کې د ښځې په رول فلسفي بحثونه.....۲۷

- د خرافاتو پر ضد مبارزه..... ۲۹
- د ماشومانو تربیې ته توجه او شخصیت ته احترام..... ۲۹
- منشي پرېم چند په مینه کلک باور لري..... ۳۰
- په ټولنه کې د نارینه او نسځې د رول بیانول..... ۳۱
- پرېم چند افغان داسې انځوروي..... ۳۲
- بشر دوستي..... ۳۴
- د طبي بوټو د درملنې رازونه رانښيي..... ۳۵
- بنکار..... ۳۵
- منشي پرېم چند د ټولني د پرمختگ لپاره..... ۳۲
- د فساد غندنه..... ۳۲
- د ورزش او ورزشکار ستاینه..... ۳۲
- په روشنفکرۍ باور درلودل..... ۳۹
- زده کړو ته اهمیت ورکول..... ۳۹
- مفيد او ملي سیاست کول..... ۴۰

درېم څپرکی

- ژباړه او اهمیت یې..... ۴۱
- د ادبي آثارو ژباړه..... ۴۲
- د ښه ژباړن اوصاف..... ۴۴
- د ښې ژباړې اوصاف..... ۴۵
- د پرېم چند خیرات پښتو ژباړې..... ۴۲

څلورم څپرکی

- د غوايي خیرات..... ۴۸
- ماخذونه..... ۱۸۴

د تحريك يادښت

د افغانستان ملي تحريك د (۱۳۹۳ ل) كال په پيل كې له خپلو گرانو هېوادوالو سره ژمنه كړې وه چې د دې كال په بهير كې به (شل عنوانونه) بېلابېل ديني، علمي، ادبي او ټولنيز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې كوي. ملي تحريك دا ژمنه د ياد كال د كې پر (۲۸) مه نېټه پوره او د يوې پرتمينې غونډې په ترڅ كې يې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې كړل. ملي تحريك په ياده غونډه كې ژمنه وكړه چې د (۱۳۹۴ ل) كال په بهير كې به انشاء الله د خداى (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې كوي. طبيعي خبره ده چې دا اسانه كار نه دى، ډېر زيات زيار او زحمت ته اړتيا لري، خو ملي تحريك ټينگ هوډ كړى چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملي كوي. دا اثر چې ستاسو په لاس كې دى د همدې (سل عنوانونو) ژمنه كړو اثارو له جملې څخه دى، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحريك هيله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې گټه پورته كړي. ملي تحريك له ټولو هغو ليكوالو، ژباړونكو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندويانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهير كې يې يو بل سره مرسته او ملگرتيا كړې او دا فرهنگي بهير يې بريالى كړى، د زړه له كومې مننه كوي او كور وداني ورته وايي.

د هېواد د فرهنگ د ښېرازۍ په هيله

د افغانستان ملي تحريك فرهنگي خانگه

د لارښود استاد گزارش

د تېزس نوم: د منشي پريم چند خيرات

خپرونکی: صفي الله ملاخېل

د خپرنې هدف: د ماسترۍ تحصيلي دورې تېزس

د ليکلو کال: ۱۳۹۴ هـ ش

لارښود: سرمحقق زلمی هېوادمل

د دې تېزس اساسي موضوع، د منشي پريم چند د (خيرات) نومي ناول ټولونه، سمونه او تدوين دی. د دې ناول پښتو ژباړه په ۱۳۷۰ هـ ش کال په اقساطو د انيس په ورځپاڼه کې چاپ شوې وه. ده داناوول په ډېر کړاو د انيس ورځپاڼې له بيلا بيلو گڼو راټول کړی، سم کړی او بيا يې د ناول بشپړ متن تدوين کړی او په حقيقت کې د دې ناول دا پښتو ژباړه يې تياره کړې او يو نوی متن يې زموږ فرهنگي حلقو ته وړاندې کړی دی. د انيس ورځپاڼې د يادو گڼو - چې ناول په کې خپور شوی دی - د پيدا کېدو تکاليف او مشکلات بناغلي خپرونکي په خپله سرريزه کې بنوولي دي.

له دې سر بېره بناغلي خپرونکي د ناول، د ناول د ليکلو او ژباړې په باب تر ممکنه حده معلومات را پيدا کړي او په مقدمه کې يې راوړي دي. د ناول د ژباړې، د ناول د محتوا د تحليل او هم په فرهنگ کې د ژباړې پر ارزښت خپرونکي په ځانگړيو خپرکيو کې خبرې کړې دي.

میتود:

د منشي پريم چند د خيرات متن د معاصرو اصولو او روشونو سره برابر تدوين شوی دی او په مقدمه کې د شويو تحقيقاتو او مباحثو په بشپړولو کې دا تېزس د تشریحي میتود تابع دی.

نتیجه:

ما چې د دې متن په تدوين، تحليل او تشریح کې د ده کارونه وکتل، د معاصر تحقیق او تدوين له اصولو سره برابر دي او د ماستری د تحصیلي دورې د یوه تېزس شرایط یې زما په پوهه پوره کړي دي، نو ځکه زه محترم بورډ ته پیشنهاد کوم چې دا تېزس د دفاع غونډې ته وړاندې شي.

په درناوي

سر محقق زلمی هېوامل

زما خبرې

د منشي پرېم چند د غوايي خيرات د ناول پښتو ژباړه په ۱۳۷۰ کال کې د انيس په ورځپاڼه کې خپره شوې وه. دغه ژباړه په يوه مشخص ځای کې خوندي شوې نه وه، بلکې خوره وره وه او علت يې هم دا و چې هغه وخت په افغانستان کې جگړې وې او د انيس اخبار په منظم ډول په هيڅ اداره کې نه و کليکسون شوی. کله چې ما د ماسترۍ د تېزس لپاره دغه موضوع وټاکله نو د ناول تر ټولو مخکې بايد د دې درک معلوم کړی وای چې د یاد ناول پښتو ترجمه بشپړه پيدا کولی شم که نه؟ نو مې يو ځل د کابل عامه کتابخانه ته سر وړښکاره کړ، هلته مې وليدل چې يادې کتابخانه کې د ۱۳۷۰ لمريز کال انيس اخبار په پوره ډول نه دی خوندي شوی، يعنې په هره مياشت کې څو ورځې له خوندي کېدو پاتې شوې، ځکه خو ناول نيمگړی و، زړه مې خفه شو؛ بيا لارم د انيس ورځپاڼې مرکزي دفتر ته ما ويل هغوی خو به حتماً خپل اخبار په منظم ډول خوندي کړی وي، خو چې هلته لارم د انيس ورځپاڼې يوه مسوول چې د يوه زوړ مېز تر شا ناست و، کښېنولم او د زړه خواله يې راسره وکړل.

د انيس ورځپاڼې ياد مامور د کيسو په لړ کې راته د کورنيو جگړو په وخت کې د خپل اخبار کيسه وکړه، هغه راته وويل چې د وخت ټوپکسالاران راغلل او موږ ته يې د خلقي او پرچمي په نوم ښکښلې وکړې، وهل ډبول يې راکړل او د اخبار ټول وسايل او وسايل آن ترستپلره يې له ځانه سره يوړل او ودانۍ ته يې اور واچاوه.

د انيس اخبار ياد مسوول زياته کره چې اوس ورسره د حامد کرزي له دورې وړاندې د انيس ورځپاڼې يوه پاڼه اسناد هم نه شته، پوه شوم چې دلته هم

کار و نه شو. خفگان مې شو چنده شو، ځکه د انیس ورځپانې مرکزي دفتر چې زما ترې ډېره تمه کېده هم را سره همکاري ونه شوای کړای. له دې وروسته راته فکر پیدا شو چې د چاپي رسنیو او اسنادو د خوندي کولو یو بل مرکز د افغانستان د علومو اکاډمۍ کتابخانه ده. په همدې خاطر خو ورځې وروسته مې دغې کتابخانې ته سرورښکاره کړ، هلته مې د کتابخانې له یوې مسوولې څخه د انیس ورځپانې د ۱۳۷۰ کال کلیکسون وغوښت، هغې راته د یادې ورځپانې د اویایم کال درې ټوکه کلیکسون راکښته کړل.

کله چې مې دغلته یاد ناول وکوت ومې لیدل چې د ناول یو ډېره زیاته برخه خوندي ده، خو یوه نیمه

په دغه ځای کې هم نه ده خوندي شوې، له یوې خوا خوشحاله شوم خو له بلې خوا په دې خاطر اندېښمن وم چې هغه برخې چې دلته هم نه دي خوندي، هغه به څنګه پیدا کړم؟ نو مې ژر ژر هغه برخې چې د علومو اکاډمۍ په کتابخانه کې خوندي وې له ځان سره نوټ کړې، بیا لارم د کابل عامه کتابخانې ته، هلته مې وکتل چې هغه برخې چې د علومو اکاډمۍ په کتابخانه کې خوندي شوې نه وې، دلته خوندي شوي دي، یو ځل بیا مې د اخبار ټولې ګڼې د تاریخ او ورځو په اساس دقیقې وکتې او پوه شوم چې هیڅ برخه یې کمه نه ده، نور مې نوزره پوره ډاډه شو او د ناول په راټولولو مې پیل وکړ او دا دی نن مې خپل کار پای ته ورساوه او د غوايي خیرات ناول پښتو ژباړه مې د منشي پریم چند له لنډې پیژندنې سره د یوه اثر په توګه د علم او ادب مینه والو ته وړاندې کړ.

په درناوي

صفي الله ملاخېل

د منشي پر ټم چند پېژندنه

دهنپترای چې په منشي پر ټم چند مشهور و نه یوازې د هند په پراخه خاوره کې د اردو ژبې لومړنی کیسه لیکونکی گنل کیږي، بلکې هغه د خپلو آثارو په وجه په هند کې د اردو ژبې د لنډې کیسې لیکنې خانگې ته دومره شتمني ور بخښلې ده چې وروسته تر هغه هلته هېڅکله ددغه ادبي ژانر د زوال وېره احساس نه شوه. غواړم هغه څه چې مې له اردو منابعو څخه د منشي پر ټم چند ژوند، ادبي کارونو او آثارو په اړوند په پښتو ژباړلي دي وړاندې کړم. خو د دغه نامتو لیکوال د نړۍ لید، فکر، ژوند او لیکنو سره یو څه اشنا یې پیدا کړو.

د منشي پر ټم چند زده کړه:

منشي پر ټم چند د ۱۸۸۰ عیسوي کال د جولای د میاشتې په یودېرشمه نېټه د هند د بنارس د ښار(۱:ج) څلور کیلو متره لرې د لمهې په کلي کې زیږیدلی دی. د ده اصلي نوم دهنپترای و.(۲:۴۵۰) د ده پلار عجایب رای د ډاک په محکمه یعنی پوستي شعبه کې د میاشتې په شل روپۍ نوکري کوله. د پلار له مړینې څخه په پنځلس کلنۍ کې د (شیوراني) په نامه نجلی سره واده وکړ. عجایب رای له اردو ژبې سره ډېره مینه لرله او دغه علت و چې پر ټم چند ته هم په اول سر کې د اردو پوهه او تعلیم ورکړ شو. دغه پوهنه د پنځو کالو په عمر کې شروع شوې وه. ابتدایي درس یې له مولویانو څخه تر لاسه کړ. له هغه نه پس په کاشي کې یې په کویز کالج کې داخله واخیسته او له همدغه ځایه یې د انټرنس امتحان پاس کړ.

د انټرنس په ازموینه کې په ناکامېدو له کالج څخه ووت او د میاشتې په اتلس روپۍ یې د استادۍ نوکري شروع کړه. په ۱۸۹۹ عیسوي کال کې د ښوونځي د ښوونکي په توگه وگومارل شو چې په هغه زمانه کې د میاشتې اتلس هندي روپۍ یې معاش اخیست.. ورو ورو یې دغه کار پرېښود، بیا سب ډیپټي انسپکټر شو او بیا یې د ډیپټي انسپکټر درجې ته ځان ورساوه، له دې سره سره یې تعلیم هم جاري وساته او

د شخصي يعني پرايو بټ امتحان په واسطه يې B.A وکړه. په ۱۹۲۲ عيسوي کال کې يې د (جليان واله) د پېښې او د (عدم تعاون) د نهضت په نتيجه کې له کار څخه استعفا وکړه، ده د خپلو ازادانه خيالاتو له کبله پر ۱۹۲۰ ميلادي کال کې سرکاري نوکري پرېښوده او د عدم تعاون په تحريک کې ورگډ شو (۳: ۱۴۶) او بيا د ۱۹۳۶ عيسوي کال د اکتوبر د مياشتې اتمې پورې په بيلابيلو وختونو کې د مختلفو ورځپاڼو او مجلو په ادارو کې د يو مطبوعاتي کار کوونکي (مطبوعاتچي) په توگه بوخت و. ده د ماهوري، نس او جايرن نومو مجلو مدیریت وکړ او پر ۱۹۳۹ ميلادي کال د يوې مهلکې ناروغۍ جلودر په واسطه په بنارس کې په حق ورسېد.

ادبي آثار:

پرېم چند له کوچنيتوب نه د کيسو او ناولونو له لوستوسره شوق درلود. د ديارلسو کالو په عمر کې يې بې شماره کتابونه لوستي وو. د رتن ناتھ سر شار، مرزا رسوا او د مولانا شرر په تصنيفاتو ډېر مين و، لکه وړاندې مو چې وويل ده د کوچنيتوب نوم دهنپت رای و، خو د ده تره به دی د نواب رای په نوم يادواه. ده ليکوالي په اردو ژبه کې پيل کړې ده او د نواب رای په نوم يې کيسې ليکلې، د ده لومړۍ کيسه " ثنار کا سب سې انمول رتن " د اردو په مشهوره مجله " زمانه " کې پر ۱۹۰۷ ميلادي کال چاپ شوې ده. څه وخت چې د ده د اردو ژبې د کيسو يوه مجموعه انگرېزي حکومت ضبط کړه، نو ده د پرېم چند په نوم ادبي کار شروع کړ او په همدغه نوم يې شهرت وموند. په هندي ژبه کې دده لومړنۍ چاپ شوې کيسه " پنج پر ميشور " نومېده. (۴: د) ده په خپل ژوند کې ۳۵۰ کيسې او ۱۳ ناولونه وليکل. د ده کيسې په " ماسرور مينۍ " چې اته جلده دي او " گوپت دهن " کې چې دوه جلده دي چاپ شوي دي. سيواسدن، پرتگيا، وردان، نرملا، کرم بهومي، رنگ بهومي، غبن، پرېم اشرم، کآيا کليپ او گودان د ده نامتو او باشهرته ناولونه دي. (۵: ۱۴۶) د منشي پرېم چند د کيسو او ناولونو له مطالعې څخه موږ دې نتيجه ته رسېږو چې د هغه لوی صفت د نوموړي پراخه خواخوږي او همدردي ده. هغه د فرد لپاره هيڅکله هم بې رحمه نه دی. له گناه څخه کرکه کوی؛ مگر له گهنگار څخه نه غواړي نوموړي پوه کړي چې ځان وپيژني او

- اصلاح وکړي. پرېم چند د ليکنو پر مهال هڅه کوي چې ځان له هر ډول افراط څخه ازاد وساتي او پر رښتياوو او حقايقو ولاړې ليکنې يې کړي دي. (۶: ۲۷۱)
- د پرېم چند لنډې کيسې، نندارليکونه او ځينې نورې متفرقې ليکنې سر بېره پر ادبي ارزښت د زيات تاريخي ارزښت لرونکې هم دي. (۷: ۱۳۶)
۱. د پرېم چند له داستاني مجموعې چې په ۱۹۰۹ کال کې خپره شوه:
 ۲. پرېم پچيسې، د کيسو مجموعه (په دوه برخو کې)
 ۳. پرېم بتيسې، د کيسو مجموعه (په دوه برخو کې).
 ۴. پرېم چاليسې؛ د کيسو مجموعه (په دوو برخو کې)
 ۵. زاد راه، د کيسو مجموعه.
 ۶. دود کې قيمت (د شيدو بيه) د کيسو مجموعه.
 ۷. فردوس خيال، د کيسو مجموعه.
 ۸. واردات، د کيسو مجموعه.
 ۹. اخري تحفه؛ د کيسو مجموعه.
 ۱۰. خواب و خيال، د کيسو مجموعه.
 ۱۱. خاک پروانه، د کيسو مجموعه.
 ۱۲. ديهات کې افسانې (د کلي کيسې)
 ۱۳. ميرې بهترين افسانې (زما ښې کيسې) په دغې مجموعه کې هغه کيسې شاملې دي چې په خپله پرېم چند غوره کړې دي.
 ۱۴. باز يافت.
 ۱۵. خون سفيد.
 ۱۶. پرېم چند کې منتخب بهترين افسانې (د پرېم چند غوره شوې ښې کيسې). دا مجموعه په ۱۹۸۶ عيسوي کال کې د دوهم ځل لپاره په لاهور کې خپره شوې ده.
 ۱۷. اسرار محبت؛ د پرېم چند لومړنی ناول چې په ۱۹۰۹ عيسوي کال کې خپور شوی دی.
 ۱۸. سيواسدن.
 ۲۰. غبن.

۲۱. گودان، په ۱۹۳۲ عيسوي کال کې خپور شوی دی.

۲۲. میدان عمل، په ۱۹۳۲ کال کې خپور شوی دی.

پرېم چند سر بيره پر دغو آثارو، خو نورې کيسې هم لري چې په ځانگړې توگه د فلم جوړوونکو لپاره کينل شوي دي، خو د هغو پر بنسټ فلمونه جوړ شي چې په دې برخه کې به وروسته څو خبرې ولرو.

همدا راز ځينې محققين عقیده لري چې د (مسافر) تر عنوان لاندې يوه داستاني مجموعه هم د پرېم چند له آثارو څخه ده حال دا چې دغه اثر د منشي پرېم چند له آثارو څخه نه دی، بلکې د کوم بل ليکوال اثر دی او په مبهم ډول سره د پرېم چند د نوم يادونه، د هغه له نوم او شهرت څخه په گټه اخيستو دلالت کوي.

په مجموعي توگه د پرېم چند د لنډو کيسو شميره دوه سوه پنځه او ياوو ته رسيږي چې د اردو ژبې ډېر لږ کيسه ليکونکي د کيسو د معيار او شمير له مخې د هغه سره سيالي کولی شي.

د پرېم چند لنډې کيسې او ټولنيز واقعيتونه:

پرېم چند تر زياتې اندازې له گورکي او تولستوي څخه متاثر دی. نوموړي د دولتي دندې تر پرېښودو وروسته د هند د بزرگانو په باره کې ليکنې پيل کړې. نوموړي د دغه کار لپاره د کلي ژوند اختيار کړ او د هندي ټولني ناوړه رسم او رواجونه يې غندلي دي. (۸: د)

که د پرېم چند لنډې کيسې په غور سره ولوستل شي نو لوستونکی په اسانۍ سره په دې حقيقت پوهيدلی شي چې د دغه نوميالي ليکوال ځينې کيسې د يوې اوږدې مودې څخه وروسته نن هم د مطالعې خاوندانو ته په زړه پورې دي.

ځينې کيسې يې د کيسه ليکنې د فن له پلوه دومره بشپړې ښکاري چې پر هغو باندې بل هيڅ شی نه شو زياتولی. که د پرېم چند د لنډو کيسو مجموعو ته نظر وکړو نو دا ټکی جوتيری چې د نوموړی مجموعې د معيار او کيسه ليکنې د فن له پلوه، سره يو شان نه دي. د بيلگې په توگه د (سوز وطن) د مجموعې د کيسې د کيسه ليکنې د فن د ادبي معيار په لحاظ د وروستيو مجموعو د کيسو سره زيات توپير لري او موږ نه شو کولی چې د (سوز وطن) کيسې د اوسنيو کيسو په کتار کې شاملې کړو.

د (پرېم پچسي) د مجموعې کيسې د کيسه ليکنې د فن په لحاظ خامې بنکاري، خو کولی شو په هغو کې د لنډې کيسه ليکنې لومړني شرطونه ومومو. په نوموړو کيسو کې په کليشه يي توگه او د رومانيزم له دايرې څخه ژوند ته نظر شوی دی. د پېښو تسلسل په کې طبيعي نه، بلکې تصنعي بريښي.

د (پرېم بتيسي) د مجموعې کيسې هم په همدې بڼه او فورم کښلې شوې دي. خو د مخکينۍ مجموعې د کيسو په پر تله بڼې ليکل شوې دي. که له دغو مجموعو څخه تېر شو او د (پرېم چاليسي) مجموعه مطالعه کړو، نو له داسې کيسو سره مخامخ کېږو چې د مخکينۍ مجموعې له کيسو سره زيات توپير لري او په خپله پرېم چند د ليکوالۍ په ميدان کې د زيات رياضت څخه وروسته، نوی د لنډې کيسې ليکنې په فن باندې د منلو وړ حاکميت موندلی دی. له دغو کيسو نه څرگندېږي چې پرېم چند د مينتوب له خيالي نړۍ څخه راوځي، د ژوند ترخو حقيقتونو ته نظر کوي او په دې پوهېږي چې نړۍ د شاعرانه انصاف چاپيريال نه دی او ښايي نړۍ د بې عدالتيو ځای وي. په دې نړۍ کې يو تن د خپل استعداد څخه زيات له هغه څه نه چې زړه يې غواړي، گټه اخلي او بل ډېر لږ خپلو هيلو ته رسېږي. يو تن د اړتيا څخه زيات آرامي، سوکالي او خوښي تر لاسه کوي او بل خپله خوله او وينه سره يوه کوي خو بيا هم ډېر لږ مقصد ته رسېږي.

پرېم چند له دې حقيقت سره اشنا کېږي چې د نړۍ ټولې دوستي اخلاص او مينه عارضي بڼه لري او انسان د خپلو هيلو، غوښتنو او حسد د لاس آله دی. لنډه دا چې هغه د ژوند په حقيقت او راز ښه پوهېږي د رياليزم د سبک د غوره کولو په خاطر هڅه او هاند کوي او په خپلو وروستيو داستاني مجموعو کې همدغه سبک په پام کې ساتي، خو د پرېم چند د ذهني ارتقا د لوري د درک کولو په خاطر د هغه د لومړنيو کيسو مطالعه هم ضروري انگيرله کېږي.

(راه نجات) او (کفن) د پرېم چند ريالستيکي کيسې دي چې په کې د ژوندانه ترخه حقيقتونه په يو هنري فورم کې انځور شوي دي. د زمانې په تيريدو سره پرېم چند د يو مترقي ليکوال په توگه پيژندل کېږي. د مترقي انسان له نظره انسانان په

فطري لحاظ سره نیک وي. دا د ژوندانه د چاپیریال اغیزې دي چې هغوی د بدیو خوا ته راکاږي.

د (راه نجات) په کیسه کې ښودل شوي دي چې د انسانانو طبیعي او فطري کمزوري د تراژیدو د رامنځته کیدو سبب کیږي او پرېم چند د ارواپوهنې د یو متخصص په توګه، د انسان په باطن کې پټې بدې، د تراژیدو د ایجاد سبب ګڼي د (شیدو بیه) او (تنګسیا) د هندوانو د عقایدو او دودونو پر اساس کښلې شوې کیسې دي. په هغو ټولنو کې چې د کونډو ښځو دوهم واده نا مناسب ګڼل کیږي او د خلکو د ټیټو پر ګڼو سره ناسته ولاړه غوره نه انگیرل کیږي، په هغو ټولنو کې داسې پېښې چې په دغو دوو کیسو کې انځور شوي دي، زیاتې پېښېږي.

دا دوې کیسې ځکه د پرېم چند په اصلاحي کیسو کې شمیرل کیږي چې هغه د خپلو دغو دوه کیسو په وجه د ټولنې د پوهو او باخبرو وګړو پاملرنه د کونډو ښځو دوهم واده او د ټولنې د وګړو د پر ګڼو تر منځ د توپيرونو له منځه وړلو ته اړوي.

«لاتري»، شکوه «شکایت» او «مشر ورور» د پرېم چند طنز په کیسې دي. پرېم چند په خپلو دغو کیسو کې په انساني کمزوریو او نواقصو انتقاد نه کوي، بلکې د خدا او ټوکو سره د لوستونکو پام ورته اړوي. کله چې لوستونکي نوموړو نقصونو ته متوجه کیږي نو فکر کولو ته یې اړ باسي. لوستونکی به زیات وخت ته اړتیا نه لري خو دا نتیجه تر لاسه کړي چې انسان په بنسټیزه توګه د خطا او نسیان ناروغ دی او د انسان ظاهوري بڼه او باطن سره یو شان نه دی. انسان تل د خپلو عیبونو څخه سترګې پټوي او د نورو د عیبونو په ښکاره کولو پسې لالهانده وي.

ښځه د مېړه پر کړو وړو انتقاد کوي، حال دا چې هغه یې خوښیږي. مشر ورور ځای او بې ځایه پر کشر ورور منت کوي او د قضیې معکوس هم امکان لري او که چیرې ګټه په منځ کې وي، نو ملګری بل ملګري ته دوکه ورکوي. غرض دا چې انسان دوستي، نږد یوالی او اړیکې، ډېر ځله یوې ناز کې مرحلې ته رسیږي او له منځه ځي. په نړۍ کې داسې پېښې زیاتې رامنځته کیږي او که د دغو پېښو معکوسي پېښې رامنځته شي نو د تعجب وړ بریښي.

قزاقی یوه عاطفي کیسه ده، خو له سلگونو حقیقتونو څخه ښکلی، قزاقی د اردو ژبې په کیسو کې یوه نه هیریدونکې او ژوندی څېره ده. دغه کیسه د ماشومتوب د دورې د یادونو د رنگ او بوی په لرلو سره لوستونکي د ماشومتوب د زمانې یادونو ته راکاږي. د هغې زمانې یادونو ته چې په هغه کې کاینات مور ته د یوې نوې تجربې حیثیت درلود او هر څه مور ته ټوله خوښي وه.

پرېم چند په «لاتري»، «راه نجات»، «تنگسیا»، «د شیدو بیه» او خپلو څو نورو کیسو کې د خپل ټولنیز ژوند د تیارو کیسه ځانگړی ارزښت لرونکې او د ریالیزم د سبک د یوه غوره بیلگه ده، چې په پوره بې رحمۍ سره د کاغذ پر مخ کښل شوي ده. دا چې غربت او تنگسیا څومره انسان ټولني ته بې احساس او خود غرضه وړاندې کوي، د کیسي موضوع جوړوي.

په کیسه کې لیدل کیږي چې «گیسو» او «مادهو» څومره بې رحمه ښکاري، خو په کومه څېره کې چې را انځور شوي دي، حق د هغو په لوري بریښي. د هغوی د خبرو اترو څخه د لیکوال د ټولني د خلکو پر دودونو باندې نیش لرونکی طنز ور پېږي. «میسر وویل: د مړي د سوزولو لپاره خو مو خس لاس ته راوړل. ما هو وویل: هلته خس زیات شته. اوس باید کفن واخلو.

– څه ناوړه دود! هغه څوک چې په خپل ټول ژوند کې د اغوستلو لپاره کوم شی ونه موند پس له مرگه باید ورته نوی کفن واخلو.

– کفن هم د مړي سره سوزي.

– نو څه پاتې کیږي. که همدغه پنځه روپۍ مو د مخه لاسته راوړي وای نو د هغه په علاج او دارو درمل به مو مصرف کړی وای»

منشي پرېم چند نه یوازې د ژوند تیاره اړخونه، بلکې د ژوند روښانه گوښې هم پخپلو کیسو او ناولونو کې انځوروي. د هغه په نظر، انسان یوازې د خپلو هیلو، حرص، غوښتنو او غرض په منگولو کې راگیر نه دی، بلکې د نیکی د احساس څخه هم برخمن دی. دا یو حقیقت دی چې د ژوند په لاره کې په هر قدم کې د خنډونو سره مخامخ کیږو، خو نیک انسانان هم په نړۍ کې شته.

که داسې نه وای نو نړۍ به د ویرې نه ډک ځای و. مینه او دوستي، فرض پیژندنه، صداقت، رښتینوالی او انصاف به هېڅ موجود نه و، که نړۍ له دومره بدیو سره سره، په زړه پورې او د خوښې ځای دی سبب یې دا دی چې نړۍ په بشپړه توګه د تیارو زړونو پناه ځای نه دی، بلکې د هر انسان په زړه کې د نیکۍ او ښېګڼې احساس هم شته. یوازې باید هغه ولټول شي او په مناسبه توګه سره، روښانه کړای شي. په همدې وجه، پرېم چند د ژوند د روښانو ګوښو عکاسي هم کوي.

د «طلوع محبت»، «عیدګاه» او «قزاقی» په کیسو کې د ژوند د روښانه ګوښو انځورونه د لوستونکو مخې ته ایښودل کیږي. داسې ښکاري چې د پرېم چند کیسې د لمر او سیوري، خبر او شر انځورونه دي. همدې ته باید ریالیزم وویل شي او که نه نو یوازې د ژوند د تیارو ګوښو عکاسي ته ریالیزم نه شو ویلی.

د پرېم چند د لنډو کیسو د لیکنې بڼه:

د پرېم چند د دوه سوه پنځه او یا کیسو د لیکنې سبک او بڼې په باب د معلوماتو ارائه کول څه آسانه کار نه دی په دې لیکنه کې یوازې د هغه د څو لنډو کیسو په باب خبرې لرو چې د هغه د کیسه لیکنې د بڼې او فورم سره مو تر یوې اندازې پورې آشنا کوي.

د پرېم چند د «نړۍ قېمتي مرغلره»، «راه نجات»، «عیدګاه»، «دوې خويندې»، «پنچایت»، «طلوع محبت»، «شکوه شکایت» او څو نورې کیسې په ساده بڼه او د بیانيې په شکل کښل شوي دي او په ځینو دغو کیسو کې د کیسو د کرکټرونو او څېرې د خبرو اترو او عمل په لحاظ سره د کیسو په بهیر کې ډېره لږه برخه لري. کیسه د خپل لیکوال او یاد کرکټرونو د یوه تن له ژبې څخه بیانېږي، خو له دغو کیسو څخه هره یوه، د لیکنې جلا بڼه لري. د بیلګې په توګه «دخانه داماد» کیسه د بیانيې په شکل پیل کیږي. په منځ کې د فلش بیک «گذشته نگري» تکنیک ته اوږي او وروسته د بیانيې په شکل پر مخ ځي. د پای نه لږ څه دمخه بیا د فلش بیک تکنیک تعقیبوي.

د «مشر ورور» او «شکوه شکایت» کیسې د واحد متکلم له ژبې بیانېږي. دا کیسې د خپل لیکوال له ژبې څخه نه، بلکې د خپل اتل د کشر ورور او ښځې له ژبو بیانېږي. د

واحد متکلم بیان د پېښو له کړۍ څخه آزاد دی او د ژوند په څېر آزاد تسلسل لري. په دې وجه زیات حقيقي او واقعي برېښي.

منشي پرېم چند خپلې کیسې په موزون او لنډ ډول او هیڅکله د تفصیلونو راورلو ته تیار او مایل نه دی. د کیسې په بیانولو د جزئیاتو د یادونې څخه یوازې دومره گټه اخیستې ده چې د پېښو اغیزه یې زیاتوله. د پرېم چند د کیسو په لوستلو سره لوستونکو ته دا احساس نه پیدا کېږي چې هغه به د حاشیو او زوایدو څخه گټه اخیستې وي.

پرېم چند په دې عقیده دی چې لنډه کیسه پرته له پېښو څخه وړاندې قدم نه شي اخیستې. هغه هیڅکله کیسه په طرحه نه بدلوي او د رواني مسألو په اوږدو تشریحاتو او توضیحاتو، د پېښو د کمښت د جبران هڅه نه کوي. د هغه د لید ساحه دومره پراخه ده چې نه پرېږدي، د کیسې لوستونکی له هغه نه د باندې قدم کېږدي. ننني کیسه لیکونکي هم کولی شي د هغه د کیسو له لوستلو څخه دا زده کړي چې د کیسې پلاټ(ساحه) د کیسې د ملا د تیر حیثیت لري. د حادثو د منطقي تسلسل د ساتلو نه پرته ښه کیسه لیکل زښت گران کار دی او که د مطلب بیانول د حادثو د تسلسل څخه په گټه اخیستو سره صورت ونیسي نو لیکوال کولی شي په بري سره ښه کیسه ولیکي.

پرېم چند او د اردو ژبې ننني لیکوال:

پرېم چند هغه لیکوال دی چې خپل ځانگړی او د ستاینې وړ ادبي موقف یې تر پایه وساته. تر اوسه پورې د اردو ژبې هیڅ یو کیسه لیکونکی هغه ادبي موقف ته نه دی رسیدلی چې پرېم چند تر لاسه کړی و. د اردو ژبې هیڅ یو لیکوال په یو وخت کې په کیسه لیکنه او رومان لیکنه کې د پرېم چند تر اندازې پورې شهرت ته نه دی رسیدلی.

په تیرو وروستیو کلونو کې پرېم چند د ادبي ژوند او تخليقي کارونو په باب زیات تحقیقي او تنقیدي کارونه سرته رسیدلي دي او د هند د زیاتو ادبي منتقدینو پاملرنه یې ځان ته را اړولې ده. په دې برخه کې د «منشي پرېم چند» تر عنوان لاندې د هند د نومیالي لیکوال «مدن گوپال» یو تصنیف په تحقیقي لحاظ سره یو ښه اثر دی چې

د مستندو مآخذونو څخه په گټه اخیستلو سره د پرېم چند نږدې د ټولو کیسو د کینلو نېټې هم په کې راغلي دي.

«د پرېم چند غوره شوې نېټې کیسې» د هغه داستاني مجموعې نوم دی چې د ډاکټر خواجه محمد ذکر یا له خوا تصنیف او په ۱۹۸۶ عیسوي کال کې د دوهم ځل لپاره په لاهور کې خپره شوې ده. په دغه کتاب کې د پرېم چند پنځه ویشټ کیسې غوره شوې دي چې د کتاب په لومړي سر کې د مصنف له خوا د پرېم چند د لنډو کیسو یو لنډ جاج هم اخیستل شوی.

په همدې توگه د پرېم چند د ژوند او ادبي کارونو په باب د لیکنو په لړ کې د «فلمې ستاري» د میاشتني مجلې د ۱۹۸۷ عیسوي کال د جنوري د میاشتې په گڼه کې چې په ډیلي کې خپرېږي د «منشي پرېم چند او هندوستانی فلمونه» تر سرلیک لاندې د کشمیر د پوهنتون د اردو ژبې د ډیپارټمنټ د استاد ډاکټر برچ پرېمي یوه لیکنه خپره شوې ده چې د هندوستانی فلمي نړۍ په باب د پرېم چند د نظر څرگندونه کوي او د هغه ځینې نور ادبي کارونه راپه گوته کوي. بده به نه وي چې نوموړې لیکنې ته هم یو نظر وکړو.

منشي پرېم چند او هندي فلمونه:

د هندي فلمي نړۍ له راز راز رنگینو څه ډکه ده چې هم یې ډېر ستر ادبي او هنري خدمتونه سرته رسولي دي او هم یې د لوټماری اسباب راغونډ کړي دي. فلمي نړۍ دومره زړه وړونکې ده چې هر لیدونکی له لرې څخه د هغې پر بنکلا زړه بایلي. همدا وجه ده چې هر لیدونکی له لیرې څخه د هغې پر بنکلا زړه بایلي. همدا وجه ده چې سربیره پر نورو خلکو زیات شمیر د قلم خاوندان هم فلمي نړۍ ته مخه کوي. د ادب د نړۍ ډېر ښه او تکړه لیکوال ددغې نړۍ تر مقناطیسي اغیزې لاندې راغلی او خپل هر څه یې له لاسه ورکړي دي. په دغو لیکوالانو کې د جوش، ساغر، کرشن چندر، بگوتي، جچرن ورما، امرت لال ناگر، منتو، عباس، پندرناټه اشک، جان نثار اختر، مجروح، سردار او کیفی نومونه یادولی شو.

دغه ليکوال فلمي نړۍ ته راغلل، تر يوې مودې پورې پاتې شول او بيا له ناهيليو سره ستانه شول. د ادیبانو او شاعرانو په دغې ډله کې د اردو او هندي ژبو د ادبیاتو نومبالی او ستر شخصیت پر ېم چند هم شامل دی.

پر ېم چند د خپل ژوند په وروستيو کلونو کې له مړينې څخه يوازې دوه کاله دمخه په فلمي نړۍ کې قدم کېښود. تر هغه وخت پورې هغه په اردو او هندي ژبو د خپل قلم جوهر پر نورو باندې منلی و. د هغه ناولونه او کيسې په ادبي کرڼو کې هنگامه جوړه کړې وه.

د ۱۹۳۴ عيسوي کال د جون په مياشت کې پر ېم چند د بمبئي په مشهورې فلمي کمپنۍ «اجنتا سنيتون» کې د اته زرو هندي روپيو په بدل کې د يوه کلن قرار داد پر بنسټ فلمي نړۍ ته ور ننوت.

هغه يوازې د يوه کال لپاره قرار داد وکړ. د غږ لرونکو فلمونو زمانه رارسيدلې وه او د فلم جوړولو صنعت يو نوي پړاو ته ننوتی و. «عالم آراء» لومړی غږ لرونکی فلم و. له هغه نه وروسته د شيرين او فرهاد، نور جهان، جود ياکرارجه، مايا مجندر، امرت، منتن او حاتم طايي په شان تاريخ جوړوونکو فلمونو د هند په سينما کې يو نوی باب پرانيست.

د فلمي نړۍ د واک خاوندان د پر ېم چند د ادبي حيثيت څخه ښه خبر وو. هغوی غوښتل چې د پر ېم چند د استعداد، محبوبيت او شهرت څخه کار واخلي. گټه ترې تر لاسه کړي او خپلې کڅوړې په روپيو ډکې کړي. هغوی د پر ېم چند په شان ليکوالانو ته اړتيا درلوده چې د په زړه پورو او ښو کيسو د ليکلو استعداد ولري، نو ځکه هغوی د پر ېم چند په فکر کې شول.

له بلې خوا څخه د پر ېم چند اقتصادي وضعه هم ښه نه وه. هغه د خپلو دوو ورځپاڼو(هنس) او (چاگون) به وجه زيات پورورپی شوی و. په دې هيله چې يو څه پيسې وگټي او د خلکو پورونه ورکړي. فلمي نړۍ ته يې د راتلو پر بکړه وکړه او خپل ملگري سنياريو ليکونکي (جيتندر کمار) ته يې په لاندې متن يو ليک وليږه.

«د بمبئي يوه فلمي کمپنۍ بلنه راکوي. د معاش خبره نه ده د قرارداد خبره ده. د کال اته زره روپۍ زه دې حال ته رسيدلی يم چې غواړم د يوه کال لپاره هلته ولاړ شم.

هلته به پس له يوه كاله داسې قرارداد وکړم چې درې څلور کيسې وليکم او څلور پنځه زره روپۍ لاس ته راوړم، نو بيا به په هغو روپيو (جاگرن) او (هنس) دواړه بڼه وچليري او مالي ستونزې به هم لرې شي. »

د دغه ليک څخه فلمي نړۍ ته د پرېم چند د راتگ مقصد روښانه ښکاري، خو سربيره پر دې لکه څنگه چې فلم د تبليغ او ترسيل يوه ارزښتناکه او له ځواک څخه ډکه وسيله ده، له دې کبله، د سينما څخه د هر فکر خاوند او د هرې پرگنې خلک، چې د ادب له نړۍ څخه ليرې دي بڼه گټه اخيستی شي، نو ځکه پرېم چند هم غوښتل چې له سينما څخه د خپلو هيلو په تر سره کولو کې گټه واخلي.

پرېم چند د زياتو هيلو سره بمببي ته راغلی و. هغه د فلم د تخنيک څخه خبر نه و، نو ځکه په پيل کې يې لوی لوی پروگرامونه جوړول. څو ورځې وروسته چې پرېم چند له فلمي چاپيريال سره اشنا شو، نو خپلې ميرمنې (يوراني د يوې) ته يې وليکل: «زه چې څنگه کيسې ليکم، د هغو د تمثيل لپاره داسې کومه ممثله نه شته. زما يوه کيسه دلته د ټولو خوښه شوه، خو د دې ځای ممثلين او لوبغاړي، هغه نه شي لوبولی. د هغې د تمثيلولو لپاره بايد يوه باسواده او تعليم يافته لوبغاړې وروزله شي. زه خو به همداسې کيسې ليکم. د دغو خلکو د غوښتنې سره يې سم نه شم ليکلی...»

خو د هغه دا هيله تر سره نه شوه. د وطني نهضت زمانه وه. د مهاتما گاندي رهبري څلورو خواوو ته انگازې خپرې کړې وې. د نورو هيوادونو د جامو څخه گټه اخيستل پای ته رسيدلی وو، خو د هيواد په دننه کې په خپله د کورنيو فابريکو او کارخانو خاوندان د خلکو په لوتولو بوخت وو. هغوبه په دواړو لاسونو، شتمني او پيسې زېرمه کولې. د فابريکې د کارگرانو د ژوند وضعه بڼه نه وه. د هغوی په معاشونو کې زياتوالی نه رامنځته کيده. له دې کبله اعتصابونه روان وو. کله چې پرېم چند د بمببي پر ځمکه قدم کېښود، نو دا تماشي يې پخپلو سترگو ننداره کړې. د دغو تماشو په وړاندې د پرېم چند عکس العمل دا و چې هغه د «مزدور» تر نامه لاندې يو فلم وليکه، چې په هغه کې د فابريکو پر خاوندانو سخت انتقادي گوزار شوی و او د کارگرې طبقې بده وضعه او بربادي په کې انځور شوې وه. خو د سانسور هيات چې په راس کې يې د فابريکو د خاوندانو د انجمن رئيس (سرجي) و، نوموړي فلم مسترد کړ. د

سانسور د ضربې څخه د خلاصون په غرض فلم جوړوونکي موهن بوتاني، دوه نيم کاله وروسته، نوموړی فلم د (غريب مزدور) تر نامه لاندې وړاندې کړ.

په نوموړي فلم کې د کارگرو او اتحادیې د رئیس رول په خپله پرېم چند په غاړه درلود. بوتاني د دغه فلم په کیسه کې څو ځایه لاس وهنې وکړې او د کیسې ځینې برخې یې له منځه یوړې. حسام الدین غوري چې د پرېم چند له نږدې ملگرو څخه و، په (پرېم سوگ) نومي اثر کې لیکي: «داسې تصور کیده چې د دغه فلم به د فلم جوړولو په تاریخ کې یو نوی باب پیل کړي، خو د فلم په لیدلو سره ټولې هیلې ابو یووړې. دا ځکه چې د ډایرکټر د لاسوهنو په وجه د کیسې بڼه بیخې اوښتې وه او هغه خبره په فلم کې پاتې نه شوه چې په کیسه کې وه.»

په خپله پرېم چند هم د همدې خبرې په خاطر غمجن و. هغه اعتراف وکړ: «هغو زما کیسې ته بیخي بدلون ورکړی دی. زه به په خپله هم هغه ونه پیژنم....» سربریره پر دغو خبرو کله چې فلم نندارې ته وړاندې شو نو د بمبېي په فلمي کړیو کې یې انگازې جوړې کړې او د هغه وخت د دولت له خوا د نوموړي فلم ښودنه بنده شوه. کله چې د فلم د لاهور په یوه سینما کې نندارې ته وړاندې شو نو کارگران ډلې ډلې ورته روان وو.

د پرېم چند زوی «امرت رای» په دې باب داسې وایي:

«په لومړۍ ورځ په زرگونو تنه کارگران د سینما دروازې ته ولاړ وو. تر اوو ورځو پورې همدا حال و. له وېرې څخه د پنجاب حکومت د فلم پر ښودنه باندې بندیز ولگاوه.»

د اتراپردیش په آیالت کې هم همدا حال و. دې لومړنۍ تجربې، پرېم چند غمجن کړی و. هغه خپله غلطې احساسوله. په هماغه زمانه کې یې خپلې ښځې (شیوراني دیوي) ته ولیکل: «دلته چې هر څه شته هغه د سینما د خاوندانو په واک کې دي... ادب او لیکوال په دې ځای کې هیڅ ارزښت او اهمیت نه لري.»

خو اوس دا فکرونه بې گټې و. د فلمي کمپنۍ د واکمن د غوښتنې په نتیجه کې پرېم چند د (شیردل) یا (نو جیون) تر عنوان لاندې خپله دوهمه کیسه ولیکه. پرېم چند په دغې کیسه کې سیاسي معاملې د تاقچې د پاسه کېښودې او د خپل لومړنۍ دورې د کیسو په شان د پخواني هندوستان سندرې یې زمزمه کړې او د شهزاده گانو زړه

ورتوب، قرباني او کلک عزم يې نندارې ته وړاندې کړل. خو دا فلم هم بري ته ونه رسيد او د ډايرکټر يې ځايه تصرف د کيسې اصلي بڼې ته بدلون ورکړی و. حال دا چې کيسه ډېره ښه کيسه وه. د فلم ناکامي د پرېم چند زړه ته صدمه ورسوله او هغه ته يو ډول وېره پيدا شوه. کيسه ليکونکي جيتندر کمار ته په يوه ليک کې وليکل: «زه چې د کومې پرېکړې او کومو هيلو په خاطر دلته راغلی وم، داسې ښکاري چې له هغوی نه يوه هيله هم نه پوره کېږي. داسې پرېښي چې زه خپل ژوند تباه کوم...» او د پرېم چند هيلې په اړه بدليدلې.

په هغه وخت کې پرېم چند پر خپل سيواسدن (بازار حسن) ناول باندې د فلم جوړولو اجازه ورکړې وه او مهالکشمي سينيتون په فلمي ستوديو کې د (بازار حسن) فلم جوړ کړای شو، چې په بدل کې يې پرېم چند ته پنځلس سوه يا دوه زره روپۍ ورکړې شوې.

کوم وخت چې نوموړي فلم نندارې ته وړاندې شو نو پرېم چند يو ځل بيا ونه شو کولی د نوموړي فلم په وجه ځان نورو ته ور وپېژني. ځکه هغه مايوسه شو، خو لا تر اوسه د فلم له منگولو څخه نه و آزاد شوی. په دغه دوران کې د هغه پر يوې هندي کيسې (تريا چرت) باندې د فلم جوړولو کار پيل شو.

نوميالي ډرامه ليکونکي امتيا علي تاج، نوموړي هندي کيسه په اسانه اردو ته واړوله او دا کيسه د (سوامي) تر نامه لاندې وړاندې شوه. د دغه فلم ډايرکټر (کارگردان) او مرکزي ستوري يې (ستاره) او (جي راج) وو.

پرېم چند په بمبېي کې د خپلې څو مياشتنۍ استوگنې په دوران کې د بمبېي د تصنعي فلمي نړۍ څخه بېزاره شوی و او له هغه ځايه تېښتې ته تيار و. پرېم چند حسام الدين غوري ته په يوه ليک کې ليکلي چې: «په سينما کې د اصلاح هيله بې ځايه ده. دا صنعت د شراب خرڅولو د دندې په څېر د پانگوالو په انحصار کې دی. هغوی په دې هکله غور نه کوي چې فلمونه د خلکو پر ذوق باندې څه اغيزه کوي، هغوی يوازې د خپلو پيسو په فکر کې وي. لوڅه نڅا، ښکلول، پر ښځو باندې د نارينه وو غورځنگ دا هر څه د هغوی پر وړاندې روا کارونه دي. ما ښه فکر کړی دی. له دې دايرې څه دباندې وتل راته مناسب دي.»

دا هر څه د پرېم چند لپاره د زغم وړ نه وو. د خپل قلم د آزادۍ د مبارزې سره جوخت د ظلم، ناانصافی او جبر پر ضد استعمال کړی و. هغه د ټولنیزو دردونو د علاج کولو غوښتونکی و او په دې لاره کې یې د خپل قلم په ذریعه مبارزه کوله. پرېم چند غوښتل چې له فلم څخه په استفادې سره هم هماغه کار سرته ورسوي چې د خپل قلم په وجه یې سرته رساوه. هغه د انساني ژوند په ښو او لوړو کړو وړو مین و، نو ځکه یې غوښتل چې د ادب نړۍ ته بیرته وگرځي. هغه خپل ملگري حسام الدین غوري ته په دې باب ولیکل: «زه خو په ژوند کې د یوې نوې تجربې د تر لاسه کولو په خاطر د یوه کال لپاره دلته راغلی وم، د مې په میاشت کې به دغه موده هم پای ته ورسېږي. زه به خپل وطن بنارس ته بیرته ولاړ شم او د پخوا په شان به خپل ژوند په ادبي کارونو تېر کړم.»

په همدې وجه کوم وخت چې نورې فلمي کمپنۍ هغه ته بلنې ورکړې، نو پرېم چند د هغوی بلنې ونه منلې. نامتو فلم جوړوونکي (هنس رای) هغه ته ویلي وو چې: ((که نه غواړې په بمبېي کې واوسېږې، نو له بنارس څخه خپلې کیسې راولېږه. » خو پرېم چند دغه پیشنهاد هم قبول نه کړ. د هغه هیلې له خاورو سره یو شوې وې او هغه پر خپلو کړو پښیماني احساسوله.

سر بیره پر هر څه، په هغه زمانه کې او له هغه نه په وروسته زمانه کې د پرېم چند د قلم جادو پر فلمي نړۍ ښه وچلیده. لکه څنګه چې د هغه په ژوند کې د هغه د کیسو موضوع گانې غلا شوې او په هغو باندې فلمونه جوړ شول. د پرېم چند له مړینې وروسته هم، موهن بوتاني، د هغه پر (چوگان هستي) ناول باندې یو فلم جوړ کړ. نوموړي ناول د خپلې زمانې دوران جوړوونکی ناول و. خو د ناول څو کرکټرونه ترې نه و ایستل شول او د هغه اصلي روح له منځه یوړل شو، نو ځکه فلم بريالی نه شو. څه موده وروسته د پرېم چند د (دوبیل) یعنې دوه غوايان د کیسې پر بنسټ د (هیراموتی) په نامه یو فلم جوړ کړی شو. د هند د سینما پخوانۍ بريالی څېرې بلراج ساهني، نیرو پارای او جینت په خپلو ماهرانه فنکارو سره نوموړی فلم زیات ښکلی کړ. فلم زیات بريالی شو. په وروسته کلونو کې د هغه د څو نورو ناولونو پر اساس څو فلمونه جوړ شول چې د «غبین» او «گودان» نومونه یې د یادونې وړ دي.

ن ورغ د هند فلمي نړۍ زياته پرمختللي ده. د موضوع او تخنيک په لحاظ هندي فلمونه يوه نوي پړاو ته رسيدلي دي، خو بيا هم نن د پرېم چند پر کيسو باندې د داسې فلمونو د جوړولو اړتيا شته، چې په هغو کې ټول هند د خپلو ټولو خوښيو هيلو او ماتو سره په سترگو کيږي.

له سياسي او ټولنيزو مسايلو څخه که تير شو نو د پرېم چند په کيسو کې د انساني اروا په زړه پورې ځانگړتياوې تصوير شوي دي. په هر حال د دې خبرې اړتيا شته چې د پرېم چند پر کيسو باندې د فلمونو جوړولو لپاره د پرېم چند په شان بې ریا او خواخوږی انسان بايد منځته راشي چې د هنر او انسان سره مينه ولري. پرېم چند د يوه کال لپاره له هندي فلمونو سره و، خو هغه څه چې هغه هندي فلمونو ته ورکړي دي له هغه نه انکار نه شو کولی.

پرېم چند د اردو ژبې ليکوالو له نظره:

پرېم چند د اردو ژبې د لنډې کيسې ليکنې د پيل کوونکي په توگه پيژندل شوی دی. د هغه لومړنۍ کيسه «غالب گومان» په ۱۹۰۱ عيسوي کال کې خپره شوې ده. بې ځايه نه ده چې په بنسټيزه توگه پرېم چند رياليست ليکوال گڼل کيږي. دا ځکه چې د خپلې زمانې هغه تضادونه چې په هندي ټولنه کې موجود وو، ښه درک کړي وو او له هغو څخه په راپيدا شويو کړو وړو اغيزو او محرکو ځواکونو ښه پوهيده. هغه له يوې خوا د انگرېزي استعمار پر ضد د ملي آزادۍ په مبارزه کې د يو ملت پالونکي شخصيت په توگه گډون درلود او له بلې خوا يې د يو حساس فنکار په توگه د وروسته پاتې پرگنو د بدې وضعې ننداره کوله. هغه د حقيقت پيژندونکو سترگو خاوند و. پرېم چند د خپلې رسمي دندې د سرته رسولو په دوران کې د هند د کليوالي ژوند د مطالعې وخت تر لاسه کړ، نو ځکه هغه د يو رياليست ليکوال په څېر د خپل چاپيريال انځور گري پيل کړه او په دې توگه يې په اردو لنډو کيسو کې د حقيقت ليکنې او رياليستيکو افکارو بنسټ کېښود.

که د پرېم چند لنډې کيسې مطالعه شي نو په لومړنيو کيسو کې به يې يو پرمختيايي څرنگوالي احساس شي. د هغه د لومړنيو وختونو په ليکنو کې به د خيالي افکارو اغيزې ووينو چې وروسته بيا ورو ورو لږ شوې.

په همدغې زمانه کې ډېرو نورو ریاالیستو کیسه لیکونکو د هغه تر اغیزې لاندې کیسې هستې کړې. شوکت صدیقی چې د اردو ژبې په مترقي لیکوالو کې یو پیژندل شوی او منل شوی نوم دی د پرېم چند په باب داسې وایي: «مترقیتوب د کومې عقیدې نوم نه دی. په هر ځای کې چې ادبیات ټولنیز واقعیتونه انځور کړي، هلته مترقي افکار خامخا موندل کېږي. پرېم چند له پیل څه ټولنیزو مسایلو ته پاملرنه کړې ده او د ټولنیزو واقعیتونو د انځورگری په وجه یې په اردو کیسه لیکنه کې د واقعگرایی بنسټ ایښی دی. هغو مترقي کیسه لیکونکو چې له پرېم چند څخه وروسته ډگر ته راووتل، د هغه په وضعه شویو عنعنو او ځانگړتیاوو یې عمل کول کیدای شي چې ځینې لکوال د زیات تنقیدي بصیرت څښتن وي. د کیسې لیکنې په تخنیک کې لوی لاس ولري او د موادو او اسلوب له امتزاج څخه د ښکلانه د ډکې انځورگری ځواک ولري، خو له پرېم چند څخه د لومړیتوب ویاړ بل هیڅوک تر لاسه کولی نه شي.»

ویل کېږي چې پرېم چند له ۱۹۳۰ عیسوي کال څخه وروسته سوسیالیزم ته مایل شوی و. د هغه په وروستیو لیکنو کې د خیالي نړۍ څخه د هغه د راوتلو او د مسایلو په اړوند د ریاالیستیکي نظریې د څرگندونو بیلگې لیدلې کېږي.

شوکت صدیقی په دې باب خپله یوه مرکه کې چې په ۱۹۸۶ کال کې خپره شوې ده داسې وایي: «د هغه په سیاسي فکر کې ښه بدلون پیل شو و او په کیسو کې یې انقلابي تمایل راڅرگند شوی و. خو لکه څنګه چې د وروستیو کلونو د ریاالیستو لیکوالو په کیسو کې د سوسیالیزم روښانه پلوي شوې وه، د غه شان د پرېم چند په لیکنو کې نه وه شوې. د پرېم چند په لیکنو کې د بنگال د فکري او سیاسي نهضتونو اغیزې په روښانه توګه شته. هغه د خپلې رسمي دندې د سرته رسولو په دوران کې له کلیوالي ژوند سره ښه اشنا شو او د هیواد کرنیز اقتصاد تضاد یې ښه درک کړ. هغه د عامو خلکو او بزگرانو د ژوند ستونزې، رېږونه او ترڅې په ښه توګه احساس کولې او د همدغو ترڅو د یوې بلګې انځور د هغه په (کفن) نومي کیسه کې هم موندل کېږي پرېم چند په دې کیسه کې د وروسته پاتې پرګنو دغه ترېخ حقیقت په څرګند ډول بیان کړی و چې: «د ژوند ناخوالې او لوږه تش لاسي انسانان له داسې سختو حالاتو

سره مخامخ کوي چې هند د خپلو نږدو خپلوانو کفن خرڅوي او په پيسو يې خپلې گډې مروي.

دا کيسه يوازې د عيني حالاتو انځور گري نه ده، بلکې په هغې کې دغه بنسټيز حقيقت ته هم يوه اشاره شوې وه چې:

«آزادي، د مجبوري د احساس کولو نوم دی.

له پرېم چند څخه وروسته يو زيات شمير نوي مترقي ليکوال لکه کرشن چندر، منتو، بيدي، عصمت، سدرشن، علي عباس حسيني، اعظم کريوي، فاشي عبدالغفار، سهيل عظيم ابادي او نورو د پرېم چند د حقيقت ليکنې او ريالستيکو افکارو پيروان بنکاري....» (۱: ج - ه)

دوهم څپرکی

غوايي خيرات لنډه شننه

پرېم چند په خپل د غوايي خيرات نومي ناول کې د يوې غريبې او محکومې کورنۍ ژوند په خورا لوړ هنري انداز سره انځور کړی دی. پرېم چند په دغه ناول کې د ټولني زيات دردونه، بنسټلوي، اميدونه، دودونه، خوشحالي او نور مسايل په ښه ډول بيان کړي دي.

نوموړي د غريب او مالدار، د لوستي او نالوستي، د منطقي او غير منطقي، د ښځې او نارينه، د خور او ورور، د اولاد او والدينو، د بزرگانو او لوستو، د عادي خلکو او روحانيونو، د ښځې او مېړه، د عاشق او معشوق، د ښاري او کليوال او د ټولني د گڼو قشرونو تر منځ اړيکې کټ مټ انځور کړي دي او چې کله يې سپری ولولي فکر کوي چې هر څه يې په مخ کې واقع شوي.

دی ټول کرکټرونه په ډېر ښه شان لوبوي او انسان د هنر په مزه او خوند پوه کوي. د غوايي خيرات د ټولني واقعيتونه بيانوي او د ښو او بدو اړخونو په اړه خلکو ته د هنر په واسطه نصيحتونه کوي.

د دې لپاره چې د پرېم چند د غوايي خيرات لنډ جاج واخلو، لازمه ده چې په منظم ډول د هرې موضوع په اړه لنډ غونډې بحث وکړو او پوه شو چې نوموړي د ټولني بيلابيل مسايل په کوم انداز بيان کړي دي.

د غريبو او ناچاره کورنيو د ستونزو او دردونو بيان:

هورې رام يو غريب او د ټولني تر ټولو ټيټې درجې انسان دی. ښځه يې دهنيا نوميرې، د سونا او روپا په نومونو دوه لوني او د گوبار په نوم يو زوی لري. د ده ژوند له گڼو ستونزو سره مخ دی. هورې رام يو صادق او وفادار انسان دی چې تل د خپل بادار لپاره په صداقت سره کار کوي. دی خپله په قرضونو کې ډوب دی او لگيا دی په خپله

خُمکه کې کار کوي او حاصل يې له خپل بادار سره ويشي، دی هغومره ترې اخلي چې يوازې ژوند يې پرې تېر شي.

هورې رام که څه هم نادار دی او د غريبې کورنۍ مشر دی، خو له بلې خوا قوي او لوړ عزم څښتن دی، نوموړی لوړ صبر لري او په دې هيله ژوند کوي چې يوه ورځ به يې ژوند ښه شي او په کومو قرضونو کې دی تر ستوني غرق دی، هغه به ادا کړي. نوموړی په هندي ټولنه کې د بادار رول مهم بولي او وايي چې که چيرې بادار يې غصه شي نو ممکن د مزدور ژوند پای ته ورسېږي، خو دی تر اخيري شيبې کوبښن کوي چې بادار خوشحاله وساتي.

خو کومه ټولنه چې پرېم چند انځور کړې ده، د غريب انسان ژوند د خانانو لپاره هيڅ ارزښت نه لري. نوموړی پوهېږي چې د ټولني شتمن په ټولنه باندې راج چلوي او خلک تر خپل اسارت لاندې ساتي، څو په خپله لوړ ژوند ولري. خو نوموړی په دې باور دی چې که چيرې خلک وغواړي نو خپل ژوند بدلولی شي او د بادار له بنده ځانونه خلاصولی شي، خو دغه چاره هم يو څه کار او زيار ته اړتيا لري.

د ده د ناول يوه برخه دلته د مثال په توگه راوړم:

((گوبار چې لا تر اوسه پورې غلی و ويې ويل: «ولې دومره ډېر خپل ځان د بادار په مخکې ټيټوي؟ څه فرق کوي؟ که چيرې مور په اجاره کې بېرته پاتې شو، ناظر لا نور هم مور ته ښکښل کوي او مور تحقيروي. مور لا تر اوسه پورې هم اجباري کار ته گومارل کيږو او د نورو کسانو په شان مجبور يو تحفي هم يوسو. هغه ته غوره مالي کول مور ته څه گټه رسوي؟»

هورې هم همدا ډول فکر کاوه. خو په دې فکر کې شو چې د گوبار د سرکشی او بغاوت مخه ونيسي. ويې ويل: «که چيرې مور داسې چلند ونه کړو ژوند به له بد نه خورا بد شي، خدای مور مريبان پيدا کړي يو او مجبور يو چې له خپل قسمت او برخه ليک سره سازش وکړو. زه د بادار ديدار ته ځم څو خپل هدف ته ورسېږم. سر خو مې په درد نه دی. د هغه کتنه آسانه نه ده. کله کله مخکې له دې نه چې هغه ما ور وبولي گړۍ گړۍ انتظار باسم. کله کله په بده ژبه راته وايي نه.»

عقايدو او مقدساتو ته احترام:

پرېم چند په د غوايي خيرات ناول کې مذهبي مسايل هم ځای کړي او په ټولنه کې د دين او عبادت ځای يې مهم بللی. نوموړی وايي، چې عبادت انسان ته سکون ورکوي. ده په ټولنه کې د روحانيونو کرکټر مهم انځور کړی او د يوې ټولنې خیر او شر يې له دغو کسانو سره تړلی دی. پرېم چند باور لري چې که چيرې ديني عالمان او روحانيون وغواړي کولی شي يوه ټولنه سمه يا غلطه رهنمايي کړي، خو په لوړ هنر سره وايي چې که چيرته روحانيون وغواړي تر نورو قشرونو زيات کولی شي ټولنه له شر څخه په امن کې وساتي او ټول خلک خیر ته راوبلي.

مثال يې د داتادين چې روحاني شخصيت دی راوړم: (داتادين را نږدې شو: «بولا، دا څه خبره ده؟ تا غوايان را خلاص کړل او هغه چوپ پاتې شو. آيا همداسې د ده چوپ پاتې کيدل و چې ته دومره زړه ور شوې؟ مور پخپلو کارونو لگيا وو. که چيرې هوري فقط يوه اشاره کړې وای، ستا د بدن هر وېښته به مو در نه راشکولی وای. که نه غواړي چې ستونزه راپيدا شي، نو همدا اوس غوايان بيرته ورستانه کړه، ته شرم نه لري؟»)

بل ځای راځي: (داتادين خپله ملا نيغه کړه او په هيجان سره يې راتوپ کړ او ويې ويل: «د څه لپاره منتظر ياست؟ ويې وهی. دی څنگه جرأت کوي چې زموږ له کلي نه غوايان بوزي؟»)

پرېم چند د نړۍ د ټولو خلکو عقيدو ته احترام لري او په دې باور دی چې د هرې عقيدې خلک محترم دي.

دلته يو بل مثال راوړم: (په يوه ځای کې هوري رام د غوا په اړه بولا ته داسې وايي: «زه يوه غوا نه شم اخیستلی. په يقيني ډول چې تاسو ډېر نيکمرغه ياست چې د يوې غوا خدمت کوئ. زه آن خوشايي بودولی نه شم. څومره سپکاوی دی چې په يوه داسې لويه کورنۍ کې لکه زموږ غوا نه شته.»

بل ځای وايي: «هوري غوا ته په ځير ځير کتل او هک پک پاتې و، تا به ویلی رب النوع بڼه بدله کړې، نو له همدې کبله غوا د ده کره راغله، خو د ده کور سپېڅلی کړي، څه عالي او بڼه بخت!»)

د دې تر څنګ مسلمان او اسلام ته هم پوره احترام لري.

د بيلابيلو اديانو پيروان سوله ييز ژوند ته رابلل:

نوموړي د اسلام، بوديزم او د نورو اديانو تر منځ يووالی غوښتی او د ټولو اديانو پيروانو ته يې ور پوهولې ده چې د يو بل عقايدو ته احترام وکړي د انسان او اشرف المخلوقاتو په توګه يو بل ته احترام وکړي.

د ښاري او اطرافي ژوند تفاوتونه:

معلومه خبره ده چې د ښار او اطراف ژوند زيات تفاوتونه لري. پرېم چند د ښاري او کليوال ژوند ټول اړخونه په ډېر عالي ډول انځور کړي دي. نوموړي دا منلې ده چې د کلي خلک له زياتو ستونزو سره لاس او گريوان وي، د پرمختګ لپاره يې ډېره لاره پاتې وي، محکوم وي او ان په دې فکر کې وي چې له لورې مړه نه شي، خو د ښار خلک تر کليوالو او اطرافيانو ښه ژوند لري او د دې ترڅنګ ورته د پرمختګ زمينه برابري وي، د ښار خلک کولی شي علم وکړي، فرهنگي فعاليتونه تر سره کړي او د نسبتاً اسانه او مسلکي ژوند له لارې خپله ډوډۍ وگتي.

نوموړي د کلي او د ښار د ژوند تر منځ تفاوتونه او نزاكتونه په خورا ښه او له هنر څخه په ډک انداز سره انځوروي او کوم تفاوت چې په علمي او فرهنگي لحاظ د دغو دوه حوزو تر منځ په طبيعي ډول موجود وي، هغه ښيي.

پرېم چند ته حيا او عزت ډېر ارزښت لري:

د حيا، شرم او عزت اهميت په ډېر ښه شان سره بيانوي. نوموړی په دې ښه پوهيږي چې انسانان په طبيعي ډول حياناک دي او دغه حيا د انسان مقام لوړوي او په انساني ټولنه کې يې د عزت سبب گرځي. نوموړی خلکو ته پوهوي چې تل حيا وکړي او خپل عزت په هر ډول چې وي وساتي.

مثال: (لکه چې هوري رام بولا ته وايي: «زما ميرمن ستا په باره کې ډېر ښه نظر لري. هغه وايي چې دې داسې حياناک سړي ډېر کم ليدلي دي چې له هغې سره د خبرو کولو په وخت کې سترگې ښکته اچوي او يو ځل هم سر نه راپورته کوي.»

دې لوړې ستاينې بولا ډېر اوچت کړ او ويې ويل: «يو شريف سړی تل بنځو ته د خپلو لوبو په شان گوري. هغه نارينه چې بنځو ته په شهواني سترگو گوري د وژل کېدو لايق دي.»

د کورنۍ دغړو تر منځ نزاكتونه:

پرېم چند د کورنۍ د غړو تر منځ نزاكتونه په دومره عالي ډول بيان کړي، چې په لوستو سره يې لوستونکی ځان په همغې فضا کې احساسوي او فکر کوي چې هر څه د ده په مخ کې روان دي، لکه چې د هوري له خوا د غوا اخیستلو د ده ورونو(هيرا او سوبا) باندې بد لگيدلي وو او دوی فکر کړی و چې هوري په شريک کور کې له دوی څخه پيسې پټې کړي دي او په بيلتون کې يې ورباندې غوا اخیستې ده.

کله چې هوري غوا واخیسته ټول کليوال يې ليدو ته راغلل، خو هيرا او سوبا مخ وړ وانه راږوه، د هوري رام بنځې دهنيا د دوی د دغه کار په اړه وايي: «زر کرته مې درته ويلې چې زما په مخ کې د هغو نومونه مه اخله. ټول کلی راغی، دوی نه! آیا دوی ډېر لرې ژوند کوي؟ آیا پښې يې په نکريزو سړي دي؟»

بل وخت هيرا د کينې له وجې د هوري غوا ته کوم څه ورکوي او غوا مري، دهنيا چې کله پوه شي چې هيرا غوا وژلې داسې وايي: «نه، نه، دا واقعيت نه لري. هيرا پوچ خولی دی، خو سپک او ټيټ سړی نه دی.»

هوري «ما په خپلو سترگو وليد ستا پر سر زه قسم خورم.»

«تا هغه وليد، رښتيا وايې؟ څه وخت؟»

«کوم وخت چې زه د سوبا له کوره را روان وم ومې ليد چې دی غوا ته نږدې ولاړ و. هغه وويل چې راغلی و څو لږ اور زموږ له نغري نه واخلي. موږ خبرې سره وکړې او چلم مو يو ځای وڅکه. زه داسې گومان کوم کله چې زه د سوبا کره وم ده غوا مسمومه کړې وه او راغلی و چې وويني غوا مړه ده او که لا ژوندی پاتې ده.»

کورنۍ اړيکې:

د کورنۍ، منشي پرېم چند د ورونو، مېړه او بنځې، والدينو او اولادونو او خونيدو او ورونو او نورو غړو تر منځ اړيکې ډېرې ښې درک کړي او پوه دی چې د کورنۍ غړي څومره د يو بل خيال ساتي او څومره د يو بل لپاره مضر تماميږي.

(بولا چې هوري ته له ورونو نه د بيلتون خاطرې او يادونه ور تازه کړل په زړه سوانده يې وويل: «دې بيلتون ارومرو ته ډېر ځورولى يې. تا خپل ورونه لکه خپل زمان لوى کړل.»

هوري په نيولي غږ وويل: «وروره، ډېر ځوروونکى حالت و، ما داسې احساس وکړ چې ملا مې ماته شوې وي. افسوس چې دا بيلتون زما په ژوندونې کې پېښ شو. هغه ورونه چې ما ورته خپله ځوانې قربان کړې وه، زما په سختو دښمنانو بدل شول او بيلتون ټول په ډېر يو بې ارزښته موضوع باندې منځته راغى.»

په ټولنه کې د ښځې په رول فلسفي بحثونه:

د پرېم چند د غوايي خيرات د ښځو د موجوديت په اړه فلسفي بحثونه او دا چې ښځه کولى شي په ټولنه کې فعاله ونډه ولري يا ونه لري، مخالفين او موافقين يې ښودلې او دا يې ثابته کړې ده، چې په ټولنه کې د ښځو د کار او فعاليت پر وړاندې سختې ستونزې شته او ډېر داسې کسان پيدا کېږي چې په ټولنه کې د ښځو پراخ حضور نه شي زغملی.

پرېم چند په د غوايي خيرات کې د ښځو له حقونو څخه کلکه دفاع کړې او د ټولنې دغه قشر يې د ټولنې د پرمختگ لپاره مهم بللى، نوموړى په دې باور دى چې بايد ښځو ته په ټولنه کې پوره ونډه ورکړل شي، څو له نارينه وو سره يوځاى اوږه په اوږه کار وکړي او ټولنه پرمختگ خوا ته رهنمايي کړي.

کوم رول چې پرېم چند په ټولنه کې ښځو ته ورکړى، تر اوسه هم په ډېرو ټولنو کې نه دى ورکړل شوى. لا هم ښځې د خپلو حقونو د لاسته راوړلو په خاطر مبارزه کوي او له نارينه وو څخه خپل حقوق غواړي.

پرېم چند د ښځو له هغو حقونو څخه چې په غربي نړۍ کې ورته ورکول شوي، ناراضه دى او په خورا عالي هنر سره يې دا ثابته کړې ده چې په لويديځه نړۍ کې له ښځې څخه د وسيلې په توگه گټه اخيستل کېږي، چې دا د ښځې ارزښت او مقام ته ضرر رسوي. خو کوم حقونه چې دغه قشر ته په ختيځو ټولنو کې ورکړل شوي، دا هم کافي نه بولي او ټينگار کوي چې بايد ښځو ته په ټولنه کې د تحصيل او کار زمينه برابره شي، څو ټولنه په مناسب ډول پرمختگ وکړي.

که څه هم د پرېم چند په د غوايي خيرات کې تر ډېره مرد سالارانه او پدرسالارانه فضا جاري ده، خو د دې تر څنګ يې د بنځو رول ته هم ډېر اهميت ورکړی . مثال: (فيلسوف هغه څوک ساړوج چې خپلې خور ته د احترام نه پرته غلی ناسته وه، ونه شوای کولی نور زغم وکړي او ځان ونيسي. هغې نارې کړې: «مور د رای ورکولو حق غواړو. د نارينه سره برابر!»

د حال له هرې گوښې نه په لوړ اواز همدا خبره تاييد شوه: «هو. مور د رای حق غواړو!» اون کارناتېه ودرید او په لوړ اواز يې نارې کړې: «مړه دې وي د بنځو د نهضت دښمنان!»

مالتې خپل لاس پر مېز وواهه: «نظم. نظم! هغه کسان چې غواړي وينا وکړي وروسته به موقع ورکړل شي.»

مهتا وويل: «د رای حق د نوي عصر مود دی. دا يو سراب دی. ټگي او چلبازي ده. څوک وايي چې ستاستو شخصيت بشپړ رول نه شي لوبولی. ځکه چې ستاسو د فعاليت ساحه محدوده ده؟ مور مخکې له دې نه چې هر څه و اوسو. لومړی تر ټولو انساني موجودات يو. زموږ ژوند په کور کې پيل کېږي. همدلته ده چې مور نړۍ ته راځو او روزل کېږو. همدلته ده چې د ژوند له مهمو مرحلو نه تيرېږو. که چېرې دې ته محدوده ساحه وايي. زه نه پوهېږم چې کومې ساحې ته نامحدوده وويل شي. تاسو غواړئ دا فابريکه ودرؤ چې د انسان سرنوشت په کې ټاکل کېږي او جوړېږي او هغو فابريکو ته منډه واخلي چې هلته انسان ټوټې ټوټې کېږي او وينې يې زبېنبل کېږي؟» ميرزا نارې کړې: «دا د نارينه وو استبداد او ظلم دی چې په بنځو کې يې د بلوا او راپاريدني روحيه خلق کړې ده.»

مهتا ځواب ورکړ: «زه موافق يم. نارينه د بنځو په مقابل کې له ظلم او بې عدالتۍ نه کار اخيستی دی. مور بايد خپله بې عدالتې له منځه يوسو نه دا چې کوچنی د حمام له اوبو سره يوځای ايسته وغورځوو.»

مالتې وويل: «بنځې حقوق غواړي د دې لپاره چې له هغو نه په ښې گټې اخيستو سره وکولی شي د نارينه وو مخه ونيسي خو د دوی حقوق تر پښو لاندې نه کړي.»

مهتا ځواب ورکړ: « په دې نړۍ کې ستر حقوق د خدمت او فداکارۍ له لارې لاس ته راغلی دي. او تاسو همدا اوس د دې حقونو څښتنان یاست. د رای ورکولو حقوق د هغو په پرتله کم ارزښته دي. زه ډېر خواشینی شم چې وایم زموږ ښځې غرب خپل ایديال گرځولی دی. هلته ښځې د خپل پټ او عزت له مقام نه رالويدلې دي. هغه نوره د کور میرمن نه ده. بلکې د ځان ښودنې او نندارې یوه ټوټه ده. د جایزې نندارتون او د ساتیرۍ او خوشحالی وسیله ده. په غرب کې ښځه غواړي چې ازاده و اوسي څو وکولی شي د ژوند تر اخیرنۍ حده پورې خوند واخلي، خو جسماني خوشحالي هیڅکله زموږ د ښځو ایديال نه دی گرځیدلی، راځئ هغه شیان را واخلو کوم چې په غربي کلتور کې گټور دی. تل د یوه او بل کلتور تر منځ راکړه ورکړه نه شته. خو په پټو سترگو د نورو پېښې کول د اخلاقي کمزورتیا او افلاس نښه ده. د غرب ښځې نور نه غواړي چې د کور د میرمنو په حیث پاتې شي. کله چې زه تعلیم یافته ښځې په غرب کې وینم چې په ښکاره سره د خپل بدن لاسونو پښو ښکلا او طلسم نندارې ته ږدي. د دوی لپاره خواشینی کیږم. د جذباتو او پاریدني لپاره د دوی لولتیا د دوی سترگې دومره پټې کړې دي چې نور د حیا په باره کې فکر نه شي کولی. د ښځو لپاره تر دې نه لوی اهانت بل نه شته.»

مهتا خپلې وینا ته دوام ورکړ: « دا یوه دسیسه او توطیه ده چې د نارینه وو له خوا تنظیم شوې ده، هغه نارینه چې د جنسي تمایلاتو لاره تعقیبوي لکه غوايي چې د نورو په کروندو کې خوشې شي او هر شي چې پر مخه ورشي حمله پرې وکړي. د نارینه وو دسیسه پخوا غبر کې بریالی شوې ده. هلته ښځې انځور شوې نانځکې دي. زه شرمیرم چې دا ناوړه باد اوس په هند کې په لگیدو پیل کړی، څو د توبې او فداکارۍ عنعنه له منځه یوسي. تعلیم یافته ښځې په خاص ډول ډېر ژر په دې ناروغتیا اخته کیږي. د کورنۍ میرمنې ایديالونه له لاسه ورکوي او خپل ځانونه په بې مناسبه پتنگانو بدلوي.»

ساروج په قار سره خپل اواز پورته کړ: « موږ د نارینه وو سلا مشورې نه غواړو. که نارینه غواړي آزاد و اوسي، موږ هم غواړو. زموږ نجونې نور نه غواړي واده ته حرفوي بڼه ورکړي. وروسته له دې نه مینه به د واده یواځینی اساس وي!»

له هرې خوا نه. په خاص ډول مخکې کتارونو نه چې هلته ميرمنې ناستې وې ډېر لاسونه پر کيدل.

د خرافاتو پر ضد مبارزه:

په د غوايي خيرات نومي ناول کې تر ډېره د ټولني په ناوړه دود، دستور او خرافاتو باندې تمرکز شوی. په دې ناول کې د کلي محافظه کار او د پرمختگ ضد کسان هم انځور شوي چې رواج ورته تر هر څه مهم وي، چې د دغه اهميت له امله ډېرې غلطې پرېکړې هم کيږي.

مثال: د گوبار له اشتباه وروسته، جونیا چې بارداره هم وي، د گوبار دوی کور ته راځي او هلته ورته د هوري او دهنيا له خوا د خواخوږۍ او بشر دوستۍ په وجهه پناه ورکول کيږي، خو دغه کار د جونیا د کورنۍ او نورو کليوالو له خوا غندل کيږي او له هوري رام څخه په کلکه غوښتل کيږي، چې جونیا له کوره بهر کړي، خو هوري او دهنيا دغه کار ته په هيڅ قيمت نه حاضرېږي، نو هماغه وي چې د کلي خلک دوی پر ضد راټولېږي او دوی په نغدي او غير نغدي ډول جریمه کوي، څو خپل رواج تر سره کړي: (نوکی رام د رای ناظر يو خانداني او ستر برهمن و. هغه د ټاگور په دې نظر باندې چې دا موضوع رای ته ورسول شي، داسې فکر وکړ چې دا کار د ده پرستيژ ته سپکاوی گڼل کيږي. هغه شاوخوا ته وکتل او وېي ويل: «رای ته د تگ لپاره هيڅ اړتيا نه شته. زه له دې سرې سره پوهيږم. راځئ چې په هغه باندې د سلو روپو جریمه ولگوو. دی به خپله دا کلی پرېږدي. په عين حال کې به زه د هغه د زمکې د قبضه کولو لپاره اسناد جوړ کړم.»

بنايي دا موضوع يو څو ورځې ځنډيدلي وای، خو د جونیا کره په هغه شپه يو زوی وشو. بله ورځ د کلي خلک په بېره سره راټول شول او جرگه يې جوړه کړه. په جرگه کې ډېرو خلکو گډون کړی و. هوري او دهنيا هم را احضار شول. د جرگې پرېکړه اعلان شوه چې هوري دې سل روپۍ نغده جریمه او دېرش مونده غله ورکړي.

د ماشومانو تربیې ته توجه او شخصیت ته احترام:

پرېم چند د ماشومانو معصومیت ته احترام کوي، دوی د ټولني تر ټولو معصوم قشر بولي او د کورنۍ مشرانو ته توصیه کوي چې له ماشومانو سره مینه وکړي، د دوی تر

منځ توپير قايل نه شي او ټولو ته يو شان مينه ور کړی، دروغ ورته ونه وايي او د کومو مسایلو په اړه چې ماشومان پوښتنه کوي، هغه ورته په سمه توگه توضیح کړي. دغه برخه يې د آدابو او د ماشومانو د شخصیت جوړونې لپاره ښه بیغام لري: (په دې وخت کې روپا خپل پلار ته مخ ور واړاوه او ورته وېي ويل: «کاکا، سونا تل ما ځوروي. وايي چې هغه سره زر ده او زه يوازې سپين زر. زه غواړم خپل نوم بدل کړم.»

هورې ځان په قار وښوده او وېي ويل: «سونا ولې دې خپله خور ځوروي؟ سره زر يوازې د نمایش لپاره وي. خو سپين زر زموږ په کار دي. که چيرې سپين زر نه وي دوی روپی جوړولی شوی؟ راځه راته ووايه؟»

سونا ژر تر ژره ځواب ورکړ: «بې له سرو زرو نه موږ پيزوان، غاړه کی او بنگرې جوړولی شو؟»

گوبار، روپا ولمسوله: «سونا ته ووايه چې سره زر د وچو او رږدلو پانو رنگ دی. خو سپين د لمر په شان روښانه دی.»

سونا چې له خپل دریځ نه وانه وښته وېي ويل: «خو ناوې تل يو ژېر ساري اغوندي. آیا د دوی کله هغې ته سپين ور اغوندي؟»

روپا په بې وسې سره پلار ته وکتل. هورې بې حوصلې شو او سر يې وخوځید. وېي ويل: «سره زر د بډایانو لپاره دي او سپين زر زموږ غوندې خلکو لپاره. موږ اوربشې خوړو او بډایان غنم. اوربشو ته د غلو دانو سلطان وایو او غنمو ته نوکر. زموږ لپاره، سپين زر د فلزاتو پاچا دی او سره زر يې نوکر.»

منشي پرېم چند په مينه کلک باور لري:

پرېم چند مينه پيژني، بلکې په مينه عقیده لري او هر انسان ته په خپل لوړ هنر سره مينه ور زده کوي او ورته وايي چې په ژوند کې مينه وکړي، خو بايد هر څه په چوکاټ او د ټولني له نزاکتونو سره په تمامه معنا برابر وي، يعنې داسې مينه ونه کړي چې د شرم سبب يې ورگرځي.

دی په يوه برخه کې د گوبار او جونیا د مينې چې د يوې اشتباه له امله د دواړو ژوند ترخيږي، گوبار کلی پرېږدي او تښتي، خو جونیا د گوبار دوی په کور کې له يو عالم

ملا متيو سره مل ژوند کوي، ځکه نور ورته په خپله ټولنه کې د افتخار ژوند کولو لپاره هيڅ ځای نه و او نه هم چا ورته اهميت ورکاوه.

مثال: (د هنييا پر نمجنو ونيو کښينا ستله. هغې وويل: «گوبار زموږ نوم پر زمکه وهلی.

له هغه څه چې ډاريدم، لکه چې په واقعيت بدل شوي دي.»

هوري: «څه پيښه شوې ده؟ آیا هغه له چا سره شخړه کړې ده؟»

«ښه به دا وي چې له هغې کوډگري نه وپوښتي!»

«کومه کوډگره؟ ته لېونی شوې يې؟ ولې معما وايي؟»

«جونيا، هو څوک؟»

«جونيا دلته ده؟ د پنځو مياشتو کوچنی يې په نس کې دی او گوبار ورک شوی.»

په ورته وخت کې دورغجنې، کاډبې او يوازې په شهوت ولاړه مينه غندي او د دغې

مينې کوونکي په خپل هنر سره ملامتوي: (جونيا: گوباره، داتادين (پنډت) وړاندې

راټه ويې ويل: «زما ملکې، جونيا هره ورځ ته لرې تښتې، ښايست دې زما زړه وړی

خو نن ته زما يې. جونيا، زما ملکې، زما خپلې، که په خپل مين لږ څه مهربانه شي،

ستا به هيڅ شی کم نه شي. په دغه څوارکي باندې هم لږ زړه سوی وکړه. خدای ته به

څه ځواب ورکړې که له تا نه وپوښتي: «ما تا ته دومره زياته ښکلا درکړې وه او تا آن

په مهربانۍ سره هم يوه برهمن ته ونه کتل.» وغږېږه، زه يو برهمن يم، ستا يوې خبرې

ته تړی. زه هره ورځ پيسې صدقه او د غوايي خيرات ورکوم. دا ستا د ښکلا د غوايي

خيرات او صدقه ده چې زه يې نن در نه غواړم. «

خو داتادين د جونيا له خوا په لوښي باندې په سر ويشتل کيږي او سبا ته يې د

ميرمنې په وړاندې ورته جونيا وايي: «پنډت جي، د پرون په باره کې دې ښځې ته

ووايم؟»

خو پنډيت سر پر زمکه مښوده، وزگرويد: «زما عزت ستا په لاس کې دی. که چيږي

زما ښځه خبره شي، ما به مړ کړي.»

په ټولنه کې د نارينه او ښځې د رول بيانول:

پرېم چند په ټولنه کې د ښځې او نارينه رولونه هم په ډېر ښه شان سره بيان کړي او

دا يې هم ښودلي چې ښځه د دريمې نړۍ په هيوادونو کې د دوهم درجه انسان

حیثیت لري. په دغو ټولنو کې ښځې د نارینه تر امر لاندې وي او آن زموږ د ټولني په شمول په یو شمیر ټولنو کې ښځې تر بیلابیلو فشارونو لاندې وي، لکه یو ځای کې چې هوري خپله ښځه وهي ډبوي: (هوري ورته گواښ وکړ: «دهنیا، تا ته اخطار در کوم که چیرې ...»

دهنیا چې له قار او غضب نه خوتیده، په خپلو خبرو یې ټینگار وکړ: «څو چې دی بندبخانې ته بو نه ځم، زه آرام نه شم کولی. هغه باید درې کاله تیرې میده کړي. درې کاله. او کوم وخت چې له بندبخانې نه راوځي، دا د بې حسه ککړۍ خاوند باید زیارت ته لاړ شي څو د خپلو گناهونو جبیړه وکړي.»

سهار حالات خراب شوي وو. هوري د خپلې ښځې په وهلو پیل وکړ او هر کت به چې هوري پرې حمله کوله، هغې د ښکښلو په ویلو خپل غچ اخیسته. نجونو د خپل پلار په پښو کې ځان ور نښولی و او گویار خپله مور پته کړې وه. خو هر کت به چې دهنیا خپل مېړه ته ښکښل او بدر وبل، هوري به گویار پورې واهه او څو نور گوزارونه به یې پرې ور حواله کړل.

پرېم چند په دې باور دی چې د ټولني محکومې ښځې هم کولی شي پرمختګ وکړي. مثال: (د برېښ مسوول مدیر وویل: «هغه وختونه تېر شوي دي چې کولی مو شوای ښځې په اسانۍ سره تېر باسو.»)

پرېم چند افغان داسې انځوروي:

پرېم چند د افغانانو ژوند هم انځوروي، یو افغان چې وسله لري او په ناڅاپي ډول د هندوستانيانو په منځ کې راپیدا کېږي. یو بدمعاش او زرو ویونکی. د پرېم چند د غوايي خیرات له دغې برخې څخه داسې ښکاري چې د هند خلک افغانان د زور گویانو او توپک خوشوونکو په توګه پیژني.

که څه هم افغانانو د تاریخ په اوږدو کې په هند کې پاچاهۍ کړي او د هند د تمدن یوه زیاته برخه د افغان شاهانو سره اړیکه نیسي، خو دا چې ولې نوموړی افغانان د توپک خوشوونکي او توپکمار په توګه انځوروي، ممکن په دغه هیواد کې د افغانانو له تاریخي جنګونو څخه یې الهام اخیستی وي.

پرېم چند افغان داسې انځور کړی دی: (دوی د دوسپهرا محفل ته د تلو لپاره تیار وو چې یو افغان ناڅاپه کوتې ته راننوت. ده چې لوړه ونه، پراخه سینه، اوږده برېتونه او سرې سترگې درلودې، پراخه کمیس او پرتوگ یې اغوستي وو. د هغه سرو زرو په رنگ پر خامک دوزي واسکت باندې کتار وزمه له ورايه پرېښوده، توپک به یې پر اوږو پروت و او توره یې په خوا کې ځوړنده وه. هغه لکه تالنده او برېښنا وغوړیده.

افغان وویل: « خوځېره مه! زما ملگري لوت شوي. ستاسو مشر چیرته دی؟ »

رای وړاندې راغی: « څه خبره ده؟ »

افغان د توپک کنډاغ پر غولي په زوره وواهه: « خبره؟ ستاسو له سرو نه یوه زما له

ملگري نه چې د یو کور خوا ته روان و زر روپۍ لوت کړې دي. »

ټول محفل بې سده، گنگس او گیچ شو. د پیغلې مالتي کړتې او پرتې ویل له یاده وواته، د ښاغلي کهنه پښې ولړزیدې.

رای وویل: «موږ غله نه یو. موږ ټول دلته ښه خلک سره راټول شوي یو. زه د اسامبلی

غړی یم. دا میرمن چې دلته وینې یوه ډاکټره ده، له لکنه نه راغلې. موږ په دې

موضوع هیڅ خبر نه یو. ښه به دا وي چې پولیس ته راپور ور کړې.»

خان خپله پونده پر زمکه ووهله: « د چرگ او د غوايي کیسې مه راته کوه. زه کولی

شم د اسامبلی غړی داسې تر پښو لاندې اوږه کړم. بې له خدایه له هیچا نه ډارېرم.

ماته مې پیسې راکړه. زه د چټیاتو زغم نه لرم.»

حالات په خرابیدوو، هیڅ کوم نوکر هم نږدې نه و. میرزا وویل: «ما باید خپله تومانچه

له ځان سره راوړی وای.»

خان نارې کړې: «تاسو ته اخطار در کوم پیسې راکړئ، که نه دا ټول کلی به لوت کړم

څوک جرأت لري چې زما په مخکې ودرېږي؟»

رای نارې کړې: «هورې پولیس، پولیس!»

خان یو وارې هوري ته توپک ونيو: «ونه خوځېږې خوگه، کنه مړ کوم دې.»

له بده مرغه چې افغانان تر اوسه هم په جگړه کې ښکیل دي، خو له نیکه مرغه د

افغانستان او هندوستان خلک په بیلابیلو برخو کې ټینګې اړیکې لري او دغه اړیکې

په صداقت ولاړې دي، لکه د مهاتما گاندي او خان عبدالغفار خان باچا خان تر منځ

چې دوستانه او صميمي فضا وه، دواړه د عدم تشدد د فلسفې سرلاري دي او افغانان وياړي چې له هند سره د خان عبدالغفار خان په وخت کې جوړو شويو اړيکو ته ادامه ورکوي.

بشر دوستي:

د غوايي خيرات تر ټولو زياته برخه بشر او بشر دوستی ته وقف شوې ده، په حقيقت کې د ټول ناول اصلي برخه د انسان او بشر د خیر لپاره نصیحت دی او ظالمانو ته توصیه کوي چې پر مظلومانو ظلم ونه کړي، خانانو ته وايي چې له غریبانو سره مرسته وکړي، لویانو او والدينو ته پر کشرانو او ماشومانو د شفقت لارښوونه کوي. پوهو او د درک خاوندانو باندې لازم بولي چې له ناپوهو کسانو سره ځانونه برابر نه کړي، د چارواکو ته ورښايي چې له خپل واک نه غلطه گټه پورته نه کړي.

لکه چې په ښکار پسې وتلي مالتي او هيرا سره يوه ښځه مرسته کوي: (مهنتا کښيناست او د هغې (مالتي) سر يې په خپلو لاسونو کې کلک ونيو. په ماهرانه ډول يې په گوتو کېښوده. هغې خپلې سترگې پټې کړې وې. هغه ځوانه ښځه چې لاسونه يې په اوږو خيسته وو او سترگې يې له دوده سوځيدې، راغله مالتي ته يې وکتل او ويې پوښتل: «په دې څه شوي؟»

هيرا «سر يې ډېر خوږ بږي.»

«نيم سر يې که ټول؟»

«هغه وايي چې نيم سر.»

«ښی خوا که کينه؟»

«کينه خوا.»

«زه به څه شی راوړم.»

مهنتا هغه وليدله چې غونډی ته پورته شوه. د يوې نانځکې په شان ښکاریده. مالتي سترگې پورته کړې. «دا چاينکه چېرته لاره؟»

«هغه تللې چې ستا د سر د خوږ لپاره څه راوړي.»

هغه ځوانه ښځه راښکاره شوه، يو بوتی يې په لاس کې نيولی و. ويې ويل: «ومې مونده. اوس به درمل جوړ کړم. تاسو چيرې ځئ؟ د مرغی غوښه تياره ده. اوس به

چپاتي پاخه کړم. ميرمن کولی شي شيدې راواخلي. ماز بگر چې هوا لږه سره شي
لاړ شي.»

د طبي بوټو د درملنې رازونه راښيي:

په پورته بحث کې د بشري تجربې حقيقت هم جوتېږي، بشر د تاريخ په اوږد کې تر
ننه پورې له بوټو څخه د درملو لپاره گټه پورته کړې ده. طب او درمل پوهنه تر زياتې
اندازې په بوټو باندې تجربې کوي او له هغه څخه د انسانانو لپاره درمل جوړوي.

بل ځای داسې راغلي: (يو کليوال په لاره تيرېده، يوه ټوکړۍ يې پر سر وه، کهڼه هغه
ودراوه او ترې نه ويې پوښتل: «په ټوکړۍ کې دې څه شی دي؟»

کليوال اريان پاتې شو. په خواره ژبه يې وويل: «باداره کوم مهم شی نه دي. د بوټو څو
پانې او ريښې دي، بازار ته يې د خرڅلاو لپاره وړم.»

کليوال هغه ته خپل (درملو دکان) محتويات ور وښودل. عادي بوټي وو چې کليوال
يې په عطارانو باندې په ډېره ټيټه بيه خرڅوي، هغه يوه ريښه راواخيسته او ويې ويل:
«مُسکن دی. دومره گټه لري چې يو خوراک يې تبه، د زړه ټکان، ټوخی او بواسير
تداوي کوي او دا هم اغيزمنه ده، د بواسير او د نس د بادو لپاره ...»

رای ترې نه پوښتنه وکړه: «دا څه کوي؟»

کهڼه په موسکا شو: «زه به يې په سرو زرو بدلې کړم. زه کيمياگر هم يم.»

«دکيمياگرۍ نوی راز په څه کې دی؟»

ښکار:

په د غوايي خيرات کې يوه برخه ښکار ته هم ځانگړې شوې ده، څو نږدې دوستان د
ساعتيرۍ لپاره له ښاره بهر يوې درې ته د ښکار لپاره ځي. په دغه برخه کې هغه
انډيوالان چې يو بل ته زيات نږدې دي، ځي او ښکار کوي. د دوی موخه يوازې ښکار
نه وي، بلکې د دوستانو تر منځ د صميمي فضا پياوړي کول او د هوا بدلول دي.

منشي پرېم چند د ټولني د پرمختگ لپاره د بيان آزادي حياتي بولي:

پرېم چند د يوه رياليسټ ليکوال په توگه د بيان په آزادي کلک باور لري او وايي چې رسني او د بيان آزادي کولی شي ټولنه په سم لوري ته بوزي. پرېم چند په دې عقیده دی چې که چيرته په يوه ټولنه کې د مطبوعاتو آزادي ته احترام وشي، نو دېرو ستونزو ته به رسیده گي وشي، د خلکو ستونزې به د مسوولينو غورځنو ته ورسول شي او چارواکو ته به له خپل واک څخه د ناوړه گټه اخیستو زمينه برابره نه شي.

د فساد غندنه:

پرېم چند د ټولني د يوه رهنما په توگه فساد که په هر ډول او هره کچه وي، غندي او دغه پدیده د ټولني لپاره تباہ کوونکې گڼي، نوموړی په خپل عالي هنر سره خلک د فساد پر ضد هڅوي او په يوه صف کې يې دروي، خو له خپلې ټولني څخه دغه ناوړه او زشته پدیده ورکه کړي.

نه يوازې هندیان، بلکې نور ملتونه هم کولی شي د پرېم چند له آثارو څخه د خپلې ټولني د اصلاح لپاره گټه پورته کړي.

د ورزش او ورزشکار ستاينه:

لکه څنگه چې ټولو ته جوته ده چې ورزش د انسانانو روغتيا ته گټه لري او دوامدار ورزش کول د دې سبب کېږي چې انسان په ټولنه کې له هر ډول بدبختيو څخه وژغورل شي. پرېم چند هم په خپل د غوايي خيرات کې انسانان ورزش ته رابولي، خو يوه روغه انساني ټولنه جوړه شي.

(ميرزا او مهتا خپل کالي سره وايستل او ميدان ته سره ووتل. هر يو د مسابقې د ليکې خوا ته ودرېدل. ننداره چيانو پر دې بې مهارته او بې خونده نندارې باندې غوغا جوړه کړې وه. دوی لاسونه پر کول په پيسو باندې شرطونه وهل. يوه به ويل: « زاپه بابا ته گوره څنگه په نخرو راځي! »

بل به ويل: «او آيلې خوا ته هغه گوره. هغه بايد د هغه مشر ورور وي. د دوی هډوکي لا تر اوسه پورې د پولادو په شان دي. بنايي دوی په ژوند کې دومره غوړي خوړلي وي لکه چې مور اوبه څښلي دي!»

د مهتا ټيم بد حال درلود. له نيمايي نه زيات د هغه لوبغاړي مړي شوي وو. مهتا هيڅکله د کيادي لوبه نه وه کړې.

ميرزا د لوبې په هر اړخ پوهيده. مالتې په عصبانيت سره راى ته وويل: «مهتا ښه لوبه نه کوي.»

راى د هغه مداخله ژر په خوښې سره ومنله، هغه له ځاى نه راپورته شوه: «زه پوهيږم چې ميرزا يو پياوړى لوبغاړى دى.»

کهنه وويل: «ولې مهتا له مخکې نه فکر ونه کړ. هغه له خپل ځان نه احمق جوړوي.» مالتې وويل: «په دې کې څه حماقت دى؟ اخر يوه لوبه ده.» يو څو شيبې غلې شوه، بيا يې وويل: «آيا په دې لوبه کې د تفریح وخت نه شته؟»

کهنه وويل: «چارت ته گوره! له ميرزا سره مسابقه هغه فکر کاوه چې دا به هم د فلسفې د درس په شان اسانه کار وي.»

مالتې بيا وويل: «آيا دوی تفریح نه لري؟»

کهنه وځوروله: «لوبه ژر پای ته رسيږي. دځندا وړ هغه وخت ده چې ميرزا دى ښکته او پورته کش کړي، سر دې په زمکه ووهي او په زوره دې راپورته کړي.»

مالتې د بدخوبۍ له مخې وويل: «تا سره څوک خبرې کوي؟ ما له راى نه پوښتنه وکړه. آيا هاف ټايم شته؟»

هغه ځواب ورکړ: «نه، زه فکر نه کوم.»

هغې وويل: «د مهتا په ټيم کې چې په وروستيو پښو ولاړ و يوازې شل کسه ژوندي پاتې وو. د لوبې په وروستۍ برخه کې هيچانات زيات شول. نندارچيانو د لوبې اخري نتيجه ته په بې صبرۍ سره را نږدې شوي وو او يو څو شيبې وروسته مهتا يوازینی ژوندى پاتې و. د ټيم سرنوشت په ده پورې تړلی و. دى مجبور و چې د دښمن کمپ ته لاړ شي، د دښمن لوبغاړي گير کړي او بيرته خپلې ليکې ته ځان راورسوي. هر څومره

لوبغاري چې دی گير کړي، هغوی مړه کيږي او که چيرې روغ رمت خپلې خوا ته راستون شو، په هماغه اندازه د ده د ټيم لوبغاري بير ته ژوندي شميرل کيږي.»

د ټولو سترگې مهتا ته وې. هغه په آرامۍ سره د دښمن د کمپ خوا ته لاړ. خلک ډېر هيڅاني شوي وو، خو د دښمن ليکې هماغسې ټينگې ولاړې وې او له هغو نه تېرېدل اسانه کار نه و. دا هيله چې ښايي د خپل ټيم يو څو کسه بيا ژوندي کړي نه وه پاتې.

ميرزا ټوپ وواهه، هغه له ملا نه ونيو. مهتا په نا اميدۍ سره ورغښت او ميرزا يې د لوبې ليکې ته راکش کړ. په عين حال کې د ميرزا د ټيم غړو ناڅاپه پرې ورتوپ کړ او هغه يې په بېرته ونيو. مهتا لا تر اوسه هم پر زمکه اوږد غورځيدل و. بيا يې خوشې هڅه وکړه چې د لوبې اساسي ليکه ماته کړي. که چيرې ده دغې ليکې ته ځان رسولی وای، د خپل ټيم پنځوس کسه يې بيا را ژوندي کول. خو دی يو انچ هم وړاندې نه شواى تللی. ميرزا يې پر شا ناست و. مالتي په خواشيني سره هغوی ته ورغله او ويې ويل: «ميرزا خورشيد، دا ښه کار نه دی. لوبه خلاصه شوې ده.»

ميرزا د مهتا اورمير ټينگ کړ او ويې ويل: «زه به يې تر هغو پورې پرې نه ږدم، څو چې دی ووايي، لوبه يې بايللې ده. دی ولې نه وايي چې ما بايللې ده؟»

مالتي چې نږدې راغله ويې ويل: «دومره بې رحمه او سخت زړه مه اوسه. ته څو نه غواړې چې دی په زوره ماتې ته اړباسي؟»

ميرزا چې د مهتا پر شا شلم ناست و ويې ويل: «زه د قواعدو سره سم لوبه کوم. هغه ته ووايه چې ووايي ما بايلوده، بيا به يې خوشې کړم.»

مهتا هڅه وکړه چې ځان پورته کړي او په چل ول ځان خلاص کړي. ميرزا د هغه اورمير ښکته خوا ته پورې واهه. مالي هڅه وکړه چې ميرزا کش کړي.

هغې وويل: «دا لوبه نه ده وحشت دی.»

ناڅاپه تا به ويل چې کومه معجزه وشوه ميرزا پراخ پر زمکه راولويد او مهتا د ليوني په شان د اساسي کرښې خوا ته وځغاسته. ننداره چيانو خپلې خولې هوا ته پورته واچولې. هيڅوک پورته نه شو چې حالت څنگه سرچپه شو.

ميرزا، مهتا راپورته کړ او دا بريالی قهرمان يې قرگاه ته بوتله. نن د مهتا ورځ ده. (

په روشنفکرۍ باور درلودل:

په ټولنه کې د نورو اقدارو تر څنګ روڼ اندې هم شته، خو دغه قشر ډېر کم دی او که چیرته ټولنه کې روڼ اندې زیات شي له هر ډول ستونزوڅخه په اسانۍ ژغورل کېدای شي.

ارواښاد شمس الدین مجروح روڼ اندې داسې راپېژني: ((د روشنفکر اصطلاح نن په شرق او غرب کې ډېره معمول ده. خو آیا د دې اصطلاح په توضیح او تعریف چا فکر کړی؟ غواړم دا اصطلاح لنډه توضیح کړم.

روشنفکران په سیاسي او علمي مسایلو کې له چا څخه په پټو سترګو تقلید نه کوي. روشنفکر ټولنیز تعاملات او خرافات په منتقدانه نظر ګوري، پر هغو بحث کوي، یا یې ردوي او یا یې د اصلاح لپاره هڅه کوي.

روشنفکر استدلال او منطق ته زیات اهمیت ورکوي او خپل احساسات کنټرولوي، ډېر لږ احساساتي او عصباني کېږي. عجولانه قضاوت او نتیجه ګیري نه کوي. د نورو په انتقاد نه خفه کېږي، د فرد لیاقت او صلاحیت ته زیاته اهمیت ورکوي او پلرنی نوم او نښان نه مني. مذهبي، قومي، نژادي، ژبني او نور تعصبات غندي او د بیان او فکر په آزادۍ باندې عقیده لري، د نورو د فکر او نظر آزادۍ ته احترام لري، د ازادۍ غوښتنه خپله ایډیولوژي بولي او له متعصبو دولتونو سره مبارزه کوي. (۲۷۷ - ۲۷۹)

د پرېم چند په د غوايي خیرات ناول کې هم په روشنفکرۍ باندې باور لیدل کېږي او د ټولنې ټولو وګړو ته په یو ډول پوهوي چې هر ډول تعصبات لري پرېږدي او د ټولنې د اصلاح او امن لپاره روشنفکرانه سلوک خپل کړي.

زده کړو ته اهمیت ورکول:

(کاول درې لوني درلودې او غوښتل یې چې دوی په انگلستان کې زده کړه وکړي. د نورو شتمنو په شان دی هم په دې باور و چې انګریزي زده کړه یو سړی بیخي بدلوي ښایي انگلستان اقلیم په دې کار کې څه رول ولري، وایي د سړي ذکاوت زیاتوي. خو د ده د دې ارزو له درې برخو نه دوه برخو یې تحقق ونه موند. مالتي لا په انگلستان کې وه چې په ژوند کې معیوب وه، ګونګۍ هم شوه. د خبرو کولو د توان له لاسه

ورکول په دې مانا و چې د ژوند د معشیت او کاروبار سره هم خدای پاماني وکړه. دعايداتو انډول يې له خرڅ سره برابر و. د بدې ورځې لپاره سپما د هغې عادت نه و. نتیجه دا شوه چې دوی په دې څو وروستيو کلونو کې مازې خپله گوزاره کوله يانې خوله او لاس و د کورنۍ د خرڅ ټول بار په مالتي باندې پروت و په میاشت کې د هغې له څلورو تر پنځو سوو روپو عايد سره د لوړې سطحې ژوند اوس ممکن نه برېښيده. خو دی په يو ډول سره د هغې د دوو خونيدنو د زده کړې خرڅ برابر اوه. شپه وه خو هوا تر اوسه پورې هم توده وه. مالتي او خويندې يې په چمن کې ناستې وې. د چمن واښه د نه پاملرنې له امله مړاوي او وچ شوي وو، ځای ځای واښه دومره وچ شوي وو چې خاوره ورڅخه را پورته کيده. مالتي وويل: «آيا باغوان د چمن ساتنه او پاملرنه نه کوي؟»

دوهمي خور ساروج وويل: «هغه ټول وخت ويده وي. هغه تيار دی چې د هغو کارونو د نه اجرا کولو لپاره چې بايد کړي يې وي شل دليله درته ووايي.» ساروج په اجتماعي علومو کې د ليسانس زده کړه کوله. هغه د لوړ قامت خاونده، ډنگره او نړۍ او په طبيعي ډول ژر خوابدې کېدونکې وه. په هر شي باندې شکمنه وه. ډاکټرانو ورته ويلي وو چې زيات فکر ونه کړي او غرنیو سيمو ته لاړه شي، خو کورنۍ يې دومره پيسې نه درلودې چې دا هلته وليږي.

مفيد او ملي سياست کول:

پریم چند سياست د ټولنې د خلکو د ژوند مهمه برخه بولي او دا راپوهوي چې که چيرې يوه ټولنه پياوړې او واقعي خدمتگار سياستمداران ولري، نو کولی شي د پرمختگ لپاره چټک گامونه پورته کړي او دغه ډول سياسي قشر ټولنه له سترو بحرانونو ژغوري.

دا سمه ده چې په يوه ټولنه کې ډېر کسان دي چې ځانونه سياستوال بولي، خو واقعي سياستمدار هغه دی چې د ملي سياست په چوکات کې د يوې ټولنې د ټولو وگړو لپاره کار وکړي نه د قومي، سمتي، مذهبي او ژبنيو تعصباتو په اساس، ځکه دغه ډول سياست کول ټولنه د نيکمرغۍ پر ځای بدبختيو په لور بيايي.

درېم څپرکی

ژباړه او اهمیت یې

تر جمه یا ژباړه په لغت کې: ترجمه د عربي ژبې مصدر کلمه ده چې د تفسیر له یوې ژبې څخه بلې ژبې ته د یو مطلب د انتقالولو، د چا سیرت، اخلاقو او نسب د ذکر کولو په معنا ده.

ژباړه په لغت کې اړولو ته وايي، یعنې له یوې ژبې نه بلې ژبې ته د ویناوو او مفاهیمو اړولو ته ژباړه وايي. هغه څوک چې ژباړه کوي ورته ژباړونکی ویل کیږي.

ژباړه په اصطلاح کې: ژباړه په اصطلاح کې د مبدا د ژبې لغاتو او مفاهیمو ته د مقصد په ژبه کې د دقیقو او نږدې معادلو لغاتو او مفاهیمو پیدا کول او لټول دي، په دې شرط د ویونکي اصلي مطلب ته زیان ونه رسیږي او د هغه علم په کې حفظ وي.

د ژباړې اهمیت: نن هغه وخت نه دی چې زموږ نیکونو او غور نیکونو په کې ژوند درلود، نن د کمپیوټر او انټرنټ دور دی، د عصري او موډرنې ټکنالوجۍ عصر. نو ځکه په کار ده چې د نړۍ له اوچت او چټک یون سره ځان غاړه غړۍ کړو او هڅه وکړو چې له دې یون نه په شا پاتې نه شو.

نننۍ نړۍ سره له دې چې پرمختللي او لویه ده، له دې ټولې لویې او پراخوالي سره سره د یوه واړه استوګنځي حیثیت لري. نن که د نړۍ په ختیځ او یا لویدیځ کې کومه څېړنه، اختراع او یا نوی کشف کیږي نو په څو شیبو کې له ټولې نړۍ سره شریکيږي، دا چې څنګه دومره په سرعت خپریږي او تر هر چا رسیږي همدا پوښتنه زموږ د لیکنې اصلي برخه ده چې پوهیدل یې پرته له ځنډه شونې بریښي دا ځکه چې نن هغه عصري ټکنالوجي زموږ ملګر تیا کوي، خو شرط یې دا دی چې موږ له خپلې مورنۍ ژبې څخه پرته په بله کومه نړیواله ژبه هم پوه و اوسو او وکولی شو د هغې مبدا ژبې مفاهیم را واخلو او په خپله ژبه یې واړوو او د هیواد د ټول ولس تر غوږه یې ورسوو.

که په نړۍ کې داسې څوک نه وي چې همدا د را اړولو فن یا مهارت یې زده وي، نو ناشونی بریښي چې همدا مدرنه ټکنالوجي هم زموږ په درد وخورې. له همدې ځایه ده چې موږ په ژباړه او د ژباړې په اهمیت او ضرورت ښه پوهیدلی شو. هغه هیوادونه چې په ذهني او فکري لحاظ وروسته پاتې دي او غواړي چې په عقیدوي، فکري او علمي لحاظ د هغو هیوادونو پیروي وکړي چې په دغو ساحو کې پرمختللي دي. نو وروسته لازمه ده چې لومړی د هغو په ژبه ځان پوه کړي او بیا په دې توګه د هغوی عقاید، افکار، خیالات، د علومو او فنونو په بیلابیلو برخو کې تجربې، نظریات او اختراع ګانې د خپلو خلکو لپاره په خپله ژبه راواړوي او ځان او ولس پرې پوه کړي. که ژباړه او ژباړن نه وای د نورو قومونو او ملتونو له حالاتو څخه د خبر یدو امکانات به نه وو، ځکه پرته له دې چې ژباړې ته مخه کړو بله لار نه لرو؛ نو ویلی شو چې په یوه ټولنه کې د تجربه لرونکي ژباړونکي او ژباړل شویو آثارو موجودیت اړین دی.

د ادبي آثارو ژباړه:

د علومو لمن ډېره پراخه شوې ده او د نړۍ ټول علوم په بیلابیلو څانګو وېشل شوي، په دغو څانګو کې له ډېرې زمانې راپه دیکخوا د ژباړې بهیر روان دی او د هر مسلک متخصصین په خپله برخه کې ژباړه کوي، په همدې ډول ادیبان او فرهنګیان هم په خپله برخه کې لګیا دي ژباړې کوي، زما په نظر تر ټولو ښکلي ژباړه ادبي ژباړه ده، ځکه ژباړن کولی شي تر ټولو ښکلي او مناسب لغات د خپل ذوق مطابق وټاکي او په مقصد ژبه کې یې وکاروي په دې ډول ژباړه کې ژباړن د لفظي او معنوي ښایستونو په کارونه کې خلاص لاس لري، خو شرط دا چې د مبدا د ژبې محتوا او مفهوم په کې ورک نه کړي، ځکه په هر ډول ژباړه کې ژباړن د امانتداری د اصل په رعایتولو مکلف دی، په ادبي ژباړه کې له همدې کبله له یوه متن څخه څو ډوله ژباړه تر لاسه کیږي، دا ځکه چې هر ژباړونکی یې په خپل فکري طرز ژباړې او خپلې خپلې موخې ترې تر لاسه کوي او د کره کتونکو لپاره د کره کتنې لاره اواروي.

د شعر ژباړه: د شعر د ژباړې په اړه دوه نظره وړاندې شوي دي، د یوه نظر پلویان د شعر ژباړه نه مني او دا ناشونی کار بولي، خو د دوهم نظر پلویان بیا دا نه مني چې ګواکې شعر نه ژباړل کیږي، دوی په دې عقیده دي چې شعر له وړاندې ژباړل شوی،

ژباړل کيږي او بيا به هم وژباړل شي او د دې ادعا د ثابتولو لپاره د بې شماره هغو کسانو نومونه او شعرونه بادوي چې له مبدا نه مقصد ژبې ته ژباړل شوي دي. حقيقت هم همدا دی چې شعر د ژباړې وړ دی.

د شعر ژباړونکی بايد پرته د مقصد د ژبې د تشبیهاتو په لطافت، د استعاراتو په رمز، د کنايو په روح او نور فنونو او همدا شان د ويونکي په ليکنه او ژبه ښه برلاسی وي او بيا په ډېر مهارت د هغه شعر خپلې ژبې ته واړوي. له بلې خوا دا ليکوال او مولف تر منځ همغږي، گډ فکر، گډه عقیده هم د ژباړونکي په کار مثبته اغيزه ښندي او ژباړن هغوي څو د مولف د مقصد په اړولو کې بريالی شي.

د شعر په ژباړه کې بايد لاندې ټکي په نظر کې ونيول شي:

۱. د شعر ژباړونکی بايد شاعر وي او شعر پيژندونکی، د شعر خوښوونکي شعر نه شي ژباړلی.

۲. د شعر ژباړه د ښکلا او امانت د پارادوکس د حل لپاره يوه هڅه ده. دا کار يو عجيبه طبيعت لري، نه دې پرېږدي چې له موضوع ووژي.

۳. د محتوا، قالب، جوړښت او مناسبه ژبه ټاکل د شعر په ژباړلو کې لوړه هڅه ده، خو انتظار مه لرئ چې په هماغه کچه چې د مبدا په ژبه کې ورته قالب محتوا، جوړښت او ژبه ټاکل شوې د مقصد په ژبه کې يې هم ورته ومومي. د بيلگې په توگه د يوه عروضي شعر ژباړه په عروضي بڼه کله کله خوږه او زړه راښکونکې نه وي او کله داسې هم پېښيږي چې يوه عبثه هڅه وبلل شي.

۴. د شعر ژباړونکی بايد د شعر د ژباړې په وخت کې له وړاندې ځان ته ژبنی قالب جوړ نه کړي، يوازې بايد د ښکلا امانت خيال وساتي، ځکه که موږ هڅه وکړو چې يو داسې شعر چې د مبدا ژبه يې رسمي او فصیح وي د مقصد په ژبه هم په رسمي او فصیح ژبه وژباړو نو ښه تر ښه او که يو داسې شعر چې په سيمه ييزه ژبه ليکل شوی وي او موږ وغواړو چې هغه ته رسمي ژبه وټاکو، نو عبث زيار دی او ښه پايله نه لري.

۵. په شعر کې کلمه يوازې د مانا د ښندلو دنده نه لري، بلکې د وينا طرز ته هم اعتبار وربخښي. دا چې شعر هنر دی او ماده يې لفظ، نو د هنر ماده هم موسيقي ده.

نو شعر په همدې اعتبار د کلام موسقي بللی شو. شاعر الفاظ د خپلې خوښې او سلیقې په اساس سره را نغاړي، خو له دې ډول نظم او ترتیب څخه هغه زړه ښکونکی نغمه تر لاسه شي چې د شاعر په ذهن کې ده. نو شعر د الفاظو د ټاکنو او غوره کولو هنر دی له دوه بیلو اړخونو څخه یو معنوي اړخ او بل ظاهوري اړخ. ژباړن ته په کار ده چې همدې ټکی ته په پام د یوه شعر د ژباړلو په وخت کې د هغه شعر د الفاظو د معنوي معناوو د موندلو تر څنګ د الفاظو آهنگینې برخې ته هم پام واړوي او داسې الفاظ ورته وټاکي، خو د شعر د معنا تر څنګ د هغه آهنگ ته هم زیان ونه رسېږي.

د ښه ژباړن اوصاف:

لکه څنګه چې یو ښه لیکوال ځانته خپلې ځانګړې او اوصاف لري، یوه ښه ژباړونکی هم د یو شمیر اوصافو لرونکی دی. تر هغه پورې چې د یوه ژباړن په وجود کې دا اوصاف نه وي او له دې پوهې نه برخمن نه وي ژباړه نه شي کولی، هغه اوصاف په لاندې توګه دي:

الف: په مورنۍ ژبه برلاسی: کله چې مورنۍ ژبه یادوو موخه مو یوازې هغه ویناوې نه دي چې مور یې د ورځنیو اړتیاوو د رفع کولو لپاره له یو بل سره وایو یا هغه خبرې اترې نه دي چې مور یې پخپلو کورنیو او چاپیریال کې استعمالوو، ځکه عامیانه محاورې او لهجوي ویناوې هیڅکله په دې معنا نه دي چې مور پرې ادعا وکړو. د دې ویناوو په ویلو یا پوهیدول مور په مورنۍ ژبه برلاسی یو، بلکې هغه وخت مور دا ادعا کولی شو چې د هغې ژبې په ګرامري جوړښت، سبکي ځانګړنو او د ورځنیو اړتیاوو د پوره کولو نه په لاندېرو اصطلاحاتو، ترکیبونو، لغاتو، ادبي فنونو او د هماغه ژبې په ژبنيو جوړښتونو پوه وو. ژباړن باید د مقصد په ژبه لاسبری وي یعنې په هغه ژبه چې ژباړه ورباندې کوي.

ب: په بهرنۍ ژبه برلاسی: په بهرنۍ ژبه برلاسی هم د یوه ښه ژباړونکي له اوصافو څخه شمیرل کېږي. یو ښه ژباړونکی باید په یوه بهرنۍ ژبه ښه برلاسی وي. دا برلاسی په دې معنا هم نه دی چې ژباړن یوازې د هغې ژبې په محاورې پوه وي، بلکې ژباړن باید لکه څنګه چې د خپلې مورنۍ ژبې د بنسټیز او ګرامري جوړښت په پوهیدا مکلف دی، باید په بهرنۍ ژبه هم ښه برلاسی وي، خو توپیر په دې کې دی چې مورنۍ

ژبه برلاسي او د مهارتونو يادول د ژوند په اوږدو کې كيداى شي. كوم څه چې په يوه بهرنۍ ژبه کې تر ډېره بريده ناشوني برينبي. له همدې امله ويلی شو چې ژباړن بايد د بهرنۍ ژبې د ښه پوهيدو تر څنگ د هغې ژبې د ويونكو په جغرافيا، تاريخ، ادابو او روسومو ښه پوه وي، څو د هغې ژبې د عباراتو، اصطلاحاتو، استعارو او تشبېهاتو په واقعي معنا او مفهوم پوه شي.

ج : د دوو ژبو تر منځ د گرامري قواعدو د توپير پيژندنه: هر تمدن په هر وخت او هر محيط کې خپلې ځانگړتياوې لري چې د جملو او اصطلاحاتو او معينو لغاتو په قالبونو کې خپل توپيريز اړخونه ښكاره كوي. د بيلگې په توگه په ژباړه کې لفظاً د بلې ژبې د اصطلاح او لغت نه معنا اخيستل سم كار نه دی، ځكه چې لغات او اصطلاحات زياتره په جمله کې د موقعيت او حالت له مخې ځان ته بيله معنا ايجابوي او په بله ژبه کې ورڅخه د محاورې له مخې هماغه معنا نه افاده كوي. مثلاً ټوكې ټكالي چې د لغاتو په مخصوصو معناو ولاړې دي چې كله كله په ډيره سختۍ او كله هم هيڅ نه ژباړل كيږي. همدا شان د دري (لب دريا) په پښتو کې د (سيند شوندي) وژباړو نو ډېره غلطه معنا به مو ورکړې وي.

دغه ډول توپيرونه د مورنۍ او بهرنۍ ژبې تر منځ د گرامري جوړښت په نتيجه کې رامنځته كيداى شي. د كلمو ځايونه په جملو کې په مركبو او ساده جملو کې، متلونو او تشبېهاتو کې ليدل كيږي. له دغو ټولو توپيرونو سره ژباړونكى د مطلب روح، كليات او د ليكونكي سبك ته گوري او هڅه كوي مطلب داسې وژباړي چې اصالت يې له منځه لاړ نه شی او امانت داري هم په کې خوندي وي.

د ښې ژباړې اوصاف:

لكه څنگه چې د ژباړن لپاره ځانگړنې او اوصاف وضع شوي د ښې ژباړې لپاره هم اوصاف او ځانگړنې شته چې په لاندې ډول دي:

- (۱) د يوې ښې ژباړې صفت دا دی چې اصلي مطلب په کې ټول راشي، خو لوستونكى پرې د ژباړې گومان ونه كړي، بلكې د خپلې ژبې مضمون ورته ښكاره شي.
- (۲) د ژباړې ژبه بايد ساده آسانه او روانه وي، داسې چې لوستونكى ترې پوره مطلب په اسانۍ سره واخيستلى شي، متن بايد له ابهام څخه پاك وي.

۳) د ښې ژباړې يوه علمي ځانگړنه دا ده چې د معنا او محتوا له مخې له اصل سره سمه وي، په دې مفهوم چې د اصلي مضمون د مطلب کومه برخه له ژباړې پاتې نه شي او د ليکوال د علمي امانتدارۍ حق په کې په بشپړه توگه رعايت شي.

۴) د يوې ښې ژباړې تر ټولو مهمه ځانگړنه دا ده چې د ژبې له محاورې سره برابره وي. له محاورې څخه وتلې ژباړه د ادبپوهانو په نظر يو بې ارزښته مال گڼل کېږي.

۵) د يوې ښې ژباړې لپاره بله ځانگړنه، د نثر ښکلا په نظر کې نيول دي، ژباړن بايد له کومې ژبې څخه چې ژباړه کوي هڅه وکړي چې د متن ښکلايييزه تومنه زيامنه نه شي. (۱۰: ۲۲-۳۰)

د پرېم چند د غوايي خيرات پښتو ژباړې:

که تاريخ ته وکتل شي نو مهاجرتونو، لويو سوبو او ورسره ژباړو د مدنيتونو په وده کې ډېر لوی لاس لرلی او دليل يې هم له دې لارو د مدنيتونو تر منځ د تجربو، افکارو او پوهنو راکړه ورکړه ده. له جبل الطارق څخه تر اندونيزيا پورې د مسلمانانو د سوبو په پايله کې د عباسيانو د لوی اسلامي مدنيت رامنځته کيدل او يا د امريکا د لويې وچې موندل او تر پراخو مهاجرتونو وروسته هلته د يو پرمختللي مدنيت رامنځته کيدل د غوره بيلگو په توگه وړاندې کولی شو.

د مهاجرتونو او سوبو تر څنگ ژباړې هم د مدنيتونو، فرهنگونو او ژبو په وده کې ډېره ونډه درلودلې ده. مهاجرتونو او سوبو د ژباړو لپاره لار اواره کړې ده. له ډېرې پخوا زمانې راهيسې د مدنيتونو په وده کې ژباړې خپل اهم رول تر سره کړی دی. يونان، روم، هند، عرب او نورو ولسونو کې ژباړې خپل برخه درلودلې ده. ژباړې د مدنيتونو او ولسونو په نږدې کولو کې ستره مرسته کړې ده، په حقيقت کې ولسونه د ژباړې له طريقه د نورو خلکو له فرهنگ سره اشنايي پيدا کړې. که چيرې موږ د پښتو ادبياتو په تاريخ کې د نورو ژبو له ادبياتو سره د پښتو ادبياتو د ارتباط د څرک ايستلو کوښښ وکړو، نو دا څرک په دريمه هجري پيړۍ کې ايستلی شو.

د دريمې هجري پيړۍ په ترڅ کې د بښت د سروان سيمې يو افغان اوبومحمدهاشم ابن الزيد الرسروانی د خپل استاد ابن خلاد يو عربي شعر په پښتو نظم ترجمه کړی دی. (۱۱: ۴۲) تر ده وروسته هم ژباړې تر سره شوي دي، چې د ژبې، ادب او فرهنگ

په غنا کې يې ستره ونډه لوبولې ده، خو که په پښتو ژبه کې د ناولو ژباړه وگورو، تر اوسه پورې شاوخوا سل ناولونه، رومانونه اولنډ رومانونه پښتو ته ژباړل شوي دي، چې يو له دغو ناولونو څخه د منشي پرېم چندد غوايي خيرات نومی ناول دی. دغه ناول لومړی روشن لال ملهوتره له هندي ژبې نه پښتو ته را اړولی دی. دغه ترجمه مترجم په دوه برخو کې بشپړه کړې ده، چې اوله برخه يې بشپړه پاکنويس شوې ده او د گودان (د غوايي خيرات) د دويمې برخې ژباړه هم اوس بشپړه شوې چې ټول ټال په ۱۸۹ مخونو کې په لاس ليکل شوې ده. (۲: ۲۱) خو تر ملهوتره وروسته په افغانستان کې محمد حليم ستانکزي هم دغه اثر پښتو ته را ژباړلی دی او د انيس اخبار د ۱۳۷۰ کال په بيلابيلو گڼو کې خوندي شوی دی. دغه ژباړه ما له سره تر اخره وليده ډېره پخه وه او ژباړونکي کوبښس کړی چې خپله دنده په سمه توگه تر سره کړي. ژبه يې خورا روانه ده او هيڅ ډول درانه او پيچلي لغات او اصطلاحات په کې کارول شوي نه دي. د محمد حليم ستانکزي ژباړه چې کله ولوستل شي، لوستونکی فکر نه کوي چې دا به ژباړه وي، بلکې فکر کوي چې اصلي ليکونکی يې پښتون دی. ډېره هڅه مې وکړه چې د محمد حليم ستانکزي د ژوند او ادبي کارونو په اړه کره معلومات تر لاسه کړم، خو تر ډېرو هڅو وروسته په دې ونه توانيدم چې د نوموړي د ژوند او ادبي هڅو په اړه معلومات تر لاسه کړم، که څه هم په انټرنټ کې مې څه ناڅه معلومات تر لاسه کړل، خو زه يې په دغه کتاب کې نه راوړم، ځکه هغه کره نه دي، هيله لرم په راتلونکي کې د محمد حليم ستانکزي د ژوند او ادبي هڅو په اړه د معتبرې منبع له خوا معلومات تر لاسه کړو.

څلورم څپرکی

د غوايي خيرات

لومړۍ برخه

هورې رام وروسته له دې نه چې دوو غوايانو ته يې اوبه او واښه ورکړل خپلې ښځې دهنيا ته يې وويل: ((گوبار وليږه چې د گنيو کبلې په رمبي ووهي. زه دباندې ځم او ښايي ناوخته راشم. زما لکره راکړه.))

دهنيا تپۍ کولې او لاسونه يې په خوشايو ککړ وو. هغې وويل: ((بېړه د څه لپاره مخکې له دې نه چې لاړ شې لږ څه وخوره.))

هورې خپل گونځې شوی وچولی تريو کړ او ويې ويل: ((ته د خوراک او څښاک په باره کې خبرې کوي په داسې حال کې چې زه د ځنډېدو اندېښنه کوم. که ناوخته شي نو زه به ونه شم کولی چې بادار ووينم. که چېرې په خپل عبادت مشغول شو نو بيا ښايي د گړيو گړيو لپاره انتظار وباسم.))

دهنيا وويل: ((د همدې لپاره وايم چې لږ څه وخوره، برسېره پر دې څه پروا لري چې نن لاړ نه شي. تېره ورځ خو ورغلی وې.))

هورې په بې صبرۍ سره وويل: ((ولې کوبښنې کوي هغو شيانو ته لاس واچوې چې په تا پورې اړه نه لري؟ ما ته مې لکره راکړه او د خپل کار وبار غم دې خوره. دا ټول د دې لپاره دي چې له بادار سره خپلې اړیکې ټينگې وساتو چې د هغه له برکته له غمونو نه خلاص يو، که نه نو موږ به ډير مخکې لا ژوندي پاتې نه وو.)) (د کلي له دومره خلکو نه د کوم يوه نوم راته اخیستی شي چې يا له خپلې زمکې شړل شوی نه وي او يا د پور تر پر بکړې پورې د زمکې د ستنولو حکم نه وي ورکړل شوی؟ کوم وخت چې ستاسو اورمېږ د مستبد او ظالم تر پوندو لاندې چیت پیت کېږي، نو د ډاډ وړ لاره دا ده چې د هغه پښې تخنوه.))

خو دهنيا په دنيايي چارو باندې دومره زياته نه پوهيده، دې فکر کاوه هغه څه چې زميندار يې ادعا کولی شي هغه به د زمکې اجاره وي. نور نو غوره مالي ته څه حاجت؟ نو ولې بايد څوک د زميندار پښو ته ور وغورځي؟ په يقيني ډول د دې شلو کلونو په ترڅ کې چې د دې له واده نه تېريده، دې ته دا حقيقت په پوره توگه څرگند شوی و چې که آن د بخيلۍ ژوند يې هم غوره کړ د جامو او خوراک له پيسو نه يې سپما وکړه او يوه يوه آنه يې هم سره ټوله کړه، د زميندار د اجارې د پور ادا کول دوی ته سخت کار و، خو بيا به هم دې ماته نه خوړه. په دې موضوع باندې به کله کله د ښځې او مېرې په منځ کې اختلاف موجود و.

د دوی له شپږو اولادونو نه يوازې درې تنه يې ژوندي پاتې شوي وو، يو زوی گوبار چې اوس شپاړس کلن و او دوه لوني، سونا، دولس کلنه او روپا اته کلنه، درې زامن يې په کوچنيوالي کې مړه شوي وو. دا په دې باندې پوهيده که چيرې سم روغتيايي مراقبت او درمل وي د دوی ژوند ژغورل کيده. خو ده د زامنو لپاره آن د يوې آنې په بيه هم د درملو د اخيستلو توان نه درلود.

او دا په خپله څو کلنه وه؟ په عادي توگه هيچا هم دا يقين نه کاوه چې دا به شپږدېرش کلنه وي. خو د دې وېښتان ټول تک سپين او مخ يې گونځې گونځې شوی و. د دې د بدن ښکلا له منځه تللي وه، غنم رنگې څېره يې ژېړ بخونه او د سترگو ليد يې کمزوری شوی وه. دا ټول د تش لاسي او غريبۍ له امله وو.

د دې ژوند سپيره او بې خونده شوی و او دې پر له پسې تش لاس د دې د ځان مننې احساس مړاوی کړی و. نو د دې ژوند لپاره چې آن ورځنۍ يوه مړۍ ډوډۍ هم نه شي برابرولی دومره غوره مالي د څه لپاره؟ د داسې کارونو سره دې حساسيت درلود. خو د مېرې يو څو ښکښلو به د دې سر ور خلاص کړ او دا به يې واقعي نړۍ ته راوبلله. هغه بهر په توغما سره لاره، لکړه، شړۍ، پټکۍ، بوتونه او د تنباکو کڅوړه يې د هوري خوا

ته ور غورځار کړل. هوري له قهر او غصب نه اور واخيست او ويې ويل: ((آيا زه د خُسَر کره ځم چې دا ټول ښه شيان دې راته راوړل؟ برسیره پر دې، هلته خو زما کومه ځوانه ښينه هم نه شته چې ښکلا يې زما زړه يوسي.))

ضعيفه غوندي موسکا يې په تور وچ مخ باندې رابنکاره شوله. دهنيا په شرميندو کي توگه وويل: ((خومره تکړه يې او څه زړه وړونکې ځواني خو لږې چې پېغلې نجونې درباندي مينې شي!))

هورې په ډېرې پاملرنې سره څيرې شوې شړې قات کړه او پر کت باندې يې کنبېښوده او ويې ويل: ((ته فکر کوي چې زه زور شوی يم؟ زه تر اوسه څلو پښت کلن نه يم. نارينه مخکې له شپېته کلنۍ نارينه نه دي.))

((لاړ شه او مخ دې په هينداره کې وگوره! هغه کسان چې د ژوند په شپېته کلنۍ کې د نارينتوب معراج ته رسېږي ستا غوندي نارينه نه دي.

که چيرې زه يوه ښه خبره هم وکړم، په بدله کې يې سختې خبرې اورم.))
کنه چې هورې لکړه په اوږه له کوره ووت، دهنيا وره ته راغلله، ودرېده او د ډېر ځنډ لپاره يې هغه پسې کتل. د هورې نا اميد کوونکو خبرو د دهنيا د زړه زخمونه را تازه کړي وو. ده په لږ زيدلې ژبه ويلي چې د ښځينه فداکارۍ په ټينگ قوت سره کوبښن کوي هورې د سپيڅلتوب په ژغورونکي شپول کې کوم چې د دې د زړه له ژورو نه راخوت ونغاړي. د ځور او رږ په دغه درياب کې د يوې ښځې په توگه د دې موقف هغه يوازینی وسيله وه چې د هغو وسيله دې کولی شوای د درياب غاړې ته د ځان رسولو هيله ولري. خو اوس داسې ښکاري چې د هورې ظالمانه خبرې که څه هم ډېرې رښتيا وي د هغه د ژغورنې يوازینی وسيله هم له دې نه واخيسته. ښايي د خبرو تريخ واقعيت د لا زيات ځور يډو سبب کيده.

چې د يوې سترگې خاوند هغه درد او زور د يوې سترگې په پېغور او ملنډو کې احساسوي، د دوو سترگو خاوند يې هم احساسوي؟

هورې په لاره چټک او گړندۍ روان و. کله يې چې د لارې دواړو خواوو ته د گڼيو ځوان بوتې تک شنه وليدل، نو دا فکر ورسره پيدا شو چې که د خدای په مرحمت سره سړ کال زيات او پر پمانه باران و اورې او حاصلات ښه شي، دی به يوه غوا واخلي. د وطني نسل غوا نه! اوه، هغه ښې غواگانې نه دي. شيدې يې لږ وي او خوسيان يې هم په هيڅ نه ارزې. دا رنگ غواوې په گڼي پورې د تړلو لپاره ښې مناسبې دي. ده خپل زړه په خارجي نسل باندې بايللی و. دی به دا غوا په جلگو او جبه زارو کې په

ډېرې پاملرنې سره وپيايي. دا به ډېرې شيدې وکړي. په هر صورت، د هغې به له څلورو تر پنځو سيرو نه کمې نه وي.

خوار کې گوبار، څومره په شيدو پسې څور يږي او د هغو ليوال دی او که چيرې دی په دې عمر کې سم خوراک ونه کړي، نو کله به يې وخوري؟ له داسې پوره خوراک سره به دی د يوه کال په ترڅ کې د مستې ځوانۍ يوه بېلگه وگرزي، څومره به مغروره وي. له خوسيانو نه به هم ښه غوايان جوړ شي داسې غوا البته چې له دوو سوو روپيو نه کمه نه وي. څه پروا لري؟ او څه نيکمرغه کار به وي چې انسان په شنه سهار کې لومړی يې په غوا سترگې ولگيرې!

هورې هم لکه هر بل کور والا له ډېرې مودې نه راپدېخوا د يوې غوا د درلودلو هيله په خپل ذهن کې د يوې خاطرې په توگه ساتلې وه. دا د ده د ژوند ستره آرزو او د هغه ستره جاه طلبې وه. په بانکي سود باندې د آرامه ژوند کولو ياد د زمکې د اخيستلو او يا د يوه ستر عاليشانه کور جوړولو آرزو ته د ده د خوارکي زړه په نړيو حصارونو کې ځای موندل له تصور نه ليرې وو.

د جون د مياشتې لمر چې د ام له گڼو ونوڅخه را لوړ شوی و له هغې سرې ځلا سره چې پر آسمان يې لمن غوړولې وه، يوځای شو.

هوا ورو ورو مخ په توديدو وه. هورې چې په لاره روان و، هغو بزگرانو چې په کروندو کې يې کار کاوه ده ته سلام اچوه، سترې مشي به يې ورسره کوله او د چلم څکولو ته به يې را باله. هورې وخت نه درلود. د غرور يوه ضعيفه غونډې ځلا به يې پر ډنگر مخ باندې را خوره شوه. دا ټول له بادارانو سره د نږدې اړيکو د ساتنې له کبله وه چې خلکو له ده سره په دومره احترام رويه کوله.

په هر صورت، هغه سړی چې مازې پنځه (بېگا) زمکه لري څه ارزښت لري. آن هغو بزگرانو چې درې يا څلور يوې زمکه يې درلودله. د ده صلاحيت ته به په غاړه ايښودونکي توگه سر تپتاوه او د هغه احترام او درناوی به يې کاو.

هورې اوس د خپلې لارې په ترڅ کې يوه غوچورې ته را ورسېد چې هلته د برسات د موسم په اوږدو کې د اوبو د تراکم او ډنډيدو له امله زمکه تر اوسه پورې هم لمده وه او آن د جون په مياشت کې هلته لږ څه شنه بوتې موجود وو. له شا او خوا کليو نه به

بې څاروي دلته د څريدو لپاره راتلل. آن په دغه وخت کې دې ځای سره او تازه هوا درلوده.

هوري يو څو ژور نفسونه وکښل. ده ته د يوې شېبې لپاره د تم کېدو او استراحت احساس ور پيدا شو. ټوله ورځ د سوځوونکي باد څپېره وخورې. څو بزگران ددې زمکې د اخیستو ليوال و. دوی ډېرې ښې پیسې د دغې زمکې لپاره پيشنهادولې. خدای دې رای صیب په رحمت کړې، هغه دوی ته په ډاگه ويلي وو چې دا زمکه د څارويو لپاره ساتل شوې ده او دا به په هيڅ بيه ونه وبشي. آیا بل کوم سرانښ (حريص) زميندار و چې ويلي يې وي: ((لعنت دې په غوا وي. زه شرنګيدلې پیسې لاس ته راوړم، ولې يې بايد رد کړم.)) خو رای صیب لا تر اوسه پورې هم په پخوانۍ عنعنه کې نغښتی و. هغه زميندار چې د خپلو اجاره دارانو غم ورسره نه وي، هغه ته نه ښايي چې انسان وويل شي؟

نابره د هوري سترگې په بولا ولگيدې. دی د نږدې کلي شپون و او د شيدو او کوچو د خرڅلاو کارو بار يې کاوه. که چيرې غواگانې په ښه بيه خرڅې شي، دی يې کله کله په بزگرانو باندې خرڅوي. هوري نه شوی کولی چې له غواگانو نه سترگې پورته کړي. څومره به ښه وای که چيرې دا لومړنۍ غوا د ده وای. دی به بولا ته د غوا پیسې په قستو ورکړي. په دې پوهيده چې پیسې خو نه لري. دی بايد د خپلې اجارې پور هم لا ورکړي. همدارنگه دی مجبور دی چې د (بايزسار ساها) پور چې په روپۍ کې د يوې آنې سود هم پرې ور زياتيږي اداء کړي.

خو د دقت او پاملرنې نشتوالی د خواری او غریبۍ ښه او مشخصه ده. د بې شرمه سرتنبه گي او سر زوری احساس کوم چې د پور غوښتنه، ښکښل او آن وهل بې اهميته گني. اوس هوري د يوه عمل خوا ته تحریک کاوه. هغه ايسار شوې هيلې او غوښتنې کومې چې د کلونو کلونو را پدېخوا يې د ده زړه توپاني کړې و. څو يوه ورځ هغه وچوي. اوس هماغه هيلې نابره ده د نا آرامۍ سبب شوې وي.

دی بولا ته ور نږدې شو او ورته ويې ويل: ((خبر شوی يم چې د بازار په ورځ دې نوې غواگانې اخیستې دي.))

بولا اټکل وکړ چې د هوري په ماغزو کې څه گرځي. هغه په لنډ ډول يې ورته وويل: ((دوه غوا گانې او دوه خوسکي. زما نورې غواگانې وچې شوې دي. که چېرې د خرڅلاو لپاره شيدې نه وي، زه ځنگه کولی شم خپل ژوند وړاندې بوزم؟)) هوري لومړنۍ غوا په اړخ وپېوله او ويې ويل: ((فکر کوم چې بڼه د شيدو غوا ده. دا دې په څو رانيولې ده؟))

بولا د کاروبار د بې گټېتوب په څرگندولو سره وويل: ((ميتو، سر کال بېې ډېرې لوړې تللي. ما د دې غوا لپاره پوره اتيا روپۍ ورکړي دي. څومره ډېرې پيسې! تقريباً يوه غوټه وه. د هر يوه خوسي لپاره مې هم له دېرشو نه کمې روپۍ نه دي ورکړي او د اخيستونکو بې پروايۍ ته گوره! دوی لا اوس هم اته سپره شيدې په يوه روپۍ غواړي.))

((وروره، ستاسو خلک سخت زړه لري. څه ښکلې غوا دې اخيستې ده. زه شکمن يم چې داسې بله غوا به په دې کليو کې وي.))

دغو تبصرو بولا آسمان ته پورته کړ. هغه وويل: ((رای صيب د دغې غوا لپاره سل روپۍ او د هر خوسي لپاره پنځوس روپۍ راکولې. خو ما ورته وويل چې نه کيرې. کله چې غوا بل ځل لنگه شي سل روپۍ به نورې لاس ته راوړم.))

((په يقيني ډول، همداسې ده وروره. آيا بادار د دې غوا د اخيستو زړه لري؟ اخيستل يو شی دی او تحفې منل بيخي بل شی. تحفې بې بيه دي. دا يوازې تاسې خلک ياست چې په مازي بخت باندې د تکيې شجاعت لرئ او په يوې غوا باندې د يو موټي پيسو د ورکولو ريسک منئ. خو څه يوه غوا! زه يوه غوا نه شم اخيستلی. په يقيني ډول چې تاسو ډېر نيکمرغه ياست چې د يوې غوا خدمت کوئ.

زه آن خوشايي بودولی نه شم. څومره سپکاوی دی چې په يوه داسې لويه کورنۍ کې لکه زموږ غوا نه شته. کلونه تيرېږي او موږ بې شيدو يو. زما ښځې څو ځله له ما غوښتي چې په دې باره کې له تاسره وغږېږم. خو زه هغه غولوم او ورته وایم کله چې بل ځل تا ووينم دا کار به وکړم. هغه ستا په باره کې ډېر بڼه نظر لري. هغه وايي چې دې داسې حياناک سړي ډېر کم ليدلي دي چې له هغې سره د خبرو کولو په وخت کې سترگې ښکته اچوي او يو ځل هم سر نه راپورته کوي.))

دې لوړې ستاينې د بولا سر ډېر اوچت کړ او ويې ويل: ((يو شريف سړی تل بنځو ته د خپلو لونو په شان گوري. هغه نارينه چې بنځو ته په شهواني سترگه گوري د وژل کېدو لايق دي.))

((څه عالي مفکوره، وروره! ته رښتيا وايي، يو شريف سړی د بل چا عزت خپل عزت گڼي. بنځه د مېړه له مړينې سره د بې کسه کېدو او يتيم کېدو احساس کوي. نارينه کله چې بنځه يې مړه شي د گودټوب احساس کوي. زما کور نه خو آخور جوړ شوی او برباد شوی دی. اوس زه هيڅوک نه لرم چې آن يوه پياله اوبه راکړي.))

د بولا بنځه پروسېر کال په توپان کې مړه شوې وه او هوري خبر و. خو په يوه شي چې نه و خبر هغه دا و چې پنځوس کلن سړی چې په ظاهوري توگه مازې يو اسکلېت دی دومره د شهون او جذبې په اور کې سوځيدلی شي.

د بنځې غوښتنې او مينې د بولا سترگې تکې سرې کړې. ځيرک هوري په ډېره چالاکی سره له دغه حالت نه گټه واخيسته: ((هغه پخوانی متل سم دی، وروره بې بنځې کور د مړو داروا ځای دی. ته ولې واده نه کوي؟))

((زه يې هم په غم کې يم. خود بنځې موندل هم دومره ژر نه کيږي. که چيرې خبره د پيسو وي زه آن چمتو يم چې لږ څه مصرف هم وکړم. البته، نور نو د خدای کار دی.))

((زه به يې هم په فکر کې اوسم، که چيرې خدای وغواړي ستا به بيا کور ودان کړي.)) بولا په ډېر شوق سره وويل: ((واده به زما لپاره د خپلواکۍ مانا ولري. زما ژوند ډېر راحت تير يږي. زما په کور کې د شيدو لږوالی نه شته.))

((زما د ځس په کلي کې يوه نجلې ده چې مېړه يې درې يا څلور کاله دمخه پرېښوولې ده. رودې کلکتې ته تللې. اوس هغه خوراکی جواري مېچن کوي او ژوند پرې تېروي.. کوچنيان هم نه لري او ډېره ښکلې او گلالي هم ده. لنډه دا چې وروره، رښتياڼی لکشمي ده.))

د بولا گونځې گونځې مخ نابره روښانه شو. اميد څه خوږ شی دی لکه جنتي خوراک. ((زه هر څه تاته پرېږدم. که چيرې وخت لري، ولې يوځای لاړ نه شو او هغه په دغو ورځو کې يو ځل ونه وينو.))

((وروړه، ښه دا ده چې ورو ورو وړاندې لاړ شو. کله چې ما معامله خلاصه کړه تا ته به خبر در کړم.))

((ته په خپله ښه پوهیږي. کومه خاصه بېړه نه شته. که برکه غوا ستا ډېره خوښیږي ستا دې وي.))

((زما خاکساره غونډې سپری ته د داسې غوا درلودل نه ښایي. برسېره پر دې، زما د مسوولیت او خواخوږۍ احساس ماته اجازه نه راکوي چې ته تاوان وکړي.))

((ته داسې خبرې کوې لکه چې موږ سره پردي و اوسو. هر وخت چې کولی شې ماته پیسې راکړه. ما ته هیڅ فرق نه لري چې غوا ستا په کور کې وي او که زما. ما هغه په اتیا روپیو رانیولې ده. همدومره راکړه.))

((زه اوس نغدې روپی نه لرم.))

((آیا ما له تا نه همدا اوس نغدې غوښتي دي؟))

د هوري زړه له خوشحالی نه وپرسیده. د اتیاوو هره روپی تر دې څار وه. بولا ډاډ ورکړ چې ډېرې زیاتې شیدي به وکړي او داسې آرامه ده چې آن کوچني یې هم لوبولی شي.

واقعیت دا و چې هوري همدا اوس د څلور سوو روپیو په پور کې ډوب و. خو ده پور غیر اجباري باله.

که چېرې د بولا واده وشي د دوو کالو لپاره به له دې پوره بې غمه وي، خو آن که چېرې د ده د واده پلان تر سره نه شي، بولا ده ته کوم تاوان ور اړولی نه شي. منتها بولا به د پور د ادا کولو لپاره پر ده باندې فشار راوړي، په قار به شي او که له دې هم بد حالت راشي ده ته به ښکښل وکړي. خو دا شیانن د هر بزگر د ژوند عادي مشخصات و. دی په دې ښه پوهیده چې تېروتنلی دی، خو د ده غلې دانې ته څه تاوان دی. د ده لپاره یې کوم فرق نه کاوه چې ده پور د سند په امضاً کولو یا بې له هغه نه زیات کړی دی. هغه مصیبتونه چې د طبیعت د سختۍ له امله راپیدا شوي وو، دی یې بې زړه او دارن کړی و. د غچ اخیستلو د الهي پساتي او شیطاني څېره تل د ده د سترگو په مخ کې په نڅېدو وه، خو دغې کوچنۍ تیروتنې چې دی ازمویلی و، د شخصي گټې زېږنده وه او بس. دغه چلونه او غولونکي پلانونه یې د ورځني ژوند یوه

برخه وه. د ده د اخلاقو په کتاب کې د سونډو د نمجنولو په واسطه د هغه د وزن زیاتوالی او له مالوچو سره د هغې د دانو گډول روا کار و. دغو شیانو د ژوند خوند ور زیات کړی و. بوډا توب خپله خندوونکې بڼه لري او کمه بې کبره گټه د زړو خلکو لپاره کومه گناه نه ده.

بولا د غوا پری هوري ته په لاس کې ور کړ او وپې ویل: ((ځان سره بې بوزه. له هغې ورځې نه چې لنگه شي شپږ – شپږ سپره شیدې به وکړي. خو ښايي سمه به دا وي چې زه هغه ستا کور ته درولم. رښتیا وایم، بادار د هغې لپاره نوي روپی راکولې. خود ده غوندې خلک د غوا به ارزښت پوهیږي؟ ده به دا کوم حکومتی مامور ته ورکړې وه او له وچېدو سره سم به هغه هم ځان ترې نه بې غمه کړی و. خدای پوهیږي چې دا به د چا په لاس کې لوېدلې وه. وروره، پیسې هر څه نه دي. د ښه توب او نیکۍ غوندې شی هم شته. لږ تر لږه ستا په کور کې به د هغې څارنه وشي. اجازه راکوې د باور له مخې تا ته یوه خبره وکړم؟ واقعیت داسې دی چې آن یو موتی واښه زما کره نه دي پاتې شوي. زما ټولې پیسې په دغو اخیستنو باندې خرڅې شوې. ما فکر کاوه چې د وچو وښو د اخیستو لپاره به له سود خواره نه پیسې واخلم. خو هغه زه تش لاس پرېښودم. دا دومره څاروي به څنگه مړوم؟ دا اندېښنه ما وژني. آن که چیرې زه هر یوه څاروي ته فقط یو موتی واښه ور واچوم. دا ټول به په ورځ کې یو (موند) واښه شي. یوازې خدای کولی شي ما له دې بدې ورځې نه وژغوري.))

هوري د زړه سوي له مخې وویل: ((ولې دې مخکې ماته نه وو ویلي؟ ما په دې نږدې وختو کې یو اندازه وچ واښه خرڅ کړل.))

بولا په نا امیدۍ سره خپله ټنډه ووهله او وپې ویل: ((ما ونه ویلې، د دې لپاره چې زما نه خوښیږي د خپل ویر او غم لمن هر سړي ته اواره کړم. هر سړی دې ته تیار دی چې د بل په لاس تنگی او بې وزلی پورې وځاندي، خو هېڅوک هم نه غواړي چې هغه ته د مرستې لاس ور اوږد کړي. زما نوې غوا بې وښو ژوندۍ پاتې کیدای نه شي. که کولی شي، یو څو روپی راکړه؟))

دې کې هیڅ شک نه شته چې بزگر خپل چاری او خودغرضه وي. له هغه څخه د بدې اخیستو او د هغه د تېر ایستلو لپاره چال او خوشامند په کار دی. په راکړه ورکړه او

چنه وهلو کې پوخ استاد دی. د یوې تورې پیسې سود چې ور وبخښل شي خپل ځان سودخواره ته ټیټوي او زاری ورته کوي. نو له همدې کبله د ده ژوند ټول د طبیعت سره نغښتل شوی دی. ونې مېوه نیسي، خو د نورو لپاره. زمکه حاصل ورکوي، خو وړې نسونه ماړه کړي. ور بڅې باران وروي، خو د وچې زمکې تنده ماته شي. په داسې رنگ چارو کې د خپلې چارې لپاره ځای نه شته.

هورې چې د بولا د ډېر غم او ویر کیسه واوریدله خپل فکر ته یې تغیر ورکړ. په داسې حال کې چې د غوا پرې یې بېرته بولا ته ورکړ، وېې ویل: ((زه پیسې نه لرم، خو لږ څه واښه پاتې دي. هغه در کولی شم. خدای دې ما وشرموي که چیرې زه دومره ټیټ او پست شم چې ستا غوا د یوه موتي ونښو په بدله کې واخلم.)) د بولا له خولې څخه په ډېر زور سره غږ راووت. ((خو ستا غوا بې ونښو نه شي؟ یقین لرم چې ته زیات واښه نه لرې.))

((وروره، داسې نه ده. سړ کال درمند ښه وه.))

((زه څومره ساده او بې عقل وم چې د دې موضوع په باره کې وغږېدم.))

((که چیرې ته واښه ونه لرې، زه به ډېر خپه شم. که چیرې یو ورور له بل ورور سره مرسته ونه کړي دا به ښه کار نه وي.))

((په هر صورت، ته غوا واخله.))

((نه دا اوس نه. ښایي کوم بل وخت.))

((په هغه صورت کې، پر پرده د ونښو د پیسو په بدل کې شیدې درکړم.))

((ولې په داسې خوشې خبرو باندې اصرار کوې؟ که چیرې یو یا دوه ځله ستا کره

ډوډۍ وخورم. نو زه باید انتظار ولرم چې پیسې یې په ما حساب کړي؟))

((خو غوا ستا ده. دا معامله همداسې فیصله شوه. هر وخت دې چې خوښه وي بو یې څه.))

((په دې مرحله کې ستا د غوا اخیستل دومره گناه لري، لکه چې زه په لیلام کې د

خپل ورور غوا بیه کړم.))

آیا هورې دومره ځیرک و چې په دغې لوبه کې به بریالی شي او غوا به په بې خوابدۍ سره تر لاسه کړي او لاړ به شي، د هورې دماغې حالت داسې آس ته پاتې کېده چې د

پانو په مازي شنهار ودرپرې او هر څه يې چې چوکه کوي ونه بنوري. دغه عقیده چې د نورو له ناچارو نه گټه اخيستل گناه ده د ده د وجدان يوه نه جلا کېدونکې برخه گرځېدلې وه.

کله چې هوري په خپله لار روانيدل بيا پيل کړل، دی په لاره خوشحاله و، څه پروا يې درلوده که دې ته اړ شو چې خپل يو څو(مونده) واېنه له بولا سره ووېشي. خو له دې کار سره به ده بولا د ناچارۍ له خرڅلاو نه ژغورلی و.

هغه شاته وکتل. برغه غوا په ډېر عظمت سره روانه وه، سر يې په آرامۍ سره بنوراوه او مچان يې په خپله لکۍ شړل، هغه داسې ښکارېده لکه يوه ملکه د خدمې ښځو په منځ کې.

دوهمه برخه

سيماري او بيلاري چې پنځه ميله يو له بله لرې دي، د (اود) په سيمه کې دوه پېل کلي وو. هوري په بيلاري او رای صيب امريال سنگ، په سيماري کې ژوند کاوه. د تېرسايتاگراها د جنبش په موده کې ده په مقننه شورا کې له خپله غړيتوب نه استعفا کړې وه او بندي شوی و. له همغې مودې نه د اجاره دارانو په منځ کې د ده ونډه(اجاره) زياته شوې وه.

داسې هم نه ده چې د ده په ملک باندې د اجاره دارانو آزادي زياته شوې وه يا د جبري کار له سختۍ نه ژغورل شوې وه. د داسې سختو کړو وړو بدنامي د ده دنماينده گانو په غاړه وه او په هيڅ ډول يې د رای صيب ښه نوم ته تاوان نه دی رسيدلی.

آيا رای صيب په خپله د شرايطو او چاپيريال مریې نه و؟

رای صيب چې د ښه زړه خاوند و، داسې مفکوره نه درلوده چې په ورځنی ژوند کې له خپلې سمې لارې نه کور شي. د ژوند چارې بايد په سمه او قانوني لارې تر سره شي. نو له همدې کبله که څه هم د ده صلاحيت او شتو ته تاوان نه و رسيدلی، خو پرستيز يې ضربه خوړلې وه. آيا دا کافي نه وه چې هغه له خپلو اجاره دارانو سره په مهربانۍ خبرې کولې؟

زمری بايد ښکار وکړي. که چيرې زمری د غړومبيدو او د ډارو د ښکاره کولو په بدل کې خوړې او خوندي خوړې خبرې وکړي او خپل ښکار تر لاسه کړي ډېر آسانه کار به وي.

سره له دې چې رای صیب یو نېشنلسټ و، خو خپلې اجتماعي اړیکې یې له حکومتي مامورینو سره ساتلې وې.

دوی ته مروجې تحفې ورکول کیدې او ورو حکومتی مامورینو ته کلنۍ ثابتې پیسې ورسیدې. د رای صیب له موسیقي او ادبیاتو سره ډېره جوړه وه او پر تئاتر مین و. دی یو فصیح ژبی نطق، قوي لیکوال او یو عالی شارت (د سینما د یوې صحنې د فلم). و. د ده بنځه لس کاله مخکې مړه شوې وه، خو ده پر بکړه کړې وه چې مجرد به پاتې شي. دغو مشغولتیاوو ده سره مرسته کړې وه چې د غمجن ژوند ستوماني او رېږونه هیر کړي.

کله چې هوري ورسید د (دوسیپهرا) د جشن نیولو لپاره تیاری بیخي پای ته رسیدلی و.

په یوه ځای کې سټیج درول شوی و او په بل ځای کې نندارتون، میلستون او د شیانو د رانیولو لپاره په لوخو پټې شوې غرفې. رای صیب به له دې نه چې د سوځوونکي لمر پروا وکړي، په خپله یې د چارو د سمون نظارت کاوه.

د پلازني شتو او جايداد تر څنگ رای صیب ته د (راما) عبادت چې هر کال یې په مذهبي پروگرام کې خاص ځای درلود او په ضمني ډول د خوښۍ او سات تیري وسیله هم وه په میراث پاتې وه.

په همدې هکله زیاتو دوستانو او عالیرتبه حکومتي مامورینو ته بلنلیکونه ور استول شوي وو. د یو دوو ورځو لپاره دا ځای د خوشحالیو او زمزمو نه ډک و. رای صیب لویه کورنۍ درلوده. ډېر اکاگان او وروڼه، زیات شمیر د اکا زمان او لیرې او نږدې خپلوان سره راټول شوي وو.

ددغو له منځ نه د رای صیب یو اکا چې د (ادا) ډېر ستر ارادتمند و په دایمي توگه په (برنیدابانن) کې هستوگنه درلوده. ده د مذهبي شعرونو د کمپوز ذوق او مینه درلوده کله کله به یې هغه چاپول او د دوستانو په منځ کې به یې په وړیا توگه وپشل.

بل اکا یې د (راما) مرید او ارادتمند و او اوس په پارسي ژبه د (راماآیانا) په ژباړه بوخت و. حکومت د دوی د هر یوه لپاره ثابتې پیسې په نظر کې نیولې وې. د ژوند د سمبالولو لپاره دغو پیسو ته کومه اړتیا نه وه.

په ناڅاپي توگه د رای صیب، هوري ته پام شو او ورته ويې ويل: ((هوري ته راغلی یې. ما همدا اوس تا پسې سپړی درلېږه. دا ځل به د چانک پاچا د باغوان رول لوبوي. ته پوهیږي چې زه څه وایم؟ ته به د گلو له گېډۍ سره ولاړ یې او کله چې ملک) جانکي) معبد ته د عبادت لپاره راشي ته به هغې ته د گلو گېډۍ ور وړاندې کړي. راځه له ماسره کوټې ته لاړ شه. تاسره یوه خبره لرم.))

هوري په رای صیب پسې روان شو. رای صیب د ونې تر گن سیوري لاندې په یوه څوکی کښېناست او هوري ته یې اشاره وکړه چې پر زمکه کښېني او ورته ويې ويل: ((زما شل زره روپۍ په کار دي. نه پوهیږم چې څرنگه یې لاس ته راوړم. ته ښایي تعجب وکړې چې ولې بادار دا خبره تا ته کوي. تا ته به د خندا وړ وي. خو هغه څه چې زه یې نه شم زغملی هغه زما د سیالانو خندا ده، ځکه هغه له حسد او پېغور نه ډکه ده. ولې نه؟

زه ډېرو خلکو پورې چې کوم وخت په کړاوونو اخته شي خاندم. هوري، شته او د ملگر توب احساس هیڅکله موږ سخاوت او د غوايي خیرات لرو، خو یوازي د سیالانو سره د سیالی لپاره.

زموږ سخاوت او زړه سوی صرف د ژبې ټکونه ده. که چیرې زموږ نه په یوه کس کومه عدلي فیصله د عزل حکم صادر شي یا د ماليې د نه ورکولو په اثر بندي شي، نو ټول په هغه پورې خاندو.

که چیرې د چا زوی ناڅاپی مړ شي یا کومې بدلمنې او فاحشې تېر ایستلی وي، یا یې کونډې لور باندې څه شوې وي، نو موږ ټولو ته د خندا او مسخرو مضمون را پیدا کیږي.

د پام د غلطولو خبره خو داده چې په ظاهوري ډول موږ داسې ځان ښیو چې گواکې دې ته تیار یو چې پر یو بل باندې د وینې تر آخري څانگې پورې ولاړ یو. هغه څه چې ما څوروي دا دي چې آن زما خپل تربرونه کوم چې زما په مال او دولت باندې مزې چر چې کوي زما جسد خوري. که چیرې زه نن مړ شم، دوی به له ډېر خوشحالی نه سرکونډۍ ووهي.

دوی فکر کوي چې زه د بدمرغی په مقابل کې معافیت لرم. که چیرې زه وژاړم، دا په غم پورې مسخرې او ملنډې وهل دي. که چیرې زه ناجور شم، دا د دې لپاره ده چې زه په ناروغتیا کې آسوده گي او راحت مومم!

که واده نه کوم، زه سوگت یم، که یې وکړم غیر روحاني سړی یم، که زه شراب نه څښم، زه خسیس یم، که یې وڅښم وایي د خپلو خلکو وینې مې څښم. په دواړو حالتونو کې مې تر ستوني راغلې ده. دوی له ما نه غواړي هر شي ته په ړنده سترگه وگورم، څو دوی ما تر هډوکو پورې پوست او بریند کړي. زه فکر نه کوم چې دوی به په دې خوښ شي چې زه غیر له یوه هلک نه بل څه و اوسم.

رای صیب خوله له دوپونونه ډکه کړه او په څیر یې د هوري څېرې ته وکتل تا به ویلي چې غواړي د هغه ماغزه ولولي.

هوري ځان ته جرأت ور کړ او ویي ويل: ((زه پوهېدم چې داسې شيان د غریبو خلکو، لکه زموږ په منځ کې واقعیت لري، په دې لږ پوهیدم چې دا خبرې د بډایانو په منځ کې هم شته دي.))

رای صیب وویل: ((د شيانو ظاهوري بڼې پسې مه ځه، زموږ نومونه لوی دي. خو کردار مو لږ دی. غریبان خپل چارې او کینه ور دي. دا د ځان ژغورنې او ځان ساتنې د غریزې تاثیر دی. زه دارنگه شخصي گټه د بڅښنې وړ بولم. که چیرې څوک ستا ډوډۍ له تا نه چوروي البته چې ته هم وزگار نه کښېنې او د هغه له ځولې نه یې را باسې، خو د زمیندار تربگني او حسادت د خوشحالی او خوند لپاره ده. موږ اوس دومره ستر شوي یو چې غولونه او تیر اېستنه زموږ د ژوند مالگه گرځیدلې ده. په واقعیت کې موږ د روحانیت هغې مرحلې ته رسیدلي یو چې د نورو خلکو اوبښکې یوازې زموږ خوښي او مستي را پاروي.))

((هوري، ته پوهېږي چې دا څنگه ده! په یوه کورنۍ کې لکه زموږ یو یا بل تل ناروغه وي. خو موږ له عادي ناروغۍ نه رنځ نه وړو. که چیرې لږ څه تبه د سینه بغل تداوي کوو. د یوې عادي زخې یا دانې سره د پوستکي لاندې د کلکې دانې چلند کوو. عاجل او هیجاني تلگرامونه د جراح مرستیال، جراح او سر جراح ته لیږل کېږي. د حکیمانو د راوستلو لپاره ډیلي او کلکتې ته پیغامونه استول کېږي. په کورني معبد کې مرسته

غوښتل کيږي. هغه په خالي کتنو مشغولېږي د ده له خوا نه د ناروغ د ژوغورنې لپاره آريانونکې کارونه تر سره کيږي. د عادي ناجور تيا د نښې له ښکاريدو سره ډاکټران دې ته متوجه دي چې څو پوريزه ماني به لږزوي. پوهيږي، دا ټولې پيسې زميندار له بزگر نه په زور اخلي او هغوی زيښي.))

چپراسي راغی او خبر يې راوړ هغه اجاره داران چې د جبري کار لپاره گومارل شوي وو، له کار کولو نه يې ډډه کړې ده. دوی غوښتل چې بايد ډوډی هم ورکړل شي. کوم وخت چې چپراسي تهديد کړل، کار يې پرېښود.

د رای صيب وچولی له قار او غضب نه گونځې شو او ويې ويل: ((راځه زه به د دې رذيلانو حق ور ورښيم. دوی ته پخوا چا ډوډی ورکوله. په کوم حق دوی اوس له ما نه دا غوښتنه کوي. دوی ته په ورځ کې يوه آنه ورکول کېده، يوه توره پيسه به هم اوس زياته وا نه خلي. کار به دوی وکړي، که يې خوښه وي او که نه وي.))

هوري ته يې مخ راواړاوه او ويې ويل: ((ته اوس تلی شي. خو هغه څه مې چې درته ويلې دي په ياد ولره. ستاسو له کلي نه د شلو زرو روپو د ټولولو ته سترگې په لاره يم.))

رای صيب په قار او توغما له هغه ځايه لاړ. هوري د رای صيب د کړو وړو او چال چلند کې آني تغيير وليد. څو گړی يې د دندې د ښه توب په باره کې اغيزناکې او فصيحې خبرې وکړې او ځان يې غتاوه، خو يوه دقيقه تېره نه شوه چې د چپراسي له خبر سره يې له قاره اور واخيست!

کوم وخت چې هوري له دغه ځای نه روان شو، ټکنده غرمه وه. د لمر تودوخې د ویدو او الوول شویو پاڼو له منځه شغلې وهلې. د لمر وړانگې د ماسپښين په خوب او غبار کې ځليدې.

در پيمه برخه

کله چې هوري خپل کلي ته ورسيد، گوبار له دوو نجونو سره لا تر اوسه هم په پتيو کې کبلې په رمبي وهلې. لمر زمکه سوځوله او د توند باد چورليدو دغه ځای په تناره بدل کړی و. دوی ولې په دغې تودوخه کې د دومره کار په کولو سره ځانونه مرگ ته ورکړي وو؟

هوری ور نارې کړې: ((کور ته راځئ! آیا تاسې نه گورئ چې د ماسپښین لمر زموږ پر سر باندې ولاړ دی؟))

دوی درې واړو خپل رمبي را واخیستل او هوري سره په لاره روان شول. گوبار چې غمښتگي، جگ او د تار په شان ډنگر و داسې نه ښکاریده چې د کار ډېر شوقمن وي. د ده په څېره کې نارضايتي او بې پروايي له ورايه برېښیده. هغه کار کاوه. څو خپله بې تفاوتې د ژوند په هکله ښکاره کړې.

مشره نجلی سونا، غنم رنگې، زړه سوانده او خوشحاله وه. په کور کې اوبدل شوی سور ساري کوم چې له زنگنو نه پاس يې راقات کړې و. د دې په کوچني بدن باندې دروند ښکاریده..

شپږ کلنه روپا چې وپښتان يې جر وو او يو ټوټه ټوکر يې تر نرۍ ملا را تاو کړی و. بې نظمه ښکاریده، له څېرې نه په زړه کلکه مالومیده.

روپا د خپل پلار په غېږ کې ځان ور وغورځار کړ او ويې ويل: ((کاکا، يوه کوټه هم پاتې نه شوه. سونا ټينگار کاوه چې تر ونې لاندې کښېښم، څو که موږ کار ونه کړو پتې به حاصل ورکړي؟))

هوری هغه خپلې غېږې ته ور پورته کړه او ورته ويې ويل: ((لورې، تا ډېر ښه کار وکړ. راځه چې اوس کور ته لاړ شو.))

گوبار چې لا تر اوسه پورې غلی و، ويې ويل: ((ولې دومره ډېر خپل ځان د بادار په مخکې ټيټوي؟ څه فرق کوي؟ که چېرې موږ په اجاره کې بېرته پاتې شو، ناظر لا نور هم موږ ته ښکښل کوي او موږ تحقيروي. موږ لا تر اوسه پورې هم اجباري کار ته گومارل کېږو او د نورو کسانو په شان مجبور يو تحفې هم يوسو. هغه ته غوږه مالي کول موږ ته څه گټه رسوي؟))

هوری هم همدا ډول فکر کاو. خو په دې فکر کې شو چې د گوبار د سرکشی او بغاوت مخه ونيسي. ويې ويل: ((که چېرې موږ داسې چلند ونه کړو ژوند به له بد نه خورا بد شي، خدای موږ مریبان پیدا کړي یو او مجبور یو چې له خپل قسمت او برخه لیک سره سازش وکړو. زه د بادار دیدار ته ځم څو خپل هدف ته ورسېږم. سر خو مې په

درد نه دی. د هغه کتنه آسانه نه ده. کله کله مخکې له دې نه چې هغه ما ور وبولي
گړۍ گړۍ انتظار باسم. کله کله په بده ژبه راته وايي نه.))

گوبار د پیغور په ډول وویل: ((ارومرو د شتمنو د ځان مننې په نازولو او تخنولو کې
ځان غولونکې خوشحالي شته، بنیایي همدا سبب وي چې خلک ولې د انتخاباتو لپاره
راولارېږي.))

((زویه، ته ډېرې بدې خبرې کوي. زه هم چې ځوان وم د تاغوندي خبرې مې کولې.
خو کوم وخت چې له واقعیتونو سره مخامخ شي بیا به پوه شي. بنکته تر پښو لاندې
شوی سر زوري نه شي کولی.))

گوبار چې خپله خبره وکړه لږ یې د آرامۍ احساس وکړ او د خپل پلار تر څنګ پته
خوله په لار روان و. روپا د پلار څنګ ته ور نږدې شوه سونا هغې ته په څیر وکتل او
ويي ويل: ((ولې په لاره نه ځي؟ پښې دې ماتې شوې؟))

((نه، نه ځم. هر څه دې چې زړه غواړي ويې کړه!))

په دې وخت کې یې خپل پلار ته مخ ور واړاوه او ورته ويي ويل: ((کاکا، سونا تل ما
ځوروي. وايي چې هغه سره زر ده او زه یوازې سپین زر. زه غواړم خپل نوم بدل
کړم.))

هورې ځان په قار وښوده او ويي ويل: ((سونا ولې دې خپله خور ځوروي؟ سره زر
یوازې د نمایش لپاره وي. خو سپین زر زموږ په کار دي. که چیرې سپین زر نه وي
دوی روپی جوړولی شوی؟ راځه راته ووايه؟))

سونا ژر تر ژره ځواب ورکړ: ((بې له سرو زرو نه موږ پیزوان، غاړه کی او بنگرې
جوړولی شو؟))

گوبار، روپا ولمسوله: ((سونا ته ووايه چې سره زر د وچو او رږډلو پايو رنگ دی. خو
سپین د لمر په شان روښانه دی.))

سونا چې له خپل دریځ نه وانه وښته ويي ويل: ((خو ناوې تل یو ژر ساري اغوندي.
آیا د دوی کله هغې ته سپین ور اغوندي؟))

روپا په بې وسۍ سره پلار ته وکتل. هورې بې حوصلې شو او سر یې وخوځید. ويي
ويل: ((سره زر د بدآیانو لپاره دي او سپین زر زموږ غوندي خلکو لپاره. موږ اوربشي

خورو او بدآيان غنم. اوربشو ته د غلو دانو سلطان وايو او غنمو ته نوکر. زمور لپاره، سپين زر د فلزاتو پاچا دی او سره زر يې نوکر.))

روپا په خپل دغه بري باندې دومره د غرور احساس وکړ چې د پلار له غيږې نه راښکته شوه او په داسې حال کې چې چک چکې يې کولې لرې وځغاسته. دهنيا د دوی په انتظار په وره کې ولاړه وه. هغې وويل: ((گوباره، ولې مو دومره ځنډ وکړ. تاسو په کار باندې خپل ځانونه وژنئ.))

هوري ته يې په څير څير وکتل او ورته ويې ويل: ((د دې پر ځای چې سيده کور ته راشې ته هم يو وارې د پتيو خوا ته ځې. باور ولره چې پتې به پښې ونه کړي او وبه نه تښتي.))

د کور تر څنگ يوه څاه وه. هوري او گوبار يو څو منگيه اوبه پر ځان واچولې او ډوډۍ ته کښېناستل. چپاتي د اوربشو وو، خو تک سپين اونرم، خو په دالو کې د خامو امو ريښکي وې. روپا له هغه (تالي) نه چې پلار به يې په کې خواړه خوړل، وخوړل. سونا هغې ته په حسادت سره وکتل څنگه ناز ورکوي!

دهنيا پوښتنه وکړه چې د بادار کره څه خبره وه؟ هوري يوه لوټکه اوبه وڅښلې او ځواب يې ورکړ: ((کومه خاص خبره نه وه. هماغه پخوانۍ کيسه وه. د اجباري راتولول او بس. ته فکر کوې چې بدآيان نيکمرغه دي؟ دوی له مور نه خورا بد حالت لري. زمور يوازینی اندېښنه ورځنی ډوډۍ ده، خو رای صيب وايي چې د زرو شيطانانو اندېښنه ورسره شته.))

گوبار نارې کړې: ((که داسې ده نو رای صيب خپل ځای ولې له مور سره نه بدلوي؟ مور به په ډېره خوشحالی سره خپله زمکه، يوې او غوايان هغه ته ورکړو. په حقيقت کې هر څه چې لرو. آيا له دغې معاملي سره موافق دی؟ څه رذيل! هغه څوک چې په مانۍ کې ژوند کوي، يو درجن موټر لري. مجلله ډوډۍ خوري او وخت يې داسې ښه تېرېږي چې په ژوند کې به مور ته ميسر نه شي، خپل ځان بدمرغه بولې!))

هوري وويل: ((زويه، له تا سره بحث کول بې فايدي دي. آيا څوک خپل پلرنی ملکيت کله چا ته ورکوي؟ د مثال په ډول، مور ته وگوره. مور له خپلې زمکې نه څه حاصل اخلو؟ حاصل يې آن د سړي پر سر د يوې آنې مزدوري نه کيږي.

يو نوکر په مياشت کې د لسو روپيو له تنخوا سره له مور نه ډېر بڼه دي. خو مور خپله زمکه نه پرېږدو او د کار لپاره بڼار ته نه ځو. آیا څو؟ زموږ آبرو په همدې کې خوندي ده. بڼه، عين حالت د زميندار په برخه کې هم صدق کوي.)

گوبار وويلې: ((پلاره، هغه څه چې تا وويلې هيڅ مانا نه لري. مور په ډېرې سختۍ سره د ماږه نس ډوډۍ خوړو يا زړوکې او ريتاړې مو اغوستې دي. خو د زميندار لپاره په سلهاوو مزدوران په انتظار کې دي او په زر هاوو کسه د حکم لپاره ولاړ. البته، بڼايي دی د زيات شتمن کېدو توان به نه لري. خو هغه همدا اوس بيخي لوکس ژوند لري. پيسې د نور څه لپاره؟))

((بڼه نو ته فکر کوي چې د هغه او زموږ په منځ کې هيڅ فرق نه شته.))

((هيڅ، خدای مور ټول برابر خلق کړي يو.))

((زويه، دا واقعيت نه لري. دا خدای دی چې بڼای او غريب پيدا کوي. انسان وروسته له ډېرې توبې او پښېمانۍ نه بڼای کيږي. دا زموږ په تېر ژوند کې زموږ د عملونو مېوه ده. مور څه نه دي کړلي او د رېبلو لپاره هم څه نه لرو.))

((دا ټول خيالونه دي، زويه د دفاع د تسکين او تسلي ورکولو لپاره، خدای مور ټول يو برابر پيدا کړي يو. هغه څوک چې قدرت لري، غريب تر پښو لاندې کوي، شتمن کيږي.))

((ته غلط وايي، بادار داسې انسان دی چې له خدايه وپريږي، هغه هره ورځ د څلورو ساتو لپاره عبادت کوي صدقه او د غوايي خيرات ورکوي.))

((او څوک د زېښتل کيدو احساس کوي؟))

((هيڅ څوک نه زېښتل کيږي.))

((بزگران او کارگران زېښتل کيږي. دا چې دی عبادت کوي. صدقه او د غوايي خيرات ورکوي د دې لپاره ده چې د خپلو شيطانتونو په خاطر خپل وجدان پاک کړي. راځه وگورو چې دی په وږي نس عبادت کوي.

مانه د ورځې دوه ځله په ماږه نس خواږه راکړه، زه به ټوله ورځ په ډېرې خوشحالی سره په عبادت تيره کړم، يوه ورځ کار کول په کرونده کې او د ده تقوا او د خدای وېره به د ده له خولو سره يوځای ووځي.))

((له تا سره د بحث کولو هېڅ فايده نه شته. ته په خدايي چارو کې گوتې وهې او دعوا کوي.))

کله چې ماښام نږدې شو گوبار د کروندې خوا ته په روانيدو و. هوري ورته وويل: ((زويه، لږ تم شه. خو مخکې له دې نه چې ځې، لږ واښه در سره يوسه بولا ته يې ور کړه.))

((خو موږ د خرڅلاو لپاره واښه نه لرو.))

((زه يې نه خرڅوم. خوشې يې ورکوم. بولا ډېر اړ دى.))

((ولې موږ بولا ته واښه ورکړو؟ آيا ده کله موږ ته کوم شي راکړي دي؟ کومه غوا؟))

((هغه ماته غوا راکوله. ما ونه منله.))

((هغه، يوه غوا!))

دهنيا ته تر يو تندي وويل، گوبار ژر خبره ور پرې کړه: ((راځئ نو چې يوه سمه معامله وکړو، موږ به په هغه باندې د شلو روپيو واښه خرڅ کړو او نورې به يې کرار کرار ور کړو. پر پرده چې يوه غوا راکړي.))

هوري په مرموزه توگه وويل: ((زه کولى شم غوا د يوې سندري په بدل کې واخلم. ټول هغه څه چې زه يې بايد وکړم هغه د بولا د واده د ترتيباتو برابرول دي. ټول کار همدا دى او بس. زه هغه ته يو څو (مونده) واښه ورکوم څو اعتبار پوخ کړم.))

گوبار وويلې: ((ښه نو ته د يوې ښې جوړې برابرول غواړې!))

دهنيا په خبرو کې ځان ور وغورځاوه: ((ښايي دا يوازینی کار و چې له ده نه پاتې و.))

((خو که چيرې موږ له بولا سره د هغه د کور په ودانولو کې مرسته وکړو، په دې کې څه بدې ده؟))

گوبار چلم راپور ته کړ او لاړ چې ډگ يې کړي. دغه کارونه د ده نه خوښيدل. هوري وويلې: ((بولا يو ښه سړى دى. هر کله چې دى ما ويني ستا په باره کې ډېرې ښې خبرې کوي.))

د دهنيا پر مخ يوه بې شيمې موسکا راخوره شوه. هغې وويل: ((زه د ده ستاينې ته اړتيا نه لرم. هغه بايد د خپل کار و بار په غم کې و اوسي.))

((ما هغه ته همداسې وويلې. خو هغه په خپلو ستايلو لگيا و. ته پوهيږي ښځې يې په ټول ژوند کې پر هغه پرچ وهلي او دی څومره له هغې وپرسیده، خو ته بيخي فرق لرې. هغه وويل، په سهار کې ستا ليدونه تل هغه ته نیکمرغي ور په برخه کوي. زه هر سهار ستا مخ وينم. خو هېڅکله مې نیکمرغي په نصیب نه شوه.))

((که چيرې ستا بخت اوښتی وي زه څه کولی شم؟))

هورې خپلو خبرو ته دوام ورکړ: ((بولا يو عاجز او خاکساره سپری دی. هر څوک که د ده پر ځای وي هغه به يې د يوې ورځې لپاره هم و ستایي، هغه لس کاله له ما نه مشر دی، خو تل لومړی ماته سلام اچوي.))

دهنيا لا تر اوسه پورې د بولا هغو تبصرو نه چې د دې په باره کې يې کړې وې، خوند اخيست.

دهنيا په اندېښنې سره وويلې: ((هغه زما په باره کې څه وويلې. کوم وخت چې زما مخ وينې څه پېښيږي....))

په دغه وخت کې ((گوبار د بولا د راتلو اعلان وکړ او دهنيا د هغې د ستايل کېدو له امله را وپاريدله او وراخطا غوندې شوه. گوبار ته يې وويلې چې د ميلمه ښه عزت وکړي او له روپا نه يې وغوښتل چې ژر لږ تنباکو راوړي.))
بولا له چلم نه يو اوږد کښ وکړ او ويې ويل: ((وروره، يوه ښه ښځه لکشمي ده، هغه پوهيږي چې د څنگه د ميلمنو عزت وکړي.))

دهنيا د وره تر شا ولاړه وه او له خوښۍ نه لږزیدله.

کله چې هورې د بولا لپاره د وښو راوړو پسې روان شو دا هم ورپسې ور روانه شوه. هورې تعجب وکړ چې بولا دا دومره لويه ټوکری له کوم ځای نه را برابره کړې ده. که چيرې هغه ته دوه ډکې ټوکری ورکړي. دوه (مونده) واښه به يې پاک خلاص شي.

هغې د هورې کار وغانده او ويې ويل: ((ميلمه ته پته مه ورکوه او که يې ورکوي، نو ښه عزت يې وکړه. ولي بايد هغه وره ټوکری راوړي؟ هغه خو څه گلان نه ټولوي لږ تر لږه درې ډکې ټوکری واښه ورکړه. خوارکی، څرنگه به دا دومره بار يوسي. بايد خپل زامن يې ورسره راوستلي وي.))

((زه نه شم کولی چې درې ټوکری واښه ورکړم.))

((ستا مقصد خو به دا نه وي چې هغه له يوې ټوکرۍ سره وليږي، که همداسې ده؟
گوبار ته ووايه چې خپله ټوکرۍ هم ډکه کړي او له يو لا سره لاړ شي.))
((خو گوبار کروندې ته ځي.))
((که چيرې يوه ورځ پاتې شي، د گنيو کښت نه وچيرې.))
((خو هغه بايد څوک ورسره راوستلې وای. هغه دوه تکړه او غټ زامن لري.))
((بنايي هغوی بازار ته تللي وي.))
((دا مسخري دي. زه به هغه ته خپل وانبه ورکړم او د هغه کور ته به يې هم يوسم.))
((ښه ده، پرې يې رده. زه به يې په خپله سمبال کړم. د لويانو خدمت کوم شرم نه
دي.))
((خو لږ څه فکر وکړه، که چيرې يه هغه ته درې ډکې ټوکرۍ وانبه ورکړم، زما خپلو
غوايانو ته به څه پاتې شي؟))
((تا بايد مخکې له دې نه چې هغه ته بلنه ورکړې وای، دا فکر به دې کړی و.))
((د مرستې او مهربانۍ لپاره هم يو سرحد شته! ته خو به نه غواړې چې زما کور تالا
شي.))
((که چيرې د زميندار ناظر وي له بار سره به ورسره ځغليدي. ته او ستا زوی او آن
لونه دي! او بې له کومې دعوا او بنگيدو به دې يو يا دوه (مونده) وراچول.))
((د زميندار حالت فرق کوي.))
((نه، د دې لپاره چې زه د هغه زمکه وکړم.))
((ته د هغې اجاره ورکوي.))
د هوري لپاره د تبښتې لار نه وه پاتې. هغه مجوره شو چې درې ټوکرۍ وانبه بيل
کړي. کله چې هوري او گوبار لومړی ټوکرۍ را و ايستله. بولا ژر خپل د غاړې دسمال
را واخيست او منجيله يې ترې جوړه کړه او پر سر يې کېښوده او ويې ويل: ((زه به
يې خپله يوسم. په يوه دقيقه کې راستنيرم.))
هوري په پراخ تندي وويلې: ((دوې ټوکرۍ دې دننه ډکې پرته دي. زه او گوبار به يې
کور ته در سره يوسو.))
هوري څنگه مهربانه دی، بولا اريان شوی دی.

دوی د لارې په اوږدو کې د (دوسپهرا) د راتلونکي جشن په باره کې چې په هغه کې هوري ته یو کوچنی برخه ور کړل شوې وه، خبرې کولې.

بولل ترې پوښتنه وکړه: ((خو تا د تحفې بند او بست کړی دی. له هغې نه خو ځان نه شي ژغورلی.))

هوري خولې له خپل مخ نه پاکې کړې او وېې ویل: ((وروره، زه د هغه په باره کې اندېښنه لرم. غله وتلل شوه او مخکې له دې نه چې گودام ته راوړل شي تالا شوه. زميندار خپله برخه واخيسته او سود خواره هم خپله، يوازې سپېره زما قسمت و. د خدای شکر دی چې واښه مې د شپې پټ راننه ایستلي وو کله یو زره به یې هم نه وو پاتې.

بې له زمينداره، درې سود خواره هم شته چې زه یې پور وړی يم. ما تر اوسه د دې توان نه دی موندلی چې د دوی سود ورکړم. د زميندار نیمایي اجاره هم بې ورکړې پاتې کیږي. زه بیا مجبوره يم له سود خواره نه پور وکړم. زه به هر شی سپما کوم، خو هيڅ فايده نه لري.

بډای مور ته لاسوونه او نصیحت کوي چې سپما وکړو، خو د سپما یوه بېلگه هم نه شي راکولی. رای صیب د خپل زوی په واده کې شل زره روپۍ ولگولې او هیچا یوه گوته هم پور ته نه کړه. ملگرو، هم سودخور، د پلار په مړینه کې پنځه زره روپۍ خرڅې کړې او هیچا له هغه نه پوښتنه ونه کړه. آخر غریب هم زوی او پلار لري.))

((وروره، مور له بډای سره ځان نه شو برابرولی.))
((ته داسې فکر کوې انسان بې شتو قدرت او تعلیم نه انسان نه دی. مور له غوايانو نه زیات نه یو، دې نړۍ ته راغلي یو چې څڅ راښکوي و تړي.))

تېر یادونه، د حال غمونه او د راتلونکې نه وېره هغه مضمون دی چې د زړو خلکو لپاره ترې نه ښه مضمون نه شي موندل کیدای.

بولل چې هوري ته له ورونو نه د بیلتون خاطرې او یادونه ور تازه کړل په زړه سوانده یې وویل: ((دې بیلتون ارومرو ته ډېر ځورولی یې. تا خپل ورونه لکه خپل زامن لوی کړل.))

هوری په نیولې غږ وویل: ((وروره، ډېر ځورونکی حالت و، ما داسې احساس وکړ چې ملا مې ماته شوې وي. افسوس چې دا بیلتون زما په ژوندونې کې پېښ شو. هغه وروڼه چې ما ورته خپله ځوانې قربان کړې وه، زما په سختو دښمنانو بدل شول او بیلتون ټول په ډېر یو بې ارزښته موضوع باندې منځته راغی. دوی غوښتل چې زما ښځه دې په ما لږ څه کار وکړي. اوس، ته ووايه چا دا پوښتنه کولی شوی، که نه چې آیا د کور د کار لپاره څوک نه دی په کار؟ په هر صورت، دې خو خپل وخت خوشې نه تیراوه. خواړه پخول، کور پاکول، د کوچنیانو مراقبت زیات وخت نیسي. آیا د سوبا او هیرا ښځې د کور په غم کې وې؟

کوم وخت چې مور گډ ژوند کاوه د هغوی ښځې به هر څلور گړۍ وروسته وږې کیدلې. ولې دوی اوس په ورځ کې څلور کرته خواړه نه خوري؟ وروره، ته د هغه حالت چې د گوبار مور درلود تصور نه شي کولی! ښه ده چې سره بیل شوو. زه خوشحاله یم چې د هغو له غمه خلاص شوم.))

بولاً ځواب ورکړ: ((په هر کور کې دا کیسه شته. ولې وروڼه! آن زما زامن له ما سره د نظر اختلاف لري. دا زما بد عادت دی چې د دوی له کردار نه سترگې نه پټوم. زه دوی ته وایم، که په عیاشۍ کې ډوب شوی او هغه ژوند مو غوره کړ، پیسې تاسو په خپله وگټئ. خو گټلی یې نه شی او خرڅول یې اړومرو کولی شی. نو اوس ما ته ووايه، زه په داسې حال کې څه وکړم؟ زما مشر زوی، کما، کله چې له بازار نه راستون شي، د نیمایي خرڅلاو حساب نه شي راکولی. ویې پوښته، چوپ پاتې کیږي!

کوچنی زوی مې جنگی، د موسیقۍ شوقمن دی، تل تال او درم ورسره وي. موسیقي مخالف نه یم، خو هر شي ځانته وخت لري. زه مجبوره یم څارویو ته واښه ورکړم، غواوې ولوښم او بازار ته لاړ شم.

وروره، تا ته رښتیا وایم، دغه دندې او کارونه زما د ژوند د بربادۍ سبب شوي دي، لکه چې د چا په خوله کې د سرو زرو ماهی وي چې نه یې تیرولی شي او نه یې غورځولی. ته خو زما لور، جونیا، هغه بدمرغه پیژنې. البته واده ته یې راغلی وي. څه ښې کورنۍ سره د هغې واده وکړ. د هغې مېړه په بمبېي کې د شیدو هټی درلوده. د هندوانو او مسلمانانو جگړو په ترڅ کې چا سوری سوری کړی و او مړ شو. کورنۍ یې ټوټې ټوټې

شوه. هغه مې بیرته خپل کورته راوستله په دې فکر چې هغه به بیا واده کړم. دواړه وریندارگانې یې کله چې وخت مومي د مرگ تر سرحده یې ځوروي. کور اوس د جگړې تثیاتر ته ورته دی. هغه اوس ورو ورو د لیونتوب خوا ته درومي.)

دغو خبرو اترو د بولا کلي ته تر رسیدو پورې دوام وکړ. د بولا کلي کوچنی خو زړه وړونکی او زیات د غواگانو د رمو ځای و. بولا د دغه کلي مشر و، د کور نه د باندې په یوه لویه محوطه کې په تخمینی ډول یو درجن څاروي تړل شوي او به خوراک لگیا وو. په دهلیز کې یو لوی د لرگي تخته پوش ایښودل شوی و او دومره قوي و چې ابله لسو کسو پورته کولی شوای. په یوه میخ کې درم او په بل کې تال ځوړند وو. په تاخچه کې په یوه ټوکر کې پېچل شوی کتاب چې ډېر زیات (رامآیانا) ته ورته و ایښودل شوی و. د کور دواړه نږیندې په تپي کولو لگیا وې. جونیا د وره خولې ته ولاړه وه، سترگې یې تکی سرې وې. ښایي له ژړا نه. شونډې یې غټې او پنډې، مخ یې گرد، سترگې یې وړې او ننوتلې او وچولې یې نرۍ او کمسورۍ و. خو د هغې له نازه ډکه غېږ او د بدن غزیدونکی پوستوالی هغې ته زړه راښکونکی طلسم ورکړی و. هغې مخې ته ټوپ را وواهه او له پلار سره یې ټوکرۍ ونيوله.

بولا ورته وویلې: ((لورې چلم راوړه او څه شربت هم راتیار کړه. البته، هوري میتو خو پیژني؟))

جونیا چې به یوه لاس کې یې چلم او په بل لاس کې یې یوه رسی او کوزړۍ را نیولې وه، راستنه شوه.

گوبار چې لاس یې کوزړۍ ته ور اوږد کړی و په ډاډه زړه وویل: ((همدلته یې پر پرده.))

خو جونیا کوزړۍ کلکه نیولې وه. په جابګۍ سره یې د څاه غاړې ته منډه کړه او په خوند یې شا ته بیرته وکتل او ویې ویل: ((خو ته زموږ میلمه یې.))

((گاونډیان میلمانه نه وي.))

((اوه، هو، میلمانه دي. که چیرې په میاشت کې یو وارې راشي.))

((خو آن گاونډی هم هره ورځ نه شي راتلی.))

جونیا له یوې گونبې نه ورته وکتل او ویې ویل: ((زما مقصد هم کت مټ همداسې دی. په میاشت کې یو وارې راشه، تا ته به ښه یو سوړ شربت در کړم. که په دوو اوونیو کې یو ځل راغلې چلم به درته راوړم او که په اونۍ کې یو ځل راغلې ښه ځای به درته برابر کړم او که چیرې هره ورځ راغلې، نو هیڅ شی به تر لاسه نه کړې.))

((هیڅ شی؟ آن ستا یو سرسري نظر هم نه؟))

جونیا خپل سر ته ټکان ورکړ او ویې ویل: ((دا تر ټولو سخت کار دی.))
وروسته له هغه چې دوی څه وڅښل، بولا وویل: ((غوا اوس واښه خوري، گوباره سبا ته راشه او هغه بوزه.))

د گوبار سترگې په غوا نښتې وې.

هورې چې خپله لوالتیا پټوله وویل: ((هیڅ بېره نه شته. بیا به یې یو وخت راولیږم.))
بولا په ډېر زیات تینگار سره وویل: ((خو زه بېره لرم. هغه چې ستا په کور کې ولاړه وي تا ته به ستا وعده در په یادوي.))

((وروره، د هغه کار لپاره ما قول درکړی. نه یې هیروم.))

هورې او گوبار دواړو له بولا نه رخصت واخیست. دواړه خوشحاله وو، هورې د دې لپاره چې د ډېرې مودې هیله یې په دومره لږ قیمت تر سره شوې وه او گوبار د دې لپاره چې لا نور هم د بې قیمتې خزانې څښتن کیږي. د غوا د درلودلو هوس په ده کې راپاریدلی و. هغه بیرته شا ته په غلا یو نظر واچاوه.

جونیا په وره کې ولاړه وه. د ده په باره کې د هغې په احساس پوهیده. د امید په شان بې صبره او زړه نازړه.

څلورمه برخه

هورې هغه شپه یوه سترگه خوب هم ونه کړ. دی چې د ترخه زیتون تر ونې لاندې پر کت باندې اوږد غزیدلی و. ستورو ته یې کتل او د غوا په باره کې یې فکر کاوه. هغې ته له غوايانو نه لرې اخور جوړ کړې؟ خو چیرته یې وتړي؟ په اوږې کې پرابلم نه شته، د باندې به یې هم د وره تر خوا وتړي. خو په باراني موسم کې؟ که چیرې د یوه لعنتي او ښیرا وهلي شیطاني سترگې پرې ولگيږي؟

برسيره پر دې د زميندار ناظر به هم راشي او په پرسيدلي غومبوريو به نارې سورې وهي او ورغوري به گرځوي. دا به هيڅکله د هغه د دښمنۍ د راپارولو سبب نه شي. ډېر ښه کار به دا وي چې په انگړ کې د لوبښو او وښو يوه څپره ورته جوړه شي. دا غوا به په لومړني لنگوال کې له پنځو (سيرو) لږ شيدې ونه کړي. گوبار به لږ تر لږه د ورځې يو (سېر) شيدو ته اړتيا لري او رويا که يې خوښيږي، ډک ډک لوبښي به وڅښي. خو آيا دا يوه تېروتنه نه وه چې دهنيا مو دومره ژر په دې راز پوه کړه؟ کوم وخت چې دې ليدلې وې چې غوا انگړ ته رانوتې، د دې د حالت ليدنه به ښه د خدا وړ وه، ښه هغه څه چې شوې وه، شوې ده.

اوس مهمه موضوع د غوا ساتنه وه. دی په دې فکر کې شو چې کاشکې گوبار خو ډېر غښتلی او پياوړی وای. ښايي يې پلار دومره سختگيره هم ونه اوسي په هر صورت، هلکان هلکان دي. آيا د پلار په ژوند کې دی په خپله اخوا دې خوا خوشې نه گرځيده.

هر چا ويلې که چېرې کورنۍ تباه او تالا شوه مسووليت به يې د ده پر غاړه وي، خو کوم وخت چې مسووليت د ده پر غاړه ور ولويد، دی بيخي بدل شو.... نو ښايي گوبار هم بدل شي. که څه هم ډېر د خواشينۍ ځای و چې د ده دواړه ورونه له کورنۍ نه بيل شوي وو. د يوې پر ځای به درې وو په زمکه کې ليکې جوړولې. د سباوون رڼا راخپره شوه. دا وخت د څپرې د تيارولو و.

آيا دی د غوا تر راوستو پورې انتظار نه باسي، که چيرې بولا خپل فکر بدل کړي، دی به د ټول کلي د خدا مضمون وگرځي.

گوبار چې د راوښېدو په حال کې و، ويې ويل: ((پلاره سههار دی، څپره دې جوړه کړه؟))

((نه، زويه، تر اوسه نه، فکر مې وکړ د غوا تر راوستو پورې انتظار وباسم. هېڅکله د بولا په خبره باور کيدای نه شي.))

د گوبار سترگې تنگې – تنگې شوې ((ځنډ د څه لپاره؟ مور غوا راولو.))

((ته بولا نه پيژني، ښايي شيطان د هغه په غوږ کې څه ووايي.))

گوبار چټک راپورته شو، خپل کوتک يې راواخيست او په قاطعيت سره روان شو.

هوری کله چې زوی یې له څنگ نه تېر شو، په سر لورې یې هغه ته وکتل. له ده نه اوس یوه ښه تکړه ځوان جوړ شوی و. د واده لپاره پیسې نه درلودې. په کور کې د وېش او بیلتون د راتلو له امله دوی په بده ورځ اخته شوي وو، خلک د گوبار د لیدو لپاره راتلل او هغه یې خوښاوه، کله به یې چې ولید کور کې څه نه شته او هیڅ شی نه دي ورته پاتې. له گوبار نه به یې لاس پرېوی. هغو به چې ومنله د ناوې لپاره به یې دومره زیاتې پیسې وغوښتلې چې هورې به عاجز پاتې شو.

دی مجبوره و چې سونا هم د خپل بخت کور ته ولیږي. که زوی واده نه وای کړی. ډېره بده وه، خو که چیرې پیغله لور به مېړه پاتې شوې وای، مقدساتو ته سپکاوی و. پیغله او بې مېړه نجلې یې په کور کې وه. ده څنگه کولی شوی چې دوستانو ته مخ ولري؟

هورې په همدې چرتونو کې ډوب و چې (دمري) د توکریو اوبدونکې ده ته سلام واچاوه او له هغه یې وپوښتل چې چیرې لږ څه د بانکس لرگي د خرڅلاو لپاره ولري. دمري تور، ټیټه ونه او ډکې سترگې یې درلودې او په څیر څیر به یې درته کتل. مخ یې چاغ او لنډ و او بریت یې هم درلودل.

د نړۍ ملا په وندۍ کې یې یو اوږد چاکو گرځاوه. په کال کې یو یا دوه ځله به یې د څوکیو، توکریو او نورو بانکسۍ شیانو د جوړولو لپاره د بانکسۍ د اخیستو لپاره دوره وهله.

هورې، دمري د بانکس پر گڼو ونو را وگرز او له سل دانې په پنځه ویش روپيو معامله وشوه. هورې ورته وویل: ((د دې لپاره چې ته یو پخوانی پېرودونکی یې، نو در سره چنه نه وهم. زما د بانکسې سل دانې له دېرشو روپيو نه کم نه خرڅیږي. په هر صورت، آیا ستا زوی راستون شوی، کوم چې واده کړی؟))

دمري وویل: ((میتو، هغه زوی زما د سر ټیټۍ سبب دی، هغه خپله ښځه پرې ایښې او اوس له بلې ښځې سره په ښار کې دی. بده خو لا داده چې ښځه یې له بل سړي سره تښتیدلې ده. ما له هغې نه وغوښتل چې یوه ښځه و اوسي او خپل ځان آرامه ونیسي، که نه زه به چا ته مخ ونه لرم. خو هغې زما خبرو ته غو ونه نیو، داسې ښځې ناوړه دي، وفا نه لري.

خدای دې ښځې ته هر څه ورکړي، خو نه ښایسته څېره، که چېرې د ښې څېرې خاونده وي، د هغې ساتل آسانه کار نه دی. آیا د بانکس ونې ستاسو ورونو په منځ کې ویشل شوې دي؟))

((هو، موږ هر یو برابره برخه لرو. زه به د خپل ورور برخه وا نه خلم. کولی شم دوی ته ووايم چې ما بانکس په (شل) روپيو خرڅ کړي دي او دوی هم دومره هونبیار نه دي چې پرې پوه شي. البته، دا خبره دې زما او ستا په منځ کې وي.)) هوري د دمري خوا ته ځغلنده نظر واچاوه څو د ده عکس العمل معلوم کړي. هغه د یوه ماږه نس خاوند سوالگر ته پاتې کیده چې د صدقې او د غوايي خیرات غوښتنه کوي.

دمري، هوري راگوښه کړ او ورته وپې ویل: ((میتو، په ما اعتبار وکړه. زه به ونه غواړم چې سر تیتې شي. خود لږې فایده لپاره ده چې انسان په یوه بې پته معامله لاس پورې کوي. که چېرې ته لږ ښکته راشې یانې (۲۰) روپۍ، زه به هغو ته (۱۵) روپۍ ووايم.))

معامله جوړه شوه، دمري تر نړۍ ملا پورې ځان لوڅ کړ او د بانکس په پرې کولو یې بیل وکړ.

پونیا، د هیرا ښځه د څاه خوا ته روانه وه. له پلو لاندې یې دمري د بانکس په ونو کې ولید. هغې نارې کړې: ((ودرېره! څوک یې؟ له دې ونو نه ووځه!))

دمري ژر ودرید او وپې ویل: ((زه حق لرم، ما په پیسو اخیستي دي.)) دا د هیرا د ښځې په خاطر و چې ورونه سره بیل شول. هیرا کله کله هغه ډېره وهي. سره له دې، د هغې خبره په کور کې آخیري خبره وه. هیرا هغې ته مطیع او تسلیم شوي وه او هغه آس ته پاتې کېده چې خپل بادار په لغته وهي، خو پر خپله شا هغه ته د سپریدو اجازه ورکوي.

هغې په لوړ آواز وویل: ((زه بانکس نه خرڅوم.)) دمري پوه شو چې ښه به دا وي له ښځې سره بحث ونه کړي. هغې ته یې په بدخوبۍ وویلې: ((غواړم ستا له مېړه سره وغږېږم.))

پونیا د میخ به شان کلکه وه. د ژوند ناخوالو او محرومیتونو د هغې ټول احساسات ور وژلي وو.

د دمري لاس ته یې په څیر څیر وکتل: ((زه چې دلته یم، مېړه ته مې د غږ کولو څه حاجت شته. له ونو نه دې لاسونه ایسته کړه. خبره همدا ده!))

کله چې دا د دمري له اعتراض سره سره لاره نه شوه، دمري پورې وهله او هغه خوره وره او شواړه پر بوتله. راپورته شوه، دمري ته یې بنکنځل وکړل. خپلې خپلکې یې را و ایستې او له ډېر قار او غضب نه یې دمري څو څو ځله پرې وواهه. دمري دا وهل یې له دې چې کومه خواشیني څرگنده کړي تیر کړل. هغه په دې پوهیده چې د دغه ډېر بد عمل په وړاندې باید له حوصلې او زغم څخه کار واخلي.

هورې چې د پونیا ژړاوې اور بدلې په منډه راغی. پونیا په لوړ آواز ژړا انگولا کوله. لومړی له قاره تک شین شو. خرڅې شوې برخې نښې نښانې یې ټوټې ټوټې کړې، دمري یې په لغته وواهه او په چیغه یې وویل: ((که ژوند درباندي گران دی، نو تېښته کوه. په کوم جرأت تا زموږ د کورنۍ په یوه ښځه لاس پورته کړی دی؟))

په دغه وخت کې هیرا راورسېد د خپل قار او عصبانیت له څپو نه ډاریده. سترگې یې تکی سرې شوې وې. د اورمېړه رگونه یې درز بدل، دی په دمري په قار نه و، خو خپلې ښځې پونیا ته ډېر په قار شوی و. دې څه کار درلود چې له یوه نارینه سره یې شخړه کوله؟

سیده پونیا ته ورغی، هغه یې لیرې راکښ کړه او په متروکه یې د هغې په وهلو پیل وکړ، پونیا انگولا کوله هغې چیغې او بغارې وهلې: ((خدای دې تا د نړۍ په ټولو مصیبتونو اخته کړي. جزام دې ستا اندامونه یو یو در وخورې.))

د جزام د نیولو په اوریدو سره د هیرا د عصبانیت سرې لمبې په مړه کېدو شوې له سینه بغل او کولرا سره انجام چټک و، خو د جزام تدریجي مرگ یې نه خوښیده. یو ځل بیا یې پرې اڅ او ډب جوړ کړ.

بیا یې دمري ته مخ راواړاوه او ورته وپې ویل: ((ما ته دې ولې خوله وازه پاتې ده؟ څه خپل کار دې کوه. بیه خو یې پوهیږي. پنځلس روپۍ ده.))

پونیا خپل سر وټکاوه: ((که چیرې ته غواړې چې خپل کور ته اور ور واچوې، وایې جو، وېې سوزوه. په مایې څه؟ څه بده برخه، څه بده برخه! د تا غونډې د یوه قصاب په منگولو کې لویدلې یم.)) د کور خوا ته روانه شوه.

هیرا پرې پرچ وهل: ((چیر ته روان یې. څاه ته لاړه شه. همدا اوس.)) دې چې د وهلو ټکولو مزه لیدلې وه، د نورو وهلو شوقمنه نه وه. په آرامۍ یې لوبنځي راپورته کړ او په سلگۍ وهلو د څاه خوا ته روانه شوه.

هورې پرې نارې کړې. ((اوس بل جنجال جوړ نه کړې!)) دهنیا د وره له خولې ور نارې کړې: ((څوک د تا خبرو ته غوږ نه نیسي او ته لگیا یې نارې سورې وهې. ته هغه نه پېژنې؟ دا هماغه پونیا ده چې ټوله ورځ یې درته بنکنځل کړې وو. په خپل حق ورسیده. څه خبره ده؟))

هورې چې وره ته راورسید په هغې لږ په قار شو او ورته ویې ویل: ((څنگه هغه وهل چې هغې وځوړل، لکه چې ستا زړه هم ورته کیږي؟)) ((که چیرې ما مخکې نه وي خوړلې!))

((دومره ډېر نه. که وهل وځوري، تښتې، همداسې نه ده؟)) ((ما له دې نه خورا ډېر خوړلې دي. که چیرې هیرا خپله ښځه وهې. پرې گرانه هم ده. ته یوازې په وهلو پوهیږې، نه په مینه.))

((نه داسې ادعا نه شې کولی. دا ته وې چې د پلار کره لارې او کور ته د راتگ فکر در سره نه و. زه درغلم او ته مې راوستې.))

((هو، هغه وخت چې تا بې ما ژوند نه شواي کولی نه دا چې زه پر تا گرانه وم.)) د واده ژوند مخکینی دوره له ځوانۍ او شوق سره په درزیدو وي، کټ مټ لکه سباوون چې د ژوند دوره په کې داسې ښکاري ته به وایې له گلایې رنگ او ځلا سره غوړول کیږی. د ژوند ماسپښین په خپلو غځول شویو وړانگو کې وهم او خیال ویلوی او موږ واقعیت ته مخامخ دروي. د شپې سوله او آرامتیا راکښته کیږي چې په دې وخت کې موږ د سترېو لارو یو په شان چې د یوه گړنگ پر سر ناست وي په تیر وخت باندې چورت وهو او په هغه کې ډوبیږو او په اتفاقي توگه ښکته چې ډېره لرې او پردی دی د ژوند خوځیدا او چورلیدا څارو.

د دهنيا سترگې نمجنې شوې او ويې ويل: ((ته څنگه خبرې كوي. تا هيڅكله آن زما يوه كوچنې خطا هم نه ده بخښلې.))

هوري وويل: ((دهنيا ته عادلانه قضاوت نه كوي. بولا وپوښته چې زه تل ستا څومره صفت كوم.))

د دهنيا چې موضوع بدله كړه ويې ويل: ((پر پرده چې وگورو گوبار له غوا سره راستون شوی او كه تش لاس راغلی دی.))

سمدستي چې دا دننه انگر ته ننواته دمري چې ډبرې زياتې خولې يې كړې وې راورسید. هغه وويل: ((ميتو راځه چې بانكس وشميرو. سبا ته به يې په كراچۍ كې يوسم.))

هوري د بانكس د لرگيو د شميرلو ضرورت ونه لیده او دمري چې خپله كڅوره خلاصه كړه اووه روپۍ او اته آنې يې دهوري په لاس كې وركېښودې.

هوري وويل: ((ټول همدومره؟ نه، نه، دوه روپۍ او اته آنې نورې.))
دمري په بې مزه گۍ وويل: ((ولې؟ معامله په (۱۵) روپو فيصله شوه. همداسې نه وه؟))

((نه، شل روپۍ وې.))

((پنځلس، موږ د هيرا او روستا په مخ كې په دغې بيه موافقه وكړه. ورغږ كړم؟))
((ته ښه پوهيږې چې موږ په شلو روپو پر پكړه كړې وه. دا چې ته اوس ډېر سپيتوب كوي د دې مانا نه لري چې ټول شيان بايد ستا په خوښه وشي. دوه روپۍ او اته آنې پاتې دي. خو ماته پوره دوه روپۍ نورې راكړه.))

دمري داسې مندكه وه چې ماتول يې آسانه كار نه و. هغه پوهیده چې هوري په نا پاكه وجدان سره نه شي كولی هغه سره په ښكاره دعوا وكړي.

هيرا ورته تندۍ تریو كړ او ويې ويل: ((چودري، دا ښه كار نه دی. زما له دوو روپيو سره به مهاراجه نه شي.))

((او نه به ته د خپلو ورونو سره په تگۍ باندي.))

دمري لاړه خو هوري سرڅوړی تر وني لاندې كښېناست د موضوع په هكله يې چورت واهه، پيسې يې په مخكې بې له دې چې لاس ور وړي پرته وې.

کله چې دهنيا له انگړ نه راووته ويې ليد چې پيسې پر زمکه پرتې دي. ويې ويل: ((
خو دا بايد لس روپۍ وای. نورې يې چيرته دي؟))
هورې جرأت نه درلود هغې ته ووايي چې دمري څنگه راگير کړې دی. دی هغه غل ته
پاتې کېده چې دام د غلاکولو لپاره ونې ته وڅېږي او چې بنکته را ولسوېږي کوبښن
کوي خپل بد عمل د کاليو نه د گرد په ټکولو پټ کړي.
په څوړند مخ يې وويل: ((څه کولی شم؟ هيرا په ۱۵ روپيو موافقه کړې ده.))
((هيرا که وغواړي په ۵ روپيو يې هم خرڅولی شي. خو موږ ولې؟))
((توده شخړه روانه وه. د دې چنې وهلو او دعوا وخت نه و.))
((البته، ته څنگه کولی شي؟ که چېرې تا ويلي نه وو، ستا گران ورور به څومره کم
راغلی و؟ په خاصه توگه چې ستا گراني وربندارې د مرگ وهل خوړلي و!))
هورې گڼې اخيستې و او له قاره خوټېده خو بې له دې چې څه ووايي او خپلې
سترگې پورته کړي په پټه خوله يې د هغې خبرې وزغملې. رمبې يې راواخيست چې
کروندې ته لاړ شي.
دهنيا چې رمبې ترې نه واخيست وويل: ((چيرته ځي؟ لاړ شه. ځان دې پرېمېنځه.
خواړه تيار دي.))
((زه خو وړې نه يم.))
دهنيا شوکارې پرې ولگولې: ((نه يې وړی؟ ورور دې ارومرو لدوان در کړي دي.
خدای دې هر چا ته داسې ښه وروڼه ور کړي.))
هورې له قاره خوټېد او ويې ويل: ((ښکارېږي چې اندامونه دې خارښت کوي.))
دهنيا له درواغجن معصوميت سره وويلې: ((زما هيڅ گناه نه شته. تا په خپلې مينې
تباه کړې يم.))
((اوه، ما يوازې پرېږدې، که لاړ شم؟))
((زه څوک يم چې تا وباسم؟ کور ستا دی. ته خاوند يې.))
توله پوهه او ځيرکي يې مخکې د ورځې د پېښو له امله پخه او کمزورې شوې وه. نو
له همدې کبله هورې د ملنډو او ټوکو لپاره وخت نه درلود. رمبې يې ايسته غوڅار کړ
او ځان پر بولو ته ولاړ.

د گوبار راستنېدل ډېر ځنډ شو. لا تر اوسه پورې يې درک هم نه و. دا هلک څه کوي؟
د جونیا په بنکار مشغول دی؟ بې له گوباره خوړو خوند نه وړ کاوه په نیمه اشتها يې يو
څو وړې وړې گولۍ وخورې او د ترخه زيتون د ونې تر سيوري لاندې اوږد وغځيد.
روپا چې ول ول شوي و بښتان يې جر شوي وو. په ژړا راغله هغې له سونا نه شکايت
درلود، سونا ور ته ويلي وو کله چې غوا راشي هغې ته به اجازه ور نه کړي چې تپي
وکړي. دا ډېره بده وه. روپا په کوم شي کې له سونا نه کمه وه؟ سونا چې پخلی کاوه،
نو آیا روپا لوبښي نه مينخل؟ سونا چې اوبه را ايستلې، آیا روپا منگی نه راوړ؟ سونا
چې به په کروندې کې کېلې په رمي وهلې، آیا روپا وزه نه پووله؟
هورې چې د هغې په ساده گۍ يې لوبې کولې، وويل: ((ته به تپي وکړې. که چيرې
سونا غوا ته نږدې راغله ويې شړه.))
روپا چې خپل لاسونه يې دهورې په غاړه کې وړ اچولي وو، وويل: ((زه به يې لوبښم
هم.))

((ارومرو، ننوڅه څوک کولی شي چې ولوبښي.))

((نو غوا زما ده.))

((ولې نه.))

روپا چې له خوشحالی نه پر کېدله. منډه يې کړه څو پرې او مغلوبې شوې خور ته دا
خبر يوسي.

سونا لا تر اوسه پورې د نوې ځوانۍ به دوره کې وه. بدن يې پوره د ځوانۍ نجلۍ و، خو
ماغزه يې د وړې داسې لکه چې په هغې کې بڼڅه او کوچنی يو له بله سره په مقابله
کې وي. په ځينې موضوع گانو کې دومره ځيرکه او هوښياره وه چې يو يا دوه شيان
ډېر پوه سړي ته درس ور کړي، خو په ځينو نورو موضوع گانو کې به دومره خوش
باوره وه چې آن يوه کوچني کولی شواى هغه وغولوي.

د هغې مخ اوږد او زير، خو خوشحاله وه او د هوساينې او قناعت نښې په کې له ورايه
بر بښېدې. وينبستان يې هيڅ نه غوړول په سترگو يې هيڅ کجل نه پورې کول او هيڅ
سينگار يې نه کاوه. داسې بنکار يده چې د کورنۍ ستونزې د هغې د مستۍ او
خوشحالی ځنډ شوې وه.

هغې روپا ته وويل: ((کله چې ته په تپي کولو لگيا شي، زه به د غوا ټولې شيدي را ولوبنم.))

((زه به غوا په کوټه کې کلب کړم.))

زه به ور ورمات کړم. سونا په تراب د ام ونو ته لاړه. ام د توپاني بادونو له برکته لږ څه ژېړ شوی و.

کوچنيانو به تل د هغو په بناخونو ځانونه راځوړند کړي وو. کله به چې باد يو څو دانې را وغورځول، نو څه تيل وهل او خاپوړې به وې. روپا به تل هغه څه کول چې خور يې ورته ويل، هغه د سونا پسې د ام ونو ته روانه شوله. د سونا د واده لپاره پلانونه تر لاس لاندې وو.

روپا ځوريدله چې ولې هيڅوک د هغې د واده په باره کې خبرې نه کوي. کله کله به هغې خپله دا موضوع منځته را واچوله. هغې به دا موضوع ډېره په خوند يادوله چې زوم به څه بنسکار يې د هغې د خوراک او اغوستو لپاره به څه بنکلي شيان راوړي. د کوچنيانو په منځ کې دا د خپلو خيالونو له کبله ممتاز وه.

ماسپښين په تيريدو و، خو د هوري زړه نه کيده چې کروندې ته لاړ شي. هغه غوايانو ته وائنه ور واچول او چلم يې د ځان لپاره تازه کړ. هغه لا تر اوسه پورې هم په پور کې ډوب و. پور د درې سوو روپو په شا وخوا کې و او هر کال به د سلو روپو سود پرې ور زياتيده. پنځه کاله مخکې يې شپيته روپې له منگرو، سود خور نه د غوايي د اخیستو لپاره پور کړې وې. تر اوسه پورې يې شپيته روپې د هغو سود ور کړې. هغه د دېرشو روپو پور چې له پنډت داتادين څخه يې د پټاټو د کرلو لپاره کړې و اوس سلو روپو ته ختلې و نور پورونه هم وو. د ماليې يوه برخه لا تر اوسه نه وه ور کړل شوې، ښه ده چې دی د پور د چورتونو په لړۍ کې د څو مخکې شېبو اووه روپو او اته آنو ته راوړسېد.

آيا دا به د دوسهيرا په جشن کې زميندار ته د هغه د تحفې ور کولو پرابلم حل کړي. خو حل به يې نه کړي؟ آن که يو څو روپې يې له کوم ځای نه را پيدا کړې هم وای خبرې به يې په ټول کلي کې تيت شوې وې او پورورې به ډله ډله ورته را روان وو.

خو دی به دا رویی د تحفې لپاره وساتي. دی لا دوه نور مسوولیتونه هم لري. د گوبار او سونا واده. دا دوه کاره هم له درې سوو رویو نه زیات خرڅ په کار لري. ده څومره هیله درلوده چې وکولی شي د دا دومره پورونه ټول پرې کړي. خو د ده له ټولو کونښنو نو سره سره، پورونه په ده پورې نغښتي وو.

د خدای لپاره، که چیرې حالات همداسې وړاندې لاړ شي، د ده د پورونو پېټی به دروندیږي او یوه ورځ ښایي دې ته اړ شي خپل کور لیلام کړي او له کوچنیانو نه یې سوالگر جوړ شي.

د ورځني کار له سترپا نه وروسته کله چې ده چلم ځکولو، دی چرتونو او اندښنو داسې راچاپېر کړ لکه چې تور دیوال ترې راچاپېر شوی وي او د تېښتې لار هم ونه لري.

د ده یوازینی تسلیت او ډاډ دا و چې دی یوازینی بدمرغه انسان نه وه. نور کروندگر هم په همدې بېرۍ کې سپاره وو. ځینې یې په واقعي توګه په ډوبیدو وو. سوبا او هیرا د ده وروڼه، څلور سوه پوروي وو. پر جینتګر باندې زر رویی پور وې. حیوان میتو داسې غریب و چې مجبوره و سوالگر خالي لاس وباسي. پور پر کلي باندې د یوه نفرین په شان لمنه غوړولې وه.

سونا او روپا په ناڅاپي توګه خوشحاله را ننوتې او ویې ویل: ((ورور له غوا سره راغی!)) دوی بېرته د ام ونو ته لاړلې.

هورې او دهنیا دواړه بې قراره وو. دهنیا په خوشحالی سره وویلې: ((غوا په لمر کې را روانه ده. زه به لږ اوږه او غوړي ورته برابر کړم. ته ژر شه څپره جوړه کړه.)) هورې: ((په کور کې کوم ځای کې یو دانه زنگ پروت و. د هغې په غاړه کې به یې ور واچاوه.))

دهنیا: ((سونا چیرته ته ده؟ هغې ته ووايه چې یو تور ټوکر له هتۍ نه راوړي. ډېره ښه ده چې له همدې اوسه نه هغه له بدو سترگو نه وساتل شي.)) هورې: ((زموږ د ژوند له ورځو نه همدا ورځ وه. ما هغه شی په لاس راوړ چې دومره موده ورته په انتظار کې وم.))

خو دهنيا راز ساتونکې وه او له ارباب الانواعو څخه چې د دې د نيکمرغۍ او خوشحالی سره يې حسادت درلود ډاږيده چې بنايي مصيبت ته امر وکړي خوښي او نيکمرغي تر پښو لاندې کړي.

دهنيا اوږه او غوړي واخيستل چې گوډار را ورسيد او يوه ډله هلکان ور پسې وو. هوري مخکې منډه واخيسته او د غره تر لمنې وخوت. دهنيا ژر له تور ټيکري نه يوه ريتاږه راڅيرې کړه او د غوا تر غاړې يې وتړله.

هوري غوا ته په څير څير کتل او هک پک پاتې و، تا به ويلی رب النوع بڼه بدله کړې، نو له همدې کبله غوا د ده کره راغله، خو د ده کور سپېڅلی کړي، څه عالي او ښه بخت!

دهنيا چې آريانه شوې غوندې وه، وويل: ((څه ته دې خوله وازه پاتې ده؟ څه لاړ شه او په انگړ کې څپره جوړه کړه.))

((په انگړ کې؟ هلته ځای نه شته، زه به يې دباندې وتړم.))

د هوري لپاره، غوا نه يوازې د عبادت شی و، خو د نمايش بڼه يې هم درلوده او هغه ته د نيکمرغۍ او برياليتوب ژوندی سمبول هم و. هغه غوښتل چې خلک د ده د کور خوا ته گوته ونيسي او ووايي، دا دی د هوري ميتو کور.

دهنيا شکمنه وه. که چيرې د دې له وسه پوره وای دې به دا غوا تر اوو انگړو ننه ايستلې وه او آن په کوټه کې به يې پټه کړې وه.

هغې به په دې غوښتنه ټينگار کاوه چې څپره دباندې جوړه کړي دا هم په دې خبره ولاړه وه، خو چې هوري را ننوت. غوا خو پټه په ډولۍ کې نه وه راغلي د هغې راتگ په کلي کې انگازې جوړې کړې. کليوال سره راغونډ شوي وو، خو د هغې ننداره وکړي.

هغه يوه عادي غوا نه وه. د هغې رارسيدل يوه پېښه، يوه يادگاري ورځ وه. آيا د دې بيه رښتيا اتيا روپۍ وه؟ آيا هوري په همدې بيه خوشحاله و؟ هوري غوا ته په کره کتنه او خوشحالی سره يوځای کتل.

او یا کلن او ډنگرمخي پندت دامتادین په خپله امسا تیکه کړې وه او په بې نوره سترگو یې هغه ته کتل. هغه وویلې: ((هوري، اجازه راکړه چې هغه یو وارې وگورم اوریدلي مې دي چې ډېره ښایسته غوا ده.))

هوري د دغه زاړه سړي لاس ونيو او هغه یې انگر ته راننه ایست. زاړه پندت ښکته او پورته ورته وکتل، له ښاخو نه نیولې ښکته تر پښو پورې. هغه خپل سر د تایید په توگه وښوراوه او ویې ویل: ((هغه بې عیبه ده. بیخي ښه ده. تا ته وایم د دې هر خوسکی به د سلو روپیو ارزښت ولري. هغه وساته، په هیڅ صورت د هغې واښه کم نه کړې.))

هوري مننه وکړه: ((مهاراج دا ټول ستا د دعا او برکت له امله دي.))

متادین د تنباکو شبره چې په خوله کې یې پاتې وه تویې کړه او ویې ویل: ((نه، زویه، دا د خدای مهرباني ده. تا ارومرو نغدې پیسې پرې ورکړې دي.))

((هو، مهاراج، نغدې پیسې پوره اتیا روپۍ د بولا غوا ده.))

هوري باید ښه پوه شوی وي، ځکه متادین په درواغو خبرو ډېر ژر پوهیده. خو ځان ښودل هغه ته له دې نه ښه ښکاریده.

هغه وویل: ((زویه، هیڅ تاوان دې نه دی کړی. بیخي سمه ده. له هغې نه به پنځه سیره شیدې واخلي يانې د خوسکي له مړیدو وروسته.))

دهنیا د خبرو په منځ کې راننوته: ((اوه، نه، مهاراج، یوه زړه غوا څرنگه پنځه سېره شیدې کولی شي؟ په خاص ډول چې موږ د هغې د نس مړولو لپاره پوره واښه نه لرو.))

((په هر صورت، زما نصیحت ته غور کېږده او هغه دباندي مه تړه.))

دهنیا، هوري ته په مانا داره حالت وکتل لکه چې غوښتل یې ووايي، اوس به دې خبره کې څه وایي.

ټول کلیوال راغلل. خو سوبا او هیرا، د ده خپل وروڼه نه. هوري د هغوی لپاره ښه ځای جوړ کړی و او د هغو راتگ به دې ډېر خوشحاله کړی وای، ماښام دواړه وروڼه د ده له وره نه تېر شول بې له دې چې د ده کور خوا ته یو وار هم راوگوري.

د هيرا او سوبا بې تفاوتۍ دى خوراوه. د مال او دولت وېش سره څوك خپلې اړيكې داسې ژر نه پرې كوي. ور ووتل، ورور دې هغه په دې باره كې له دهنيا سره خبرې وكړې.

دهنيا خپله يزه غونچه كړه او ويې ويل: ((زر كرتنه مې درته ويلي چې زما په مخ كې د هغو نومونه مه اخله. ټول كلې راغى، دوى نه! آيا دوى ډېر لرې ژوند كوي؟ آيا پښې يې په نكړيزو سرې دي؟ زما خبره ومنه دوى له حسد نه تك شنه شوي.))

د څراغ لگولو وخت و، لاړه چې له هتې نه د خاورو تېل راوړي. هوري، روپا په غېږ كې ونيوله. هغه يې دلاسا كوله او ورته ويې ويل: ((د كاكا ... كره دې په منډه لاړه شه او وگوره چې كاله كې شته كه نه؟ د كاكا سوبا كره هم لاړه شه ورته ووايه چې دلته راشي، كه چېرې دوى ونه منله دوى دلاسه كه كلك يې ونيسه او رايې وله.))

((زه نه ځم، وړه اكانۍ مې زوروي. هغې ته څه مه وايي، تره كره دې ورشه او د سوبا تره پر ښځې خو گرانه يې. همداسې نه ده؟))

((پر هغې باندې گرانه يم، خو سوبا اكا مې ډېر خوږوي. هغه ماته وايي .. نه، تاته يې نه واييم.))

((راته ووايه.))

((نه، نه يې واييم.))

((هغه دې څنگه خوږوي؟ راځه، روپا، راته ووايه.))

((هغه وايي چې يو موږك يې زما لپاره ساتلى. ماته وايي چې په غوږو كې يې كباب كړم او ويې خوړم.))

هوري وخنډل: ((تا به ورته ويلي وو چې لومړى يې وازمايه.))

((خو مور مې نه غواړي چې د هغو كره لاړه شم.))

((ته د مور لور يې كه زما؟))

روپا د هوري په غاړه كې لاس ور واچول او په موسكا يې وويل: ((البته چې د هغې.))

((نو زما له غيږې ښكته شه. همدا اوس ښكته شه. زه تا نه پرېږدم چې زما له لوبښي

نه خواړه وخورې.))

روپا ژر خپله خبره اصلاح كړه. ((نه زه ستا لور يم. نه د مور...))
((نو هغه څه چې مور دې درته ووايي كوي او كه زه درته ووايم؟))
((پلاره، هر څه چې ووايي.))
((نو ژر د اكا گانو كره دې لاره شه.))
((كه چيرې مور ښكنځل راته وكړل؟))
((هغه به يوه نه شي.))

دهنيا له دوكانه راستنيدله چې روپا يې په لاره كې وليده چې د هيرا اكا كور خوا ته روانه ده، روپا ته يې ښكنځل وكړل: ((د هيرا كور ته څې؟ له ما سره كور ته راځه.)) هوري د څپرې په جوړولو بوخت و. هغه په دې معامله كې ځان بېخي بې خبره وښوده او شكايه يې وكړ: ((اوس دې بيا خوله وازه كړه. هر وخت چيغې وهې! آيا تل تا بايد خوله وازه كړې وي، لكه تور سپي چې باد ته غاږي؟))
د شپې لومړني ساتونه تېر شول، څپره جوړه شوه، خواړه وخورل شول. خو غوا خپه غوندې ښكاريد. د داسې ناوې په شان چې په لومړۍ ورځ د ځسور كور ته راغلي وي. هوري او گوبار د هغې په مخكې چپاتي ځوړند نيلي وو. خو هغې د چپاتيو خوا ته آن ونه سونل. هوري د باندې ووت د كټ پر سر ناست و چلم يې ځكاوه او د ورونو په باره كې يې فكر كاوه.

له يوې شيبې نه وروسته يې چلم د كټ خوا ته كېښود او د هيرا د كور خوا ته ور روان شو. هيرا او سوبا له خپلو كورونو نه د باندې پر گټو غزیدلي وو. په تياره كې دوی د هوري راتگ ونه ليد. دوی گپ شپ لگاوه او خبرې هم د ده په باره كې وې. هوري په خپله نړۍ لاره كې ودرید.

هيرا: ((كوم وخت چې موږ سره يوځای وه، هغه آن يوه اوزه هم نه اخیسته. اوس غوا اخلي. هېڅوك به د خپل ورور د پيسو په غلا نيكمرغه نه شي.))
سوبا: ((وروره، ته د هوري په برخه كې عادلانه قضاوت نه كوي. هغه آن يوه يوه روپۍ سره ټولې كړې دي.))

هيرا: ((دا ستا فكر دی. خو زه فكر كوم چې دا غوا ده له هغو پيسو نه اخیستې ده، كوم چې ده په گډ ژوند كې ځانته پټې كړې وې.))

سوبا: ((ته باید په هغه باندې داسې تور ونه لگوې.))
هیرا: ((نو دومره ډېرې پیسې له کوم ځایه راغلې؟ آیا له اسمان نه راتویې شوې؟
زموږ زمکه یو برابر ده. حاصل یې هم یوه اندازه دی. دا نو څرنگه کیدای شي چې موږ
د کفن د اخیستو پیسې نه لرو په داسې حال کې چې هغه ځي او غوا اخلې.))
سوبا: ((امکان لري په پور یې اخیستې وي.))
هیرا: ((بولا هم پور ورکوي.))
سوبا: ((خو ډېره ښه غوا ده. کله چې گویار کلي ته راوستله ما ولیده.))
هیرا: ((هغه به ژر لاس ترې پرېمېنځي. حرامې پیسې ډېرې دوام نه کوي.))
هورې نور نه شوای دریدلی. د هغو ناوړه خبرو د هغه زړه ور سوری کړ. بیرته راستون
شو بیا په خپل کټ باندې کښېناست او چلم یې وڅکاوه، وروسته له هغه نه یې د
بیدیدو کوښښ وکړ. خوب ورنغی، غوايان یې پر پول. خو ناوړه فکرونه یې له خپلو
ماغزونه لرې کولی نه شوای.
چلم یې تازه کړ، خو دا ځل تنباکو تندوالی او تېزوالی نه درلود. په دې وخت کې د ده
حالت هغو اوبو ته پاتې کیده چې د سوري یا د لار د موندلو په اثر له یوه سوري په زور
په چورلیدا ووځي. همدغه وضعیت په ده باندې سخت تاثیر کړی و او تصمیم یې ونیو
چې غوا بیرته بولا ته ور ولي او په خپل ځای کې را پورته شو.
دهنیا وویل: ((شپه کې دومره ناوخته پورې څه کوي؟))
هورې د وره خوا ته یو گام مخکې واخیست او ویې ویل: ((غوا بولا ته بېرته ستنوم.))
دهنیا یې مخې ته ودریده: ((ولې؟ آیا د همدې لپاره دې راوسته چې بېرته یې
ورولي؟))
((هو! دا ډېر ښه کار دی.))
((ته مسخره یې. ته د هغې د راوستلو لپاره دومره شوقمن وي او اوس غواړې چې
هغه بیرته ورستنه کړې. آیا بولا سملاسي پیسې غواړي؟))
((نه، بولا هیڅ نه دی راغلی.))
((د هغو په پښو کې ولویږه که چیرې دوی کستمن دي، پرېږده یې څومره چې یې
زړه غواړي حسادت دې وکړي.))

((مهاراني، دومره په لوړ اواز نه. خلک به وايي مور بيا شخړه جوړه کړې ده. هغه څه چې ما واوريدل کاشکي ته يوازې پرې پوهيدای، د هر چا په خوله کې دا خبره پرته ده چې خپل ورونه مې غولولي دي او اوس د دوی د برخې په پيسو ژوند کوم.))
((دا خبره هيرا بايد کړې وي.))

((ولي يوازې د هيرا نوم اخلي. ټول کلی په دې اړه غږيږي.))
((زه پوهيږم چې دا د هيرا خبره ده. په دې خبرو کې هغه د ټولو سرماشه دی.))
دهنيا غوا په مورې باندې وټرله او مخکې له دې نه چې دی د هغې مخه ونيسي. هغه له وره نه وتلې وه. څنگه چې دی د هغې په ناڅاپي غصه بلد و، مزاجي حالت يې ده ته اجازه نه ورکوله چې هغې پسې لاړ شي او بله شخړه جوړه کړي.
يوارې به چې هغه راوپاريد، محشر به يې جوړ کړ، هيرا هم کم حوصله و. که چيرې يې په دهنيا لاس پورته کړی وای ...

هورې له قاره ريريدده او په فکر کې ډوب شوی و. پر خپل ځان يې لعنت ويلې چې ولې يې د هيرا خبرې دهنيا ته وکړې. په داسې حال کې چې خپل سر يې نيولی و، پر زمکه باندې کښيناست.

له هغه څه نه چې ډېر وېرېده هغه پېښ شوي وو. ناڅاپه د دهنيا ناوړه غږ په هوا کې راپورته شو او پر هغه پسې د هيرا په لوړ آواز چيغيدل او بيا د پونيا کړيکې او چيغې وهل. هورې ناڅاپه د گوبار په فکر کې شو. منډه يې کړه د گوبار کټ خالي و. هغه دلته نه ليدل کيده. په کلي کې غوغا جوړه شوې وه.

هورې د هر بل بزگر په شان طبيعتاً سوله خوښوونکي و، هغه پوهيده چې د شورماشور پای تل بد د پوليسو له ځورولو، په محکمه کې د وخت د تيرولو او د زمکې له کار و باره پاتې کيدلو سره يو ځای دی. نو د ده هيله دا وه چې له شورماشور او شخړې نه ځان وساتي، خو دې لړې ساتنې هم حد درلود.

د ديوال له څنگ نه يې د شخړې صحنې ته کتل. د يوه فرصت پيژندونکي جنرال په شان هغه غوښتل له موقعيت نه ښه گټه واخلي. که چيرې شخړه د دهنيا په گټه وي. ده ته حاجت نه و چې ځان شخړې ته ورگډ کړي. خو که چيرې هغه د ماتې خوړو په حال کې وه، هغې ته د لږ څه قوت ليرل ضروري برېښيده. ډېر خلک سره راټول شوي

وو. دی غضبناکه ولاړ و. دهنیا په هیرا باندې سره سره کېده. د هغې دعوا یې ژبه
گړیدله. خو د هغې ډانگ پبیلې او سوځوونکې خبرې د خلکو زړه سوی یې له منځه
یووړ او دا یې یوه بده بنځه وبلله.

هیرا په لوړ آواز په قار او غضب سره وویل: ((زما له کوره ورکه شه. که نه وځې په
بوټ وهلو به دې وباسم. څنگه ماته بد او رد وایي!))

هورې د باروتو د بیړل په شانې وجود. وړاندې ورغی ورته وېې ویل: ((هیرا، له حد نه
زیات وړاندې لاړې. زه نور دا خبرې نه شم اوريدلی.))

دور بدل شو هر یوه د هیرا خوا ته مخه کړه. که یوه د ډلې له منځ نه هغه یو بې شرمه
ظالم باله، بل هغه ته گوندا او دریم هم ورته شیطان ويلي. یوه بده خبره چې د دهنیا
له خولې راووته، خلک د هیرا په خوا شول. کله به چې د هیرا له خولې نه بیا ناوړه
خبرې راووتې، خلکو به د دهنیا پلوي کوله.

هغې هورې ته مخ راواړاوه او ورته وېې ویل: ((وادې ور پدل چې ورور دې ماته څنگه
بنکنځل وکړل؟ هغه غواړی چې ما په بوټو باندې ووهي.))

هورې ژر ورته وویل: ((بیا داسې بدې خبرې مه کوه، کور ته لاړه شه.))
خو دهنیا په سر تنبه گۍ پر زمکه کښیناسته ((تر اوسه مې د بوټو وهل نه دي
خوړلي! دی پر پرده چې خپله زړه ورتیا بنکاره کړي. زما زویه، گوباره، وا دې ور پدل؟
ستا مور د بوټو وهل خوړي!))

هیرا ډاریده چې د خلکو غضبناکه ډله شاته تلله. خو دهنیا د یوه غضبناکه زمري په
شان پر ده رامنډه کړه او هغه یې په ډېر شدت سره تپله کړه. هیرا پر زمکه خوره وره
ولوېده. دهنیا پرې چیغې کړه: ((ولې رغرې؟ ما په بوټو ووهه! راځه، ومې وهه! جرأت
دې ولې له لاسه ورکړی!)) هورې هغه له لاسه راوښوله او د کور خوا ته یې کش کړه.
پنځمه برخه

گوبار کومه ورځ چې غوا د بولا له کلي نه راوستله له جونیا سره یې ډېره مرکه کړې
وه. جونیا دغه نا ارامه او سرکښه غوا له گوبار سره تر نیمايي لارې بدرگه کړې وه. په
لاره کې جونیا د گوبار خوا ته یو مانا داره نظر اچولی و او ورته ويلي یې وو: ((پوهیږم
چې ته به دې خوا ته نور را نه شي.))

گوبار چې لا تر اوسه بې تجربې او خام و د کلي بنځينه وو ته يې د خویندو يا د نورو خلکو د بنځو په سترگه کتلي وو. کله کله به د ده او د ځينې بې حيا بنځو په منځ کې د ناز او مکيز خبرې رد او بدلې کېدې چې دې خبرو هم زياتره د معصوميت بڼه درلودله. ډېر وخت په کار وو چې دا جگ او نری گوبار نارينتوب ته ورسېږي. او البته هيڅوک هم تر هغو ونه په تېرو نه ولي چې ميوه يې نه وي نيولي. جونیا د مين رتل تجربه کړې وو. د وړبندارو بې حيا ملنډو او خنداوو هغه بې باکه او زړه وره کړې وه او ناڅاپه يې د ځوان گوبار خوا ته تمايل پيدا کړ او همداسې يې ناڅاپه د گوبار د زړه تار راکښ کړ. لکه چې يو ويده زخمي ځناور خپل غوږونه د يوې پانې له شنهار سره را څک کړي.

گوبار وويلې: ((د غوايي خيرات او صدقې د لاس ته راوړلو په خاطر يو سوالگر په شپو او ورځو د غوايي خيرات ور کوونکي وره ته درپړي.))

جونیا وويلې: ((ته د باد په خوا الوزي او پرواز هم نه شي کولی.))

د گوبار په رگونو کې د سوځيدو احساس راپيدا شو او ويې ويل: ((هغه وړی انسان چې د صدقې او د غوايي خيرات لپاره يې لاسونه اوږد کړي وي، د بخښلو حق لري.)) جونیا خپل جال اوږد وغځاوه او ويې ويل: ((څوکه چيرې سوالگر لس ورونه ونه ټکوي، وړی به پاتې شی. زه له دغسې سوالگرو سره څه وکړم؟ لارې او کوڅې ترې ډکې دي او دوی په بدل کې څه درکوي؟ دُعا گانې. آیا دُعاگانې لوږه له منځه وړي؟

د جونیا تبصرو د لږ ادراک خاوند گوبار پر سر باندې څه ونه کړل. جونیا له وړوکتوب نه د خپل پلار مشريانو ته شيدې ور وړلې. آن همدا اوس يې هم شاوخوا مستې خرڅولې. له رنگ، رنگ خلکو سره د دې کار و. د پيسو د گټلو تر څنگ، دا کار د سات تيری وسيله هم وه. خو دا شیان بې پايښته وو، لکه يو امانتي شی. دا د يوې حقيقي مينې په لټه کې وه چې وکولی شي د هغې لپاره ژوند وکړي او د هغې لپاره مړه شي. د اور بلکې مينه نه، خو کراره او کلکه مينه، لکه د يوه خاورين څراغ شعلې. اصلاً له کورني تپ نه وه. د هغو ځوانانو پاملرنې هم چې د دې شاوخوا چورليدل د دې دا هيله او ارزو له منځه نه وه وړې.

د گوبار په خېره کې د لوالتيا نښې رابښکاره شوې او ويې ويل: ((که چېرې سوالگر له يوې کورنۍ نه په کافي اندازه څه تر لاسه کړي، نو د ډېرو ورو ټکولو ته څه حاجت؟))
څه ساده انسان! ولې يې هغه درک نه شوای کړای؟ هغې وويل: ((له هر وره نه به د يوې گوتمۍ په اندازه څه لاس ته راوړې، د ډېر شي د لاسته لاوړلو په بدل کې هغه مجبوره دی ډېر څه ورکړي.))

((جونیا، زه خو د ورکولو لپاره هيڅ شی نه لرم.))

((ته يې نه لرې؟ ته هغه څوک يې چې هغه شی چې ډېر شتمن او بدآيان يې له ورکولو نه عاجز دي، ور کولی شي؟))
گوبار په اريانتيا ور ته وکتل.

جونیا ور زیاته کړه: ((البته چې ته کولی شي. خو بيه يې بايد ور کړی شي. ته به زما و اوسې او که چيرې دې ووينم چې د نورو په وره کې ودرېږي، نو بيا به د تل لپاره له تا نه لاس پرې مينځم.))

گوبار چې دومره وخت يې په تياره کې لاسونه ټپول، پوه شو چې په ناڅاپي ډول يې هغه څه موندلي دي چې ده غوښتل. بدن يې له خوشحالی او ډار نه په لرزيدا شو. آیا ده وکولی شوی هغه ومني؟

آیا د کلي رټل به د ده په مخکې خنډ نه شي؟ ټکر به پيل شي. آن د ده مور به د ده پر مخ ور وتړي. البته، ده له دې نه اندېښنه نه کوله. که چيرې جونیا، يوه ښځه، د ستونزو منلو ته تياره وي، نو دی ولې ځان باسي ډېر بد حالت به دا وي چې دی به له کلي نه وباسي. د يوې هونښيارې نجلۍ لکه جونیا په خاطر د رټلو لپاره تياره وه جهان ډېر ارت دی او که چيرې دوی هغه له کلي نه وباسي، کولی شي په بل کلي کې ژوند وکړي. خو موضوع به تر دې سرحده پورې ورسيرې؟ آیا متادين چې يو برهمن دی له يوې موجي ښځې سره واده نه دی کړی؟

دامتادين په بې جرآنۍ کې غاښ چيچي وکړ، خو هيڅ يې ونه شو کولی. داسې شيان د متادين د اعتبار لپاره ويل شوي دي، که څه هم ده اجازه نه ده ورکړې چې د ده دين خراب شی. دی خپل خواږه په خپله پخوي او څو چې خپل عبادت ونه کړي خواږه نه خوري. آن متادين هم ور سره په همدې حالت کې موافقه کړې وه. بيا هم د

ناکور جهينگوري سنگ حالت را واخله هغه يوه برهنم ښځه ساتلې ده. آيا دى له دغه حالت نه ځورېږي؟ د هغه احترام لا تر اوسه پورې شته که بل څه نه وي، پرستيز يې لوړ تللى. مخکې له دې نه چې هغه ښځه له ده سره ژوند پيل کړي، دى د شا او خوا د کار په لټه کې و، خو اوس د هغې له پيسو سره بډاى شوى او په سود خور بدل شوى دى! د ناکور درنښت او عزت د يوه سود خواره له وېرې او احترام سره گډ شوى دى.

گوبار وپوښتل: ((آيا ته وېرېږي، جونيا؟ زه ستايم. خو ته به زما شي؟))

((ځنگه پوه شم چې ته زما يې؟))

((ته يوازې له ما وغواړه زه به خپل ژوند د تا لپاره قربان کړم.))

((رښتيا! ته پوهېږي چې څه وايي؟))

((ښه پوهېږم، خو که کولى شي ما ته ترې نه ښه در راکړه.))

((هو، زه کولى شم. غور ونيسه، دا په دې مانا ده چې زما تر ځنگ ودرېږي هرڅه چې کيږي. په مينه کې ټينگ او کلکه اوسه. آن که هر څوک هم ستا مخه ونيسي. آن که چيرې دې ته اړتيا شي چې د خپل کور خلک او دوستان دې پرېږدي. زه له ډېرو خلکو سره مخامخ شوى يم چې غټې خبرې کوي. دوى هغو غومبسو ته پاتې کيږي چې د گلانو د شيرې له اخیستلو وروسته ليرې الوزي. ته متيقين يې چې د هغو له ډلې نه يو ته يې؟))

گوبار د غوا پرې په يوه لاس کې نيولى و. په بل لاس يې ژر د جونيا لاس ونيو. د هغې د بدن سره دې لومړني تماس په ده کې لږه را پيدا کړه داسې لکه چې د برېښنا له لوڅ مزي سره يې تماس نيولى وي. څه ښه پوست!

جونيا خپل لاس بيرته ونه کيښ. هغې په ډېره جدي لهجه وويل: ((په ياد ولره، نن تا زما لاس په خپلو لاسونو کې نيولى دى.))

((زه به يې په ياد ولرم. جونيا، د تل لپاره د ژوند تر پايه پورې.))

نرى او لږ شکمنه موسکا يې پر مخ راخوره شوه. هغې وويل: ((گوبار، ټول دغسې خبرې کوي. آن له دې نه نرمې او خوږې خبرې که څه شى نا ويلي پاتې وي همدا اوس يې راته ووايه.

زه به ډېر دقت او پاملرنه وکړم، زه خپل زړه غولوونکو او چالبازانو ته نه ورکوم. زه له دوی سره ملنډې وهم، ورسره خاندانم کلونه کلونه کيږي چې زه بازار ته شيدې وړم. ما ډېر کسان ليدلي دي چې زما سره يې د مينې اظهار کړی دی، لکه کاتبان، تاکوران، سودخوران، ټول غواړي ما وغولي يو خپل لاس په خپله زړه باندې ږدي او وايي: «جونيا، په ما زړه سوی وکړه!» بل په هيجاني او شهواني سترگو راته گوري او داسې ښکاري چې گواکې زما د مينې لپاره ليونی دی.

يو مې په پيسو، بل مې په زيور اغوا کوي. ټول غواړي په دې دنيا او بله دنيا کې زما غلامان شي. زه دا ټول پيژنم. زه هم ورته موسکې کيږی. لږ څه ملنډې ورسره وهم. دوی کوبښن کوي ما وغولي. زه دوی ته ښه او مناسب درس ورکوم. خو زه د پيسو وړې نه يم. نه د زيورو. هغه ټول څه چې زه يې غواړم يو عالي انسان دی چې وکولی شم ادعا وکړم چې زما دی زه به د تل لپاره د هغه تر څنگ ودرېرم.))

((زه به د پندت جي په باره کې درته ووايم. هغه خپل وچولی د سندل په خيري سور کوي. او هره ورځ نيم سپره شيدې له ما نه اخلي.))

يوه ورځ زه د هغه کورته ورغلم او شيدې مې وړې. هغه له دننه ورتاړه. زه پوه شوم چې ښځه يې د باندې د دوستانو ليدو ته تللي وه. د سترگو په رپ کې زه پوه شوم. چيغې مې ووهلې: ((ولې دې ورتاړه؟ که شيدې دې په کار وي وايې خله، که نه زه ځم.))

هغه چې وړاندې راته ويې ويل: ((زما ملکې، جونيا هره ورځ ته لرې تښتې، ښايست دې زما زړه وړی، خو نن ته زما يې.))

((گوباره، به ما باور وکړه دا زما د ځيرکې اخرينی ورځ وه.))

گوبار په خواشيني سره وويل: ((دغه رذيل ماته راپه گوته کړه. زه به يې پوست کړم.))

جونيا وويل: ((پرېږده چې زه کيسه خلاصه کړم. له دغو لوچکو او بدذاتو سره، زه په خپله پوهيږم، ښه زه ډېره ډاره شوې وم، خو ځانته مې جرأت وکړ او ومي ويل:))
پندت جي، کومه غلطي درنه سر ونه وهي. زه د يوه شپون لور يم. ما پرېږده چې لاړه شم. که نه په بريټو کې به دې يو وېښته هم پرې نه ږدم. آيا دا هغه درس دی چې له

مقدسو کتابونو نه دې اخیستی دی؟ بې وزلو نجونو ته لاس وراچول او په کوټه کې د هغو کلیبول؟ دا د سندل سره نښه ستا پر وچولي د څه لپاره ده؟ د تقدس د ښودلو یا د ناپاکۍ د پټولو لپاره؟))

((هغه زما په پښو کې ولويد او په زگرویدو یې وویل، جونیا، زما ملکې، زما خپلې، که په خپل مین لږ څه مهربانه شي، ستا به هیڅ شی کم نه شي. په دغه خوارکي باندې هم لږ زړه سوی وکړه. خدای ته به څه ځواب ورکړې که له تانه وپوښتي: «ما تاته دومره زیاته ښکلا درکړې وه او تا آن په مهربانۍ سره هم یوه برهمن ته ونه کتل.» وغږیږه، زه یو برهمن یم، ستا یوې خبرې ته ترې. زه هره ورځ پیسې صدقه او د غوايي خیرات ورکوم. دا ستا د ښکلا د غوايي خیرات او صدقه ده چې زه یې نن در نه غواړم.))

((لوبښی مې له شیدو او ټولو شیانو سره د ده پر مخ وړ گوزار کړ. ناڅاپه کښیناست، مخ یې په شیدو ککړ او سخت ژوبل شوی و. خپل سر یې په لاس کې نیولی او د درد له لاسه زگرویده. دوه نورې لغتې مې هم پر شا ورکړې، ور مې خلاص کړ او رامنډه مې کړه.))

گوبار کټ کټ په خندا شو: ((تا سم کار وکړ. د ده د خولې سرې نښې به اړو مرو پر بولل شوي وي. خو تا ولې د هغه د برېتو وپښتان راوانه شکول؟))

((بله ورځ بیا د هغو کور ته ورغلم. میرمن یې په کور وه. دی په مخکینۍ کوټه کې پروت و. سر یې تړلی و، پوښتنه مې ترې نه وکړه پندت جی، د پرون په باره کې دې ښځې ته ووايم؟ سر یې پر زمکه مښوده، وزگروید، زما عزت ستا په لاس کې دی. که چیرې زما ښځه خبره شي، ما به مړ کړي، په هغه مې زړه وسوځید.))

گوبار د هغه په باره کې زړه سوی تأیید نه کړ: ((ولې دې د هغه میرمنې ته ونه ویل؟ په داسې پندتانو باندې زړه سوی په کار نه دی. سبا یې ماته راوښیه. زه به یې کار وړ جوړ کړم.))

جونیا د هغه بدن ته وکتل او وېي ویل: ((ته د هغه جوړه نه یې. هغه یو دیو دی. دېر ښه شیان مفت خوري، پوهیږي!))

گوبار لاپې ووهلې: ((غټ سپری تل قوي نه وي. ما ته وگوره، زما هډوکي د پولاد په شان دي. زه هر سهار درې سوه (دانه) وهم که چيرې زه شيدې وڅښم، زما ټبر به همداسې وي.))

جونيا په شکمن حالت هغه ته وکتل: ((ډېره ښه. زه به دا سپری يوه ورځ تا ته وښيم. خو دا شان خلک ډېر زيات دي. ته نه شي کولی له دغو ټولو سره مقابله وکړي. پوهيږي، زه زيات هغو ته نه گورم، خو ناز او نخري پرې کوم.))

گوبار اعتراض وکړ: ((څوک دومره زياته ښکلې کيدای شي؟))
جونيا په ټوکه سره گوبار پر شا وټپاوه: ((تا نو اوس د نورو غوندي غوره مالي را اخیستي ده. زه پوهيږم چې څنگه معلومېږم. خو هغه څه چې دا خلک غواړي دا دي چې له يوې ځوانې نجلۍ سره د درواغو معاشقه وکړي. د هغه نورو صفاتو ته هغه وخت متوجه کيږي چې د واده موضوع را منځته شي.))

ما ډېر اوريدلي او ليدلي دي چې د شتمنو کورنۍ په دې هکله تخصص لري. په هغې کوڅه کې چې د ځسر کور و، يو کشميرۍ کورنۍ ژوند کاوه. نوم يې گاپر و او يو غټ سپری و. هره ورځ مې پنځه سپره شيدې په دوی خرڅولې. هغه درې لوني درلودلې، ټولې ځوانې او ښکلې وې. دوی پوهنتون ته تللې. فکر کوم د هغو يوې هماغلته درس ورکاوه او د مياشتې درې سوه روپۍ يې لاسته راړلې! دوی سپتار او آرمونيه غږوله، بدلې يې ويلې او نڅا يې کوله، خو يوه يې هم نه غوښتل چې واده وکړي. يو وخت مې له مشرې خور نه پوښتنه وکړه. هغه په موسکا شوه او ويې ويل: ((اوه، زه د واده په باره کې فکر نه کوم. واده د اورمېره درد دی.)) خو د دوی ټولو وخت ډېر خوشحاله تېرېده.

مشرې خور آن د نارينه غوندي جامې اغوستلې او د آس سپرلې به يې هم کوله. په ټول ښار کې د دوی خبرې خپرې وې. گاپرو به له شرمه سر نه شواي جگولۍ. هغه خپلې لوني يې آبه کولې او ملامتولې.

دوی له دې نه وېره نه کوي چې څه وايي، خو هغه څه چې زه پرې نه پوهيږم دا دی چې انسان ولي دومره بدليدونکی دی. آیا دی له ځناورو هم خورا بد دی؟ فکر وکړه، زه شکايت نه کوم ځينې خلک شته چې په ډېرو ساده شيانو خوشحاليږي. ځينې

کسان د ساده گی زغم نه شي کولی، زما د وریندارگانو حالت ته گوره، زما ورونه گوډ او معیوب نه دي، خو د دوی بښځې په ډېره سختی سره له دوی سره گوزاره کوي. د دوی په نظر یو ښه مېړه هغه څوک دی چې دوی ته د سرو زرو غوړواله، ښه ساري او هر ورځ ښه خواړه راوړي. ((زما هم غوړواله او خواړه ډېر خوښیږي، خو نه زما د عزت نفس او پت په بیه.))

د جونیا خبرو گوډار ته د یوې بیخي نوې نړۍ کړکی خلاصه کړه. د هغې خبرو ته یې په چورتی ډول پاملرنه کوله او کله کله به د خبرو په منځ کې به تعجب سره ودرید. جونیا د نړۍ په باره کې د خپل صداقت له امله گوډار حیران کړی و.

کله چې دې ته معلومه شوه چې گوډار بیخي د دې د خبرو تر تاثیر لاندې راغلی، حیرانه شوله او خپله گوته یې په غاښ کړه او ویې ویل: ((اوه، وگوره، موږ نږدې ستاسو کلي ته رسیدلي یو. ځنگه خراب سړی یې، آن یو وارې دې هم راته ونه ویل چې بیرته وگرځم.))

دې ځان بیرته تگ ته تیار کړ. گوډار ټینگار وکړ: ((ولې د یوې دقیقې لپاره زموږ کره نه ځي؟ زما مور به ستا په لیدو ډېره خوشحاله شي.))

جونیا خپلې سترگې له شرمه وړپولې او ویې ویل: ((نه، اوس نه، داسې نه، ماته ښه نه ده چې دومره لیرې راشم. خو ماته ووايه، څه وخت به زموږ کلي ته راشي؟ نن شپه زموږ د کور نه دباندې د سندرو ویلو میله ده. راشه. ارومرو، زه به د کور شاته ولاړه يم.))

((او که چیرې نه وي؟))

((بیا بیرته لاړ شه.))

((هو هو هو))

((ته راځې. ارو مرو راځې.))

((وعدو وکړه چې ته به هلته اوسي.))

((وعدو نه شم کولی.))

((نوزه هم نه شم راتلی.))

((مه راځه، څه پروا لري.))

جونیا خپله غټه گوته ورته کړه ور و خوځوله او ترې نه روانه شوله. په لومړنۍ کتنه کې دوی خپلې خبرې یو بل ته سره وکړې. جونیا پوهیده چې دی به راشي ارومرو به راځي. گوبار پوهیده چې جونیا به د ده لیدنې ته راشي. ارومرو به راشي. گوبار چې خپل سفر ته یوازې دوام ورکړ، داسې احساس یې وکړ، لکه چې له آسمانه رالیدلی وي.

شپږمه برخه

د سیماري سرکونه او کوڅې چې تر اوسه پورې د جون د میاشتي په سوځوونکې لمر کې گډې وډې او ویجاړې پرتې وې، نن د اوبو په شیندلو سره را ژوندۍ شوې وې، په نندارتون. گلدانونه په دایروي شکل سره ایښودل شوي او د محل ښکلا یې زیاته کړې وه. پولیس په ژپرو کورنیو او آسماني رنگه پټکیو کې د جمعیت په منځ کې لکه ستنې دریدلي وو او د رای نوکرانو چې سوتره او پاک کمپسونه او زیرپیرانی او رنگه پټکي یې اغوستي وو، په ډېر ښه صورت د میلمنو عزت کاو.

د عمومي وره تر منځ یو موټر ودرید او د سیمې درې مهم او نامتو کسان ترې راکوز شول. پنډت خپلې او خادر اغوستي وو. اون کارنا ته د (برېښ) د ورځپانې مسوول مدیر و. ده په خپله شپه او ورځ د هیواد د اقتصادي نیمگړتیاو لپاره کار کاو، بل یې ښاغلی شیلیم بهاري تانکا، د بیمې نمایندې وه، هغه خپل کار د یوه قانون پوه په څېره کې پیل کړ خو ناکامه شو، نو بیا یې بیمې ته مخه وکړه.

همدارنگه ده د زمیندارانو لپاره له بانکونو او سودخوارانو څخه پورونه برابرول. له رسمي کار نه، دا کار ورته ډېر گټور ثابت شوی و. دریم میلمه، ښاغلی بي. مهتار و. چې ور بښمین (آچکن) او تنگ کالي یې اغوستي وو. ده په پوهنتون کې درس ورکاوه.

دوی د (رای) همصنفيان وو. نن شپه به د دې سیمې اجاره دارانو رای ته تحفې ورکولې. د میلی ښه پروگرام د (رامایانا) څخه یوه نمایشنامه وه چې په هغې کې د راما او سیتا واده ښودل کېده او ورپسې د میلستیا د ډوډۍ خوړل و.

رای، میلمانه یوې وړې خیمې ته چې د باندې درول شوې وه، رهنمایي کول. هلته خوکی هم ایښودل شوې وې. بندت اون کارناتهد په خوکی کې ځان وغورځاوه او وېیل: ((دا ځل مو کوم نمایش برابر کړی دی. (ډرامه) زما یوازینی غوښتنه ده.))

رای وویل: ((د نمایشنامې انتخاب یو پرابلم و. ځینې دومره اوږدې وي چې پنځه ساعته یې نیول او ځینو نورو دومره ژور فکر غوښت چې د نندارچیانو سر یې ور خوراوه. ما په خپله یوه نمایشنامه ولیکله او دا ستونزه مې حل کړه. دا یوه خندوونکې لوبه ده. تقریبا دوه گړۍ وخت نیسي.))

پنډت اون کارناتهد فکر نه کاوه چې رای به لوبه ولیکلی شي. دی په دې عقیده و چې د ځلیدونکي چینجي په شان چې په توره تیاره شپه کې ځلیږي، روشنفکري فعالیت او ځلا د خوارې طبقې میراث دی. هغه په کبرجن حالت مخ راواړاوه او خپل احساسات یې پټ نه کړل.

ښاغلي تانکا وویل: ((په واقعیت کې، د یوې لوبې بریالیتوب د هغې د لوبغاړو په رول پورې تړلی دی، تاسو پوهیږئ هندی تئیا تر به خپله اصلي څېره غوره نه کړي، مگر دا چې تعلیمیافته ښځې د ستیج سر ته را نه شي.

دا سوچه ستاینه د ښاغلي مهتا لپاره ډېر شی و. کلونه کلونه هغه د فلسفې په کتاب باندې کار کړی و، ده هیله درلودله چې یو تود بازار به پیدا کړي، بیا به نور کښیني او خوند به ترې اخلي. خو د هغه کتاب له ماتې سره مخامخ شو او دی یې اندېښمن او غمجن کړ.

هغه وویل: ((زما په عقیده ژوند باید په ټاکلیو اساساتو او پرنسیپونو باندې ولاړ وي. تاسو د بزگرانو د ژوند ښه والی او هوساینه غواړئ، که چیرې ته په دې عقیده یې چې بزگرانو ته دې خپل حق ورکړل شي، نو ولې کار په خپل ځان نه عملي کوي؟ دوی ته د اجاره داري حقوق ورکړه بې له دې چې له هغو تحفې ومني د مالې د لوړولو ملاتړ مه کوه، د څړځایونو لپاره د زمکې اجباري کار له منځه یوسه، پر پرده رای خواشیني شي.))

د ښاغلي تانكا وروځې پورته لارې او ويې ويل: ((زه فكر كوم راى له بزگرانو سره ښه چلند لري. كه چيرې نور زمينداران د ده غوندي چلند وكړي، نور نو هيڅ ستونزه نه شته.))

راى صيب ډېر هوښيار سړى و، له داسې مخالفينو سره به يې په ډېره نرمۍ او زغم چلند كاوه. هغه د يوې شېبې لپاره غلى نه و او وروسته يې وويل: ((ښاغلى مهتا، فكر كوم تاسو بيخي حق په جانب ياستې. ستاسو دا چلند مې ډېر خوښېږي چې تور ته تور وايئ او سپين ته سپين. خو تاسو يو شى مه هيروئ، لكه څنگه چې سفر هم پړاوونه لري، همدارنگه انساني مفكوره هم د تكامل پړاوونه لري. زما پلار دومره سخاوتمن او د وركړې څښتن و، چې د وچكالۍ او د كړونديو د مصيبت په وخت كې به له نيمايي ماليې يا آن ټولې څخه تير شو. هغه آن غله وېشله او خپل زبورات يې خرڅ كړل، خو د كلي د نجونو د واده مصرف پوره كي.

زما د نړۍ ليد او مفكورې له مخې ما دا ټول شا ته پرې ايښې دي. زه په دې باور شوى يم چې د بزگرانو برخه ليك او ژوند د پرهيزگارى د تمايلاتو له لارې نه، بلكې هغوى ته د دوى د ميراثي حق په توگه د امتيازونو په وركولو سمون او اصلاح موندلى شي. دا چې مستبد دى په خپله اراده او خوښه له خپلې گټې تېر شي بې ځايه غوښتنه ده. له دومره ښو تمايلاتو سره سره نه شم كولى له خپلې گټې نه تير شم. دا بايد را څخه واخيستل شي. بې زړه توب يې وېوله. زه يې بې وستوب بولم. زه يې منم چې هيڅوك حق نه لري د نورو په زېښناك شتمن شي. د پرازيت غوندي ژوند كول سپكوالى او بې حرمتي ده. كار كول د انسان لومړنى دنده او مكلفيت دى. هغه ټولنه چې په هغې كې ډېر يې د تندي په خولو گټې او لږ يې په راحت او عيش كې ژوند كوي، هيڅكله د نيكمزغۍ مخ نه شي ليدلى.

اوسني حالات موږ ټولو ته بدكردار دي او خوشامنديې گرځولي يو. خو د دغو دليلونو په اساس زه د دې حالت سره مخالفت نه لرم. زه خپل دليلونه لرم. كه چيرې موږ حكومتي مامورينو ته قيمتي تحفې ور نه كړو. نو موږ باغي بلل كيږو. كه چيرې موږ له ورځې سره سم ژوند ونه كړو، بدمرغه گڼل كيږو.

د ساسي وينتوب او بيدارۍ له يوې وړې نښتې نښانې سره له ډاره رپرډو او د ساتنې او محافظت لپاره حکومت ته منډې وهو. مور د پوډري شيدو خوړونکو کوچنيانو په څېر يو چې په ظاهوري ډول روغ ښکاري او په باطن کې سوست او کمزوری وي.))

ښاغلي مهتا خپل لاسونه وپرکول او ويې ويل: ((کاشکي ماغزه دې هم د ژبې په نيمايي تيز وای.))

پنډت کارنات وويل: ((ښاغلي مهتا، يوازې مبارزې وسه دی. همداسې چې د ټولني د نيکمرغۍ او سعادت لپاره د ټولو همکاري ضروري برېښي. همدارنگه د هغې د ستونزو لپاره هم گډ کار ضروري دی. راته ووايه، ته څرنگه په مياشت کې د اتو سوو روپيو تنخوا عدالت بولي په داسې حال کې چې په ميليونو هنديان په مياشت کې له اتو روپيو سره ژوند کوي؟))

رای چې خپلې خبرې يې په غولوونکي ډول تقبيح کړې، وويل: ((پنډت جي، راځه چې ځان ځاني خبرې پرېږدو. مور په مجموع کې په ټولنه باندې بحث کوو.))

ښاغلي مهتا په آرامۍ سره وويل: ((اوه، پروا نه لري. افراد ټولنه جوړوي او کوم وخت چې پر ټولنه باندې بحث کيږي، افراد لري نه شو غورځولی. ما ته په مياشت کې د اتو سوو روپيو تنخوا ځکه د منلو وړ ده چې زه د ټولني په اوسني نظام باندې عقیده لرم.))

دا د پنډت اون کارناتهد لپاره يوه نوی څيز و: ((پوه شوم. نو ته د ټولني اوسني حالت او نظام څخه ملاتړ کوي؟))

((زه په دغه توري باندې باور لرم چې شتمن او غريب به تل زموږ سره وي. او همداسې هم بايد وي. د امتيازونو له منځه وړل به د ټولنيزې گډوډۍ او بشپړې بې نظمۍ سبب شي.))

((ته آن په شلمه پرې کې هم زور فکر لري؟))

((په خپل ټول قوت سره او له زړه نه په دې باوري يم. هغه کوم شيان چې تاسو پرې عقیده لرئ هم ډېر عصري نه دي. دا ټول په انسان کې د سرانښتوب (حرص) له رپرېډو سره پيل شوي دي.))

بودا، افلاطون او مسیح د موجوداتو په منځ کې د مینې وعظ کولو او خپرولو په اثر به ستونزې له منځه یوسي.

یونان، روم او آسور یې مینې ته یو امتحان ورکړ او ویې لیدل چې کار یې ور نه کړ.

((ستاسو مفکوره ما اریانوي.))

((آریانتوب د ناپوهۍ بل وهم دی.))

((گوره، کولی شې په همدې موضوع باندې یو څو مضمونونه ولیکې.))

((که چېرې تاسو د هغو بڼه حق الزحمه راکړئ.))

((ته کولی شې ډېرې پیسې تر لاسه کړې. ستا مفکورې بې له کومې ستونزې شهرت

پیدا کولی شي.))

((په هره وسیله چې وي ښایي د شتو په وېش کې بریالی شي. خو څنگه د پوهې او

کرکټر، ښکلا او روغتیا مساویانه وېش تر سره کولی شي؟ دا یوازې شته نه دي چې نا

برابر تیا، ښکته او پور ته رامنځته کوي. میلیونران مې لیدلي دي چې لوڅو او برېښو او

پاچاهان ښکلا ته سر ښکته کوي. دا عجیبه نه ده؟ زه پوهیږم چې تاسو به روسیه

راټه مثال راوړئ. خو روسیې هم زما تیوري نه ده رد کړې. هلته پروني میلیونران د نن

ورځې بیروکراتان دي. پوهې په پخوا وختونو کې عالی مقام درلود، نن یې هم لري او

سبا ته به هم دا لوړ مقام وساتي.))

پان یې راوړ. رای هغه میلمنو ته وړاندې کړ. هغه وویل: ((پوهه یې فردي گټې صرف

ماته یوه خبره ده. موږ د سادوانو احترام کوو، ځکه چې دوی د دنیا د پرېښودلو لپاره

د ارادې قدرت لري. ولې د شتو او رهبرۍ پر ستونو باندې د پوهې اېښودل په پام کې

ولرو؟ البته، نه ملکیت، د پوهې قدرت د فرد له مړینې سره له منځه ځي. خو د

ملکیت د تصرف او درلودلو آرزو په میراث پاتې کیږي. ټولنه یې له پوهې نه ترقي او

پرمختګ نه شي کولی.

د ښاغلي کهنه موټر راوړسید. دی د یوه بانک منیجر او د بورې د یوې فابریکې رئیس

و. دوي ښځې هم ورسره وې. کامیني د هغه څه چې (خادر) یې اغوست او د تفکر او

تامل وړ وه. بله یې پیغله مالتې وه، چې جگ پوندي بوتونه یې اغوستي وو، ژوندۍ او

تازه ښکاریدله، قیمتي کالي یې اغوستي، هونبیاره او څیرکه وه، له نارینه وو سره په

چال چلند او راشه درشه کې تکره وه، د ژوند د بنو شیانو لیواله وه، ناز او نخړې یې پوره زده وې، لنډه دا چې ډېره عصري وه. هغه په طب کې له زده کړې وروسته له انگلیند نه راستنه شوې وه او شخصي کتنځی یې د ځان لپاره برابر کړی و او د زمیندارو کورنۍ د دې د مراجعینو او ناروغانو په منځ کې په گوته کولی شو. هغې له ښاغلي مهتا سره لاس ورکړ او ورته وېې ویل: ((ته بیخي لکه یو فیلسوف ښکاري. ستا نوی کتاب مې لوستی دی، هغه کتاب چې په هغه کې دې د میتا فزیک پوهان ټکولي دي. زه تا سره دعوا لرم. آیا فلاسفه باید ارومرو خاورین او بې روحه وي؟!))

ښاغلي مهتا له شرمه تک سور شو. هغه واده نه وه کړی. له نجونو څخه په خاص ډول له عصري نجونو څخه به ډېر لرې گرځیده. د نارینه وو په مجلس کې یې بې واکه او بې پروا خبرې کولې خو کله به چې یوه ښځه راننوته، ژبه به یې گونگی شوه. د ښاغلي کهنه پیغلې مالتي ډېره زیاته خوښیده، هر چپرې به چې هغه تلله، د سیوري غوندې به یې تعقیبوله. هغه مالتي ته سترگ وواکه او وېې ویل: ((اوه، ورته ووايه یو شی چې د فیلسوفانو په باره کې شته دا دي چې دوی هیڅکله تاسو غلط نه راهنمایي کوي.))

((فیلسوفان لکه گرد او خاوره وچ دي. تل ورک شوي دي. دوی هر څه ته گوري، خو په هیڅ شي نه پوهیږي. دوی هر چیرې دي، خو هیڅ شی لاس ته نه ورځي. دوی په خلا کې ژوند کوي.))

ښاغلي کهنه وویل: ((ښاغلي مهتا مجرد دی.))

بیغلې مالتي وخنډل: ((ټول فیلسوفان د مجردی له ناروغۍ نه ځور یږي.))

همداسې ښاغلي مهتا مالتي ته وویل: ((خو ته هم د مجردی له ناروغۍ ځور یږي، همداسې نه ده؟!))

((هو، خو زه به له یو فیلسوف سره واده وکړم. دا طائفه د واده له اوريدو نه ډېر ډار یږي. (ښاغلی مېړه) له ښځو نه ډېر ډاریده.))

په هغې شېبه کې چې يوه بنځينه به يې تر سترگو شوه، خپلې کوتې ته به يې منډه کړه. واقعاً يو ساده سپړی و، خو عايد يې زرهاوو ته رسیده. خو ما تل دی په يوه لاس دريښي کې لیده. کونډې خور به يې کور ورته ساته. رای وويل: ((بناغلی مهتا بنه معاشرتي انسان دی، که نه دی به هم له خلکو نه تښتیده.))

پيغلې مالتې خبره ور خلاصه کړه: ((نو دی معاشرتي فيلسوف دی.))
پنډت اون کارناتهه له بناغلي کهنه سره ډېر تود مجلس جوړ کړی و. هغه وويل: ((د يوه مسوول مدير ژوند هم ډېر سخت او ستړي ژوند دی. خلک له ده نه غوښتنه کوي چې د هر حرکت او جنبش سرکښ او د سر سپړی وي. دی بايد بنديخانه ومني او ملکيت او دارايي يې بايد ضبط شي. هغه بايد هر څه وي او هر چيرته وي، د پوهې او هنر له هرې څانگې سره اشنا وي. خو د ژوند کولو له حق نه يې انکار کيږي. تاسو په دې ورځو کې زيات نه ليکئ. ولې تاسو ما له دې وياړ نه محروموي چې ستاسو په خدمت کې و اوسم.))

د مراسمو لپاره د تياري نيولو وخت و. د مراسمو پروگرام داسې و: د شپې له لسو بجو تر يوې بجې پورې مذهبي پروگرام، له يوې بجې تر دريو بجو پورې ډرامه. په بنگله کې د ميلمنو لپاره جلا جلا خونې وې. او دوه خونې يو له بل نه جلا د کهنه لپاره وې. ډېر ميلمانه را وختل. دوی خپلو کوتو ته لاړل، څو د شپې د ډوډۍ لپاره تياری ونيسي. دوی ډوډۍ يو ځای وخوره يوازې پنډت اون کارناتهه و چې هغه خپله ډوډۍ په کوټه کې وخوره. د ميرمن کهنه هم سر خوریده او رابښکته نه شوه. په تخيمني ډول د پنځه ويشنو ميلمنو لپاره ډوډۍ ورکړل شوه. څو ډوله غوښتې وې: د خوسې، زرکې، پسه او آن د دطاووس غوښې.

مالتې پوښتنه وکړه: ((پنډت اون کارناتهه چيرته دی؟ رای هيله کوم هغه پسې څو وليږئ.))

((خو هغه سابه خورونکی دی، که چيرې هغه له مور سره يوځای شي، د هغه (دهرما) به لاړه شي.))

شاوخوا ته يې وکتل: ((ورشی ورغړ کړئ دا به ستر مسخره توب وي.))

((ميرزا خورشيد، خومره بنه ده چې تاسو دلته وينم! تاسو لار نه شئ او هغه لاس نيولی راولئ. وبه گورو چې څه کولی شي!))

ميرزا خورشيد، بنه سرې د نسواري برېتو شنو سترگو بيخي لغړ سر خاوند، اچکن او چوريدار يې اغوستي و، رښتيني مسلمان و، دوه ځله حج ته هم تللی و. توپي يې پر سر وه، د انتخاباتو په وخت کې ډېر فعال شوی و او نيشناليست ته يې رايه ورکړه. هغه خپل کار په بصره کې د يوه قراردادې په څېر پيل کړ. خو له يوې انگرېزې ښځې سره يې مينه پيدا کړه. ناپوهي او ناداني محکمې ته ورساوه. هغه په دې محکوم شو چې بايد له هغه هيواد نه په څلورويشت ساتونو کې ووځي. پنځه زره روپۍ ورسره وې، خو د هغه اجنتانو په بمبېي کې پيسې په چل ترې نه لوتې کړې. دی چې نا اميده شوی و، د لکنهو په خوا را روان شو به اورگاډي کې يو جعل کاره سادو ترې نه د لاس سات، گوته او هغه لږ نغده چې ورسره پاتې وه، لوت کړل. دی د رای پخوانی ملگر و. د هغه په مرسته يې د بوټو د خرڅولو يوه مغازه پرانيستله. کارو بار يې رونق ونيو، ډېر ژر مشهور شو داسې چې د شورا غړيتوب يې تر لاسه کړ او يو غټ زميندار ته يې ماتي ورکړه.

هغه بې له دې چې له خپلې څوکۍ نه وڅوځيږي، وويل: ((نه، پيغلې مالتې، زه نه غواړم د چا په دهرما کې مداخله وکړم. خو دا ستاسو کار دی. دا به د خدا وړ وي که چيرې تاسو دی څښلو ته اړ باسي.))
ټولو دا خبره ومنله او تائيد يې کړه. ((او زه به څه لاس ته راوړم. که چيرې ما دا کار وکړ؟))

((سل روپۍ.))

((سل روپۍ د قيمت نه لرونکي دهرما د بې پته کولو لپاره؟ زه يې نه غواړم.))

((تاسو يې اندازه وټاکئ.))

((زر روپۍ يا هيڅ دا کار نه کوم.))

((معامله وشوه.))

((لومړی پيسې له ښاغلي مهتا سره امانت کيږده.))

بناغلي ميرزا د سلو روپو لوټ له خپل جيب نه راوويست او هغه يې د حاضرينو مخکې وښوراوه: ((دوستانو، زموږ عزت په خطر کې دی. مه پرېږده چې ښکته راشي که چيرې ما پيسې درلودای د هغې د يوه نظر لپاره به مې يولک د هغې پښو ته ايښې وای. تاسو به بيا په ياد راوړئ هغه شاعر چې د خپلې معشوقې د بارڅو په خال مين و، د سمرقند او بخارا ولايتونه يې هغه ته ور وبخښل، ستاسو زړه ورتيا او د ښکلا په نوم، د پت په نوم، د پيغلې مالتي د جادو او طلسم په نوم له تاسو نه غوښتنه کوم! هر څومره چې کولی شي راکړئ.

وړاندې راشئ! شتمن راځي او ځي. خو پت پر ځای پاتې کيږي. کوم شی چې تاسو به يې شاهد و اوسئ هغه د يولک لپاره راکړه ورکړه ده. راشئ، راشئ، راشئ. وگورئ د لکنهو کوډگري د خپل سحر او طلسم جال ټينگ غوړولی دی!))

بناغلي ميرزا د هر يوه جيب ولټاوه او له بناغلي کهنه نه يې پيل کړه چې يوازې پنځه روپۍ ورسره وې.

((بناغلي کهنه، څومره شرم. يوازې پنځه روپۍ د کمپنۍ د رئيس په جيب کې! بناغلي مهتا، له ميرمن کهنه نه سل روپۍ واخله.))

بناغلي کهنه سر ټيټی ښکار يده. ((هغه يوه توره پيسه هم نه لري. موږ څه پوهيدو چې ته به داسې پيسې شکوې؟))
((راځئ چې خپل بخت وازمايو.))
((زه ورشم ترې وبه پوښتم.))

((ته همدلته چې ولاړ يې اوسه. مهتا ته يې راگير کړه او مه پرېږده چې موږ يې بايلو.))

بناغلي مهتا چې مست شوی و، خوشحاله شو او خواشينيتوب يې په ښادۍ بدل شو. هغه راستون شو، خو سترگې يې د ميرې غوندې مړې وې.

ميرزا په جگ غږ وويل: ((تش لاس؟ ته ښه سپری يې.))
رای په پټه خوله وخنډل او ويې ويل: ((د زاهد په کور کې آن مورکان هم هونښيار دي.))

ښاغلی مهتا کټ کټ په خندا شو او د پنځه سوو روپو لوتونه یې د میرزا په مخ کې وښورول. میرزا هغه په غیر کې کلک ونيو او لوتونه یې ترې نه واخیستل او هغه یې مچ کړل.

ښاغلي کهنه په پښیمانتیا سره وویل: ((که زموږ د پروفیسورانو دغه حال وي، خدای دې موږ له پوهنتونونو څخه وساتي.))

کله چې رای کوتې ته ننووت ویني چې پښت اون کارناټه چې میوه او مندکې یې ډېرې خوړلې دي، ځانکې وانگې پر بستر پروت دی، ورته وېي ویل، چې پیغلېه مالتی غواړي تا وویښي.

هغه په موسکا شو: ((ما؟ پیغلېه مالتی غواړي ما وویښي؟))

د میزونو له سره نه د خوراک لوبښی لرې شوی وي. پیغلېه مالتی وړاندې راغله څو پښت اون کارناټه ته ښه راغلاست ووايي. پښت اون کارناټه په مؤدبانه توگه وویل: ((خو تاسو کښینی. هیڅ ضرورت نه شته چې تاسو له ما سره رسمي چلند وکړئ. زه دومره مهم سړی نه یم.))

مالتی وویل: ((ستا په عزت ورکولو زه ځان ته عزت ورکوم. تاسو باید دومره مؤدبه ونه اوسئ. ټول هغه کسان چې دلته حاضر دي ډېر ښه پوهیږي چې تاسو د هیواد او ادبیاتو لپاره څه خدمتونه تر سره کړي دي.

خلک ښایي اوس د هغو په قدر پوه نه شي، خو وخت به یې راشي څوک څه پوهیږي که یې اوس وخت را رسیدلی وي چې هر ښار به خپل واټونه او کوڅې ستاسو په نوم ونوموي او ستاسو عکسونه به د ښار په سالونونو کې ځورند وي. ستاسو ځینې علاقمندان په ډېرې مینې سره تاسو ته سترگې په لاره دي چې د کلیوالي جنبش رهبري په غاړه واخلي.

دوی غواړي چې کار په منظم ډول پیل کړي او یوه ټولنه جوړه کړي او غواړي چې تاسو ددغې ټولنې ریاست په غاړه واخلي.))

د ده په ژوند کې دا لومړنی ځل و چې پښت اون کارناټه د اشرافیت له پلوه دومره عزت شوی و. البته چې ده په عامه میتینگونو کې وینا وې کړي او همدارنگه د څو کلویونو منشي یا د منشي مرستیال و. خو روښانفکري قشر تر اوسه پورې د ده سوږ

حمایت کړی و. هغه عادت کړی و چې پخپلو خطابو کې د هغو پر ضد ودریږي او په ورځپاڼه کې یې وغندي. د هغه قلم تېز و. ژبه یې سوځوونکې وه. د دغو لوړو او ټیټو او افراطي نظریاتو له امله ډېرو د یوه ناطق په حیث نه پیژانده. خو بخت اوس د ده پر مخ خندلي وو. یو حکیم او پوه وایي: زیار او سخت کار هیڅکله بې ځایه نه ځي. له خپل ځایه راپورته شو. دی چې په فکرونو کې ډوب شوی و، ویې ویل: ((د یوې جې، ولې ما په دې موضوع کې رابنځیکلوی؟ زه د اداري چارو ریاست په غاړه نه شم اخیستلی، زه یو ټولنیز کار کوونکی یم او همداسې به پاتې شم.))

پیغلې مالتي ورته غوږ ونه نیو. دی باید د ټولني د دفتر ریاست په غاړه واخلي. تر هغه ځایه پورې چې دا پوهیږي په ښار کې دی د نفوذ خاوند سړی و. ده تیره ژبه او قوي قلم او عالي شخصیت درلود. داسې وخت و چې شته او نفوذ لاس په لاس گرځیدل، خو نن ورځ پوهې گام وړاندې ایښی. دوی پخپل منځ کې د زرو روپو پانگه د ټولني لپاره ټوله کړې وه او ټول ولایت یې تر مخ و چې ورو ورو د هغو له منابعو نه گټه واخلي.

پنډت اون کارنانه وویل: ((پیغلې مالتي، دا د ډېر مسوولیت دفتر دی. تاسو باید د دې کار لپاره زیات وخت وقف کړئ، تر هغه ځایه چې په ما پورې اړه لري، زه به لومړنی کس یم چې د خطابې کونې ته ځان را ورسوم.))

پیغلې مالتي دوام ورکړ: ((ستاسو ورځپاڼه به زموږ د هدفونو د لاسته راوړلو په لاره کې له موږ سره مرسته وکړي. موږ باید د هغې تیراژ لږ تر لږه شلو زرو ته لوړ کړو. د ښاروالیو او دسیمه ییزو بوردونو رئیسان زموږ دوستان دي.

د هغو ځینې له موږ سره همدلته شته. که چیرې هر یو د دوی د خپلې سیمې لپاره پنځه سوه کاپي واخلي، پنځه ویشت زره کاپي کیږي! رای او ښاغلي میرزا نظر ورکړ چې یوه مصوبه په اسامبله کې پاس کړي چې په هغه کې حکومت ته دنده ورکړل شي، خو د ولایت د هر کلي لپاره د (بریش) یوه کاپي واخلي.))

پنډت اون کارنانه وویل: ((موږ به همدارنگه د عالیجناب والي د مرکې انتظار هم ولرو.))

بناغلي ميرزا موافقه وکړه، پيغلې مالتې وويل: ((همدارنگه موږ پر بکړه کړې ده څرنگه چې په اسامبله کې څوکي خالي شي، تاسو بايد د انتخاباتيدو لپاره تيار اوسئ تاسو هو ووايئ، نور يې په موږ پورې اړه لري، موږ به پاتې کارونه سمبال کړو.))
د پندت اون کارناتېه سترگې روڼې شوې. پيغلې مالتې دا د خوشحالي ځای دی: ((زه بيخي ستاسو په خدمت کې يم.))

دوی د دوسپهرا محفل ته د تلو لپاره تيار وو چې يو افغان ناڅاپه کوټې ته رانوت. ده چې لوړه ونه، پراخه سينه، اوږده برېتونه او سرې سترگې درلودې، پراخ کميس او پرتوگ يې اغوستی و. د هغه د سرو زرو په رنگ پر خامک دوزي واسکت باندې قطار وزمه له ورايه پر بنښيده، توپک به يې پر اوږو پروت و او توره يې په خوا کې څوړنده وه. هغه لکه تالنده او برېښنا وغوړيده. ((خوځېره مه! زما ملگري لوټ شوي. ستاسو مشر چېرته دی؟))

رای وړاندې راغی: ((څه خبره ده؟))

افغان د توپک کنډاغ پر غولي په زوره وواژه: ((خبره؟ ستاسو له سره نه يوه زما له ملگري نه چې د يو کور خوا ته روان و، زر روپۍ لوټ کړې دي. ټول محفل بې سده، گنگس او گيچ شو. د پيغلې مالتې کړتې او پرتې ويل له ياده ووتل، د بناغلي کهنه پښې ولړزېدې. رای هم چې تش لاس او په خپل ټاکور والي باندې مغرور و لا تر اوسه پورې ونه شو کولی پوه شي چې څرنگه له هغه سره مخامخ شى. هغه جرأت وکړ او ويې ويل: ((موږ غله نه يو. موږ ټول دلته ښه خلک سره راټول شوي يو. زه د اسامبلې غړى يم. دا ميرمن چې دلته وينې يوه ډاکټره ده، له لکنهو نه راغلي. موږ په دې موضوع هيڅ خبر نه يو. ښه به دا وي چې پوليس ته راپور ور کړې.))

خان خپله پونده پر زمکه ووهله: ((د چرگ او د غوايي کيسې مه راته کوه. زه کولى شم د اسامبلې غړى داسې تر پښو لاندې اوږه کړم. بې له خدايه له هيچا نه ډارېرم. ماته مې پيسې راکړه. زه د چټياتو زغم نه لرم.))

حالت په خرابيدو، هيڅ کوم نوکر هم نږدې نه و. ميرزا وويل: ((ما بايد خپله تومانچه له ځان سره راوړى وای.))

خان نارې كړې: ((تاسو ته اخطار در كوم پيسې راكړئ، كه نه دا ټول كلي به لوټ كړم، څوك جرأت لري چې زما په مخكې ودرېږي؟))

بناغلي كهنه كوښښ وكړ چې ځان ښوى تېر كړي. خان پرې غږ وكړ: ((تا ته وايم! غواړې گولې دې تر ملا تېره كړم؟ د چا سلا او مشوره زما نه ده په كار. د همدې سلا او مشورې په اساس له وايسرا سره هم چلند كوم.))

پيغلې مالتې ځان بدل كړ. لكه د باز غوندي يې پرې غوټه وكړه: ((ته دغو رذيلانو ته ووايه چې پيسې بېرته راكړي، كه نه زه به تا له ځان سره بوخم. زه په تا مين يم. زه د خپل تېر مشر يم، زه به د كابل له امير سره وجنگيږم، زه تاسو ته اخطار در كوم، زما پيسې راكړئ، كه نه كلي به لوټ كړم.))

بناغلي كهنه پر شا لاړ. له ځان سره وبنگيد: ((ځان يې له شره خلاص كړئ.))

پيغله مالتې له قاره تكه شنه شوه. ((زه دلته يم، تور مخيو او هيڅوك نه ښوري. ولې ټوپك له هغه نه اخلي؟))

بناغلي كهنه وويل: ((ژوند گران دى. هغه ته زر روپۍ وركړئ او ځان ترې نه خلاص كړئ.))

راى په زړه ورتوب وويل: ((كه چيرې دى مالتې ته لاس وړ وږي، نو زه به يې نه شم زغملۍ. نه يې شم زغملۍ، آن كه چيرې زما د ژوند په بيه هم تمامه شي.))

كهنه ورته د اخطار په ډول وويل: ((احمق كيږي مه، كه چيرې هغه وپارول شي. مور به ووژني.))

هغه وبنگيد: ((وړ يې كړه، پيغله مالتې وړ يې كړه. پيغلې په سپكه سترگه او كركه هغه ته وكتل، نه پوهيدم چې تاسو دومره ډارن ياست.))

تانكا ژر ځواب وركړ: ((زه نه پوهيدم چې پيسې دومره پر تا گراني دي. د نورو پيسې.))

خان چې د دوى گونگسې ته غوږ نيولى و، نارې يې كړې: ((يوه دقيقه نور وخت لري، فكر مو وكړئ. تاسو پيسې مه راكوى، زما سرې به همدلته راشي.)) هغه اشپيلاق راوويست.

مالتی ته یې مخ ور واړاوه ویې ویل: ((راعه له ما سره، زما مینې، زما زړه ستا په پښو کې پروت دی.))

((نه ته پوهیږې چې واقعي مینه څه شی ده. زه به خپل زړه په خنجر ووهم څو یې وینې ستا په پښو کې تویې شي.))

تانکا وویل: ((مالتی د خدای لپاره، هغه ته روپی ورکړه.))

کهڼه په غبرگو لاسونو د خدای روی وروړ او زاری یې ورته وکړې: ((مالتی، په مور باندې رحم وکړه.))

خو رای په ډانگ پیلې وویل: ((مور پیسې نه ورکوو. که چیرې دا زما د ژوند اخیښت کار هم وي، زه به دې بدماش ته یو درس ورکړم.))

خان مخ ته راغی څو مالتی، له لاسه ونیسي چې په همدې وخت کې هوري صحنې ته راغی. هغه راغلی و څو میلنمو ته د محفل د تیاري په باب خبر ور کړي. هغه ولیدل چې دوی ټول لکه مجسمې ارامه ولاړ دی په داسې حال کې چې خان مالتی له لاسه ونيوله رای نارې کړې: ((هوري پولیس، پولیس!))

خان یو وارې هوري ته ټوپک ونيو: ((ونه خوځیږې خوځه، کنه مړ کوم دي.))

هوري یو کلیوالي او ساده سړی و. د هر کلیوال غوندې له پولیس نه ډاریده خو نه د دې لپاره چې ډارن و. د بادار له یوې خبرې سره به یو لوی پیل را چپه کړي.

پر هغه یې ورتوب کړ او کاري لغته یې ورکړه چې خان پر غولي پراخ راولوید. هوري یې پر سینه ور کیناست او د هغه ریره یې ونيوله. ریره وشکیده، خان خپل پتکی ایسته واچاوه، هوري ټکان وخور او ودرید. دا ښاغلي مهتا و. دوی پرې راتول شول، خو ښاغلي مهتا داسې عمل وکړ چې گواکې هیڅ شی نه دي پېښ شوي.

پیغلې مالتی په ظاهوري قار ورته وکتل: ((د مرگ ټکان دې راکړ. زما زړه تر اوسه دریبېږي.))

ښاغلي مهتا وویل: ((فقط ستاسو زړه ورتوب مې ازمايه. بخښنه غواړم که چیرې ما بد چلند کړی وي.))

اوومه برخه

په دې وخت کې چې دا پېښه پای ته ورسیده د شني زرغونې جشن هم پای ته ورسید او دهرما لپاره تیاری نیول کېده، خو د میلمنو له ډلې نه یو هم په دې حالت کې نه و چې دا ډرامه وويني.

ښاغلي مهتا یې لیدو ته لاړ، ډېر خوند یې ترې واخیست او تر پایه ورته کښیناست. د کلي د زمیندار هجوو او په هغه پورې ادبي ملنډې ډېره اغیزه ناکې وې. په هر گام کې جزایي قانون ته مراجعه، د غرمې د ډوډۍ د لږ وروسته کیدو سبب د هغې ښځې ته دعوا جوړول، د وکیلانو زښتې ډېرې غوښتنې او شاهدانو خیالي چالونه دا ټول هغه شان وو چې نندار چیان یې له خندا ووژل د خندا وړ صحنه دا وه کله چې وکیل شاهدان دې ته اړل کړل چې خپلې څرگندونې د طوطي په شان بیان کړي، کله چې د دوی مسخرو ته ده دواړه لاسون ورته غوڅول، کله چې د ده شاهدان د شهودو ځای ته پورته شول او د ده په دښمنانو بدل شول او ورته وازه خوله پاتې و. دا ټولې صحنې د خندا وړ وې. کله چې ننداره پای ته ورسیده او د اصلي لوبغاړو لپاره د مډالونو اعلان کیده، له دې کبله چې صحنې ډېرې ژوندۍ او ریالیستيکې وې، ښاغلی مهتا ناخپه له خوشحالی نه له خپلې څوکۍ راپاڅید. رای لوبغاړو ته اشاره کوله. مهتا هغه په غیر کې ونيو او ورته وپي ویل: ((هیڅکله دا تصور نه و چې ستا لید به دومره ژور وي.))

بله ورځ له سبا نارې نه وروسته دوی د ښکار لپاره ووتل، زیاتره میلمانه تللي وو. د رای ډېر صمیمي ملگری چې پاتې و د ښکار ډله جوړوله. د میرمن کهنه لا تر اوسه پورې هم سر خوری دی او نه شواي تللی، پندت اون کارنا ته د یوې مقالې په لیکلو بوخت و څو د پرون شپې په مجرمانو باندې خپل زړه سوړ کړي.

پر ښاغلي کهنه باندې د توپک د ډز له اوریدو سره حمله راغله، خو پیغلې مالتي چې پر پکړه کړې وه له دې ښکاري ډلې سره به یو ځای شي، نو څرنگه ده کولی شواي پاتې شي؟

ښاغلي تانکا په خپله خوښه له دې ډلې سره یو ځای شو، ځکه چې لا تر اوسه پورې ده د راتلونکې انتخاباتي مبارزې د موضوع په باره کې د غږیدو او خبرو اترو فرصت نه و موندلی.

ښاغلي ميرزا د دې لپاره له دې ډلې سره يو ځای شو چې د نويو تجربو ليوال و، په خاص ډول هغه تجربې چې په هغه کې خاطرې هم موجود وي او پيغله مالتې د دې لپاره چې خوشحاله وه شاخوا يې مينه وال پرې راټول وو. ښاغلي مهتا په دوی کې يوازینی د ښکار واقعي سړی و. رای پر بېرته کې وه چې له ځان سره د اشپزانو او نوکرانو ډله هم بوزي. خو ښاغلي مهتا دا مفکوره رده کړه.

ښاغلي کهنه په مرورتيا سره وويل: ((ته غواړې له لوړې مړه شو؟)) مهتا وويل: ((تاسو به له لوړې مړه نه شئ، پيغله مالتې به زموږ لپاره خواږه پاخه کړي.))

پيغلې مالتې اعتراض وکړ: ((تا بېگا شپه زما لاس ډېر کلک نيولی و، مړوند مې اوس لا هم خوږ بېرې.))

په پای کې ښاغلي ميرزا له نوې او ښې مفکورې سره راغی او ويې ويل چې دوی به يوه غرخه ښکار کړي او د خوسې غوښه به د غرمې لپاره وځوري.

دوی په دوو موټرو کې سپاره شول. پيغلې مالتې د يوه موټر چلوونکې وه او رای د بل له شلو ميلو نه وروسته سړک په کېږدو او راکړېدو شو او دوی غونډيو ته ورسيدل. د سړک دواړو خواوو ته غرونه پراته وو. پر يوه نيغ څوړي له پورته کېدو وروسته سړک بېرته کښته شوی و او له هغه ځای نه د سيند يوه منحنې ليکه ښکار يده چې لکه ناروغ سړی رنگ الوتی او نری و. دوی د يوې ډاروونکې ونې تر سيوري لاندې ودریدل. ډله په دوو برخو ووېشل شول او موافقه وشوه چې دوی به همدې ځای ته د غرمې په شاوخوا کې ځانونه راوړسوي. مالتی له مهتا سره لاړه. کهنه له پټې ناامیدی نه خوټيده، خو دی له رای سره يوځای شو، ځکه هغه هم په هر صورت کوم بد ملگری نه و. ميرزا او تانکا دريم گروپ ځان ته جوړ کړ. دوی د څو شيبو لپاره وگرځيدل.

مالتی وويلې: ((بايد دومره چټک لاړ شو؟ غواړم لږ څه دمه وکړم.))

مهتا په موسکا شو: ((سترې بې؟ دومره ژر؟ موږ يو ميل لاره نه ده وهلې.))

((نه، سترې نه يم. فقط د استراحت احساس کوم، همدومره او بس.))

((راځه چې لومړی لږ څه ښکار وکړو.))

((ته پوهیږي، زه هیڅ د ښکار لپاره نه یم راغلي.))
((ډېر ښه، نو د څه لپاره راغلي یې؟))
هغه له شرمه تکه سره شوله. دوی یوه غرخه ولیدله، د یوې تیږې تر شا یې ځای ونیو.
مهتا ډز وکړ. غرخه راولویده.
مالتی وویل: ((دغسې؟))
((راځه چې وړاندې لاړ شو. یو بل ښکار.))
دوی په چوپه چوپتیا کې روان و. مالتی وویل: ((څومره هوا توده ده! راځه چې د ونې
تر سیوري لاندې کښینو.))
((تاسو کښینی. نه زه.))
((ما ته هیڅ پروا نه لري!))
((ما خو درته وویلي. څو چې یو بل ښکار ونه کړم دمه نه نیسم.))
((راته ووايه، ولې دې بېگا شپه وځورولم؟ زه ډېره خواشینې وم. ستا په یاد دي؟ زما
مینی، راځه له ما سره. دا څنگه شوخي وه! راته ووايه، آیا تا زه رښتیا بولم؟))
مهتا چوب پاتې شو. د تیږو پر سر لاره وه هوا ډېره توده شوې وه. مالتی سترې شوې
وه، کښیناستله.
مهتا هغې ته وکتل: ((ډېر ښه، ته همدلته دمه وکړه. زه به ورورسته راشم.))
((ته غواړې چې ما یوازې پرېږدي؟))
((البته چې همداسې ده. زه باور لرم چې ته دا قدرت لرې چې ځان وساتي.))
((ته څنگه پوهیږي؟))
((عصري نجونې د نارینه وو حمایت ته اړتیا نه لري. دوی له نارینه سره لاس په لاس
ځي.))
مالتی له شرمه تکه سره شوه: ((مهتا، ته ډېرې عمومي خبرې کوې؟ واقعاً!))
په یوې ونې کې طاووس ناست و. مهتا هدف ونیو، ماشه یې کش کړه. مرغه لرې
والوت.
مالتی لاسونه وپړکول: ((ډېر ښه شوې. زما لعنت دې پر تا وي.))

مهتا خپل توپک پر اوږو کېښود او ويې ويل: ((نه ډېر لعنت پر تا دی. که چېرې لاس ته راغی، نو تا ته به د لسو دقیقو د دمې او استراحت اجازه در کړم اوس راپورته شه.))

مالتی د مهتا لاس ونيو: ((ته احساس نه لري؟ ښه ده چې ته هېڅکله واده ونه کړې. ته به د هغې مړينه وگورې. خوزه به تا پرې نه ږدم چې لاړه شې.)) مهتا په يوه چټکه سره د هغې لاس خوشې کړ او په مندو روان شو. د هغې له سترگو لږ اوبښکې راتويې شوې. نارې يې کړې: ((ودرېږه. هيله کوم ودرېږه. که چېرې نه درېږې، سر به مې په دې تېږه ووهم.))

مهتا خپل گامونه چټک کړل. هغې ور ته وکتل، بيا يې ور پسې منډې کړې، کله چې هغه ته ورسیده ويې ويل: ((ته يو ظالم يې!))

((کوم وخت مې چې غرخه حلاله کړه، پوستکي به يې تا ته در کړم.))

((څوک پوستکي غواړي! زه تا سره نه غږېږم.))

د دوی تر مخ يوه پراخه وياله روانه وه اوبه يې ډېرې چټکې وې. د تېږو تېرې تېرې څوکې د يوې ځناور غاښونو ته ورته وې. د لمر تودو وړانگو په ډېره تندی سره د هغې پر مخ وړې وړې ځپې جوړولې.

مالتی په خوشحالی سره وويل: ((اوس به نو بېرته گرځې.))

((موږ به له دې ځای نه تير شو.))

((د اوبو جريان ډېر چټک دی ما به يوسي.))

((ته همدلته پاتې شه. زه به لاړ شم.))

((ورځه. پروا نه لري. زما ژوند زما لپاره څه مانا لري.))

مهتا اوبو ته ورگډ شو. په احتياط سره وړاندې لاړ. ډېر ژر يې اوبه تر سينې پورې راوړسیدې. مالتی وډاره شوه، نارې يې کړې: ((اوبه ډېرې دي، صبر وکړه زه درځم.))

((مه راځه! د اوبو جريان قوي دی!))

((خوځېږه مه، زه درغلم.))

خپل ساري يې پورته نيولی و او د ويالې څنډې ته ورغله اوبه يې تر نړۍ ملا را تاو شوي. مهتا چې وډار شو، هغې ته يې د ليونې په شان لاس وبنوراوه چې بيرته ستنه شي.

هغه نارې كړې: ((حماقت مه كوه. اوبه دلته تر ستوني پورې دي.))

هغې يو بل گام واخيست او ويې ويل: ((ما ته پروا نه لري كه چيرې بنايي مړه شم. د تا تر څنگ به مړه شم.))

مهتا شا ته راغی، هغه يې له يوه لاس نه ونيوله او لږ څه آرامه غوندې شوه. هغې د مهتا خوا ته په خوابدۍ سره وکتل: ((تا غوندې دومره د سخت زړه خاوند سړی مې نه دی ليدلی. ستا زړه د تيرې دۍ. ما وځوروه زما پر پرهار مالگه ودوروه. يوه ورځ به زما وار هم راشي.))

پنښې يې سوستې شوې پر هغه يې تكيه وكړه. مهتا ورته وويل: ((اوبه به دې يوسي. پر پرده چې پر اوږو دې يوسم.))

((آیا ته بايد هغې بلې غاړې ته لاړ شي؟ دا ضروري ده؟))

مهتا هغه خپلې اوږدې ته پورته كړه. مالتې چې خپله خوشحالي پتوله ويې ويل: ((كه چيرې څوك موږ وويني؟))

((يقيناً چې ورته عجيبه به وي.))

مالتې په رپرديدلي اواز وويل: ((كه چيرې زه ډوبه شم، ته به راته خواشيني شي؟ فكر كوم چې ستا لپاره فرق نه كوي؟))

مهتا په اندېښمن حالت وويلې: ((فكر نه كوي چې زه انسان يم؟))
((فكر نه كوم.))

((مالتې رښتيا وايي؟))

اوبه يې تر ستوني رسيدلې وې. د مالتې زړه غورځيده. هغې غوښتنه وكړه: ((وړاندې مه ځه، زه به توپ ووهم.))

ورو ورو اوبه په كمبيدو شوې هغه چې لږ څه آرامه شوې وه، ويې ويل: ((اوس كولى شم بنسټه شم.))

مهتا وويل: ((تر اوسه، نه. هر چير ته چې ناسته يې اوسپړه. امکان لري په وياله کې غوچ ځايونه وي.))

((ته بايد فکر وکړې زه خپل چاری او خود غرضه يم.))

((که چيرې دا دې وځوروي، نو د دغه رېر لپاره اجر راکړه.))

((څومره؟))

((ډېر زيات نه. يوازې اجازه راکړه پوه شم چې بيا به په داسې حالت کې راشي.))

دوی اوس د ويالې هغې څنډې ته رسيدلي وو. مالتې د خپل ساري اوبه وزبېنلې.

مهتا وويل: ((بنساي د تودوخې تاثير وي.))

((دومره پوهيږم چې تا دلته راوستلم څو ما مړه کړي.))

مهتا کښيناست او د هغې سر يې پخپلو لاسونو کې کلک ونيو. په ماهرانه ډول يې په

گوتو کېنښوده. هغې خپلې سترگې پټې کړې وې.

هغه ځوانه ښځه چې لاسونه يې په اوږو خيسته وو او سترگې يې له دوده سوځيدې،

راغله مالتې ته يې وکتل او ويې پوښتل: ((په دې څه شوي؟))

((سر يې ډېر خوږ بږي.))

((نيم سر يې که ټول؟))

((هغه وايي چې نيم سر.))

((بنساي څوا که کينه.))

((کينه خوا.))

((زه به څه شی راوړم.))

مهتا هغه وليدله چې غونډی ته پورته شوه. د يوې نانځکې په شان ښکاریده. مالتې

سترگې پورته کړې. ((دا چاينگه چېر ته لاړه؟))

((هغه تللې چې ستا د سر د خوږ لپاره څه راوړي.))

((دا بوتی د همدې ځنگليانو لپاره ښه دی. زما لپاره فايده نه کوي، خو ته ولې په دې

ښځه باندي دومره ولاړ يې. څومره د شرم وړ ده!))

مهتا چې د کورنی حقيقتونو په ويلو کې هيڅکله ځنډ نه کاوه، په ډاگه يې وويل: ((

که چېرې تا د هغې ځينې صفتونه درلودی، ته به الهه وي.))

((د هغې صفتونه دې په هغې مبارک وي. زه نه غواړم چې الهه و اوسم.))
((که چيرې غواړې زه به په موټر پسې لاړ شم. خو شکمن یم چې موټر به تر دې
ځایه پورې راشي.))
((ولې هغه چاينکه نه ليرې؟))
((هغه بوتو پسې تللې. برسیره پر دې هغه باید خواړه پاخه کړي.))
((نو ته داسې وايي چې د هغې میلمه یې. ښايي ستا زړه وشي چې شپه هم دلته تیره
کړې. انسان کولی شي په شپه کې ښه ښکار وکړي.))
مهتا په هیجاني ډول وویل: ((زه دې نجلۍ ته ډېر احترام قابل یم. د هغې ډېره
ستاینه کوم. زما سترگې دې ووځي که چېرې هغې ته ما په بد نظر کتلي وي. آن د
ډېرو نږدې او صمیمي ملگرو په خاطر هم چې وي په دې تودوخه کې به دومره لوړ نه
وی ختلی او دا نجلۍ دا ټول د یوه تصادفي لاروي لپاره سرته رسوي. دا به دا رېږ او
زحمت آن د یوې بېوزلې ښځې لپاره هم پر ځان ومني. زه په زیات کتابونو د نړیوالو
ورورگلوۍ او نړیوالې مینې او دوستۍ په باره کې لیکم او درس ورکوم. خو دا یې
عملي کوي. درس ورکول تر عمل ډېره اسانه ده. ته پوهیږي.))
مالي په ټوکو او ملنډو وویل: ((ستا لویه او غټه وینا زما لپاره بیخي بس او کافي ده.
هغه صرف د تا لپاره یو شی ده. هغه ځوانی، روغتیا او زړه راښکونکی طلسم او
جذابیت لري. دا هغه شی دی چې په یوه واقعي ښځه کې لټول کیږي.))
مهتا راپورته شو او په داسې حال کې چې په قار و ټوپک یې را واخیست او د تلو لپاره
تیار شو.
((نور څوک ځي؟))
((هغه، واقعي ښځه.))
هغه ځوانه ښځه راښکاره شوه، یو بوتی یې په لاس کې نیولی و. ویي ویل: ((ومې
مونده. اوس به درمل جوړ کړم. تاسو چیرې ځئ؟ د مرغۍ غوښه تیاره ده. اوس به
چپاتي پاخه کړم. میرمن کولی شي شیدې راواخلي. مازدیگر چې هوا لږه سره شي
لاړشي.))

هغې په لطافت سره د مهتا د آچکن يو څو ټنې خلاصې کړې. مهتا د هغې د پښو د مچولو لپاره تقريبا نه مقاومت کوونکي تمايل او شوق درلود.

مالتی په بې خوندي سره وويل: ((يوازې دا بوتی پر پرېده. د ويروونکې ونې لاندې د لويې ويالې تر غاړې موټر ولاړ دی. خلک به هم هلته وي. هغوی ته ووايه چې موټر دلته راوړي.))

هغې ځوانې ښځې مهتا ته د زارۍ او غذر په ډول وکتل. هغې بوتی پر زمکه کښنود. ((خو، بهايی جی اجازه ده مخکې له دې نه چې لاره شم دا چپاتی پوخ کړم او په خوښۍ لاره شم.))

هغه جونگرې ته دننه ننوتله او د شيدو د لوبښي سره راووتله. مالتی د دغه زاړه او بې ډوله لوبښي په ليدو سره پزه کش کړه، خو له شيدو نه بې سترگې نه شوی پتولی. مهتا د جونگرې د وره په خوله کې خواړه وخورل هغه ښځه ورته ولاړه وه او پکه يې پرې وهله.

مالتی هغې ته وويل: ((هغه يوازې پر پرېده. دی به ونه تښتي. منډه کړه او موټر راوړه.))

هغې وويل: ((بهايی جی، خو نه د احسان او مننې يا د يوه ناروغ په سترگو، بلکې په سپين سترگی سره!))

هغې وويل: ((بهايی جی، زه خو ستا مری نه يم، تا ته ځان يو شی ښکار پرې. زه موټر پسې نه شم تللی.))

مالتی هغې ته ښکښل وکړل: ((څنگه دا جرأت کوي؟ دا د چا سيمه ده؟))
(د رای.))

((ښه! زه به دې په هغه باندې ووهم.))

((ډېره ښه، بهايی جی، که چېرې ته پرې راضي کيږي. د يوې بېوزلې ښځې لکه ما د وهلو لپاره هغه کوم لښکر ته اړتيا نه لري.))

مهتا، کله چې دا خبرې د هغه غوږ ته ورسيدې، خپله ډوډۍ يې پيل کړې وه. مری يې په ستوني بنده پاتې شوه. زر زر يې خپل لاسونه پرې مينځل.

هغه وويل: ((له دې نجلۍ سره کلکيږه مه. زه به په خپله لار شم او موټر به راوړم.))

مالتی ودریده: ((هغه باید لاره شي!))

مهتا په کلکه سره وویل: ((هغه به لاره نه شي. د هغې له دومره میلمه پالنې نه وروسته هغې سره د چلند دا لار نه ده.))

مهتا اریان پاتې و چې یوه نجلی لکه مالتی چې دومره د پراخه نظر خاونده وي ولې په خپلو ماغزو کې داسې ناوړه او کلک حسادت ته ځای ورکړي.

مالتی په تریو تندي وویل: ((ډېره بڼه، زه به لاره شم آن د دریدو توان نه لرم. ته کولی شي خپل وخت دلته تېر کړې او وروسته له دې نه چې د هغې پښو ته ور ولوېدې او عبادت دې وکړ راشي.))

وروسته هغه لاره. مهتا په ډېرې منې سره ځوانې ښځې ته راغی او ورته ویې ویل: ((خوږې، اجازه راکړه چې اوس له تا نه رخصت شم.)) د هغې په سترگو کې او ښکې ډنډې شوې.

رای او کهنه په دوهم گروپ کې وو. کهنه چې پر مخ یې لږ د دانې داغ و، خو بیا هم ښکلی ښکاریده. یو ښه مجلسي او نطق و.

ده د ښکار هغه کالي اغوستي وو چې ظاهراً یې د همدې جشن لپاره جوړ کړي و، ځکه دی ښکار ته ډېر کم ته هغه انسان چې ټول وخت یې د مشتریانو په ښکار کې تېر شوي وي، هیڅ د دې وخت ورته نه پیدا کیږي چې د څارویو په ښکار بوخت شي. خبرې د مهتا په باره کې چې له پرون نه را په دې خوا یې د کهنه اعصاب ور خراب کړې و، را وڅرخیدې. کهنه وویل: ((عجیبه مرغه ده. دوه مخې غوندې راته ښکاري.))

رای ته مهتا د پاک زړه خاوند او سم سړی ښکاریده. خو هغه له کهنه سره د کسب او کار اړیکې درلودې. هغه په دفاعیه لهجه وویل: ((زه مهتا خراب سړی نه گڼم. ماسره یې زیات بحث نه دی کړی. آن که زه بحث هم ورسره وکړم، د هغې لوړ او عالی مهارت او پوهې ته نه شم رسیدلی. خو زه تعجب کوم هغه انسان چې د ژوند هیڅ عملي تجربه نه لري، داسې ښې او قوي نظریې وړاندې کوي. هغه مجرد دی.

پروا يې هم نه شته او په سره سينه هره مياشت خالص زر روپۍ په جيب کې اچوي. نو هغه د وخت د تېرولو لپاره څه وکړي. پرته له دې نه چې د ژوند په باره کې فلسفي مسایل طرحه کړي؟))

((ما اوريدلي دي چې د هغه کرکټر ښه نه ده.))

((ښه، د يوه بې مسووليتته او آزاد سړي لپاره خپل سړي يو غير طبيعي خبره نه ده.))

((زه نه پوهېږم چې مالتي ولې ورسره دومره توده دی.))

((مالتي د هغه ليواله نه ده. ستا د حسادت د راپارولو لپاره له هغه نه استفاده کوي.))

((اوس نو څوک يې په فکر کې دي! هغه ماته له نانځکې نه زياته نه ده. هر وخت چې

زړه مې وغواړي هغه نخولی شم.))

((ښاغلی کهنه، خو پر تا باندې، گران دی. ته له دې نه انکار نه شي کولی.))

((زه هم ستاسو په باره کې همدا نظر درلودلی شم.))

((تاسو کولی شئ، خو ماته په رښتيا نانځکه ده. په داسې حال کې چې هغه تا ته يوه

الپه ده.))

کهنه په لوړ آواز وخنډل که څه هم د خدا ځای نه و او ويې پوښتل: ((که چېرې زه

هيله ولرم چې دغې الهې ته يوه وړه تحفه وړاندې کړم، زه څه له لاسه ورکوم.))

رای وخنډل. هغه وويل: ((که هغه نه پيژني هر څومره چې زيات شاوخوا ته يې

وڅرخې، هغومره تا له نظره غورځوي. پروا يې مه کوه، خوشې يې کړه، دا به په خپله

درپسې راشي.))

((په هغه صورت کې، دا بايد تاسو پسې راشي.))

((زه؟ زه په دې لوبه کې نه يم. ما د هونښياری له مخې له دې لوبې نه ځان ايستلی.

زما ټوله انرژي او ماغزه زما د مال او جايداد په ساتنه کې په کار لويږي. زما د کورني

ټول غړي په سپکو او مبتدلو کسبونو او چارو لگيا دي. ځينې يې د خپلو ارواحو په

پاکۍ او اصلاح بوخت دي او ځينې نورو يې له جسماني پلوه د عياشۍ په لومه کې

نښتي دي. زه مجبور يم چې د دغو پرازيتو د ساتنې او محافظت غم وخورم، منم چې

نور زمينداران بيخي شيطانان دي.

دوی تر دوو غوړو په پور کې ډوب شوي او تل په یوه تیاره کې ژوند کوي. خو زه له هغو کسانو نه، نه یم چې خپل قبر ځانته په خپله کیندي. له داسې رسوایی نه مړینې ته ترجیح ورکوم.

د وجدان لږ رڼا لا تر اوسه پورې هم ما راپاروي، څو خپل هیواد او خپلو هیوادوالو ته خدمت وکړم. هغه وخت چې د (ساتیاگراها) جنبش پیل شو او ټول زمنداران تر ستوني پورې په شرابو او بنځو کې ډوب وو، ما د خپل هیواد غوښتنې ته ځواب ورکړ او بندیکانې ته وغورځیدم له مالي پلوه ډېر زیانمن شوم، څو لکه، ما لا تر اوسه پورې هم دغه زیان نه دی پوره کړی. خو پښېمانه هم نه یم، آن لږ هم.

زیاتره په هغه افتخار کوم. ښاغلي کهنه په مود سره کالي اغوستي وو او فرانسوي واین یې لږ لږ څښل. ده د ساتیاگراها په جنبش کې گډون کړی و، په جیل کې که څه هم د (الف) د صنف بندي پېژندل شوی و، خو ده د (ج) د صنف د ډوډۍ په خوړلو کې ټینگار کاوه. که څه هم دی په دې باور و چې لږ څه شوخي او ساتیري په ژوند کې د بریالیتوب اصلي عنصر گڼل کیږي. آن د جگړې دوه ارابه یې په کې څو چې اراښ یې گریس کاري نه شي، په لاره تللی نه شي.

هغه وویل: ((زه په دې عقیده یم هغه څوک چې له ښځې سره مینه کولی نه شي له هیواد سره هم هیڅکله مینه نه شي درلودای.))

رای په موسکا شو: ((غواړې زما په خپله لکړه ما ووهي؟))

((نه، زه یو ساده واقعیت بیانوم.))

((ښایي ته سم وایي.))

((زړه دې ولتوه او وبه ویني چې زه سم وایم.))

((زه پوهیږم چې زه یو کامل انسان نه یم. خو عیاشي او جسم پرستي زما له کمزور یو نه یوه نه ده.))

((زړه مې در باندې سوځي. ښایي همدا دلیل وي چې ته خواشینی او خپه یې، خو زه به په اسانۍ سره لاس وانه خلم آن که د دې خندوونکې لوبې پای تراژیدي هم وي. زه نه پوهیدم چې څرنگه پر هغې باندې بری ومومم، ځکه چې تر اوسه پورې د هغې خوی او مزاج ما ته معلوم نه و.))

((خو چې ته پوهیږي هغه به دمهتا مال وي.))

دوی یوه توره غرخه ولیده چې له دوی نه لیرې گرځیده. رای هدف ونيو، کهنه نارې کړې: ((ډزې مه کوه! پر بډه چې وڅري. هوا ډېره توده ده راځه د هغې ونې لاندې کښینو. غواړم ستاسره د څه شي په باره کې وغږېږم.)) خو رای ډزې وکړې او خطا لاړ حیوان وټښتید.

کهنه چې د رضایت په توگه ژبه ټکوله، وویل: ((ښه شو. تا به له یوه حیوان نه د ژوند اخیستو گناه پر غاړه اخیستې وای. په هر صورت آیا ته په خپل ملک کې گني کړې؟)

((زیات.))

((ولې زموږ د بورې جوړولو په فابریکه کې ځان نه شریکوي؟))

((د اسهامو خرڅول په منډه روان دي. که زیات نه اخلې لږ تر لږه زر مننه خو واخله.))

((ښه یې ده، خو زه پیسې نه لرم.))

((مهتا غوندې زمیندار ډېرې پیسې لري.))

((د اسهامو بیه پنځوس زره ده، خو ته کولی شي په سلو کې پنځه ویشته نقدې ورکړې.))

((زه پیسې نه لرم.))

((هر څومره دې چې زړه وي له ما نه یې واخله. زما بانک ستا په اختیار کې دی آیا ستا ژوند بیمه دی؟ زموږ د بیمې له کمپنۍ نه یو ښه بیمه لکی واخله. فکر کوم کولی شي په اسانۍ سره هره میاشت کې له دوه سوه تر درې سوه روپو پورې د بیمې پیسې سپما کړې. ستا د کوچنیانو لپاره د بیمې تر پالیسۍ نه بله ښه پانگه اچول نه شي موندلی. زموږ د بیمه لیکونو شرطونه وگوره او زما مشوره په غوږ کې ونیسه. لږ څه احتکار وکړه. دا دومره میلیونران چې ته هره ورځ وینې حرام شته یې د احتکار د لارې موندلي دي. د مالوچو، بورې، غلې او ربړ بازار په اوسني وخت کې تود دی. یوه ښه معامله او په لکونو گټه. البته چې احتکار یو پیچلی کار دی. مبتدایان او تازه

کاران د مالونو او اسپامو په تبادلې کې ژر مایوسه کېږي او تاوان کوي، خو د یوه تعلیم یافته او دور اندېشه سړي لپاره لکه ته، تر احتکار نه بل فایده من کار نه شته.)) یو کلیوال په لاره تیریده، یوه ټوکرۍ یې پر سر وه، کهنه هغه ودراره او ترې نه ویې پوښتل: ((په ټوکرۍ کې دې څه شی دي؟))

کلیوال اریان پاتې شو. په خواره ژبه یې وویل: ((باداره کوم مهم شی نه دي. د بوټو څو پانې او رینې دي، بازار ته یې د خرڅلاو لپاره وړم.))

کلیوال هغه ته خپل (درملو دوکان) محتویات ور وښودل. عادي بوټي و چې کلیوال یې په عطارانو باندې په ډېره ټیټه بیه خرڅوي، هغه یوه ریننه راواخیسته او ویې ویل: ((مُسکن دی. دومره گټه لري چې یو خوراک یې تبه، د زړه ټکان، ټوخی او بواسیر تداوي کوي او دا هم اغیزمنه ده، د بواسیر او د نس د بادو لپاره ...))

هغه سړي د دغو ټولو لپاره اته آنې غوښتي، کهنه یوه روپۍ راکړه او له هغه یې وغوښتل چې ټوکرۍ کیږدي. رای ترې نه پوښتنه وکړه: ((دا خځلې څه کوي؟))

کهنه په موسکا شو: ((زه به یې په سرو زرو بدلې کړم. زه کیمیاگر هم یم.))
((دکیمیاگرۍ نوی راز په څه کې دی؟))

((ته کولی شي زده یې کړې. خو لومړی باید رسمي زما شاگرد شي، یو سپر او یو چارک لږو د معمولي گورې د کېښودو په ډول ماته راوړې. زه مجبور یم له هر رنگ خلکو سره معامله ولرم. ځینې خلک شته چې د ځینو بوټو په معالجوي ارزښت سخته عقديه لري. زه به دا بوټی په هغو باندې خرڅ کړم که چیرې په یوې روپۍ زه یو درجن ناپوه خلک وغولوم او د هغو مننه او کورودانۍ تر لاسه کړم. دا یوه بده معامله نه ده.))
((خو ته څرنگه کولی شي د دومره زیاتو بوټو خواص په یاد وساتي؟))

کهنه وخنډل: ((څه ساده سړ به! آیا د بوټو خواص هم کومه موضوع ده؟ کولی شي هر بوټي ته هر رنگ خواص ورکړې. زموږ سوامي چې پر دوی باندې ډېر خاندې. تاسو له سوامي جي سره نه دي کتلي. کله چې بل وخت زموږ لیدو ته راشي زه به سوامي جي تا ته در وپیژنم. له هغه وخت نه چې دی راغلی دی. خلک پرې راټول شوي دي هغه کلونه کلونه د هیمالیا په گوښه کې په طبي بوټو باندې مطالعه کړې ده. هغه

حقيقت درک کړې دی. ته باید له هغه سره وگورې. په اول نظر، هغه ستا د تیرو وختونو په باره کې خبرې وکړې او راتلونکي به دې پیشگويي کړي. مخکې له دې نه چې دی خپله جمله پای ته ورسوي، د دوی په مخکې بوتې وبنوریدل. کهنه په یوه توپ سره د رای شا ته ودرید، پړانگ رابنکاره او په کراری سره له دوی نه تیر شو. رای خپل ټوپک جگ کړ، خو کهنه خپل لاس د رای په اوږه کښېښود او په ورو یې ورته وویل: ((څه کوي؟ هغه مه پاروه که شا ته را وگوري زموږ کار تمام دی.))

((په یوه ډز به راچپه شي.))

((پر پرده چې لومړی زه ورته پورته شم زه د ښکار شوقي نه یم.))

((نو ولې له موږ سره راغلي؟))

((دا زما قسمت و.))

پړانگ د ټوپک د ډز له ساحې نه لرې شو. رای چې ټوپک یې پر اوږه ایښی و، وویل: ((موږ ډېر ښه چانس له لاسه ورکړ.))

دوی په چوپتیا کې لاره وهله نابیره، کهنه وویل: ((څه وخت به بیا زموږ لیدو ته راشي. غواړم که چیرې امکان ولري بیمې او اسهامو لپاره د غوښتنلیکونو فورمې نن ډکې کړې. دواړه فورمې زما په جیب کې دي.))

رای په پای کې وویل: ((اجازه راکړه چې پر موضوع باندې فکر وکړم.))

په دریم گروپ کې خورشید میرزا او تانکا تنظیم شوي وو. د میرزا لپاره تیر او راتلونکی وخت د بې خونده او خوشې کاغذ په شان و. په مقننه شورا کې د هغه ثقلت او د دوستانو په منځ کې د هغه ورین تندې سره عوضي نیول کیدل د بې باکۍ تر سرحده مزاجه او د اطاعت تر سحده مودبه وه. خو هغه باتو او لاپو وهونکو ته هیڅ وخت نه ورکاوه. د پور په موضوع کې هغه ته په یاد نه و چې نور څومره د ده پوروري دي. د هغه یوازینی مشغولتیا شعر او شراب و.

د ښځو مینه له ډېرې پخوا نه په ده کې سره شوې وه. تانکا د ماکیا ویلي له ډلې نه و. دی د تجارتي معاملاتو په پای ته رسولو، د منازعو او شخړو په حل او په څرخونو کې د پزې د پر ځای کولو ماهر او متخصص و. داسې ښوی و، لکه مار ماهی. ده کولی

شواى د ريگ پر سره بېړۍ وچلوي او د پرينو پر سر وانبه شنه کړي. له سود خورو نه د زميندارانو لپاره د پورو برابرول، د شپې ميلمستياوو او مجلسونو ته ځان رسول او د انتخاباتو لپاره د کانديدانو ټاکل د ده د ژوند تيرولو خاصې وسلې وې. انتخاباتو د ده لپاره ډېره گټه رسوله. ده به د احتمالي وړونکي بڼه ملاتړ کاوه، د هغه لپاره به يې سخته مبارزه کوله او يو څو زره به يې په خپل بانکي حساب ور زياتولې، کله به چې د ملي کانگرس لاس پر و، ده به د کانگرس د کانديدانو ملاتړ کاوه، خو کله به چې د پانگه والو بر لاسی و، دی به د (هندومهاسابا) تر څنگ ولاړ و، خو ده به د خپلو مخ گړځونو او د جبهې د بدلون او اوبستنې په باره کې دومره جدي مناقشې کولې چې هيچا به نه شو کولی دی ملامت کړي. له عاليرتبه مامورينو او متنفذينو سره به يې بڼې اړیکې ساتلې. په دې کې هيڅ شک نه و چې خلکو د هغه د بې اعتبارۍ په باره کې خبرې کولې، خو د هغه د زيات ادب او تهذيب په نظر کې نيول سره هيچا دغه موضوع په ښکاره نه مطرح کوله.

ميرزا له خپل وچولي نه خولې پاکې کړې او ويې ويل: ((دا د ښکار ورځ نه ده. نن ورځ موږ بايد د شاعرانو سيمپوزيم جوړ کړی وای.))
(دا به ډېر خوندور و.))

((موږ کولی شوای دا سيمپوزيم په يوه باغ کې جوړ کړو.))
په پای کې تانکا مهم ټکی په گوته کړ: ((دا ځل به انتخابات له ډېرو ستونزو سره مخامخ شي، ستاسو لپاره به هم اسانه نه وي.))
ميرزا په بې تفاوتۍ سره وويل: ((دا ځل د کانديدېدو هيڅ تمايل نه لرم.))
(ولي؟)

((انتخابات خاوبدونکي او ځورونکي دي. ما په ديموکراسۍ خپل باور له لاسه ورکړی. د غره په شان کار د غرڅو يوه ډله ليرې څریدله، ميرزا په خپل مخ کې د سوي احساس وکړ او ميرې ميرې شو، سترگې يې له اريانتيا نه وازې پاتې شوې. هدف يې سم ونيو. د ټوپک له ډزې سره د ځنگله چوپه چوپتيا له منځه لاړه يوه توره غرڅه ټکنۍ شوه او راولویده.

ميرزا په وحشتناکه توگه د هغې خوا ته ور منډه کړه د هيجاني شوي کوچني په څېر يې لاسونه پر کول او پورته پورته غورځېده.

په يوې نږدې ونې باندې يوه سپرې د ونې بناخونه را ماتول هغه له ونې را کوز شو او د ميرزا تر څنگ يې منډې کړې. غرڅه چې په اور مېړه کې لگيدلې وه، اخيرينې سلگۍ يې وهلې، سترگې يې ورو ورو ځليدلې.

لرگي ماتوونکۍ چې غرڅې ته يې په زړه سوي باندې کتل وويل: ((بنه حيوان و. بنه غوښه لري. آيا غواړئ چې تاسو ته يې يوسم؟))
ميرزا لرگي ماتوونکي ته وکتل او ويې ويل: ((ډېر بنه، پورته يې کړه. خو چيرته يې بايد يوسو؟))

((بناغليه، هر چيرې چې تاسو وايئ؟))

((هر چيرې چې ستا خوښه وي. زه يې تا ته در کوم دا ستا ده.))

لرگي ماتوونکۍ په اريانتيا ميرزا ته وکتل او ويې ويل: ((اوه، بناغليه دا چې تا ويشتلې ده، زه يې څرنگه وړې شم؟))

((زه يې تا ته در کومه ستا کور له دې ځای نه څومره لرې دی؟))

لرگي ماتوونکي په څير څير ميرزا ته وکتل: ((اوه، زه پوهېږم دا حلاله نه ده. همدا سبب دی چې نه يې وړې؟)) هغه دا خبره په ډېرې خوشحالی سره وکړه.

د اسلام دين مسلمان ته دا لارښوونه کوي چې د مړينې په حال کې پر حيوان باندې مبارکه کلمه ووايي او د هغې ستونۍ ور پرې کړي بې له هغې نه يې غوښه پاکه نه ده او خوړل يې منع دي. خو ميرزا د داسې ضمير او وجدان خاوند نه و. په لسو وروستيو کلونو کې يې يو ځلي هم لمونځ نه و کړی او يوازې يو ځلي يې دوه مياشتې روژه نيولې وه. ميرزا په خوشحالی سره وويل: ((همدا اوس يې په سبب پوه شوي.))

د لرگي ماتوونکي وجدان آرامه شو او حيوان يې پورته کړ پر اوږو يې واچاوه او د خپل کور خوا ته روان شو. تانکا تر ونې لاندې د دوی لپاره منتظر و. هغه چې ويې ليدل دوی په مخالف لوري روان دي په هغو پسې يې منډه کړه. ((تاسو چيرته ځئ؟ لار مو ورکه کړې؟))

ميرزا په مقصرانه ډول وويل: ((ما دا حيوان دې سړي ته ورکړ. د هغه کور ته ځم، ته

هم له موږ سره راتلی شي.))

((آیا ستا حواس پر ځای دي؟))

((کاشکي وای.))

((د حيوان په ورکولو کې زه هيڅ دليل نه وينم.))

((دی به تر تا يا ما په دې حيوان زيات خوشحاله شي.))

تاناکا خپه او غمجن شو: ((موږ بايد له کتاب نه خوند اخيستی وای، په هر صورت

هيله کوم چې رای يا مهتا يو څه راوړي ... زه غواړم له تاسره د انتخاباتو په باره کې

وغږېږم. که ته نه غواړې چې ځان کانديد کړې، زه په تا باندې فشار نه شم راوړی. خو

موږ له سيالو کانديدانو څخه بڼې زياتې پيسې لاس ته راوړی شو. زه ستا نه يوازې

غواړم هيچا ته دا واقعيت مه څرگندوه چې نه غواړي. دا ځل ځان کانديد کړه. دا

مهرباني له ما سره وکړه خواجه جمال طاهر له همدې انتخاباتي حوزې نه ځان

کانديدوي. د ښار شتمن خلک به هغه ته رايه ورکړي، خو په عامه خلکو او پرگنو کې

ستا له نفوذ نه ډېر ځورېږي. ته کولی شې په اخيرينې شيبه کې د هغه په گټه تېر

شې او په آسانی سره لس يا شل زره روپۍ لاس ته راوړې. هيله کوم، ماته غوږ ونيسه

ته هيڅ کار مه کوه. زه به د هر څه بندوبست وکړم، زه به ستا په غياب کې اعلاميه

ولیکم او خپره به يې کړم او په هماغه شپه لس زره روپۍ له ما نه واخله.))

ميرزا هغه ته په سپکه سترگ وکتل او ويې ويل: ((لعنت دې وي پر تا او ستا په

پيسو!))

هغه وويل: ((له زره نه دې ماته ښکنځل وکړل، خو د پيسو په لغته وهلو يوازې خپل

ځان زيانمنوي.))

((زه په زهرو لړلې پيسې په انبور نه شم راشکولی.))

((خو ته د مذهبي قوانينو مراعات هم دومره نه کوي؟))

((د تور بازار د پيسو غندل له مذهب نه کوم خلاف کار نه دی.))

((نو ته پخپل تصميم باندې تجديد نظر نه کوي؟))

((نه.))

((نو هير يې كړه. خو ته د يوې بيمې د كمپنۍ د رئيس كيدو سره كوم مخالفت نه لرې؟ ته يوه آنه هم په اسهامو (ونډو) كې پانگه نه اچوې، ټول هغه څه چې زه يې غواړم ستا د نوم نه استفاده ده.))

((زه خواشيني يم چې موافقه نه شم كولى.))

تانكا د دې جرأت نه درلود چې نور پيشنهادونه وړاندې كړي. ميرزا ناخاپه په خپله درناوي او ستايلو كې ډوب شو. هغه څرنگه كولى شواى د هغه چا احترام وكړي كوم چې د پيسو په ارزښت نه پوهيده؟ لرگي ماتوونكي چې غرڅه يې په اوږو باندې وه ژر ژر روان و او د لابن تر پيټي لاندې دې او هغې خوا ته بنسور يده. لرگي ماتوونكي لابن د ونې پر يوه مونده باندې كېښود او دمه يې وكړه.

ميرزا چې ورته راورسيد ويې ويل: ((سترې شوې؟))

((ښاغليه، لابن دروند دى.))

((يو څه لار به يې زه يوسم.))

لرگي ماتوونكى په موسكا شو. ميرزا وويل: ((ولي خاندې؟ ته فكر كوې چې زه يې نه شم وړلى؟))

((ښاغليه، دا پټې ستاسې غونډې خلكو لپاره نه دى. دا پيټې زموږ لپاره دى.))

ميرزا لابن پر خپلو اوږو راپورته كړ او په لاره روان شو. خو پنځوس گامه يې لانه وو اخیستې چې اورمير يې په خوږيدو شو. بدن يې وړپرديد او په سترگو يې توره تياره راخوره شوه. شل گامه وروسته، ميرزا لابن په يوه پرښه باندې كېښېښود، خپله غاړه يې وښوروله او اوږې يې په گوتو كېښېښودلې څو يې ښځي ووځي.

په دغه وخت كې تانكا هم راورسيد. ميرزا وويل: ((ملگر يه، ته هم مجبور يې چې دا بار تر يو ځايه يوسي.))

ميرزا نور د تانكا په سترگو كې ځاى نه درلود.

((تاسو بايد ما وبخښئ. ماته خپل فزيكي قدرت او توان معلوم دى، د ازمويلو حاجت

يې نه شته.))

((خو دا دومره دروند نه دى. زما خبره ومنه.))

تانكا لابن ته په ځغلنده نظر وکتل او ويې ويل: ((ته ما تېر ايستلى نه شې.))

((څو شيبې مخکې تا څو پيشنهادهونه وکړل. زه به د هغو پيشنهادهونو نه هر يو ومنم که چيرې تا دا بار سل گامه يووړ.))

تانکا را وپاړيده: ((که چيرې ميرزا دا بار وړی شي، نو دی يې ولې نه شي وړلې؟ يوزې دسلو گامونو خبره ده.))

تانکا خپله کورنۍ لرگي ماتوونکي ته ورکړه. په دقت سره يې د خپلو بوتونو بندونه کلک وتړل، د پتلون پاڅې يې سره را ونغاړلې او خپل مخ يې وچ کړ. هغه لاین ته داسې بد بد کتل لکه چې يو مجرم قاتل خپل جلا د ته گوري.

د زړه ورتوب په لاپې وهلو سره يې وويل: ((گوره، دغه ده ځم!))

ده چې په يوه زنگون تکيهه کړې وه گوښښ يې وکړ څو لاین راپورته کړي او پر خپلو اوږو يې کيږدي. له دوه څلو خواريو وروسته په دې بريالی شو چې لاین پر اوږو کيږدي. خو د اورمير پورته کول ورته گران و. نږدې و چې لاین بيرته پر زمکه وغورځوي چې ميرزا دی جگ کړ او په پښو يې ودراره. تانکا لومړنی گام واخيست تا به ويل پښه يې په جبه زاره کې نښتي ده.

ميرزا وړاندې تگ ته تشويق کړ: ((آفرين، زما زلميه! وړاندې څه!))

تانکا يو بل گام واخيست احساس يې وکړ چې په اورميره کې يې وېر بښيده.

ميرزا بيا تشويق کړ: ((در وړاندې څه، ته هدف ته ډېر نږدې شوی يې.))

تانکا دوه نور گامونه هم واخيستل، سترگې يې رډې راووتلې. ميرزا پرې نارې کړې: ((لږ څه زيات زور ووهه او بريا ستا ده. زه به ټاکلی واټن پنځوښ گامه کم کړم.

پنځوس! وړاندې څه!))

تانکا همدا اوس په ډېر بد حالت کې و. هغه داسې احساس کاوه چې پر اوږو يې مړه شوي غرڅه نه، خو يو زمری دی چې د هغه په ورمير کې يې پنځې خښې کړې دي.

خو د پيسو مينه، د يوه پولادي گاډر په شان دی يې په پښو درولی و، خو نه د ډېرې مودې لپاره. سر يې و خوځيده په سترگو يې توره تياره را خوره شوه او پښې يې وريږديدې. په زمکه ولگيد او د لاین لاندې ژوبل شو. ميرزا په کښيناستلو کې ورسره مرسته وکړه او پخپل دستمال يې پکه کړ. هغه ورته وويل: ((ملگر به تا خپل کوښښ وکړ. دا ستا قصور نه دی. ستا د بخت مزه نه شته.))

تانکا د زور وهلو له لاسه تیکا وهله او ساه یې بنده بنده کیدله. میرزا وخنډل: ((ورور
جاننه، ما تر ډېره ځایه راوور.))

تانکا په غوږه مالي سره وویل: ((ستا د احترام په خاطر ما دا کار وکړ. تا غوښتل چې
پر ما سات تیري جوړه کړې. ما ته خوشحاله کړې. اوس نو پر خپله وعده وفا وکړه.))
((خو تا شرط بایللی دی.))

((خو ما خپل زیات کوښښ وکړ، همداسې نه ده؟))
((دا بله خبره ده.))

لرگي ماتوونکي بیا پر خپله لار روان شو. دوی له یوې ژورې ویالې نه پورې وتل. د
لرگي ماتوونکي کور د ویالې تر غاړې په یوه کلي کې و. یو څو کوچنیانو چې د املې تر
ونې لاندې یې لوبې کولې د لرگي ماتوونکي د سترې مشي لپاره رامنډه کړه: ((پلاره،
غرڅه چا وویستله؟))

لرگي ماتوونکي لنډ لنډ ځوابونه ورکول. هغه غرڅه د ونې لاندې کېښوده، خپلې
کوډلې ته یې منډه کړه څو یو کټ راوړي. میرزا پر بکړه وکړه چې ماسپښین به په
کلي کې تېروي. ماښام کله چې دوی روانیدل د کلي خلک تر ډېره ځایه ورسره د
مخه ښې لپاره راغلل.

دوه نور گروپونه وخته راستانه شوي وو. د مهتا شونډې ځورندې وې. پیغلې مالتي له
نورو نه جلا ناسته وه چې دې ته بیخي غیر معمولي کار و. رای او کهنه وړې وو او په
سختۍ سره یې خبره له خولې وتله. تانکا تندې تریو نیولی و، ځکه میرزا تیر ایستلی
و. یوازې د میرزا څېره خندانه او خوشحاله ښکاریده.
اتمه برخه

د غوا له راتگ سره دهنیا ډېره بدله او مغروره شوې وه. د غوا له خبرو پرته یې هیڅ
خبرې په خوله نه راتلې. یوه ورځ ناڅاپه ور یخې رانېکاره شوې او د موسمي بارانونو
لومړني څاڅکي راتوی شول. بزگران د خپلو یویو په خوا کې روان شول، خو مخکې له
دې چې به کرونده باندې پښې کیږي دي، د رای ناظر اعلان وکړ تر هغو پورې چې
دوی خپلې اجارې ور نه کړي، هیڅوک اجازه نه لري چې د مني د کښت لپاره کروندو
ته لاړ شي.

بزرگان چې اريان شوي وو د هغو کسانو په شان چې چاره يې هېد ته رسيدلې وي په نا اوميدۍ سره سود خورو ته ور منډې کړې. ځينو د منکر وسا ور وټکاوه. د هغه کاروبار په سونډي بوتو او همدارنگه په غنمو او زغرو کې ډېر ښه و. خو د کلی لوی سود خور تاگور جهينگوري سنگ و چې د خپل کاروبار تر څنگ يې د ښار د لوی سود خور د اجنټ په توگه هم فعاليت کاوه.

د ده فرعي اجنتان به د پورونو د ورکولو لپاره د يوه کلي نه بل کلي ته تلل. جهينگوري سنگ به هيڅکله بې له سختو قانوني فورموليتو نه چا ته پور نه ور کاوه. جهينگوري سنگ خپل غاښونه په مسواک پاکول چې هوري ور ورسيد. دی چاغ، پلن او تور سپرې و، اوږده پزه يې درلوده او بریتونه يې هم اوږده وو او ده ته يې له مسخرې نه ډکه څېره ور کړې وه.

هوري خپل ناوړه حالت هغه ته بيان کړ. جهينگوري سنگ د ټگۍ موسکا وکړه او ويې ويل: ((خو پاسره پيسې دې څه کړې؟))

هوري په خوره ژبه وويل: ((کومې پيسې، تاگو؟ که چيرې ما پيسې درلودی، ما به ځان د سود خوارانو له منگولو څخه لا ډېر مخکې خلاص کړی و. هيڅوک نه غواړي چې سود پرې زيات شي.))

((پاسره کول ستاسو خلکو عادت شوی. تاسو ښه گنې پرته له دې نه چې خپلې پيسې راوباسئ، پور واخلي.))

جهينگوري سنگ د هوري پر غوا سترگې خښې کړې وې. هغه غوښتل د پيسو په لوبه کې بريالسه کړي.

هغه وويل: ((ښه، نو، زما پيسې ستا په اختيار کې دي. هر څومره چې وغواړې اخیستلی شي. خو ستا د ښه توب لپاره يو شی در ته وایم، د پور په مقابل کې يو څه گرو کېږده، فرضاً يو يا دوه ټوټې ز پور، د پور معامله وروستۍ ستونزې لري. برسیره پر هغه ته مجبوره نه يې چې سود ورکړي. هوري هغه ته ډاډ ورکړ چې يوه ټوټه ارزان بيه گانه هم په کور کې نه شته. البته دهنيا د نيکلو دوه بنگرې لري.

جهينگوري د نوې مفکورې په موندلو سره داسې وويل: ((نو يو بل کار وکړه، غوا دې پر ما خرڅه کړه. په ښه بيه به يې واخلم. پوهيږم چې له هغې نه لاس نه شي اخيستلی. خو ته کومه بله لاره موندلې شي؟))

هوري وويل: ((پر پرده چې له ښځې سره مې هم په دې هکله خبرې اترې وکړم.)) ددې خبرې يادولو، په کور کې غوغا جوړه کړه. غوا د نجونو ډېره خوښيده او په هيڅ بيه يې هغه له لاسه نه ورکوله. سونا په تريو تندي وويل: ((ولې ما د غوا پر ځای نه خرڅوي؟ د هغې له بيې نه به زما بيه زياته وي.))

دهنيا وروسته له ډېر تشويق نه د غوا خرڅولو مفکوره ومنله. گوبار چې په دې ورځو کې په نورو کارونو بوخت و له يوه لنډ مقاومت نه موافقه وکړه. داسې پرېکړه وشوه چې هوري دې د شپې له مخې کله چې نجونې په خوب ويدې وې، غوا له کوره وباسي. هوري د غوا خرڅلاو ته بيخي تيار و، خو فکر يې آرام نه و. هغه لاړ او د غوا مخې ته ودرید. داسې ښکار يده چې د هغې تورې او اغيزناکې سترگې له اوبښکو ډکې وې. هوري داسې احساس وکړ لکه چې غوا ورته وايي: ((دومره ژر له ما نه مور شوې؟ تا خو وعده کړې وه چې څو په تا کې ساه چليږي ما به خرڅه نه کړې. آیا ستا وعده همداسې ده؟ آیا ما له تا نه څه ډېر شي غوښتي دي؟ زه بې له کومې خبرې د خپل سرنوشت استقبال ته ځم. راته ووايه، ولې غواړې ما ووژني؟))

د هوري نه ناڅاپه آواز پورته شو: ((زه دا کار نه شم کولی! نه شم کولی! آیا سترگې يې نه وينې؟ زه به دا خرڅه نه کړم. د درې سوو روپو څه پروا لرم؟ د خدای په مرست به د دې پور هره آنه ادا کړم، که چيرې د گنيو حاصل ښه وي.))

دهنيا چې په ډېر غرور سره مېړه ته کتل، وويل: ((هو، مه يې خرڅوه، سبا ته پور واخله، که چيرې مور وکولی شو نور پورونه ادا کړو، دا پوره هم ادا کولی شو.))

سوبا د هغه د ورور له نفستنگۍ نه ځور يده او هوري د هغه ليدو ته ورغی. د سمې تداوی او خوراک د نشتوالي له امله سوبا حالت ورځ په ورځ خرابيده. هوري له هغه سره د ډېر ځنډ لپاره کښيناست. د مالي ستونزو او د رای د آخريني فرمان په باره کې ورسره وغړيد او نا وخت راستون شو. کله چې غوښتل يې کور ته ننوزي، په تياره کې

يې غوا ته نږدې يو نيم مخې خبره تر سترگو شوه، پرې غږ يې وکړ: ((هلته څوک دي؟))

((زه يم، وروره. راغلی وم چې ستاسو له نغري نه لږ اور واخلم.))

آه، دا هيرا و د هغه کشر ورور.

گوبار په منډه راننوت هغه چې خواشینی او عصبي ښکاريده به هیجاني حالت سره وویل: ((زموږ په غوا څه شوي؟ له درده تاوېږي او راتاوېږي. آیا کومو بدو سترگو وهلې؟))

هورې تال له مخې لرې کړ او چې پورته کیده، نو وېې ویل: ((ولې داسې خرابې خبرې کوې. څو شیبې مخکې خو بیخي ښه وه. ما ولیدله چې هلته ولاړه وه.)) دوی غوا د خاورین خراغ تر رڼا لاندې سر تر پښو وکتله، خوله یې له ځگو ډکه وه. سترگې یې ځلیدې او نس یې پرسیدلی و. هغه پرته وه او پښې یې تینگې راغونډې کړې وې. د هنیا په نا امیدۍ سره خپل سر وټکاوه.

هورې منډه کړه څو پنډت داتادین چې خپل ځان یې د کلي وپترنر باله راولي. دا خبره په ټول کلي کې خپره شوه او خلک د هورې د کور وره ته سره راټول شول. ښکاره وه چې غوا مسمومه شوې وه.

هورې نا امیده او او خواشینی پر کټ اوږد وغځید، کله چې دهنیا راغله چې د اوبو لوټکه تر کټ لاندې کیږدي. ده ورو د هغې لاس ونيو، ته به وايې چې دسیسه جوړوي په ورو یې ورته وویل: ((آیا یو راز ساتلی شي؟))

دهنیا چې د خبر اوریدو ته لویاله وه، وویل: ((آیا ما تر اوسه ستا راز افشا کړی دی؟ څه غواړې ووايې؟))

((آیا په چا باندې شکمنه یې؟))

((د هیچا په باره کې فکر نه شم کولی. ښایي د یوه بیروني سړي کار وي.))

((ته خو به چاته نه وایې؟))

((تا ته خو مې وویل نه وایم.))

((که چیرې چا ته ووايې، تا ته اخطار درکوم چې له وهلو به دې تکه شنه واړوم.))

((زما وژل به کومه گټه ونه رسوي. ته به په دې بريالی نه شي چې ما غونډې بله بنځه پيدا کړي. ماته ووايه.))

((زه فکر کوم دا د هيرا کار دی.))

((نه، نه، دا واقعيت نه لري. هيرا پوچ خولی دی، خو سپک او ټيټ سړی نه دی.))

((ما په خپلو سترگو وليد ستا پر سر زه قسم خورم.))

((تا هغه وليد، رښتيا وايي؟ څه وخت؟))

((کوم وخت چې زه د سوبا له کوره را روان وم ومې ليد چې دی غوا ته نږدې ولاړ و. هغه وويل چې راغلی و څو لږ اور زموږ له نغري نه واخلي. موږ خبرې سره وکړې او چلم مو يو ځای وڅکه. زه داسې گومان کوم کله چې زه د سوبا کره وم ده غوا مسمومه کړې وه او راغلی و چې وويني غوا مړه ده او که لا ژوندی پاتې ده.))

دهنيا چې په سختی سره نفس وکيښ وويل: ((ښه، نو، ستا ورور همداسې يو سړی

دی، څه سخت زړه لري. ته گوره! ما له کوچنيوالي نه د مور په شان روزلی دی.))

((ښه، اوس، لاړه شه، ويده شه او هيچا ته دې دا خبره له خولې ونه وزي!))

دهنيا خپل سر لکه د منگوري مار چې راپارول شوي وي جگ کړی او وی ويل: ((زه؟ که له سپيده داغ سره دی د پوليسو ماموريت ته حاضر نه کړم، زه به د پلار لور نه يم.

هغه ستا ورور نه دی هغه د لستونې مار دی!))

هوري ورته گواښ وکړ: ((دهنيا، تا ته اخطار در کوم که چيرې ...))

دهنيا چې له قار او غصب نه خوټيده، په خپلو خبرو يې ټينگار وکړ: ((څو چې دی

بندبخانې ته بو نه ځم، زه آرام نه شم کولی. هغه بايد درې کاله تيرې میده کړي. درې

کاله. او کوم وخت چې له بندبخانې نه راوځي، دا د بې حسه ککړی خاوند بايد زيارت

ته لاړ شي څو د خپلو گناهونو جبيره وکړي.))

هغې ور په خرپ پورې کړ. هوري وپوهيد چې په ژوند کې يې ډېره لويه تېروتنه يې

همدا وه. کلی په تياره کې ډوب و. غوا مړه شوې وه او هوري لس فوټه له هغه لري پر

کت باندې نا آرامه دا خوا او هغه خوا را اوښت.

نهمه برخه

سهار حالات خراب شوي وو. هوري د خپلې نښې په وهلو پيل وکړ او هر کـرت به چې هوري پرې حمله کوله، هغې د ښکنځلو په ويلو خپل غچ اخیسته. نجونو د خپل پلار په پښو کې ځان ور نښولې او گوبار خپله مور پټه کړې وه. خو هر کـرت به چې دهنيا خپل مېړه ته ښکنځل او بد رد ويل، هوري به گوبار پورې واهه او څو نور گوزارونه به يې پرې ور حواله کړل.

کليوال د شور ماشور د غلي کولو لپاره راغلل، خو د خندوونکې صحنې په ليدو سره کرار ودریدل. داتادین هوري ملامت کړ او ورته يې وويل: ((هوري، ماغزه دې په ککړۍ کې شته؟ دا د کور لکشمي څوک وهي! آيا دهيرا سيوری پر تا هم لويديلی دی؟))

هوري د داتادین پښو ته ور تیت شو او ويې ويل: ((مهاراج، زموږ په منځ کې خبرې مه کوه، څو چې دا سمه نه کړم، آرام به ونه کړم. هر څومره مې چې د دې تېروتنې په پام کې ونه نيولې، هماغومره دا لاپسي تيره شوه او تېروتنې يې زياتې شولې.))

دهنيا چې سترگې يې له اوبښو ډکې وې وويل: ((مهاراج، ته خو زما شاهد يې. زه به د اوبو يوه څاڅکي ته هم لاس ور نه وړم، څو دی او د ده وروڼه د زندان د ميلو تر شا ونه وينم. زه پوليس ته ور روانه وم څو د غوا د مړينې په باره کې راپور ورکړم چې دې قاتل زما په وهلو پيل وکړ. ما خپل ټول ژوند د ده لپاره برباد کړی او دا دی د هغه انعام چې دی اوس يې راکوي.))

هوري خپل غاښونه وچيچل: ((تا بيا هم له خپلې ککړې نه د خبرو په کولو پيل وکړ. آيا تا ليدلی چې هغه غوا مسمومه کړه؟))

((تا وويل چې هيرا دې ليدلی چې غوا ته نږدې ولاړه و. قسم وخوره چې تا نه دی ليدلی!))

((زه قسم خورم چې ما نه دی ليدلی.))

((ليدلی دې نه دی؟ د زوی پر سر دې قسم وخوره!))

هوري خپل لاس د گوبار پر وچولي کښېښود او قسم يې وخور چې هيرا يې غوا ته نږدې نه دی ليدلی.

دهنيا پر زمکه باندې پرتلې ووهلې او ويې ويل: ((څومره درواغ وايي! څومره په بې شرمۍ سره له خپلې خبرې منكر يري.))

ټول كلى كرار د دهنيا په خوا شو. دوى سره اوس نور هيڅ شك نه و پاتې چې هيرا غوا مسمونه كړې ده او هوري له عدلي قضاوت نه مخكې د جرم ارتكاب كړى دى. كله چې داتادين هغه راپورته كړه، هوري په كرارى سره ووت.

سوبا هم هلته و. دهنيا وويل: ((پندت دادا، زه پوره يقين لرم چې دا د هيرا كار دى. د هغه له وروستنى شخړې نه راهيسې د فرصت منتظر و.))

داتادين وويل: ((كه چيرې دا رښتيا وي، هغه ډېره لويه گناه كړې ده. آن كه چيرې پوليس يې بندي هم نه كړي دهرما داسې جنايتونه بخښلى نه شي. روپا، ورشه او هيرا ته ووايه چې دلته راشي. هغه ته ووايه چې پندت داتادين غواړي تا وويني. كه چيرې ده غوا نه وي مسمومه كړي پرېږده چې د كلي د خلكو تر مخ د گنگا په پاكو او مقدسو اوبو قسم وخورې.))

دهنيا اعتراض وكړ: ((هيرا ډېر بد سړى دى.))

داتادين په خپله لاړ او له دې خبر سره بيرته راستون شو چې هيرا له كوره وتلى دى. هغه لوتكه، رسۍ او امساء له ځان سره اخيستې دي. دى چې چېرته ځي بنځې ته حال نه وايي. هغه پنځه روپۍ هم چې ده په گوبڼه خونه كې پتې ساتلې وې، نه وې.

دهنيا وويل: ((هغه بايد وروسته له مخ توري نه ليريدلى واى.))

هوري او د ده كورنى په هغه ورځ ډوډۍ ونه خوړه. د غوا مړينه او د هيرا غايبېدل د ورځې خبره وه. پونيا، د هيرا بنځې وژړل.

داتادين، جهينگوري سنگ نوکهي رام، د راي ناظر، د هغه څلور عسکر او د ماليې مامور پاتيشواري ټول د هغه په مخ كې په غوره مالۍ سره ولاړ وو. هوري پسې يې سړي وليږل. د هوري په ژوندانه كې دا لومړنى ځل و چې د پوليسو تر مخې راغوبښتل كيده، لكه يو مجرم چې د دار كړى يې په غاړه كې وي، له ډاره رېږديدده او ولاړ و. هوري ته ځان لكه كيشب غوندي ښكاره شو.

پاتيشواري له جهينگوري سره ژر تر ژره مشوره وكړه او جهينگوري، هوري يوې خوا كړ. هوري يې خپل كور ته بوت او دېرش روپۍ يې ورته وشمېرلې او ويې ويل: ((زه

تاته پیسې په دې اعتبار درکوم چې ته یو صادق سړی یې، خو هیر دې نه شي چې
بیرته راشي او د پور سند امضاء کړي.)

لسمه برخه

ورځې تېرې شوې خو دهیرا هیڅ درک نه وو. د هوري څومره چې له لاسه پوره وه
ورپسې وگرځید، خو په اخر کې نا امیده شو. دی مجبور شو چې د خپلې زمکې غم
هم وځوري او اوس نو د هیرا غم هم پرې ورباندې بار و. خو یو انسان په یوه وخت کې
څومره ډېر کارونه باید سر ته ورسوي؟ دی د خپلې زمکې نه د هیرا د زمکې په باره
کې زیاته اندېښنه کوله. پونیا چې یوازې پاتې وه له پخوا نه به ژر ژر خواږدې کېده. د
هیرا په نه موجودیت کې کمزورې شوې وه، خو د هغه په غیابت کې یې ځان نه شو
ساتلی او ژر ژر به عصبي کیدله او هوري ورسره ډېر په تکلیف او رېر اخته و. هوري به
زیات کونښن کاوه چې د دې طبیعت سم او آرامه وساتي، خو هغې به ده ته ستونزه
پیدا کوله.

هوري او هیرا زمکې په ګډه سره په اجاره اخیستې دي او د پاسنۍ زمکې لپاره به یې
یو له بل سره سیالي کوله. خو پونیا یو بنځه وه نو د هوري لپاره د منلو وړ نه وه چې د
هغې له بېوزلۍ نه ګټه واخلي دا لویه نیکمرغي ده چې ناظر هم د پاتې اجارې حساب
داسې ژر نه غوښته او پونیا هم ترې نه ځان بې غمه کړی و. که څه هم د هوري د
اعتبار لپاره باید وویل شي چې ده هیله درلوده د پونیا د مالیتې د ورکولو لپاره بل پور
واخلي.

د بارانونو د اورېدو وخت راوړسید. د شولو د نیالګیو د کښینولو وخت تیر شوی و او د
دوی د کار وخت هم محدود شوی و. هوري ونه شو کولی چې خپل نیالګي کښینوي.
که څه هم د پونیا کرنه یې له یاده نه وه وتلې. ده خپله زمکه له یاده ایستلې او د
شپې تر ډېر نا وخته پورې به یې د پونیا د شولو غم خوړ. نتیجه داسې شوه کله چې د
کښت د لو نه وروسته، د ده درمند لغړ غونډې و د پونیا په کادانه کې د شولو واښه نه
ځاییدل.

د هغې ورځې له شخړې نه وروسته د دهنيا اړیکې له هوري سره خرابې شوې وې. گوبار هم له خپل پلار نه ځان لرې ساته او داسې ښکاریده چې زوی او مور دواړو د هوري د تخریبولو او له هغه سره د اړیکو د شلولو دسیسه طرحه کړې وه.

هغه نو اوس په کور کې د یوه پردې سړي حیثیت درلود. د ده حیثیت په کلي کې ټیټ راغلی خو له بلې خوا د دهنيا پرستیژ ډېر لوړ تللی و، نه یوازې د ښځو په منځ کې، بلکې د نارینه وو په منځ کې هم. په همدې وخت کې و چې ملاریا کلي ته راغله او هوري د هغې ښکار شو. دی وروسته له څو کلونو نه ناروغ شوی او ناروغی دا ځل د کسات اخیستو په ډول د هغه پخواني زخمونه راتازه کړی وو. دی د یوې میاشتي لپاره په بستر کې پریوت. تېې د ده رنگ تک ژېړ او بدن یې نا توانه او کمزوری کړ، خو په عین وخت کې د دهنيا زړه هم نرم کړ.

په داسې حالت کې آن د دښمن په لیدو به د هغې زړه ویلې شوی وي. هوري خو آخر د دې مېړه و. یو آواز یې تر غورو شو، دا دهنيا وه.

هوري وویل: ((په دې سره هوا کې څنگه ویده کیدا شم! ولې د شپې په دې وخت کې د باندې راوتلې یې؟ څه پېښه شوې؟ ولې دې گوبار را ونه لېږه.))

دهنیا پر نمجنو وښو کښیناستله. هغې وویل: ((گوبار زموږ نوم پر زمکه وهلی. له هغه څه چې ډاریدم، لکه چې په واقعیت بدل شوي دي.))

((څه پېښه شوې ده؟ آیا هغه له چا سره شخړه کړې ده؟))

((ښه به دا وي چې له هغې گوډگړې نه وپوښتې!))

((کومه کوډگړه؟ ته لېونی شوې یې؟ ولې معما وايي؟))

((جونیا، هو څوک؟))

((جونیا دلته ده؟ د پنځو میاشتو کوچنی یې په نس کې دی او گوبار ورک شوی.))

هوري به گوبار ډېر ځله لیده چې د هغه شپون کلي ته به روان و او دی هم شکمن شوی و. خو له ده سره هیڅکله دا تصور نه و چې د گوبار تیروتنه به تر دې حده پورې ورسېږي.

آیا د دې ساده ځوان نه به چې لا تر اوسه هم د ده په نظر کوچنی دی داسې یو بد عمله انسان جوړ شي؟ که څه هم هوري کلیوالو ته د یوې جزایي میلمستیا پر ټکړه او

آن په کور کې د جونیا د ساتلو په باره کې اندېښنه نه کوله. ده سره د گوبار اندېښنه
ډېره وه. هغه وویل: ((آیا جونیا نه پوهیږي چې دی چیرته دی؟ هغه باید ورته ویلي
وي.))

هغې ورته په قار وویل: ((آیا ستا ککړۍ له بوسو ډکه ده؟ د هغه معشوقه چې دلته
وي، دی به چیرې ولاړ شي؟ په دې شاوخوا کې باید پټ وي. هغه به ورک نه شي. زه
له دې تور مخې جونیا نه ډارېم. یوه دقیقه به هم اجازه ور نه کړم چې زما کور کې
پاتې شي. دوی دا گناه په هماغه ورځ کړې ده چې گوبار د غوا د راوستلو لپاره د دوی
کلي ته ورغلی و او که چیرې د جونیا نس راپورته شوی نه وای، موږ به هیڅ پرې خبر
شوي نه وو. سهار ته به اواز او انگازه خپره شي. زه به هغه په خپل کور کې پرې نه
ردم. که چیرې ته په دې کار کې مداخله کوي، یو له موږ نه باید په دې کار کې و
اوسو.))

دوی د خپل کور خوا ته روان شول. له نیمې شپې نه هم تیره شوې وه او کراره کراري
وه. ناڅاپه دهنیا د هوري لاس ونيو او ورته وپي ویل: ((هیله کوم چې کومه صحنه
جوړه نه کړي، که نه ټول کلی به زموږ پر سر راټول شي.))

هوري په قار او غصب وویل: ((هغه به له کلي نه د باندې وشړم! دا راز به ژر یا
وروسته رابرسیره شي. نو ولې نن رابرسیره نه شي؟))
دهنیا د هغه لاس کلک ونيو او ورته وپي ویل: ((که چېرې هغې ته لاس ور وړي په
نارو سوږو به پیل وکړي.))

((پرېږده چې نارې سوږې پیل کړي.))

((دا به چېرته لاړه شي، په دې توره تیاره شپه کې؟))

((پرېږده، هر چېرې چې ځي لاړه دې شي. هغه زموږ کار نه دی.))

((دا ښه کار نه دی چې د شپې یې له کور نه وباسو. د هغې په نس کې کوچنی دی او

که چېرې څه پېښ شي د هغې لپاره به خطرناکه وي.))

((دا په موږ پورې څه اړه ولري چې دا مري که ژوندی پاتې کیږي. زه ولې دا پېغور

ځانته پرېږدم او خپل ځان بدنامه کړم؟ زه به گوبار هم له کور نه وباسم!))

ناڅاپه دهنيا خپل لاسونه د هغه په غاړه ور واچول او ويې ويل: ((وعده وكړه چې هغه به نه وهي هغه همدا اوس پښيमानه ده. دا د هغې بدمرغي ده چې په دې حال كې اخته شوې ده.))

د هوري سترگې نمجنې شوې. د دهنيا مورنۍ احساس او مينه د هغه څراغ په شان چې خپلې وړانگې هرې خوا ته خپروي، له ورايه پر بښيده.

هوري ته په دې زاړه عمر كې يوځل بيا هغه د تنكي زړه خاونده نجلۍ دهنيا، چې ده پنځه ويشت كاله مخكې د ناوې په څېره كې كور ته راوستلې وه، ور په ياد شو. دوى د وړه له سوري نه وكتل. د خاورين څراغ تر كمرنگه نور لاندې جونيا ناسته وه، خپل سر يې پر زنگنو ايښى و. آيا دا په تياره كې د هغې خونبۍ په لټه كې ده كومه چې د يوې شېبې لپاره يې هغې ته خپله غولونكې څېره ور ښوولې وه او وروسته بيا په دايمي تپه تياره بدله شوه؟

جونيا چې له ډاره رپرديدله پورته شوه او د هوري پښو ته ور ولويدله او په ژړا يې وويل: ((دادا، ستاسو له كور نه پرته بل ځاى كې د اوسيدو ځاى نه لرم، ما له كوره مه باسئ.))

هوري ور تپت شو او هغه يې پر شا وتپوله او ورته ويې ويل: ((لورې هيڅ ډار پرې مه. دا ستا كور دى، ته هماغسې چې د بولا لور يې زما لور هم يې.))

هغه د هوري پر پښو ولويده او ويې ويل: ((دادا، زه يوه يتيمه يم. ما ته ځاى راکړئ. پلار او وروڼه به مې ژوندۍ پرې نه ږدي.))

دهنيا چې خپل احساسات نه شواى كنټرولولى، وويل: ((زمو په كور كې اوسه او له پلار او وروڼو سره به دې كوم وخت چې دلته راشي زه خبرې وكړم. له هغو سره چال چلند زما كار دى.))

دا خبرې د هغې په زخمي زړه باندې نرم ملهم و. هغې هوري پر بښوده او د دهنيا په پښو كې ولويده، دهنيا هغه راپورته كړه او په غيږ كې يې خپل زړه ته كلکه ونيوله. لكه زړه مرغۍ چې پر خپلو بچيانو باندې وزرونه را خواره كړي. هوري دهنيا ته اشاره وكړه چې هغې ته د لږ څه خوړو بندوبست وكړي. بيا يې هغې ته مخ ور واړاوه او ترې نه يې وپوښتل، ((ته د گوبار په باره كې څه پوهيږي؟))

جونیا په ژړا شوه: ((نه، زه هیڅ نه پوهیږم. زه ستاسو د ...))
د سیلاب غوندې اوبنکې یې له سترگو را جاري شوې.
خو هوري خپل خپگان او اندیبننه نه شواى پتولی. هغه ترې نه وپوښتل: ((کله چې
تا د آخري ځل لپاره ولید آیا اندیبنمن نه ښکاریده؟))
((نه خو زه نه پوهیږم چې هغه څرنگه احساس درلود.))
((ته فکر کوې چې هغه به لا تر اوسه په کلي کې وي؟))
هغې په ژړا او انګولا سره وویل: ((فکر کوم تللی دی.))
((زه هم همداسې فکر کوم، څومره احمق دی. موږ د ده دښمنان نه یو. هر څه چې
شوي، اوس خو شوي دي. څوک باید د گل تر څنګ اغزي هم ومني. له خپلې تېښتې
سره یې موږ ټول بدمرغه کړو.))
دهنیا چې جونیا یې دننه راهنمایي کوله، وویل: ((ډارن هغه باید ستا تر څنګ ولاړ
واى. که چېرې راغى، د باندې اوسېدای شي.))
هوري بېرته خپرې ته ستون شو او په چورت کې و « گوبار چېرته دی؟ » دا موضوع د
ده په فکر کې دومره گرځیده را گرځیده، لکه یو مرغه چې په لوی آسمان کې الوتنه
وکړي.
د میاشتو میاشتو لپاره دغه غیر عادي پېښه د خلکو په ماغزو کې د یوې نوې او تازه
پېښې په شان پاتې وه. د جونیا ورونو چې د لاتیس په وسله سمبال و، شا و خوا ټول
ځایونه په گوبار پسې وپلټل. د گوبار پته ونه لگیده بولا قسم خوړلی و چې نور به
هېڅکله د هوري کلي ته ور نه شي او د هغه مخ به ونه ویني! له هوري سره د ده د
کوژدې خبرې اترې هم پای ته ورسیدې اوس نو دی د خپلې غوا بیه په سملاسي او
نغده توګه غواړي، هغه ته یې اخطار ورکړ که چېرې ټګي وکړي، سمدلاسه به پرې
عریضه وکړي او کور به یې د پور تر ستنیدو پورې ترې نه واخلي.
کلیوالو په رښتینانو سره هوري رټلی و په کلي کې داسې پټې خبرې روانې وې چې
ګواکې د کلي د څاه گانو اوبه دې پر هوري باندې وچې شي. یوازې دهنیا چې اور
اخیستونکې وه د یوه داسې جدي او اغیزناک تصمیم مخنیوی یې کاوه. په دغې
ستونزه کې د دوی ټولو نه بدمرغه جونیا وه. یوه ورځ دهنیا چې د کلي له مارکېټ نه

راستنبډله پښت داتادین په مخه ورغی. هغې خپل سر تیت واچاوه او غوښتل یې چې ورو ترې نه تیره شي، خو داتادین داسې سپری نه و چې داسې یو فرصت یې له لاسه ورکړی وای. هغه په بدنیتۍ سره وویل: ((د گوبار کومه پته لگیدلې ده؟ څه بدمرغه دی. هغه د کورنۍ نوم پر زمکه وواهه.))

دهنیا هم ډېر ځله د گوبار په باره کې داسې فکر کاو هغې په خواشینۍ سره وویل: ((دادا، کله چې پر یوه سپری بده ورغ راشي عقل کوچ کوي، نو ما ته د ویلو څه پاتې دي؟))

داتادین وویل: ((ښه کار مو ونه کړ چې هغه ناوړه نجلی مو په کور کې وساتله. که چیرې د شیدو په یوه گیلان کې مچ ولویري، څوک شیدې له مچ سره ایسته نه اچوي. مچ ترې نه اخلي او شیدې ساتي. په کور کې د هغې له ساتلو سره تاسو ټولو ځانونه د خندا وړ گرځولي دي. که چېرې تاسو دې ته پناه نه وای ورکړې، کار به دې سرحد ته نه و را رسیدلی. زه نه وایم چې هلکان کله کله بد کارونه نه کوي. خو هغه بیله خبره ده. څو چې خلکو ته وربچي ونه ویشئ او برهمنانو ته میلستیا ور نه کړئ، خپله (دهرما) ژغورلی نه شی. زه پوهیږم چې هوري یې فکره دی، خو زه په تا باندي ډېر حساب کوم.))

د داتادین زوی ماتادین له یوې موچۍ سره پتې اړیکې درلودې. خو په وچولي یې د صندل خمیره وهلې وه، مقدس کتابونه یې بار کړي وو، گمها یې لوسته، مذهبي سندري یې په ډېر ځیر سره ويلي او د خپلو گناهونو د پاکولو لپاره یې د گنگا په مقدسو اوبو کې لاملبل. نو د هغه دهرما نا ککره او بې داغۍ پاتې شوې وه. دهنیا پوهیدله چې جونیا د دې د ستونزو مسووله وه، خو په دې هم پوهیده چې ټولنه په دوو بیلو بیلو اخلاقي معیارونو باندي پر بډای او خوار باندي قضاوت کوي.

دهنیا ځواب ورکړ: ((زه دې ته تیاره نه یم، چې د یوه درواغجن پرستیژ د لاس ته راوړلو لپاره د یوې ځوانې نجلې ژوند قرباني کړم. زه پوهیږم چې جونیا په قانوني ډول زما له زوی سره واده نه دی کړی. خو د هغې لاس مو په خپل لاس کې نیولی دی. زه څرنگه کولی شم هغه په خپل لاس له خپل کور نه وباسم؟ کوم وخت چې بډای بد کار وکړي، هیڅوک یې نه ملامتوي؛ خو که چېرې همدغه بد کار یو خوار او غریب وکړي،

نو مخ نه لري. داتادین دومره بې عاطفې انسان و چې ژر د داسې ساده خبرو تر تاثیر لاندې نه راته. غیبت او تر شا خبرې کول د هغه دوهم طبیعت گرځیدلی و. ده هیڅکله داسې کار نه و کړی چې د ده په فکر په هغه کې خطر موجود وي، خو د خلکو په لوتلو کې د برخې اخیستو نه یې هیڅ وېره نه درلوده. کوم وخت به چې د زمیندار ناظر د پورونو د ټولو لپاره راغی، ځان به یې خوار او غریب وښوده او هغه به یې تهدید کړ که چیرې له ده نه پور وغواړي ځان به په څاه کې واچوي او ځان به ووژني. خو ده به په خپله خلکو ته پورونه ورکول. دی د سازش خاوند و او له دواړو خواوو نه یې ښه گټه اخیسته. د هغه په کړو وړو کې د میلستیاوو او تحفو ورکول او اخیستل شامل وو. دی چې له ځان نه یې په درواغو ډاکټر جوړ کړی و د کلي ناروغان به یې په جعلي دارو درملو تداوي کول، هیچا په ده باور نه درلود خو سره د دې د داسې خوږې ژبې خاوند و چې خلک به تل د ده په لومه کې راگیر کیدل.

هغه په ډېرې هوښیاری سره خپل سر وښوراوه او ویې ویل: ((دهنیا، ته رښتیا وايي، خو هیڅکله داسې نه شي کیدای چې د خلکو دود او دستور ته په سپک نظر وگورو.)) هوري د ماليې له کاتب پاتیشواري سره همدا ډول مقابله درلوده. پاتیشواري د خپلې تقوا او پرهیزگاری له امله مشهور و، د هرې څوارلسمې شپې د سپوږمۍ د راخټو په شپه به یې د ساتیاناراین قرائت تنظیم کاوه، د ناروغ پوښتنه به یې کوله او د ملاریا په موسم کې به یې حکومتي وړیا کونین وپشل. د پولیسو له مداخلې نه پرته به یې د بزگرانو په منځ کې شخړې او ستونزې حل او فصل کولې او د واده په وخت کې به یې د والی او نور تیزیني ټک و پوک او پسول د ناوې کورنۍ ته پور ورکول، خو د دې ټولو کارونو مانا دا نه وه چې ده به له خپل موقف نه د ماليې د کاتب په حیث گټه نه اخیسته. ده به خپلې زمکې د اجباري کار نه په گټه اخیستو سره یوې او اوبه کولې. د یوه او بل بزگر په منځ کې د تفاهم د راپیدا کولو په برخه کې یې سترمه مهارت درلود او له دواړو نه به یې لږ څه اخیستل. همدارنگه ده به لږ لږ پورونه هم بزگرانو ته ورکول او د وخت په تېریدو سره یې ښایسته ډېر څه ځان ته ټول کړي وو، هر کال به ده د حاصل په وخت کې له بزگرانو نه تحفې اخیستلې او هغه به یې بیا د خپلې تحفې په نوم د پولیسو او محکمې مامورینو ته ورکولې. د محلي مامورینو تر ملاتړ لاندې یې

خان مراوه. ټول له هغه نه ډاريدل ځکه دی په سر تمبه گي، سختی او موذيتوب کې ټولو ته معلوم و. دی نا شکره نه و، هغه بزگران لوتول او زبېنبل، خود ضرورت پر وخت کې د دوی تر څنگ هم دريده.

پاتيشواري وپوښتل: ((هوري ولې دې ځانته په خپله دا ستونزه پيدا کړه؟))

هوري شاته وکتل او وېي ويل: ((څه دې وويل؟))

هغه خپل گامونه اوچت کړل څو هوري ته ځان ور ورسوي او بيا يې ورته وويل: ((آيا ته هم د دهنيا غوندې فکر لري؟ ولې جونيا بېرته د خپل پلار کور ته نه ليرې؟ خدای پوهيرې چې د چا کوچنی د هغې په نس کې دی او ستا د لور حال به څنگه وي؟ دغه نجلی چې ستا په کور کې وي څوک به ستا د لور واده ته زړه ښه کړي؟))

هوري له داسې دوه مخې او بې مرستې زړه سوي څخه موړ شوی و. هغه په ځواب کې ورته وويل: ((لالا، زه پوهيرم خو څه کولی شم؟ آيا هغه بېرته خپل کور ته پرېږدم. زه پوهيرم د بولا زامن د هغې د وژنې خيال لري، څرنگه کولی شم هغه د مرگ خولې ته ور واچوم؟ زما بې کاره زوی هغه يوازې پرېښودله او که چېرې زه يې هم له کوره وباسم، هغه ښايي له نا اميدۍ نه ځان ووژني او بيا به ټوله ملامتي په ما باندې وي. که چېرې ته کولی شي بولا دې ته اړباسه او پرې وېي منه چې هغه بېرته خپل کور ته پرېږدي، زه به ډېر ممنون شم. او پاتې شوه زما د لور خبره، هغه خدای ته سپارم. هغه به ما ته لار راوښيي. تر اوسه پورې خو زموږ په ټولنه کې کومه نجلی بې واده نه ده پاتې شوې.))

ټولو ته معلوم وو چې هوري د سولې سړی دی او هيچا هم د هغه بد نه غوښتل. خو ټولنه به څنگه له داسې کار نه سترگې پټې کړي.

ټاگور جهينگوارې سنگ دوه ښځې درلودې. د هغه لومړنۍ ښځه مړه شوې وه او پنځه اولادونه ترې پاتې وو. په هغه وخت کې دی پنځه څلوېښت کلن و. ده بيا واده وکړ خو دا ښځه يې وچه پاتې شوه او دريم واده يې وکړ. اوس پنځوس کلن دی او دوه ښځې لري. د دوی په باره کې ډېرې ناوړې خبرې خپرې شوې دي. خود ټاگور له ډاره هيڅوک نه شي کولی چې دا خبرې هغه ته ورسوي. د داسې مېړه په درلودو سره يې پر سترگو د دود پرده خوره وي، ښځې کولی شي بې له کوم ډار نه هواخوري وکړي.

که څه هم ټاگور عقیده درلوده چې له بنځو سره په معامله کې د اوسپنیز لاس خاوند دی، نو ده په دې ټینگ باور درلود چې هیچا آن د ده د بنځو مخ هم نه دی لیدلی، خو دا چې د ده تر شا څه کېدل دا نو بله خبره ده.

هغه په هیجاني حالت سره وویل: ((د جونیا غوندي نجلې باید سر پرې شوی وای. هوري هغې ته په پناه ورکولو سره معصومه کړې ده. که چېرې دا دلته و اوسي زموږ کلی به ناولی شي. باید(رای) په دې موضوع خبر کړو. موږ به هغه مخکې له مخکې پوه کړو چې په کلي کې د دغه ناوړه باد په لگیدو سره د هیچا عزت خوندي نه شي پاتې کیدای.))

پنډت نوکي رام د رای ناظر یو خانداني او ستر برهمن و. هغه د ټاگور په دې نظر باندې چې دا موضوع رای ته ورسول شي، داسې فکر وکړ چې دا کار د ده پرستیژ ته سپکاوی ګڼل کیږي. هغه شاوخوا ته وکتل او ویې ویل: ((رای ته د تګ لپاره هیڅ اړتیا نه شته. زه له دې سړي سره پوهیږم. راځئ چې په هغه باندې د سلو روپو جریمه ولکوو. دی به خپله دا کلی پرېږدي. په عین حال کې به زه د هغه د زمکې د قبضه کولو لپاره اسناد جوړ کړم.))

بنایي دا موضوع یو څو ورځې ځنډیلي وای، خو د جونیا کره په هغه شپه یو زوی وشو. بله ورځ د کلي خلک په بېړه سره راټول شول او جرګه یې جوړه کړه. په جرګه کې دېرو خلکو ګډون کړی و. هوري او دهنیا هم را احضار شول. د جرګې پر پکړه اعلان شوه چې هوري دې سل روپۍ نغده جریمه او دېرش مونده غله ورکړي.

دهنیا په زېږ غږ په داسې حال کې چې سترګې یې له اوبنکو ډکې وې وویل: ((جرګه والو د خوارانو په زبېنباک به مو ښه ورځ په نصیب نه شي. موږ به پوپناه او له منځه لاړ شو، خو تاسې به هم په ارامۍ سره ژوند ونه کړئ. زه به یوه دانه غله او یوه روپۍ جریمه ور نه کړم. دا څه ډول خندوونکې لوبه ده؟ تاسو فکر کوئ چې د جرمانې په لگولو او ټولو سره موږ له خپل ملک او جایداد نه محرومولی شئ.))

هوري کوبښنې وکړ چې هغه ارامه کړي، ویې ویل: ((موږ ټول د ټولني اندامونه یو. څنګه کولی شو له هغې نه جلا شو؟ ته باید د جرګه والو پر پکړې ته غاړه کېږدې. له داسې ژوند نه چې د بدنمایۍ تور پرې لگیدلی وي، مرګ هر وخت ښه دی.))

هغه جرگه والو ته مخ واړاوه او ويې ويل: ((جرگه والو زه يوازې په گودام کې غله لرم. زه دې هيڅ وخت د خپل زوی مخ ونه وينم که به درواغ ووايم. زه ستاسو د امر اطاعت ته تيار يم. خو که چيرې ستاسو په زړه کې لږ څه زړه سوی وي لږ څه زما د کوچنيانو لپاره پرېږدئ.))

دهنيا په ډېر رقار او غضب سره جرگه پرېښوده او لاړه. خو هوري د شپې تر ناوخت پورې غله له خپل گودام نه د جهينگواري سنگ گودام ته ور وړله. شل مونده غنم، پنځه مونده اوربشي او همدومره نخود و.))

هوري له جهينگواري سنگ سره ناست و او کور يې په اتيا روپو په گرو کې اچولی و. د جرمانې د پرې کولو لپاره بله لار نه وه پاتې. لږ څه غنم او نخود يې په شل روپۍ خرڅ کړل. اتيا روپۍ نورې بايد د کور له گروۍ نه لاس ته راغلي وای. نوکي رام غوښتل چې غوا يې پرې خرڅه کړي، خو پاتيشواري او داتادين مناقشه کوله چې که چيرې غوايي خرڅ کړي خپله زمکه به ځنگه يوې کړي؟ ښه به دا وي چې کور گرو کړي. خو د غوايانو خرڅول به دا مانا ولري چې دی له کلي نه وباسو.

کله چې هوري د کور د گروۍ د سند له امضاً کولو نه وروسته راستون شو، دهنيا ترې پوښتنه وکړه چې د شپې تر دې وخت پورې چيرته و.

هوري په داسې حال کې چې خپل محروميت يې نه ښکاره کاوه ويې ويل: ((د هغه لنډغر ناوړه کارونو تلافی مې کوله. هغه اور ولگاوه او خپله ورک شو، زه بايد دا اور مړ کړم. کور مې په اتيا روپۍ گرو کړ. نور مې څه کولی شواي؟ اوس مې ټولنه چيرته مني.))

يوولسمه برخه

گوبار په شپه کې را روان شو، له ډاره يې پښې لږ زيډې. دی په دې فکر کې ډوب و چې په هغه شيبه کې چې د جونیا پښه کلي ته ننوزي څه حال به وي؟ دی په شور او غوغا نه پوهيده. ده انتظار درلود چې مور به يې ډېره په قار او غضب شي. دې مفکورې د ده په پښو کې زولنې اچولې دي. دی له پلار نه لږ ډار يده. هوري به ناڅاپه اور اخیست او بيا به آرام شو. خو دهنيا به زهر خوږي او يا به کور ته اړو واچوي.

هغه له مور سره د مخامخ کیدو جرأت نه درلود. هغه سور اسویلی و ایست که چیرې دهنیا دا په جارو سره د کور له وره نه د باندې وشړي دا خوارکی نجلۍ به چیرته لاړه شي؟ آیا د ده مور په دومره بې رحمه وي؟ ارو مرو به یو جنجال جوړ کړي. خو که چیرې جونیا چیغې ووهي او د هغې په پښو کې ولویږي ښايي زړه سوی راشي. البته دی د دغه توپان تر کراریدو چیرته ځان پټ کړی.

جونیا وویل: ((زړه مې نا ارامه دی. ډېره بده شپبه وه چې له تا سره مخامخ شوم. که چیرته د غوا د راوستلو لپاره نه وی راغلی، دا پېښه به نه وه شوې. ته لاړ شه او د دوی د راتگ لپاره لاره اواره کړه. بیا به زه وروسته درشم.))

گوبار اصرار وکړ: ((نه ښه ده چې ته لومړی لاړه شې. ته داسې وښيه چې له بازار نه راستنه شوې یې او ودې نه شواي کولی چې په دې ناوخت کې کور ته لاړه شې. زه به درشم.))

جونیا چې ویریدله وې وویل: ((ستا مور ډېره بې پروا ده. که چیرې یې زما په وهلو پی وکړ، نو بیا به څنگ کیږي؟))

گوبار هغې ته بیا ډاډ ور کړ: ((هغه به تا ونه وهي.))

دوی د کلي شا او خوا ته رسیدلي وو، گوبار وویل: ((اوس نو ته څه.))

جونیا هغه ته وویل: ((زما نه لیرې کیږه مه.))

((په یوه دقیقه کې به راشم. ته لاړه شه.))

((فکر کوم له ستونزې سره مخامخ کیږم. زه له تا نه ډېره کرکه لرم چې زه دې دې حال ته راوستلې یم.))

((په قار کیږه مه. زه به ستا تر څنگ ودریږم.))

هغې وپوښتل: ((آیا مور بل چیرته تښتیدلی نه شو؟))

((په داسې حال کې چې مور خپل کور لرو؟ د هیڅ شي په باره کې اندیښنه مه کوه.))

((ژر بیرته راشه.))

گوبار ځواب ورکړ: ((راځم.))

((ته خو به ما نه نا امیده کوي؟ که چیرته ته را نه شي زه به څنگه وکړم؟))

((جونیا په ما باور ولره. زه خو سپک او ټیټ سړی نه یم. د ژوند تر اخیښي شیبې پورې له تا سره یم.))

گوبار چې بې ارادې ولاړ و، کتل یې چې جونیا زړه نا زړه وړاندې ځي او کور ته نږدې د شپې په تیاره کې ورکه شوله. په ناڅاپه یې د مور اواز تر غوږ شو چې جونیا ته یې بنکنځل کول. وینه یې مړه شوه. یوه شیبه وروسته یې ولیدل چې دهنیا د کروندو خوا ته منډې وهلې. هغه هم د کروندو په منځ د غنمو او اوریشو غله تر پښو لاندې کړل. دهنیا د هوري مخې ته رسیدلې وه. هغه شا ته ودرید او غوږ یې ونیو. دهنیا غږیدله. اوه، خدایه د هغې خبرې څومره له بې رحمۍ نه ډکې وې! آیا آن په یوې بدمرغې نجلې باندې هم د هغې زړه سوی نه راته؟ هغه په پټه په خپل پلار پسې روان شو. خو کله چې کور ته نږدې شوه جرأت یې له لاسه ورکړ. دیوال ته یې تیکه وکړه او ودرید. اوس به نو دوی اروو مرو هغه خوارکی نجلې ووهي، په داسې حال کې چې دی له کور نه د باندې ولاړ دی او هیڅ شی یې په وس کې نه دي.

گوبار د بې فکری په حال کې و او په داسې یوه شیبه کې چې د راتلونکې اندېښنه ور سره نه وه یوې سپرغۍ ته یې لاس اچولی و. بې له دې نه چې پوره پوه شي چې دا سپرغۍ به یوه ورځ ډېر ستر او دروند اور ولگوي او ټول کور به په کې وسوځيږي او اوس ده ته د وړاندې تگ جرأت نه درلود. گوبار چې د خوږې ژبې ځاوند و. هغه په ډېرې هوښیاری سره خپل سر وښوراوه او وپي ویل: ((دهنیا، ته رښتیا وايي خو هیڅلکه داسې نه شي کیدای چې د خلکو دود دستور ته په سپک نظر وگورو.))

څه ور پاتې شوي دي. په کومو سترگو ورگوري؟ بیرته راوگرځید. لږ څه وړاندې لاړ او د گناه په اساس کې ډوب و، داسې روان و لکه یو سرتیری چې د جگړې له میدان نه راتښتیدلی وي. په دې فکر کې ډوب و، چې ده څرنگه جونیا ته د مینې او محبت اظهار کړی او څومره له باتو ډکې وعدې یې ورکړې وې. ده ته هغه خوندورې شپې ور په یاد شوي چې په پاک زړه او له مینې ډک نظر سره یې خپل زړه پر هغې بایللی و. مخکې له دې چې د هغې ژوند خوشحاله او روښانه کړي هغه یې لکه یوازې او بې مینې مرغۍ په یوه وړه ځاله کې پر بښودله. هغه بېرته د کور خوا ته روان شو. ویې لیدل چې ور تړلی دی او د کوتې له درز نه یې رڼا تر سترگو شوه. درز ته ور نږدې شو

او جونیا یې د خپلې مور تر څنګ ولیدله چې پر مخ یې اوبنګې را روانې وې. پلار یې هغې ته نږدې ولاړ و. مور یې ویل: ((لورې زموږ کره اوسه. که پلار او وروڼه دې راشي. زه ورسره پوهیږم. تر هغه چې موږ ژوندي یو. ته هیڅ وېره مه کوه.))

ګوبار خوشحاله شو. اخر جونیا وساتل شوه. که چېرې ده سره زر در لودای، په ډېرې خوشحالی سره به یې پر هغوی شیندلي وای. خو سره له دې هم ده له خپل ځان سره په ټینګه دا پرېکړه وکړه چې تر هغو پورې به کور ته نه ننووېږي څو یې د دې بدنامۍ د لرې کولو لپاره ښې ډېرې پیسې نه وي گټلې. تر اوسه پورې یې زړه نا زړه له خپل پلار سره کار کاوه او د یوه حق په عنوان یې په پلار باندې ژوند کاوه یې له دې چې د کورنۍ د مسوولیت احساس ورسره وي. د پلار او مور بڅښنه او هغه هم په دومره لوړه روحیه د ده ژوند ته یو نوی مفهوم ورکړ. نن د لومړي ځل لپاره یو شی لکه سپرغۍ د ده په زړه کې روښانه شوه.

کله چې دهنیا او نور په خوب ویده شول، دی د هوري خبرې ته راستون شو او د راتلونکې لپاره یې په خیال پلانونو پیل وکړ. هغه چیرته اوریدل وو. چې په ښار کې د قراردادي یو کارگر په ورځ کې شپږ آنې اخلي. که چیرې دی په ورځ کې یوه آنه ډوډۍ وخورې، پنځه آنې ورته پاتې کیږي چې په میاشت کې لس روپۍ او په یوه کال کې (۱۲۰) روپيو په شاوخوا کې ترې نه جوړیږي. که چیرې له (۱۲۰) روپو سره کاله ته راستون شي، هیڅوک به دا جرأت ونه کړي چې ده ته په کمه سترګه وګوري. آن داتادین او پاتیشواري به هم د ده احترام او البته مور به پرې فخر وکړي.

که چیرې دی همداسې پیسې وگټي، نور به نو د ده کورنۍ خواره پاتې نه شي. خلک به ده ته مزدور ووایي. څه پروا لري؟ کار کول گناه نه ده. د ده مزدوري به هم شپږ آنې ثابتې پاتې نه شي. څومره چې د ده تجربه زیاتیږي، هغومره به یې مزدوري پورته لاړه شي. نهمه غرمه وه. ګوبار چې د شپې هم ډوډۍ نه وه خوړلې ډېر له دغو چرتونو سره پرمخې ویده شو. په دغې ترڅه سره هوا کې ښه خوب ورغی. سپیده داغ د لکنهو په خوا چې شل میله لرې و، روان شو. ده ځان سره حساب کړی و چې د ماښام په شاوخوا کې به ښار ته ورسیري. هیچا ته به څه ونه وایي چې چیرته ځي. د ده پلار به د ده پته معلومه کړي او دی به بیرته کلي ته راولي.

نیمه غرمه وه. گوبار چې د شپې هم ډوډۍ نه وه خوړلې، ډېر د لوړې احساس یې کاوه، خو د ډوډۍ د اخیستو لپاره یې پیسې نه درلودې، د لوړې د لیرې کولو لپاره یې یو څو دانې وحشي الوکان راوشکول او ویې خوړل.

په نږدې کلي کې له گنیو نه گوړه جوړوله او د هغې بوی یې سپرمو ته راغی. ژر د کینې خوا ته چېرته چې د بورې شربت په یوه لوی لوبښي کې اېشېده لاړ او د ډولچي او رسی پوښتنه یې وکړه، څو له څاه نه اوبه راوباسي. د لاسو ورغوي یې پپاله کړل څو یوه لپه اوبه وڅښي چې یوه بزگر ورته وویل: ((ملگر یه، په وړي نس اوبه مه څښه. دا ده لږ گوړه در واخه. دا به اخري ځل وي چې موږ گوړه جوړوو. کال ته به د بورې فابریکه په فعالیت پیل وکړي. دوی به د گنیو ټول حاصلات چې په زمکه کې وي واخلي. د گوړې په بیه بوره تولیدیږي، نو څوک به گوړه واخلي.))

دولسمه برخه

د لارې پر سر له ډېرو خلکو سره چې د کار په لټه کې لکنهو ته روان و مخامخ شو. له دوی سره په خبرو خبرو مخکې له نهو بجو نه د امین آباد بازار ته ورسیدل. په بازار کې ډېره گڼه گونډه وه. گوبار آریان شو چې دا دومره خلک له کوم ځای نه راتلی شي. له څلورو تر پنځه سوو خلک د کار په لټه کې وو. په دوی کې خټگر، ترکان، پښ، کټ اوبدونکی تیږې جوړوونکی او عادي مزدوران وو. گوبار خپل امید له لاسه ورکړ. ده څه چانس درلود؟ ده هیڅ سامان یا شیان نه درلودل څو د هغه په اثر ځان یو څه وښيي. یو یو، دوه دوه، یو په بل پسې کار ته بیول کېدل. گڼه گونډه کمه شوه یوازې زاړه ضعیف او ورځ تېروونکی پاتې شول. گوبار هم د دوی په منځ کې و. وروسته میرزا خورشید ناڅاپه راپیدا شو. هغه دوی ټول د لاس په ښورولو د ځان خوا ته راوبلل او اعلان یې وکړ: ((های! تاسو، څوک چې کار غواړئ، ما پسې راشئ. په ورځ کې شپږ آنې. پنځه بجې به مو رخصت کړم.))

له یو موټي خټگر او ترکان نه پرته نورو ټولو دغه پېشنهاد ته ور ودانگل. په لږ وخت کې یو لوی لښکر جوړ شو او د مارش لپاره لیکه شول. میرزا مخکې شو او د سوالگرو ډله ورپسې، لکه پسونه چې په شپانه پسې روان وي. له هغو نه یوه له میرزا نه وپوښتل: ((بناغلیه، دا څه کار دی؟))

د هغه ځواب دوی ته غولوونکی و. خو له دوی څخه غوښتل کیدل چې د کبادي په لوبه کې گډون وکړي! ټول کار همدومره و. شپږ آنې د کبادي د لوبې لپاره که چېرې رښتیا وي، خو ښه کار دی. څه لېونی سړی دی؟ دوی شکمن شول چې کوم چال ورته جوړ شوی دی. ډېرې زیاتې پیسې. یا پوهه هم کله کله سړی نه عجیب شی جوړوي. گوبار زړه نا زړه میرزا ته وویل چې دی وړی دی او خپله مزدوري پیشکي غواړي څو د خوړو لپاره څه پرې واخلي. شپږ آنې یې ورکړې. میرزا اعلان وکړ چې ټولو ته به د مزدوری پیسې پیشکې ورکړي. میرزا دوی د ښار نه دباندې یوې ټوټې زمکې ته بوتلل. د دغې زمکې پر شاوخوا باندې کتاره راچاپیره شوې وه.

په دغې زمکه کې یوه کوچنۍ د لوڅو خونه وه چې د شاخوا نه په غځیدونکو بوټو پوښول شوې وه. خونه خالي وه، یوازې یوه جوړه څوکی او یو کوچنی میز هلته ایښودل شوي وو چې یو څو کتابونه پرې پراته وو. په یوه خوا کې د ام او لیمو نیالگي شنه ولاړ و او په بله خوا کې یې یو څو گلدانونه ایښودل شوي وو. څو د زمکې زیاتره برخه وچه پاتې وه.

میرزا کارگران کتار ودرول او هغوی ته یې د مزدورۍ پیسې ور وپشلي. هغو سره نو اوس بیخي شک نه و پاتې چې دا سړی په رښتیا لیونی دی. گوبار ته وویل شول چې گلدانونو ته اوبه ورکړي. دی به د کبادي له لوبې نه خوند واخلي خو پروا یې نه درلوده هغه په کوچینوالي کې د کبادي لوبه ډېره زیاته کړې ده. هغه څه چې اهمیت درلود، هغه د مزدورۍ پیسې وې.

وروسته له ډېرو کلونو دغو انډیوالانو ته د کبادي د لوبې وخت په لاس ورغلی و. د ډېرو لپاره د کبادي نه یوازې خاطرې پاتې وه. ټوله ورځ دوی په ښار کې مزدورۍ پسې سرگردانه وو. ماښام به ناوخته کور ته را ستانه شول. سترې ستومانه به وو. وبه یې خوړل او ویده به شول. بله ورځ به بیا دغه کار له سره پیل شو. د دوی سوږ ژوند چې د لمر له تودوخې نه محروم و. دوی یې په یوه اتوماتیک ماشین کې بدل کړي وو. دوی چې نیم ژوندي د زاړه فکر خاوندان یې غاښو او مړاوي شوي انسانان وو. د مسابقې د ډگر برید یا سرحد او دوه د لوبې د ډلو مشران وټاکل شول. تیمونه تشکیل شول.

غرمې ته نږدې لوبه تياره وه. د ژمي موسم و د لمر وړانگې هم بڼې لگيدلې او د لوبې د اجرا لپاره څه مساعده هوا وه.

ميرزا په خوشحالي سره دا د جال په وره کې ټکتونه خرڅ کړل. ده به تل د شتمنو څخه د پيسو د راشکلو لپاره ځينې ليونې پلانونه سنجول او هغه به يې د خوارانو په منځ کې وپشلې. هغه دغه د زړو خلکو د کبادي د لوبې اعلان د لوبو پوسترونو او پاڼو په واسطه ډېر زيات خپور کړی و. په پوسترونو کې داسې راغلي وو: ((يوه بې سارې لوبه، د دغې لوبې نندارې سره به تاسو ووينئ چې زموږ زاړه خلک لا تر اوسه هم غښتلی او پياوړي کيږي.))

ټکتونه له لسو روپو نه تر دوو آنو پورې. د نکتايي لورنکي نندارچيانو لپاره کوچونه او چوکۍ شته. د درې بجو په شاوخوا کې د مسابقي ميدان له خلک ډک شو او په کتاره راختل د نندارې لپاره د موټرونو او څلور ارابه بيزو گاډيو کاروان راغلی و. پيغله مالتي، مهتا، کهنه او رای هم راغلي وو. کله چې لوبه پيل شوه، ميرزا مهتا ته بلنه ورکړه چې د کبادي لوبه له دې سره اجراء کړي. پيغلي مالتي وويل: ((يو فيلسوف بايد يوازې له بل فيلسوف سره لوبه وکړي.))

ميرزا خپل بریتونه تاو کړل: ((ستاسو مقصد دا دی چې زه فيلسوف نه يم؟ رښتيا، د مهتا غوندې په نامه مې د دکتورا ليک نه شته، خو د دې مانا دا نه ده چې زه فيلسوف نه يم. که غواړې ازماينست يې کړه.)) ميرزا له کهنه نه وپوښتل که چيرې د يو وار مسابقي لپاره حريف په کار وي.

مالتي ناڅاپه له خپلې څوکۍ نه راپورته شوله: ((ښه مفکوره! له تانکا سره يو وار.)) کهنه له وارخطايي نه تک سور شو او ويې ويل: ((ما پر پردۍ.))

ميرزا او مهتا خپل کالي سره وايستل او ميدان ته سره ووتل. هر يو د مسابقي د ليکې خوا ته ودریدل. ننداره چيانو پر دې بې مهارته او بې خونده نندارې باندې غوغا جوړه کړې وه. دوی لاسونه پر کول په پيسو باندې شرطونه وهل. يوه به ويل: ((زاړه بابا ته گوره څنگه په نخر و راځي!))

بل به ويل: ((او آبلې خوا ته هغه گوره. هغه بايد د هغه مشر ورور وي. د دوی هډوکي لا تر اوسه پورې د پولادو په شان دي. بنيایي دوی په ژوند کې دومره غوړي خوړلي وي لکه چې مور اوبه څښلي دي!))

د مهتا ټيم بد حال درلود. له نيمايي نه زيات د هغه لوبغاړي مړي شوي وو. مهتا هيڅکله د کيادي لوبه نه وه کړې.

ميرزا د لوبې په هر اړخ پوهيده. مالتی په عصبانيت سره رای ته وويل: ((مهتا ښه لوبه نه کوي.))

رای د هغه مداخله ژر په خوښې سره ومنله، هغه له ځای نه راپورته شوه: ((زه پوهيږم چې ميرزا يو پياوړی لوبغاړی دی.))

کهڼه وويل: ((ولې مهتا له مخکې نه فکر ونه کړ. هغه له خپل ځان نه احمق جوړوي.))

مالتی وويل: ((په دې کې څه حماقت دی؟ اخر يوه لوبه ده.)) يو څو شيبې غلې شوه، بيا يې وويل: ((آیا په دې لوبه کې د تفريح وخت نه شته؟))

کهڼه وويل: ((چارت ته گوره! له ميرزا سره مسابقه هغه فکر کاوه چې دا به هم د فلسفې د درس په شان اسانه کار وي.))

مالتی بيا وويل: ((آیا دوی تفريح نه لري؟))

کهڼه وخوروله: ((لوبه ژر پای ته رسيږي. دځندا وړ هغه وخت ده چې ميرزا دی ښکته او پورته کش کړي، سر دې په زمکه ووهي او په زوره دې راپورته کړي.))

مالتی د بدخوبۍ له مخې وويل: ((تا سره څوک خبرې کوي؟ ما له رای نه پوښتنه وکړه. آیا هاف ټايم شته؟))

هغه ځواب ورکړ: ((نه، زه فکر نه کوم.))

هغې وويل: ((د مهتا په ټيم کې چې په وروستيو پښو ولاړ و يوازې شل کسه ژوندي پاتې وو. د لوبې په وروستۍ برخه کې هيچانات زيات شول. نندارچيانو د لوبې اخري نتيجه ته په بې صبرۍ سره را نږدې شوي وو او يو څو شيبې وروسته مهتا يوازینی ژوندي پاتې و. د ټيم سرنوشت په ده پورې تړلی و. دی مجبور و چې د دښمن کمپ ته لاړ شي، د دښمن لوبغاړي گير کړي او بيرته خپلې ليکې ته ځان راورسوي. هر څومره

لوبغاري چې دی گير کړي، هغوی مړه کيږي او که چيرې روغ رمت خپلې خوا ته راستون شو، په هماغه اندازه د ده د ټيم لوبغاري بيرته ژوندي شميرل کيږي.))

د ټولو سترگې مهتا ته وې. هغه په آرامۍ سره د دښمن د کمپ خوا ته لاړ. خلک ډېر هيڅانې شوي وو، خو د دښمن ليکې هماغسې ټينگې ولاړې وې او له هغو نه تېرېدل اسانه کار نه و. دا هيله چې ښايي د خپل ټيم يو څو کسه بيا ژوندي کړي نه وه پاتې. ميرزا ټوپ وواهه، هغه له ملا نه ونيو. مهتا په نا اميدۍ سره ورغښت او ميرزا يې د لوبې ليکې ته راکش کړ. په عين حال کې د ميرزا د ټيم غړو ناڅاپه پرې ورتوپ کړ او هغه يې په بېرته ونيو. مهتا لا تر اوسه هم پر زمکه اوږد غورځيدل و. بيا يې خوشې هڅه وکړه چې د لوبې اساسي ليکه ماته کړي. که چيرې ده دغې ليکې ته ځان رسولی وای، د خپل ټيم پنځوس کسه يې بيا را ژوندي کول. خو دی يو انچ هم وړاندې نه شواى تللی. ميرزا يې پر شا ناست و. مالتي په خواشيني سره هغوی ته ورغله او ويې ويل: ((ميرزا خورشيد، دا ښه کار نه دی. لوبه خلاصه شوې ده.))

ميرزا د مهتا اورمير ټينگ کړ او ويې ويل: ((زه به يې تر هغو پورې پرې نه ږدم، خو چې دی ووايي، لوبه يې بايللې ده. دی ولې نه وايي چې ما بايللې ده؟))

مالتي چې نږدې راغله ويې ويل: ((دومره بې رحمه او سخت زړه مه اوسه. ته څو نه غواړې چې دی په زوره ماتې ته اړباسي؟))

ميرزا چې د مهتا پر شا شلم ناست و ويې ويل: ((زه د قواعدو سره سم لوبه کوم. هغه ته ووايه چې ووايي ما بايلوده، بيا به يې خوشې کړم.))

مهتا هڅه وکړه چې ځان پورته کړي او په چل ول ځان خلاص کړي. ميرزا د هغه اورمير بنسکه خوا ته پورې واهه. مالي هڅه وکړه چې ميرزا کش کړي. هغې وويل: ((دا لوبه نه ده وحشت دی.))

ناڅاپه تا به ويل چې کومه معجزه وشوه ميرزا پراخ پر زمکه راولويد او مهتا د ليوني په شان د اساسي کرښې خوا ته وځغاسته. ننداره چيانو خپلې خولې هوا ته پورته واچولې. هيڅوک پورته نه شو چې حالت څنگه سرچپه شو.

ميرزا، مهتا راپورته کړ او دا بريالی قهرمان يې قرگاه ته بوتله. نن د مهتا ورځ ده.

مهتا وويل: ((نن مې يوه نوې تجربه زده كړه. د يوې ښځې زړه سوى كولى شي زما لورى په برياليتوب بدل كړي.))

ميرزا، مالتې او بيا يې مهتا ته وكتل او ويې ويل: ((پوه نه شوم. ښه نو د برياليتوب راز همدا و، زه اريان وم چې تا څنگه وكولى شواى ما داسې پورته واچوي.))

چاى خلاص شو او ميلمانه هم رخصت شول. ميرزا وويل: ((واده څه وخت دى؟))

مهتا اريان شوه ((د چا؟))

((البته ستا.))

((زما واده! له چا سره؟))

((خومره معصوم ښكارې! په دې كې څه د پتيدو خبره ده؟))

((زه هيڅكله نه پوهيږم چې زه هم واده كوم.))

((آيا ته فكر كوي چې مالتې به په دې قناعت وكړي چې له تا سره د يوې ديني خور په شان ژوند وكړي؟))

مهتا جدي شو او ويې ويل: ((ميرزا چوپ ته بېخي تېروتلې يې. په خپله مالتې يوه ښكلې، خوشحاله، ذكي او د آزاد فكر خاڼده نجلۍ ده او برسیره پر دې ډېر نور صفتونه هم لري. خو هغه صفتونه چې زه يې د خپل ژوند د شريك په ځان كې لټوم په دې كې نه شته. زما په فكر او عقیده ښځه بايد د مصيبت او ځان هيروني تجسم او ښكارندوى وي. په خپل شخصيت يې محو او د خپل مېړه له شخصيت سره يوځاى كړي وي، بدن د مېړه او روح د ښځې. ته به وپوښتې چې ولې نارينه بايد ځان محوه نه كړي؟ ولې ښځه؟ دا ځكه چې هيڅ نارينه د هغې وړتيا نه لري. كه چېرې دى ځان محوه كړي له ده نه به يو تش شى جوړ شي. دى به ځان يوې سمخې ته نښاسي او له ستر روح سره به د خپل روح د يوځاى كېدو خوبونه وويني.

خو ښځه لكه زمكه صبرناكه او زغمونكې ده، ارامه او ځان ژغورونكې ده. كه چېرې د ښځې زياتره صفتونه او مميزات په نارينه كې وي. له ده نه مهاتما جوړېږي. خو كه چېرې د نارينه صفتونه او مشخصې په ښځه كې وي، له هغې نه شيطان جوړېږي. يو نارينه په واقعي توگه يوازې د ښځې خوا ته راکښل كيږي چې په هغې كې د ښځې لازمي مشخصې موجودې وي.

زه تر اوسه پورې د مالتې خوا ته نه يم راکښل شوی. څنگه کولی شم خپل ځان تشریح کړم؟ په هر هغه شي کې چې په دې دنيا کې ښکلی دی زه له ښځې تصوير او خيال وینم. آن که زه هغه مړه کړم په هغې کې باید بدله او کسات اخیستلو روحیه هیڅ راپیدا نه شي او نه را وپارېږي. آن که چېرې زه د هغې په مخ کې له بلې ښځې سره مینه وکړم، دا کار باید د دې حسادت را ونه پاروي، که زه له داسې ښځې سره مخامخ شم، د هغې په پښو کې ځان وغورځوم.

زه داسې ښځه نه غواړم چې د انشتین په باره کې بحث وکړي یا زما د کتابونو لیکنې اصلاح او تایید کړي. زه داسې ښځه غواړم چې زما روح لوړ کړي او زما د ژوند د پاکۍ او صفا سبب وگرځي.))

خورشید میرزا خپله ږیره وښوروله او ویې ويل: ((زه ستا د عقیدې قدرداني کوم. که چیرې له داسې ښځې سره مخامخ شوم، زه به هم واده وکړم.))
مهتا په خندا سره وویل: ((راځه دواړه به پسې گرځو. څوک څه پوهیږي چې یوه ورځ مو بخت خلاص شي!))

((خو پیغله مالتې به دې داسې په اسانه خوشې نه کړي، که غواړې لیکلی سند به هم درکړم.))

((له داسې ښځې سره زه یوازې ځان مشغولوم. البته چې واده بیخي بله موضوع ده. واده د روح وقف کول دي.))
((نو مینه څه شی ده؟))

((تر هغو پورې چې مینه د دوو روحونو د یوځای کیدو په مکملیدو کې ځای ونه مومي، تکامل ناممکن بریښي. پرته له دې نه مینه شهوت دی.))

مهتا خپل کالي واغوستل او لاړ. ماښام و گوپار لا تر اوسه پورې هم گلانو ته اوبه ورکولې. میرزا چې ترې نه خوشحاله و ویې ويل: ((ته اوس تلی شې.))

گوپار د کار غوښتنه وکړه. میرزا وویل: ((اوه، ته کار غواړې. ډېر ښه زه به تا استخدام کړم.))

((ښاغلیه څومره به راکړې.))

((څومره غواړې؟))

((څومره ويلي شم؟ هر څومره چې ستاسو زړه وي.))

((زه به تا ته پنځلس روپۍ در کړم. خو ته مجبور يې چې زيات کار وکړې.))

گوبار وويل دى له سخت کاره نه ډار يې د پنځلسو روپو لپاره هغه تيار دى چې ځان مرگ ته ورکړي.

ميرزا هغه ته وويل: ((ته به د دغې کوټې په کوچ کې اوسې.))

ديارلسمه برخه

هورې چې ټول حاصل يې د جرمانې په پوره کولو کې ورکړى و يوه مياشت يې په هغو لږو شيانو تېره کړه چې په يوه لوبني کې يې ساتلي وو. خو د جون د مياشتې له پيل کيدو سره حالت بيخي خراب او له زغم نه ووت. پنځه مياشتې د نسونو مړول او يوه ټوټه ډوډۍ هم په کور کې نه وي. دى چې له پخوا نه هم پور کې ډوب و، د بل پور وار راورسيد. کار يې هم په اجاره نه شواى نيولى. د هغه د گنيو کرونده اوس تر اوبو لاندې وه او د ده ټول وخت دغه کار نيولى و، وجود يې د اوسپنې دى! آن د خپل کار د اجراء لپاره د ده بدن تر ټولو لومړى خوراک ته اړتيا لري. تياره ماښام و، کوچني ژړا انگولا کوله. خو د ډوډۍ د نشتوالي له امله د جونیا تى هم وچ شوى و. هورې د ډولارې هټۍ ته منډه کړه. د هغو هټۍ تړل شوې وه. د اخريڼۍ هڅې په توگه منگرو، پور ورکوونکي ته ورغى. منگرو نه يوازې هغه په نيغه له ځان نه وشاړه، بلکې يوه خبره يې هم لا ورته وکړه هغه ورته وويل: ((بايد درته ووايم چې تا دا درې کاله د پيسو سود هم نه دى راکړى. څومره زړه ورتوب! بل پور هم غواړې! خپلې گروۍ ته دې پام وکړه. د منافق او بې اعتباره سړي همدا حال وي کوم وخت چې ناظر تا تهديد کړي بې له خوله ښورولو نه پيسې ورته را باسي. زما پيسې څنگه کيږي؟))

هورې خواشيني او خپه راستون شو. هغه د وره په زينه کې ناست و چې پونيا، د ده ورينداره راغله. د هغې پام شو چې په پخلنځي کې اور نه بليږي له دهنيا نه يې پوښتنه وکړه: ((بابي ولې دې په نغري کې اور نه دى بل کړى؟ د پخلي وخت دى.)) دهنيا وويل: ((څه شى پاخه کړم. ميتو هر څه چې درلودل ټول په جريمه کې ورکړل. بې له دې چې د کوچنيانو د مړينې او ژوند خيال ورسره وي. سړ کال د پونيا

حاصلات بنه وو هغې په ښکاره دا خبره تایید کړې وه چې دا د هوري د زیار گاللو له برکته دي کله چې هیرا دا زمکه کرله حاصلات د دې په نیمايي هم نه و.))

هغې وویل: ((ولې دې څوک د یو څه غلې دانې لپاره زما کره را ونه لیرې؟ څه چې زما دي هغومره د میتو هم دي. په بد وخت کې مور باید خپل غمونه سره ووېشو. زه ږنده نه یم. زه د یوه انسان په ښېگنې او مېړانې اعتراف کوم، که چیرې میتو زما د ژغورنې لپاره را دانگلي نه وي زما حال به اوس څرنگه و؟))

هغې سونا له خپل ځان سره بوتله. هغوی له دوو ډگو ټوکریو اورېشو سره راستانه شول مخکې له دې نه چې دهنیا ترې نه مننه وکړي هغه لاره. کوم وخت چې د اورښت موسم راورسید او د باران د نه اوریدو حالت ډېر بحراني شو. د تودوخې موج پر شا وخو سیمه باندې راغی. تود باد پر کروندو باندې لگیده، د گنیو کښت وچ شو. د کښت د اوبو لگولو لپاره د سیند له اوبو نه استفاده په نوبت شوه. په نتیجه کې شخړې او کړکېچونه زیات شول، تر هغو پورې چې د ابو دا منبع هم وچه شوه. غلاوې او د ډاگوانو حملې په ټول ولایت کې پراخې شولې. د خلکو ځوابدې او خپگان زیات شو. څه موده وروسته باران و اورید. مړاوی روحونه راژوندي شول. د کروندگرو لپاره دا بارانونه د سرو زرو اورښت و. داسې ښکاریده چې دا وچه او نینې شوې زمکه به هیڅکله بیا خړوبه نه شي. یوې د باندې ووتلې کوچنیان په منډه لاپل، څو د اوبو ټانکونه وگوري. دوی بېرته راغلل، نارې یې وهلې او لاسونه یې پر کول چې: ((تر نیمايي پورې ډک شوي!))

وچکالي خپل کار کړی و، د گنیو کښت له منځه تللی و، د خلکو ژوند زیاتره د گنیو پر کښت پورې اړه درلوده. دوی په سختۍ سره کولی شوای د جوارو او ږدنو له خرڅلاو نه مخکې مالیه ورکړي، د پور پور یو د پور بېرته ورکول امکان خو ډېر کم و. دوی خپلو ځانونو ته په دې هیله تسلي ورکوله چې لږ تر لږه د مالدارۍ لپاره شنه واښه خو به پیدا شي.

د جنوري میاشت هم تیره شوه او بولا چې لا تر اوسه پورې پیسې نه وې ورکړل شوي، یوه ورځ په عصبانیت سره د هوري کور ته راغی. هغه په قار وویل: ((ته په

خپل لوز همداسې ولاړ يې! تا ما ته وعده راکړه چې د گنيو د کښت له ريلو څخه وروسته به زما پيسې راکړې. گني لا ډېر مخکې ريډل شوي دي. پيسې راکړه.))
هوري د وخت مهلت وغوښت. بولا ورته غوږ نه نيوه. هوري په غمولي حالت وويل: ((
زه درته وایم چې پيسې نه لرم. زه آن پور هم نه شم اخیستی، څه وکړم. زه د خوراک لپاره څه شی نه لرم. که چيرې باور نه لري، زما کور ولټوه که چيرې څه دې بيا وموندل ستا دې وي. يو يې سه.))

بولا وويل: ((ستا کور ولې ولټوم؟ زما يې څه، چې ته پيسې نه لري؟ زه تا ته ستا لوز در په يادوم. د کښت رېبل خلاص شوي دي. زه خپلې پيسې غواړم.))

((ته ماته ووايه څه وکړم.))

((نور څه پاتې دي چې درته ويې وایم؟))

((زه اختيار تاته پرېږدم.))

((نو بيا زه ستا غوايان اخلم.))

هوري ورته وکتل. هغه باور نه شو کولی چې دا خبره يې په غوږو اوږيدلې ده. تا به ويلي چې گنگس شوی دی سر يې ښکته کړ. آیا بولا غواړي چې له ده نه سوالگر جوړ کړي؟ د غوايانو بيوول، د ده د لاسونو د پرېکولو مانا لري. هغه وويل: ((که چيرې ستا دهرما حکم کوي چې ښه کار دی، يو يې څه؟))

((په ما يې څه چې ته خوار يې او که بډای. زه خپلې پيسې غواړم.))

((څه به وکړې که زه هر چا ته ووايم چې ما ستا پيسې وخته درکړي دي؟))

بولا ټگان وخور. دا يې هيڅکله په ماغزو کې نه وو گرځيدلي چې ښايي هوري داسې دوکه ورکړي.

بولا په خوابدۍ سره وويل: ((دا حقيقت نه لري، خو که چيرې ته د گنگا په پاکو اوبو

قسم وخورې ما ته بل څه نه دي پاتې، پرته له دې چې داتاوان ومنم.))

((ډېر زيات مې زړه غواړي، خو دا کار نه کوم.))

((ته يې نه شي کولی.))

((هو، کولی يې نه شم. ما فقط ټوکې کولې.))

يوه شيبه داسې ښکارېده چې په چورت کې تللی وي. بيا يې وويل: ((بولا وروره، ولې دې ماته دومره زړه ډک دی. جونیا چې ما کره راغلې ده، زما لپاره يې څه گټه رسولې ده؟ زوی مې له لاس لارې د دوو سوو روپيو جریمه مې پرې کړه. برباد شوم او اوس ته غواړې چې زما اخيرنی رينبې هم را وباسې. په ما باور وکړه زه د خپل زوی د کړو وړو په باره کې هيڅ نه پوهيدم. ما فکر کاوه دی د ساز مجلسونو ته ځي، زه هغه وخت په حقيقت پوه شوم چې جونیا په هماغه شپه نا وخت زما کره راغله. راته ووايه، که چيرې ما هغې ته پناه نه وای ورکړې دا نور چيرته تللی شوای؟ آیا کوم بل چا يې هم پروا کوله؟))

جونیا چې د غوجلې د وره ترڅنگ ولاړه وه، ټولې خبرې يې واوريدې. اوس دې بولا ته هيڅ احترام نه درلود هغه دوی دښمن وو، بولا وويل: ((تاسو جونیا په هماغه لاره مو چې راوستلې بيرته راولئ، هغه راوباسئ، زه به نه ستاسو غوايان بوزم او نه به د غوا بيه واخلم. زه دا نه شم زغملی چې دا دې دلته لکه شهزادگی ناسته وي او موږ دې له شرمه چا ته کتلی نه شو. هغه زما لور ده. هغه زما په غيږ کې لويه شوې ده. خدای خو شاهد دی چې له زمانو نه مې را باندې کمه گرانه نه ده. خو نن زه غواړم چې د کلي له يو سر نه تر بله سره پورې يې کش کړم، دا مجبوره کړم چې صدقه او د غوايي خيرات وغواړي او د چټلۍ او مردارۍ په کوټو او ديرو کې د خوراک په لټه کې سرگردانه او لالهانده وگرځي. زه د هغې پلار يم! هغې زه وخورولم، خپل پلار! هغه شرم چې دې نجلې زما کور ته راوړی، په اوو نسلونو کې به پرې نه ولل شي او تاسو په بې شرمۍ سره هغه په خپل کور کې ساتئ. ستا دا کار پرته له سپکاوي او توهين نه نور څه دي!))

دهنيا لکه چې غوښتل هره خبره يې د بولا په زړه کې داغ کيدې په خبرو راغله: ((ميتو، گوره. زه هم دومره نرمه ښځه نه يم. هغه څه چې ته غواړې، هيڅکله به ونه شي. جونیا موږ ته له خپل ژوند نه را ته گرانه ده. که چيرې زموږ غوايان کولی شي ستا د نيکونو د عزت او پت تلافی وکړي او له منځ نه تللی پت او حيثيت دې بيرته لاس ته درځي، دوی بوزه. زه هم وایم چې جونیا تيروتلې ده. کله چې هغه زموږ کور ته راغله، غوښتل مې چې له کور نه يې وباسم. خو هغې وژړل او زه هم زړه لرم هغې

ته مې پناه ورکړه. ته، میتو، چې اوس یو زور سپری یې، لا تر اوسه پورې ښځه غواړي او د ښځې په باره کې خپل احساسات نه شي کنټرولولی، نو څنگه جرأت کوي چې دا ځوانه نجلی محکومه کړي؟))

بولا په ځوریدلې، غمجنې او غلې لهجه هیله وکړه: ((هوري، د هغې خبرې دي واریدې؟ اوس نو ما مه ملامتوه. غوايان راوباسه.))

هوري په قار سره وویل: ((بو یې څه.))

((یو ځل بیا فکر وکړه.))

((ما فکر کړی.))

بولا چې روان شو د غوايانو پری راخلاص کړي، جونیا چې له پاولیو او ستارو نه ډک ساري یې اغوستی او هلک یې په غیر کې و، د هغه په مخ کې ودریده او په لړزیدلي غر یې ورته وویل: ((کاکا، غوايان مه بیا یه، زه ځم. زه به صدقه او د غوايي خیرات ټول کړم. که چیرې په صدقه او د غوايي خیرات مې ژوند ونه شوی کړای، ځان به په اوبو کې ډوب کړم.))

بولا په لوړ آواز ورته وویل: ((زما له مخې نه لرې شه. بیا دې هیڅکله ستا مخ ونه وینم، ته نفرین شوې او لعنتي ښځه! تا ته ډوډیده هم کم دي.))

جونیا هغه ته ونه کتل. هغې غوښتل چې د خپل قار او غوسې په اور کې وسوځي، هغه غوسه چې د تشدد او سپکاوي نه، بلکې د ځان هیروني نښه نښانه وه.

دې دوه گامونه نه وو اخیستې چې دهنیا راوښوله، هغې وویل: ((لورې، چیرته ځي؟ دا کور ستا دی، همداسې اوس او زموږ له مړینې وروسته هم. ته ولې ځان په سیند کې لاهو کړې؟ پرېږده، هغه پلار چې خپل اولاد رتي په کې ډوب شي.))

هغې بولا ته وویل: ((ته باید له خپل ځان نه وشرمېږې. غوايان بوزه او وینې یې وڅښه.))

جونیا چې سلگی وهلي وې وویل: ((که زما خپل پلار ما نفرین کوي، دا سمه نه ده چې زه ژوندی پاتې شم. پرېږده چې لاره شم او مړه شم. ما تاسو ته ډېرې ستونزې راپیدا کړې. څومره چې تاسو له ماسره داسې په مهرباني رویه کړې ده چې آن زما

خپل پلار هم نه شوای کولی. زه دعا کوم او له خدای نه غواړم چې که زه بیا راژوندی شم ستاسو لور دې و اوسم.)

دهنیا چې جونیا خپلې خوا ته را کشوله، وویل: ((هغه ستا پلار نه دی. هغه دې دبنمن دی. که چیرې مور دې ژوندی وای، هیڅکله به یې نه و پرې ایښی چې داسې کار وشي. پر پرده چې دی بیا واده وکړي. وبه یې ویني چې دی په خپله سزا ورسپړي! جونیا خپلې خواښې پسې دننه کاله ته لاړه او بولا د غوايانو پرې را خلاص کړل او د کور خوا ته روان شو تا به وی له هغې میلستیا نه راستون شوی چې هلته یې د خوږو پر ځای وهل خوړلي وي.

راځئ اوس هوري پرېږدو چې خپل لاسونه یې په کار اچولي او په آرامی سره ژوند وکړي! هغه پوهیده چې دا خلک غواړي دی وشموي، ځکه هر شریف سړی باید ولې داسې یوه نجلې په خپل کور کې وساتي؟ دوی نه شي کولی د دوی د زور لپاره یوه شریفه نجلې راپیدا کړي. هغه غوايانو ښه مزي غوايان دي، ښه جوړه ده. هر وخت کولی شي په سلو روپيو یې خرڅ کړي. په هر حال دا اتیا روپو نه یې زیات شی لاس ته راوړي دي.

د کلي نه د باندې یې پر داتادین، پاتیشواري، سوبا او څو نورو باندې سترگې ولگیدې چې پر ده پسې یې منډې وهلې، ښه وډار شو. د ستونزې بوی یې تر سپرمو شو. آیا دوی به دی ووهي او غوايان به بیرته ترې نه بوزي؟ ودرید. دی به له هغو سره جگړه وکړي داتادین را نږدې شو: ((بولا، دا څه خبره ده؟ تا غوايان را خلاص کړل او هغه چوپ پاتې شو. آیا همداسې د ده چوپ پاتې کیدل و چې ته دومره زړه ور شوې؟ مور په خپلو کارونو لگیا وو. که چیرې هوري فقط یوه اشاره کړې وای، ستا د بدن هر وښته به مو در نه راشکولی وای. که نه غواړې چې ستونزه راپیدا شي، نو همدا اوس غوايان بیرته ورستانه کړه، ته شرم نه لري؟))

پاتیشواري وویل: ((هغه د هوري له ساده توب نه گټه اخلي. که چیرې دی، ستا پورورې دی نو لاړ شه عریضه پرې وکړه او د هغه په مقابل کې دعوا وکړه. ته څه حق لرې چې په غوايانو باندې لاس کیږدې؟ ولې، که چیرې دی تا باندې جنایي عریضه وکړي، پولیس به تا ته ښه درس درکړي.))

بولا چې لږ کمزوری شوی و، وویل: ((لالا، ما هغه نه دی مجبوره کړی چې غوايان راکړي. په زور مې نه دي ترې اخیستي. هغه په خپله وغوښتل چې غوايان راکړي.)) پاتيشواري ځواب ورکړ: ((هيڅ يو بزگر په خپله رضا او خوښه غوايان له لاسه نه ورکوي. دی به بې له هغو څه کار وکړي؟ آیا د یوې کولو لپاره ستا پر اورمیره باندي څخ کېږدي؟ سوبا، غوايان ترې واخله.))

سوبا ور وړاندې شه: ((پری راکړه. که چیرته خپلې پیسې غواړي، عریضه وکړه، کنه تر مرگه پورې به دې ووهم. آیا تا هغه ته نغدي پیسې ورکړي؟ یوه بد شگونه او بد مرغه غوا دې پرې ور بار کړه او اوس یې غوايان هم غواړي.)) بولا له ځای نه ونه خوځید. هغه د غوايانو تر منځ چوپ ولاړ و له پاتيشواري سره دعوا گټه نه درلوده.

داتادین خپله ملا نیغه کړه او په هیجان سره یې راتوب کړ او ویې ویل: ((د څه لپاره منتظر یاست؟ ویې وهی. دی څنگه جرأت کوي چې زموږ له کلي نه غوايان بوزي؟)) پانشي چې یو تکړه ځوان و، په شدت سره یې بولا ته اوږه ورکړه او پر زمکه یې را وویشت، هغه راپورته شو او بل گوزار پرې حواله شو. دوی وکتل چې هوري د دوی خوا ته منډې راوهي، بولا راپورته شو او د هوري خوا ته په خاپوړو او پورې وهلو روان شو: ((هوري، دوی ته حقیقت ووايه، آیا ما ستا غوايان په زوره اخیستی؟)) داتادین وویل: ((هوري، دی کوبښن کوي موږ وغولوي.))

هوري لږ څه وځنډید. د رامنډې وهلو په حال کې وویل: ((ښه، حقیقت دا دی چې ده له ما نه وغوښتل چې جونیا ورستننه کړم، کنه دی به زما غوايان واخلي.)) دوی ټولو هوري ته په سپکه سترگه وکتل. بولا خپله غاړه جگه کړه، په مغروری سره په لاره روان شو او غوايان ورپسې وو.

څوارلسمه برخه

د ټولو په نظر د (ټینک) په شانې مالتي په حقیقت کې اقتصادي او زیار کښه وه. د دې ژوند یوازې د آس د ځغاستې میدان نه و. څوک ټول وخت په خوږو باندي ژوند نه کوي. د دې لپاره، ساتیري د ژوند ستر هدف نه و او نه شخصي گټه. خو ابتذال په یقیني ډول د ژوند د ترخو ناخوالو په کمولو کې مرسته کړې وه.

د هغې پلار له هغو فوق العاده او کمیابو کسانو نه و چې به لکه‌اوو روپی عاید یې درلود. ده به د زمیندارانو لپاره پورونه برابرول، د دوی شته او ملکیت به یې خرڅول د عالیرتبه مامورینو په مرسته به یې له ستونزو نه خلاصول، همدا د ده د ژوند کار و بار و، د بیلگې په توګه، دوی د راجاګانو او آیالتي شهزادګیو تر منځ د واده بندو بست کوي او په دې معامله کې په خالصه توګه زر روپی لاس ته ورځي. د معاملاتو کوچنی چلوونکی دلال بولي، خو هغه دلالتان چې لوړې او سترې معاملې سرته رسوي لکه کاول، له راجاګانو سره کار کاوه او له والي سره به یې چای څښه.

کاول درې لوني درلودې او غوښتل یې چې دوی په انگلستان کې زده کړه وکړي. د نورو شتمنو په شان دی هم په دې باور و چې انګریزي زده کړه یو سړی بیخي بدلوي ښایي انگلستان اقلیم په دې کار کې څه رول ولري، وایي د سړي ذکاوت زیاتوي. خو د ده د دې ارزو له درې برخو نه دوه برخو یې تحقق ونه موند. مالتي لا په انگلستان کې وه چې په ژوند کې معیوب وه، ګونګی هم شوه. د خبرو کولو د توان له لاسه ورکول په دې مانا و چې د ژوند د معشیت او کاروبار سره هم خدای پاماني وکړه. دعايداتو انډول یې له خرڅ سره برابر و. د بدې ورځې لپاره سپما د هغې عادت نه و.

نتیجه دا شوه چې دوی په دې څو وروستیو کلونو کې مازې خپله ګوزاره کوله یانې خوله او لاس و د کورنۍ د خرڅ ټول بار په مالتي باندې پروت و په میاشت کې د هغې له څلورو تر پنځو سوو روپو عاید سره د لوړې سطحې ژوند اوس ممکن نه برېښیده. خو دی په یو ډول سره د هغې د دوو خونیدنو د زده کړې خرڅ برابر وه.

شپه وه خو هوا تر اوسه پورې هم توده وه. مالتي او خويندې یې په چمن کې ناستې وې. د چمن واښه د نه پاملرنې له امله مړاي او وچ شوي وو، ځای ځای واښه دومره وچ شوي وو چې خاوره ورڅخه را پورته کیده. مالتي وویل: ((آیا باغوان د چمن ساتنه او پاملرنه نه کوي؟))

دوهمې خور ساروج وویل: ((هغه ټول وخت ویده وي. هغه تیار دی چې د هغو کارونو د نه اجرا کولو لپاره چې باید کړي یې وي شل دلیلې درته ووايي.))

ساروج په اجتماعي علومو کې د لیسانس زده کړه کوله. هغه د لوړ قامت خاونده، ډنګره او نرۍ او په طبیعي ډول ژر خوابدې کېدونکې وه. په هر شي باندې شکمنه وه.

ډاکټرانو ورته ويلي وو چې زيات فکر ونه کړي او غړنيو سيمو ته لاړه شي، خو کورنۍ يې دومره پيسې نه درلودې چې دا هلته وليږي.

کوچنی خور وار دا فکر کاوه چې ساروج ته ډېره پاملرنه کيږي. که په ناروغ کيدو سره څوک کولی شي دومره د نورو زړه سوی لاس ته راوړي، نو ولې دا خپل ځان ناروغ نه اچوي! پرته له ساروج نه هر شی په دې گران وو. سترگې يې له ځلانه برېښيدلې او پوستکي يې ځليده. هغې وويل: ((پلار ټوله ورځ هغه د بل چا د کارونو لپاره د باندې ليرې. هغه آن د ساه ايستلو وخت نه لري او تاسو وايئ چې ويده ده.)) ساروج په توند مزاجی سره وويل: ((پلار هيڅکله هغه د باندې نه ليرې. دا درواغ دي.))

وار دا ځواب ورکړ: ((هغه يې هره ورځ ليرې هو، دا کار کوي. نن هم هغه تلی و، پوښته ترې نه وکړه.))

((ولي وکړم.))

مالي په هونښيارۍ سره موضوع بدله کړه. د ښځو ليک په دې وروستيو وختونو کې زياتره د مالي د هڅو له امله منځ ته راغلي وه. د ښار زياتره تعليميافته چې په کې راټولې شوې وي. د مهنتا پخوانۍ وينا د نيولو احساسات راپارولي و.

ليک پر پکړه وکړه چې ده ته غاښ ماتوونکی قانوني ځواب برابر کړي. د دغې ځوابيه وينا دنده د مالي په غاړه وه. د ورځو ورځو لپاره مالي د موادو په ټولو لگيا وه او مناقشې يې تنظيمولې. نورې ښځې هم وې چې وينا ته يې تيارۍ نيوه. کوم وخت چې مهنتا د ښځو ليک ته راغی اډيتوريم ډک و هغه د غرور احساس وکړ. د گډون کوونکو او اوريدونکو علاقمندي نه يوازې د دوی په مخونو کې له ورايه ځليده، بلکې د دوی کالي اغوستل هم د هغوی د علاقمندی ښکارندوی و، ښځو ښه کالي اغوښتي وو او داسې يې ځانونه په زبور او گانو بار کړي وو تا به وې د واده محفل ته راغلي دي. دوی خپل ټول کوښښ کړی و څو ډاکټر مهنتا پر کړي او پر هغه باندې بری ومومي. څوک ويلي شي چې برم او جلال قوي وسله نه ده؟ مالي يوه نوې ساري او آخري مود بلوز اغوستی و. د هغې مخ له ورايه د ناوې غونډې ښکار يده ډاکټر مهنتا يوازې و او يوې ډلې ښځې يې په مقابل لوري کې. خو ښځې لا تر اوسه پورې پر ځان ويسا نه وې. د

حقيقت يوه سپرغی او شغله کولی شي د بي کفايته او ناور توب غر میده میده کړي. ميرزا، کهنه او د برين مدير مسوول په اخريني کتار کې ناست وو. رای لږ وروسته راغی او شاته ودرید. ميرزا هغه په اشاري سره کنبیناستلو ته راوباله.

رای ځواب ورکړ: ((شکر په، زه ډېر راحت یم. گڼه گونډه زیاته ده او د هال هوا بنده ده. مالتی د جلسي ریاست کوي. کهنه، مبارک دي وي!!))

کهنه په تریوتندي وویل: ((هغه اوس په مهتا سترگې پټې کړې دي. زه یې له نظر نه لویدلې یم.))

مهتا په خپله وینا پیل وکړ: ((د یوې صاحبانو. کله چې زه تاسو ته د الهې خطاب کوم. دا کومه غیر معمولي خبره نه ده. دا درنښت او عزت ستاسو حق دی. خو آیا تاسو کله اوریدلی دي چې یوه ښځه نارینه ته د الهې خطاب وکړي؟ که چېرې تاسو هغه ته د الهې خطاب وکړئ، هغه تېر باسئ ځکه زه سوی، فدا کاري او قرباني د یوې ښځې ارزښتناک خصلتونه دي. او نارینه څنگه؟ هغه څه ورکوي؟ هیڅ. ورکړه د هغه کار نه دی، بلکې هغه اخیستونکی دی. هغه مبارزه کوي، څو خپل حق له نورو واخلي. مبارزه د هغه د کرکټر اساسي خصلتونه دي.))

((توپاني چکچکې او شاباسي.))

رای وویل: ((دا سړی پوهیږي چې څرنگه د ښځو زړونه لاس ته راوړي.))

د برین مسوول مدیر چې د رای خبرې خوند ور نه کړ، وویل: ((هغه کومه نوې خبره نه ده. حقيقت دا دی چې ما په څو محفلونو کې عین همدا مفکوره وړاندې کړې ده.)) مهتا وړاندې لاړ: ((نوڅنگه کله چې زموږ منورې ښځې وینم چې د فداکاری او قربانی له ژوند سره قناعت نه لري او د مبارزې په ژوند پسې منډې وهي او ټول وخت داسې فکر کوي چې نابره د خوښۍ پر گودر ور برابر شوې دي. ولي، بخښنه وغواړم ډېره زیاته بخښنه غواړم، زه فکر نه کوم چې دا به دوی ته د مبارکۍ ویلو موقع وي.)) میرمن کهنه په ډېر ځیر او غرور سره مالتی ته وکتل. مالتی خپل سر ښکته وچاوه. ميرزا وویل: ((مهتا یو زړه ور او بي باکه سړی دی. حقيقت تاسو ته مخامخ وايي.))

د برین مسوول مدیر وویل: ((هغه وختونه تېر شوي دي چې کولی مو شواي ښځې په اسانۍ سره تېر باسئ.))

مهتا وينا ته ادامه ورکړه: ((دا چې وينم يوه ښځه د نارينه په شان چلند کوي دومره مې ځوروي، لکه چې ووينو نارينه د ښځې په شان چلند وکړي. زه پوهيږم چې په تاسو کې به يوې ته هم داسې نارينه د باور او مينې ارزښت او وړتيا ولري. زه په عين وخت کې تاسو ته ډاډ درکوم چې داسې يوه ښځه هم نه شي کولی د يوه نارينه اعتماد او تلياڼې مينه لاس ته راوړي.))

د کهنه مخ تک سور شو: ((د انساني تمدن د تکامل په دوران کې زه د ښځو موقف لوړ گڼم. دا به ټولني ته هيڅ گټه ونه رسوي که چيرې ښځې د پيداينست او تکوين معبد خوشې کړي او پر بکړه وکړي چې د جگړې ميدان ته ور ودانگي زه په دې باره کې مثبت نظر لرم له افتخار نه ليرې ده چې نارينه خپلو تخريبي او وړانوونکو تمايلاتو ته زيات اهميت او ارزښت ورکړی دی. د خپل ورور د ازادۍ په اخیستلو او د هغه د وينې په زېښلو باندې فکر کوي په هغه باندې يې يو ستر بری موندلی دی. کله چې دی همدا کوچنيان چې ميندو د دوی له وينو نه روزلي او پاللي دي. د زرهاوو ماشيندارو په گوليو ووژني هغه قهرمان بلل کيږي او کله چې ميندې د هغه پر وچولي زايواني رنگ راکاږي او د خپلې دعا په وسيله يې د جگړې ميدان ته ليرې. دی فکر کوي چې وړانې او تباهي هغه شي دی چې نړۍ ورته اړتيا لري او د بريادې تباهي لپاره د هغه غوښتنه او تمايلات لا نور هم پياوړی کيږي.

نن موږ څه ونيو؟ دې شيطاني غريزې د زړه لړزونکې، ويجاړونې او وړانې راپه برخه کړې دی. نفوس يې پوپناه کړې، زمکه يې سوځولې او ښارونه يې د خاورو سره برابر کړي دي. د يوې صاحبانو له تا سونه پوښتم. آيا غواړئ د دغه شيطاني نڅا ته د تلياڼې کيدو بڼه ورکړئ؟ زه له تاسو نه هيله لرم چې دا شيطاني قوتونه يوازې پر پردئ او په خپلو هغو دندو پورې ونښلئ چې ستاسو حقيقي ميراث دی.))

کهنه وويل: ((مالتې آن سر هم نه پورته کوي.))

رای وويل: ((هغه څه چې مهتا وايي واقعيت دی.))

د برېښ مسوول مدير وار په وار لمبه کيده: ((په دې کې هيڅ نوی شی نه شته. هر هغه څوک چې د ښځو د نهضت ضد وي داسې بې مانا خبرې کوي. زه دا نه منم چې

نړۍ د مینې او فداکارۍ له لارې پرمختګ کړی دی. په واقعیت کې دنیا د ټینګار مېړانې او عقل له مخې وړاندې تللې ده.))

د کهنه ایسار شوي احساسات راوباریدل او ویې ویل: ((هغه اصلي فیلسوف نه دی، بلکې نقلې فیلسوف دی. فیلسوف داسې انسان وي...))

اون کارناتېه پرې ور زیاته کړه: ((... چې له حقیقت نه انحراف نه کوي.))

کهنه چې د اون کارناتېه تعریف یې د بشپړ قناعت وړ ونه ګرځید وویل: ((زه د حقیقت او نه حقیقت په باره کې څه پوهیږم.))

فیلسوف هغه څوک ساروج چې خپلې خور ته د احترام نه پرته غلی ناسته وه، ونه شوی کولی نور زغم وکړي او ځان ونیسي. هغې نارې کړې: ((موږ د رای ورکولو حق غواړو. د نارینه سره برابر!))

د هال له هرې ګوښې نه په لوړ اواز همدا خبره تایید شوه: ((هو. موږ د رای حق غواړو!))

اون کارناتېه ودرید او په لوړ اواز یې نارې کړې: ((مږه دې وي د بنځو د نهضت دبنمنان!))

مالي خپل لاس پر مېز وواهه: ((نظم. نظم! هغه کسان چې غواړي وینا وکړي وروسته به موقع ورکړل شي.))

مهتا وویل: ((د رای حق د نوي عصر مود دی. دا یو سراب دی. ټګي او چلبازي ده. څوک وايي چې ستاستو شخصیت بشپړ رول نه شي لوبولی. ځکه چې ستاسو د فعالیت ساحه محدوده ده؟ موږ مخکې له دې نه چې هر څه و اوسو. لومړی تر ټولو انساني موجودات یو. زموږ ژوند په کور کې پیل کیږي. همدلته ده چې موږ نړۍ ته راځو او روزل کیږو. همدلته ده چې د ژوند له مهمو مرحلو نه تیر یږو. که چیرې دې ته محدوده ساحه وایي. زه نه پوهیږم چې کومې ساحې ته نامحدوده وویل شي. تاسو غواړئ دا فابریکه ودریو چې د انسان سرنوشت په کې ټاکل کیږي او جوړ یږي او هغو فابریکو ته منډه واخلي چې هلته انسان ټوټې ټوټې کیږي او وینې یې زبېنبل کیږي؟))

میرزا نارې کرې: ((دا د نارینه وو استبداد او ظلم دی چې په ښځو کې یې د بلوا او راپاریدني روحیه خلق کړې ده.))

مهتا ځواب ورکړ: ((زه موافق یم. نارینه د ښځو په مقابل کې له ظلم او بې عدالتۍ نه کار اخیستی دی. موږ باید خپله بې عدالتی له منځه یوسو نه دا چې کوچنی د حمام له اوبو سره یوځای ایسته وغورځوو.))

مالتی وویل: ((ښځې حقوق غواړي د دې لپاره چې له هغو نه په ښې گټې اخیستو سره وکولی شي د نارینه وو مخه ونیسي څو د دوی حقوق تر پښو لاندې نه کړي.)) مهتا ځواب ورکړ: ((په دې نړۍ کې ستر حقوق د خدمت او فداکارۍ له لارې لاس ته راغلي دي. او تاسو همدا اوس د دې حقونو څښتنان یاست. د رای وروکولو حقوق د هغو په پرتله کم ارزښته دي. زه ډېر خواشینی شم چې وایم زموږ ښځې غرب خپل ایدیال گرځولی دی. هلته ښځې د خپل پټ او عزت له مقام نه رالویدلې دي. هغه نوره د کور میرمن نه ده. بلکې د ځان ښودنې او نندارې یوه ټوټه ده. د جایزې نندارتون او د ساتیرۍ او خوشحالی وسیله ده. په غرب کې ښځه غواړي چې ازاده و اوسي څو وکولی شي د ژوند تر اخیرنۍ حده پورې خوند واخلي، خو جسماني خوشحالی هیڅکله زموږ د ښځو ایدیال نه دی گرځیدلی، راځئ هغه شیان را واخلو کوم چې په غربي کلتور کې گټور دی. تل د یوه او بل کلتور تر منځ راکړه ورکړه نه شته. خو په پټو سترگو د نورو پېښې کول د اخلاقي کمزورتیا او افلاس نښه ده. د غرب ښځې نور نه غواړي چې د کور د میرمنو په حیث پاتې شي. کله چې زه تعلیم یافته ښځې په غرب کې وینم چې په ښکاره سره د خپل بدن لاسونو پښو ښکلا او طلسم نندارې ته ږدي. د دوی لپاره خواشینی کیږم. د جذباتو او پاریدني لپاره د دوی لوالتیا د دوی سترگې دومره پټې کړې دي چې نور د حیا په باره کې فکر نه شي کولی. د ښځو لپاره تر دې نه لوی اهانت بل نه شته.))

هال بیا له چک چکو ډک شو. میرزا اون کار ته وویل: ((شکمن یم چې دا مناقشې هم رد کړای شي.))

اون کار د ضد او کینې له مخې وویل: ((دا یوازینی معقوله خبره وه چې ده په دې وینا کې وکړه.))

میرزا وویل: ((نو یوه خبره په تاپور ته شوه.))
اون کارناتې وویل: ((زه هیچا ته غاړه نه رډم. زه به هغه ټکی پیدا کړم. انتظار وباسه
او سیل کوه. سبا بیا د برېښ ورځپانې ورکوه.))
((ستا مقصد دا دی چېرته چې حقیقت تا رابولي چیغې او ناري نه وهي؟ ستا یوازې
هغو مناقشو ته پام وي کوم چې ستا مړاوی شوی نظر یې را وینس کړی.))
مهتا خپلې وینا ته دوام ورکړ: ((دا یوه دسیسه او توطیه ده چې د نارینه وو له خوا
تنظیم شوې ده هغه نارینه چې د جنسي تمایلاتو لاره تعقیبوي لکه غوايي چې د نورو
په کروندو کې خوشې شي او هر شي چې پر مخه ورشي حمله پرې وکړي. د نارینه وو
دسیسه پخوا غبر کې بریالی شوې ده. هلته ښځې انځور شوې نانځکې دي. زه
شرمیرم چې دا ناوړه باد اوس په هند کې په لگیدو پیل کړی، خو د توبې او فداکاری
عنونه له منځه یوسي. تعلیم یافته ښځې په خاص ډول ډېر ژر په دې ناروغتیا اخته
کيږي. د کورنۍ میرمنې ایډیالونه له لاسه ورکوي او خپل ځانونه په بې مناسبه
پتنگانو بدلوي.))

ساروج په قار سره خپل اواز پورته کړ: ((موږ د نارینه وو سلا مشورې نه غواړو. که
نارینه غواړي آزاد و اوسي، موږ هم غواړو. زموږ نجونې نور نه غواړي واده ته حرفوي
بڼه ورکړي. وروسته له دې نه مینه به د واده یواځینې اساس وي!))
له هرې خوا نه. په خاص ډول مخکې کتارونو نه چې هلته میرمنې ناستې وې ډېر
لاسونه پرکیدل.

مهتا چې آرامه او کراړه ولاړ و په سره سینه یې ځواب ورکړ. ((هغه څه ته چې تاسو
مینه وايي. یو ابهام دی د تمایل اوښتنې لوڅ مخ دی. همداسې چې زیاتره وخت له
نفسی کارونو نه لاس اخیسته یا انکار د مادي محرومیت یوازینی چاڼ شوی نوم دی.
واقعي خوښي او رښتیني تسلي او ډاډگیرنه له ځان نه فارغ خدمت څخه لاس ته
راځي. له ځان نه فارغ خدمت د حقوقو سرچینه او د قدرت منبع ده. چیرته چې
خدمت نه وي هلته بې اعتمادی وي. څرنگه چې تاسو د نارینه وو ژوند رهبري کوئ.
ستاسو مسوولیت زیات دی. که تاسو وغواړئ کولی شئ د ژوند بېرې له منځه نه

دنجات ساحل ته ورسوئ. خو په يوه بنويېدنه به بېړۍ ډوبه شي او تاسو به هم له ځان سره ډوب کړي.)

وينا پای ته ورسیده. دا چې موضوع د شخړې او مخالفت وړ وه. ډېرو بنځو د خبرو کولو اجازه غوښتې وه. ډېره ناوخته شوې وه. مالتې هم جلسه له ډاکټر مهتا نه په مننې سره پای ته ورسوله. مخکې له تمامیدو نه هغې اعلان وکړ چې راتلونکې یکشنبې به یو څو کسه میرمنې په همدې موضوع پورې اړوند خپل نظریات وړاندې کړي.

رای مهتا ته مبارکي ورکړه او ویې ویل: ((زه له هرې خبرې سره چې تا وویل موافقه لرم.))

مالتې وخنډل: ((که چیرې تاسو مبارکي ور نه کړئ، نو څوک یې ورکړي؟ کهنه په څیر سره مالتې ته وکتل لکه چې کوبښن یې کاوه د هغې ماغزه ولولي. نو بیا یې جرأت وکړ او ویې ویل: ((زما په نظر ډاکټر مهتا له زمانې نه وروسته پاتې دی.)) د مالتې لهجه تنده غوندې شوه: ((کومې نظر یې؟))

((زما منظور خدمت او فداکاری او نور ټول دي.))

((که چیرې تاسو فکر کوئ چې د مهتا نظریات د سل کاله پخوا له موده لویډلي نظریات دي. موږ به خوشحاله شو چې ستا نوي او له مود سره برابر نظریات اووړو. ځنګه څوک کولی شي په واده ژوند بریالی شي ته کومه خاصه نسخه لرې؟))

کهنه وشرمید. د هغه مقصد د مالتې خوشحالول و، خو د هغې په قار کیدو تمامه شوه. میرمن کهنه خپل مېړه پسې د موټر خوا ته لاړه میرزا هم لاړ. مهتا خپله امسا له سټیج نه را واخیسته او د تګ په حال کې و چې مالتې له لاسه کلک ونيو. په سترگو کې یې تمنا او هیله له ورايه برېښیده. ((ته داسې نه شې تلی. راځه چې پلار ته دې ور وپېژنم. د ماښام ډوډۍ له مور سره وخوره.))

مهتا په ساتیرۍ او شوخی سره خپل غوږونه راکش کړل: ((که نه خپه کیږې. نن ساروج به زما سر وخوري. زه له دغو نجونو نه ډارېم.))

((نه، هوش کوم. زه یې څارنه کوم چې څه ونه وايي. ولې. هغه به آن خپلې شونډې هم بیرته نه کړي.))

((ډېر ښه. زه به يو څو شپې وروسته درشم.))

((نه، ما يوازې مه پرېږده ساړوج زما موټر بيولى. ته به ما کور ته ورسوي.))

دوى د مهتا به موټر کې سپاره شول.

پنځلسمه برخه

هغه شپه چې را ورسیده چې د کليوالي جرگې مشرانو هوري جریمه کړې دی. نوکي رام ناظر پسې يې سپرى ور وليږه. د هغه نه خونښده چې په داسې يوه موضوع کې دى په تياره کې پاتې شي. هغه نوکي رام ته اخطار ورکړ: ((زما په دربار کې د هغو کسانو لپاره چې دوى هغه کارونه چې بايد وکړي، نه کوي؛ ځاى نه شته.))

نوکي رام چې له دننه خوټیده په نري اواز وويل: ((په دې کې زه يوازې نه وم. ما د دومره ډېرو په مخکې څه کولى شوى؟))

راى د هغه وتلې خپټې ته په څير وکتل او ويې ويل: ((مرداره خوله دې وټره! تا بايد يو ځل دا موضوع ما ته ويلې واى. زه به د جرگې مشرانو ته اجازه ور نه کړم چې جریمه ولگوي، څو موضوع اړوندو مقاماتو ته ونه رسوله شي. د جرگې مشران څه حق لرى چې زما او زما د کروندگرو په منځ کې ودرېږي؟ زه پرته له دغو جریمو نه څه عايد لرم؟ که چيرې جریمې ستاسو خلکو په جېبونو کې ولوېږي. نو زه څه کاره شوم؟ آيا زه په هوا باندې ژوند وکړم؟ دوى له هوري نه څومره اخیستې دي؟))

((صاحب. اتيا روپۍ.))

((نغدې؟))

((صاحب. نغدې يې نه درلودې. لږ څه يې جنس ورکړ. د پاتې په مقابل کې يې خپل کور گرو کړ.))

راى ژر خپله خبره واړوله او د هوري خوا يې ونيوله: ((پوه شوم! نو تا او ستا ټگمارو د جرگې مشرانو زما يوه با اعتباره کروندگر لا پخوا برباد کړى دى! زه ستاسو نه پوښتم چې تاسو څه حق درلود چې پرته زما له مشورې زما د کروندگر په کارونو کې لاس ووهئ؟ زه کولى شم ستاسو ټولو دار او دسته د دې کار له امله اووه کاله په بندېخانه کې واچوم. ودرېږه. هوري او د هغه زوى ماته راوليږه.))

نوکي رام چې ډېر کم راغلى و، وويل: ((د هغه زوى د پېښې په شپه تښتيدلى دى.))

رای له قاره وپرسید: ((ما ته دا چتي درواغ مه وایه! هیڅ ځوان وروسته له دې نه چې خپله د ژوند ملگری کور ته راوړي. نه تنبتي. که چیرې دی تنبیده، نو ولې یې هغه کور ته راوستله؟ په دې کار کې ستاسو نه د یوه لاس شته. آن که تاسو د خپلې بې گناهی د ثبوت لپاره ځان د گنگا اوبو ته هم ور وغورځوئ په تاسو باور نه کوم. له رای سره مناقشه گټه نه درلوده بادار تل رښتیا وایي او حق په جانب وي. کله چې یو شتمن راوپارېږي هغه به تر هغو پورې ارامه نه شي، څو قار او غضب یې خپل معراج ته ونه رسېږي.

کله چې د جرگې مشرانو د رای پر پکړه واوریدله. له ډار نه کرخت شول. غله یو ځای وه. خو پیسې دوی لا پخوا سره وپشلې او خرڅې کړې وې. په دې کې هیڅ شک نه و چې د هوري کور تر گروۍ لاندې وه. د هوري لپاره په لکهاو ارزیده، خو د دوی لپاره هیڅ دلته رای و چې غوښتل یې خپله برخه یو پاو غوښه واخلي. هوري باید د ده د غضب اور ته لمن وهلي وای. پاتیشواري لال تر ټولو زیات ویریدلی و. هغه ښایي آن خپله دنده له لاسه ورکړې وای.

پاتیشواري خپله غاړه جگه کړه او وېیل: ((ما تاسو ته خبرتیا درکړې وه چې ځان د دې غوا په کار کې مه داخلوئ، خو حرص ستاسو سترگې ړندې کړې وې. اوس هم چانس شته. هر یو شل روپۍ راوباسئ. که چیرې رای پولیسو ته لار شي، زموږ کار خلاص دی.))

داتادین په ډېر قار او غضب وویل: ((شل روپۍ! زه شل پیسې نه لرم. موږ مجبوره یو برهمنانو ته میلستیا ورکړو او مذهبي مراسم پر ځای کړو. دا ټول پیسې غواړي. آیا رای جرأت کولی شي چې ما بندیخانې ته ولیري؟ د برهما د وړانوونکي په شان به یې کور له خاورې او ایرو سره برابر کړم! آیا دی پوهیږي چې له یوې برهمن سره ناوړه چلند څه مانا لري؟))

جهنگوري سنگ هم همدا شان خبرې وکړې. هغه وویل چې د رای نوکر نه دی. نه یې هوري وهلی او نه یې له جبر او زور نه کار اخیستی دی. له بلې خوا دوی هغه ته موقع ورکړې ده چې د خپلې گناه متلافي وکړي. دوی ولې د دې کار لپاره بندیخانې ته لار شی؟

نوکی رام ډاریده چې بنایي ونه کولی شي دومره ژر په چل ول باندي ځان خلاص کړي. د ده تنخوا په میاشت کې ايله لس روپۍ کیده. خو کلنی عاید یې د شکونې له مدرکه له زرو روپیو کم نه و. هغه د خپلې گړوندي کارونه د اجباري کار له لارې سرته رسول او کوم وخت به چې د پولیسو دفتر ته وغوښتل شو. آن د پولیسو آمر به ده ته څوکی تعارف کړه. خو پاتیشواري د ماليي د کاتب په توگه موقوف درلود او د ساتیرۍ په ډول یې په پور ورکولو ځان مشغول کړی و. که چیرې دی له خپلې دندي نه گوښه کړای شي د ده بده وضع به څنگه وي؟ دوه ورځې په دغو اندېښنو کې راگیر شوی و او بیا نا بیره یوه عالی مفکوره یې په ماغزو کې راوخرخیده. کله کله به یې چې محکمې ته تگ راتگ کاوه یو ځل به د بریښ دفتر ته ور ننوت. ولې د بریښ مسوول مدیر یت ته یو بې نومه لیک ونه استاوه او په هغه کې ولیکو چې رای څنگه له خپلو کروندگرو نه پیسې شکوي؟

دا به څه وکړي. د نوکي رام دا مفکوره خوبه شوه. د همدې مفکورې پر بنا دوی یو لیک برابر کړ او هغه یې د بریښ دفتر ته ولیږه. پندت اون کارناتهد د داسې لینونو لپاره شین ټاکو ناست و. هغه ژر تر ژره رای ته یو یادداشت ولیږه او په هغه کې یې د لیک مهم ټيکي ولیکل. لیکونکی د خپلو ادعاگانو د ثابتولو لپاره داسې انکار نه منونکي حقایق لیکلي دي چې دی دې ته اړباسي چې ویې مني. د یوه مسوول مدیر په حیث د ده مسوولیتونه حکم کوي چې دا لیک د عامه خلکو د گټو لپاره خپور کړي. البته که چیرې رای په دې باره کې څه ویل لري. دی به هغه هم په ډېرې خوشحالی سره خپور کړي. خو دوستي او ملگرتیا به دی د حقیقت له لارې نه منحرف نه کړي.

رای په خواشینۍ سره خپل سر وټکاوه. د ده لومړنی عکس العمل او پر بکړه دا وه چې اون کارناتهد ته ښه وهل ورکړي او هغه ته ووايي چې اوس آزاد دی چې د وهلو خبر له لیک سره یوځای خپور کړي. دوهم ځل یې چې له ځان سره ښه فکر وکړ پر بکړه یې وکړه چې اون کارناتهد سمدستي راوغواړي، هر ډول ځنډ بنایي د ده په زیاتې بدنامۍ تمام شي. اون کارناتهد چې له چکر وهلو نه راستون شوی و کښیناست څو د

ورځې د سرمقالې په باره کې يې يو لړ څه په ماغزو کې را وگرځي. خو د ده ماغزه لا لهنده او سرگردانه وو. له دباندي نه يې د موټر د دريدو آواز تر غوږو شو. هغه خپل کاغذونه تيار کړل او په ليکلو يې پيل وکړ. رای بې خبره راننوت. اون کارنا ته د هغه د ستړي مشي لپاره ورجگ نه شو او نه يې هغه ته څوکي تعارف کړه. په سر سري ډول يې ورته وکتل. ته به وايي په زمکه کې يوه متهم ته گوري. په لوړ آواز يې ترې نه ويوښتل: ((زما يادداشت درورسبید؟ ما اړتيا نه درلوده چې تا ته ليک دروليم. ما بايد لومړی حقايق څېړلي وای، خو دوو ملگرو په منځ کې هيڅ ارزښت نه لري؟))

رای له هوري نه پيسې نه وې اخيستې او هغه کولی شوای دا الزامونه په اسانۍ سره رد کړي. خو هغه په دې لته کې و چې په دې منځ کې اون کار په څنگه خپل رول ولوبوي. اون کارنا ته په خواهشینی سره وويل: ((نو زه بله لار نه لرم پرته له دې نه چې دا خبر خپور کړم. زما نه خوښيږي چې له يوه ملگري سره دا کار وکړم، خو حقيقت د خلکو شا او مخ نه گوري. که چيرې زه د خپلو دندو په سرته رسولو کې ناکامه شم د مسوول مديریت څوکي د ساتني هيڅ حق نه لرم.))

رای کښيناست او ويې ويل: ((دا به کومه گټه ونه رسوي. مخکې له دې نه چې زه وځوريم ته به د دغې ورځې چې دا گام دې اخيستی افسوس وکړي. که چيرې ته د دوستانو او ملگرو خيال نه ساتي. زه يې هم پروا نه لرم.))

اون کارنا ته د يوه سرښندوکي او سرتيري حالت ونيو او ويې ويل: ((ما مه تهديدوه! هغه ورځ چې ما د ورځانې مسوول مديریت دنده په غاړه اخيستله. ماله خپل ژوند سره خدای په امانې وکړه. د يوه مسوول مدير لپاره تر دې نه د شرافت او پت نه ډگ انجام نه شته چې د حقيقت او عدالت لپاره د مبارزې په لار کې مړ شي؟))

((خبره خلاصه شوه. زه ستا چلنج منم تر اوسه پورې ماته د يوه ملگري په شان گڼلي، خو که چيرې د جگړې خبر وي. راځه. زما دوسته چې وجنگيږو! زما دوسته. آيا ته اريان شوی نه يې چې زه ولې ستا د دې عالي پنځو گڼو کې گډون کوم؟ زه پيسې نه لرم. خدای به ماته پيسې راکړي. ستا د خولي پتولو لپاره پنځه اويا روپۍ درکوم. اون کارنا ته را پاريدلی او هيچاني شوی و: ((زه فاسد کيدونکی نه يم.))

د رای لهجه د تورې به شان تیره وه: ((زما گرانه دوسته. دا تا ته د بډې وړکولو مانا نه لري.))

((نو مانا یې څه ده؟))

((راځه. راته ووايه چې څه مانا لري؟ آیا احمق یې چې فکر کوي هغه کسان چې په آرامۍ سره ستا تاوانونه گالي ټول احمقان دي؟ د حساب دفتر دې راوباسه، زه به تاته در وښیم چې زما له دارايي نه دې څومره اخیستې دي. په زرهاوو په لس هاوو زره.))
اون کار چې لږ غوندې نرم شوی و، وویل: ((رای صیب ته ښه پوهیږي چې وخت یې راغلی ما دا کار کړی دی.))

((زه یې منم په یو دوه پېښو کې تا زیات تثبیت کړی دی. خو تل دی د عامه خلکو له گټو نه خپله گټه معتبرې گڼلي دي. هر وخت چې ته یوې شخړې او جنجال ته ور دانگي. د ځان لپاره دې زیات عاید او عزت گټلی دی. که چیرې غواړې همدا چال پر ما باندې هم ووهي. زه نه غواړم چې تا سره مرسته وکړم. البته زه به تا ته پیسې در نه کړم. ځکه هغه تا ته د بډې وړکولو مانا لري. د هغې پر ځای به ستا د میرمنې لپاره گانه تحفه درکړم. کوم اعتراض شته؟

دغه خبرونه چې تا تر لاسه کړي دي. هیڅ بنیاد نه لري. د نورو زمیندارانو په شان زه هم جرمې لگوم او هر کال یو څو زره پیسې راټولوم. که چیرې ته وغواړې چې ما د عاید له دې منبع نه محروم کړي. ته به هم تاوان وکړي. زما دوسته. ژوند وکړه او پرېږده چې ژوند وکړو. په دې خندوونکي لوبې او ډرامې کې څه پراته دي چې نندارې ته یې راباسې او خپل او زما موقف هم پرې کمزوری کوي؟))

رای پورته شو او اون کارناته له لاس نه راوښو: ((هیله کوم کښینه زه غواړم خپل موقف هم توضیح کړم. په دې کې شک نه شته چې تا له ما سره ډېره مهرباني کړې ده او د هغې لپاره زه ستا مننه کوم. څنگه چې ته پوهیږي زه به د دغو پرنسیپونو د دفاع په خاطر آن خپل ژوند له لاسه ورکړم.))

رای چې بیرته کښیناست په نرمۍ سره یې وویل: ((ډېر ښه زما دوسته. هرڅه چې دې زړه غواړي وبې لیکه. زه نه غواړم چې زما د پت د ساتلو لپاره ته خپل پرنسیپونه تر پښو لاندې کړي. که چیرې ته پر ما باور او اعتماد لري. دا ځل له دې خبرونو نه تېر

شه که چیرې کوم بل د اخبار مسوول مدیر وای ما به د خلکو په مخ کې دربولی وای، خو ته زما ملگری یې، ستا حالات بیخي جلا دي. دا د ورځپاڼو عصر دی. راځه نور د دې موضوع په هلکله ونه غږیږو. را ته ووايه تیراژ څنگه دی؟))

اون کارناتهد د کینې سره سره اعتراف وکړ چې ده څه نا څه کارونه سمبال کړي دي هغه زیاته کړه: ((په اوسنی حالت کې له دې نه زیات ښه توب انتظار نه لري. ما په دې مفکوره ژورنالیزم نه دی غوره کړی چې پیسې وگټم. که چیرې وکولی شم له هغو ټولو شتو او عاید سره چې زه یې لاس ته راوړم د خلکو لپاره خدمت وکړم. زما هیله دا ده چې زما وطن پرمختگ وکړي او سمسور شي.))

د رای زړه سوی زیات شو: ((زه ستا د احساساتو ستاینه کوم، خو د ښه خدمت کولو لپاره یو سری باید آرام ژوند ولري. که چیرې هغه په مالي ستونزو کې ورک وي. څنگه کولی شي ښه خدمت وکړي؟ ولي، آیا تیراژ تر اوسه پورې هغومره پاتې دی؟)) ((اصلي خبره خو داده چې زه نه غواړم د خپل اخبار ستندرد او معیار ټیټ کړم. که چیرې پر پکړه وکړم چې زه د سینما د لوبغاړو راپاروونکي عکسونه خپاره کړم. تیراژ به هغو ته پورته شي. زه پوهیږم دا زما د اخبار پالیسي نه ده. د لوستونکو د راجلبولو لپاره ډېرې نورې د مهارت نه ډکې لارې هم شته، زه هغه د اخبار له شان نه لرې بولم.))

((ستاسو ډېره زیاته ایمانداری ډېره د ستاینې وړ ده. زه یو نظر لرم: د اخبار د گډون کوونکو په لیست کې سل نومونه زما له خوا شامل کړه، زه به یې د گډون پیسې درکړم.))

اون کارناتهد په مننې سره خپل سر ښکته کړ: ((شکریه، دا د ډېرې خواشینۍ ځای دی چې له اخبارونو سره د خلکو مینه کمه شوې ده. زمو د ښوونځیو، پوهنځیو او معبدونو لپاره د بودیجې لږوالی نه شته. خو یو هم را وړاندې نه شو چې د اخبارونو د پراختیا لپاره څه مرسته وکړي. اخبارونه د ټولنیزې زده کړې لپاره تر ټولو ارزانه لاره ده. که چیرې اخبارونه هم د پوهنځیو په شان مرستې تر لاسه کړای شي. دوی به خپل وخت د اخبار مخونه په اعلاناتو ضایع نه کړي. زه ستا له دې مهربانۍ نه شکریه کوم.))

رای لار. د اون کارناتهد مخ د خوشحالی نښې نښانې نه شوای پتولی. د رای پیشهناد د تبر ایستني نه و. اون کارناتهد له هغو کړو وړو خبرو سره سره چې مخکې یې وویل شوې، دغه پیشهناد ومانه. حقیقت دا و چې اون کارناتهد سخته مالي ستونزه درلوده. هغه په دې دریو وروستیو میاشتو کې د اخبار د کارکوونکو تنخوا نه وه ورکړې د کاغذ د سوداگر صورت حساب چې نه ږدې زرو روپیو ته رسیدلی و لا تر اوسه پورې همدا شان بې ورکړې پاتې و.

دا پیشهناد لکه باد راوړې گټې په شان هغه وخت را ورسید چې دی یې د پور غوښتلو له اهانته نه خلاص کړ.

شپاړسمه برخه

په کلي کې دا خبر خپور شو چې رای د کلیوالي جرگې مشران ورغوښتي دي. دوی یې توهین کړي او هغه پیسې یې چې له هوري نه شکولې وې ترې نه اخیستي دي. انگازې داسې هم وې چې دوی یې بندیان کړي وو. خو دوی د هغه پښو ته ور ولویدل خپلې نارې یې خټلې او بیا را وټنښتیدل. دهنیا چې لږ څه آرامه شوې وه د جرگې د مشرانو په باره کې غږیده. هغې به ویل: ((ښایي د بې وزلو چیغې او فریادونه وا نه وري، خو خدای یې اوري. دوی فکر کاوه چې په دې پیسو باندې به مزې چرچې وکړي. خدای داسې لږوونکي خپېره ورکړه چې پیسې هم ترې نه په خوا شوې. که غواړې کولی شي زما پر کور هم قبضه وکړې او دیوالنه یې وختي.))

د کرکيلې وخت رارسیدلی و. خو هوري غوايان نه درلودل. د سپتمبر په میاشت کې له یوه کروندگر نه د هغه غوايي اخیستل د هغه د لاسونو د پرېکولو په مانا وه. په نورو کړندو کې یوې روانې وې په ځینو کروندو کې به بزگرانو د کښت د کرلو په وخت کې سندرې ویلې، خو د هوري زمکه وچه کلکه دښته وه.

پونیا یوه جوړه غوايي درلودل او سوبا هم. خو دوی له خپلو کارونو نه وزگاریدل خو دوی سره مرسته وکړې. ټوله ورځ به هوري له دې کروندې نه ابلې کروندې ته په لیوالتیا سره چټي او خوشې ورته. په ځینو کروندو کې به یې کار وموند او په نور کې به وزگار او خوشې ناست و. له هغې غلې دانې سره چې ده تر اوسه پورې ټوله کړې وه د کورنۍ د غړو نسونه یې مړول. دهنیا، روپا او سونا هم په همدې ډول ځان ته کار

موندلی و. تر هغه پورې چې د کښت موسم دوام درلود. ډوډۍ پیدا کول ستره ستونزه نه وه.

دباندي د دوی ماغزه ياغي کيدل او د شپې له خوا به د ښځې او مېرې په منځ کې شخړه راپيدا کيدله. سپتمبر تير شو. له عملي پلوه کار پیدا کول نا ممکن و. د دوی برخه ليک د گڼيو په دغه کښت باندي چې اوس ولاړ و، تړلی و.

د ژمي يخه شپه وه او په کور کې د خوراک لپاره د هيڅ شي نښې نښانې هم نه موندل کيدې. ورځ يې په نخودو تيره کړه. روپا د ساړه نغري تر څنګ کښيناستله او له لوړې نه نا ارامه وه. د وره تر څنګ يې غلي غلي وژل. د خوراک لپاره هيڅ شی نه موندل کيده. کوم وخت چې دې ونه شو کولی نوره د لوړې زغم وکړي د پونيا کور ته يې د اور غوښتلو په پلمه ورغله. پونيا په لوبښي کې سابه اچول او د ږدنو چپاتي يې پخوله. د دغو خوراكي شيانو بوی سره د روپا خولې اوبه وکړې.

پونيا ترې نه وپوښتل: ((آیا تر اوسه پورې مو په نغري کې اور نه دی بل کړی؟))

روپا په خاکساری سره وويل: ((د پخولو لپاره څه شی نه و. نور او مو بل نه کړ.))

هورې پخپلو فکرونو کې ډوب و چې داتادین، رای او نور د څه لپاره څه نوې ستونزه راپيدا شوې ده؟ هغه د داتادین پښو ته ور ښکته شو او هغه ته يې څوکۍ تعارف کړه. داتادین په مهربانه لهجه وويل: ((دا وخت ستا زمکه شاړه پرته ده. تا هيڅکله زموږ مرسته ونه غوښته. که چيرې تا زموږ مرسته غوښتې وای. بولا به هيڅکله حرکت نه و کړی چې ستا غوايانو ته لاس وروړي. هوري زه تا ته په دې پاک او سپيڅلي تار قسم خورم چې ما هيڅکله پر تا باندي جریمه نه ده ايښې. دهنيا د هيڅ شي لپاره زه بدنام کړی يم.

لا لا پاتيشواري او جهنيگوري څنگه دا کار کړی دی. زه يوازې د نصاب د پوره کولو لپاره هلته وم، خلکو غوښتل چې نور هم له تا سره سخت چلند وشي. ما د هغو نظر وغانده اوس دوی خواهشيني دي. دوی فکر کاوه چې کولی شي کارونه هماعسې وشي چې دوی غوښتل. خو دا يې هير کړي وو چې دلته کوم څوک هم شته چې پر دې سيمه باندي حکمروايي لري. ته د خپلې کرکيلي په باره کې څه نظر لري؟))

د هوري اواز ډډ شو: ((زه نه پوهيرم. زمکه به همداسې شاړه پاتي وي.))

((ستا زمکه به تر هغو پورې چې زه دلته يم شاړه نه شي. سبا به زه ستا د کښت بندوبست وکړم. زمکه تر اوسه پورې هم نمجنه ده. هيڅ تاوان نه لري يوازې دومره به وشي چې د حاصل اخيستل به لس ورځې تال وخوري. مور به په نيمايي سره شريک شو. فکر کوم دا مناسب کار دی. همدا نن ماته دا فکر راپيدا شو. زه ډېر ځور پېرم چې ستا شودياره شوې زمکه شاړه پاتې شي. دا واقعاً ځور وونکې ده.))

هورې چې د باراني موسم په وخت کې زمکې ته سره ورکړې او بيا يې يوې کړې وه اوس په دې معامله باندې موافقه وکړه. داتادین په خوشحالی سره وويل: ((راځه، زه به ټخم درته وتلم. ته کولی شې سبا سهار لومړنۍ کار چې کوي هغه ټخم شيندل وي. دودۍ خو به دې خوړلې وي؟))

هورې په بې ميلۍ سره وويل: ((دوی نن شپه نغری نه دی لگولی.)) داتادین د غندنې په توگه ورته وويل: ((زه ستا دښمن نه يم. ما ځوروي. په دې کې څه خبره ده چې دومره حساس يې؟ په مور ټولو دا حال راځي. همداسې نه ده؟ څه فرق کوي که چيرې ته له ټيټې فرقې نه يې او زه يو برهنم يم. مور ټول د يوې کورنۍ غړي يو. مور د ژوند له ترڅو او ځورو سره مخامخ کيږو. که سبا ورځ ماته کومه ستونزه راپيدا شي. که چيرې ستا مرستې ته راونه دانگم بل چا ته به ورشم؟ په هر صورت ته هرڅه چې شوې، شوې. راځه زه به يو يا دوه مونده غله درکړم.))

هورې وروسته له نيم ساعت نه له يوې ټوکړۍ سره چې يو منډه اوربشې په کې وې راستون شو. دهنيا چې اوربشې ميچن کولې ژړله يې سبا ته د کښت کاروبار پيل شو. هورې او د هغې کورنۍ دومره په شوق او زيار سره ضربتي کار کاوه چې تا به ويلي ټول حاصل به د دوی وي. څو ورځې وروسته دوی کښت ته هم په همدې شوق او مزې اوبه ورکړې. داتادین بې بيه ډېر ښه مزدوران درلودل. اوس نو د هغه زوی مادادین د هورې کره ډېر تگ راتگ درلود.

ماتادین چې بې باکه او څو ژبی و. هغه څه چې له ښې يا بدې لارې نه راپيدا کول په شرابو او ساتيرۍ يې لگول. يوه موچي ښځه د ده معشوقه وه او ده تر اوسه د ځان لپاره ښځه هم نه وه موندلې. ټول کلی پرې خبر و. خو ټولو ځان غلی نیولی و. زمور خوراک زمور دهرما ده؛ که چيرې مور خپل خوراک سپيڅلی وساتو. ناروا او منع شوي شيان ونه خورو، زمور دين سپيڅلی پاتې کيږي. زمور خوراک د دهرمانه د خلاف کارونو په مقابل کې يو پوښ دی.

داتادین چې اوس د هوري شریک و. ډېر ځله به دا موقع ورته برابره شوه چې له جونیا سره خبرې ورکړي. هغه به په ځیرکۍ سره د هوري کره د خپل راتگ وختونه داسې عیار کړل چې څوک به په کور کې نه و. جونیا په رښتیا ښکلې نه وه، خو ځوانه وه او له موچي نه ښه ښکاریدله، ښاري ژوند هغې ته د ښه اغوستلو او په زړه پورې خبرو کولو کره وړه ور زده کړي وو. هغه حیاناکه وه. کوم چې د یوې ښځې تر ټولو ستره گانه ده. کله کله به چې داتادین د هغې کوچنی په غیر کې اخیسته، هغه به ډېره خوشحاله شوه. یوه ورځ هغه له جونیا نه وپوښتل: ((ته څه شي دي ته اړ ایستلي چې له گوبار سره را وتښتي؟))

هغې په شرمناکه توگه ځواب ورکړ: ((قسمت دلته راوستلم. نور څه ویلی شم؟)) داتادین چې غمجن ښکاریده، وویل: ((څومره بې وفا دی. د تاغوندي لکشمي یې دلته یوازې پرېښودلې ده او په خپله کله یوې خوا او کله بلې خوا گرزې هغه له خپل لوز نه اوبښتی دی. فکر کوم چې کوم بل چیر ته یې سر گرم کړی دی. داسې خلک باید په گولی وویشتل شي.))

جونیا په ژړا پیل وکړ. داتادین شاوخوا ته وکتل او د هغې لاس یې ونيو: ((که چیرې هغه تللی پرېږده چې تللی وي تا هیڅ شی له لاسه نه دي ورکړی. زه به تا ته هر هغه څه چې ستا هیله وي در کړم. پیسې، کالي، گانه او نور هر څه چې ته وغواړې)) جونیا په ارامۍ سره خپل لاس ترې نه خلاص کړ او شا ته ودرید: ((مهاراج ته ډېر مهربانه یې. زه د دوو ونديو په منځ کې ورکه شوې یم.))

داتادین دلاسا کړه: ((هغه یو بدماش دی. ساده انسان دی. کله کله به یې له خپل مور او پلار سره شخړه کوله. بد اخلاقي د هغه عادت دی. که مداخله نه وای کړې او دی مو نه وای ژغورلی د پولیسو امر به دې نیول و. ولې. آن هغه د غلا کار هم کاوه.)) ماتادین په دفاعي حالت کې وویل: ((د باراني موسم په وخت کې آن لرگی هم نم اخلي. نو غله یې ولې وا نه خلي؟))

هغه ووت سوندا د هغه مجلس ورگډوډ کړ. په راتلونکي موسم کې د بورې نوکې فابریکې چې د ښاغلي کهنه ملکیت و په تولید پیل کاو د فابریکې نماینده گان له یوه کلي نه بل کلي ته سرگدانه و او د گنیو ولاړ کښت یې اخیسته. یوه ورځ دوی د هوري کلي ته راغلل د خبرو اترو په لړ کې کروندگرو ته معلومه شوه چې په گوړه باندي د گنیو بدلو په فابریکه باندي د کښت له خرڅلاو نه زیاته گټه نه درلوده. څرنگه چې گني او گوړه عین بیه لري، نو په گوړه باندي د گنیو بدلولو زیار او رپر گلل څه گټه

لري. که آن چيرې دوی په دې کې لږ غونډې پيسې تر لاسه کوي. نقصان يې په فوري نغدو پيسو اخيستلو کې وځي. يو کروندگر کولی شي پر دغو پيسو باندې غوايي واخلي. بل کولی شي د زمکې اجاره ورکړي. بل يو کولی شي د پور ورکونکو تنده لږ غونډې ورماته کړي.

د هوري زياته غوښتنه او هيله د يوې جوړې غوايانو اخيستل وو. ده هيله درلوده چې د گنيو له خرڅلاو نه د سلو روپو په شاوخوا کې لاس ته ورشي، دا به ده ته يوه جوړه غوايي شي. خو پور ورکوونکي به څنگه شي؟ داتادين دا ټولې پيسې به آن د دوی سود هم پوره نه کړي. ده په خپل ژوند کې داسې لاره چاره نه شوی موندلی څو پيسې لاس ته راوړي او څوک پرې خبر نه شي. ستره مسئله د غوايانو اخيستل وو. خو څنگه؟ دوی به ټول له کراچيو نه د هغه مال بنکته کيدل او د تلې پر سر د هغه پيسې اخيستل وگوري. همداسې هم کيده داتادين او ملگرو به د سيوري غونډې هغه تعقيب کړی او سم په هغه وخت کې به ځانونه را ورسوي چې پيسې له يوه لاس نه بل لاس ته راځي.

مانښام گيردار وويل: ((هوري کاکا. ته څه وخت خپل گني فابريکې ته وړې؟))

هوري ځان تير کړ: ((ما تر اوسه فکر نه دی کړی. ته څنگه؟))

گيردار په تير ايستونکې لهجه وويل: ((کا کا، ما هم تر اوسه په دې باره کې فکر نه دی کړی.))

نور کليوال تير ايستونکي وو. ټول يو پر بل شکمن وو. د ټولو چې تر پور لاندې ډېره ستره غوښتنه دا وه چې د جهينگوري سنگه له څوکيدارو سترگو نه ځان وغړوي. سوبا له هوري نه وپوښتل: ((آيا نه شي کيدای چې جهينگوري سنگ کولرا مړ کړي؟))

هوري په موسکا شو: ((په هغه صورت کې به د ده له کورنۍ نه څوک ساتنه وکړي؟))
((آيا موږ بايد د هغه د کورنۍ په فکر کې و اوسو او که د خپلې؟ هغه په آرامۍ او راحت سره دوه ښځې ساتلې. موږ ته د يوې نس مړول گران کار دی. زموږ ټول حاصل به دی واخلي. موږ ته به هيڅ شی پاتې نه شی.))

((ماته خو نه وايې. وروره. زه آن غوايي هم نه لرم.))

د گنيو وړل به لږ تر لږه دوه يا درې ورځې ونيسي. ولې د تلې جمادار ته ونه وايو چې د تللو په کار کې لږ بېره وکړي؟ (۱۲: انيس اخبار)

پای

ماخذونه

انیس اخبار، کال: ۱۳۷۰ لمریز، د ثور، جوزا، سرطان، اسد او سُنبلې میاشتې پرله پسې گڼې.

خמוש، عبدالقدیر، ۱۳۸۸ هجري لمریز، د ژباړې فن، نا چاپ اثر.

رهبو، محمد صدیق، ۱۳۶۹ لمریز، فالپین (گزینه داستان های کوتاه نویسنده گان هند) مطبعه دولتي، مخ (د).

سکسینا، رام بابو، د میرزا محمد عسکري ژباړنه، د اردو ادب تاریخ، ۵۴۰ مخ، چاپ ځای: انتظار لاج، غفار منزل.

غوربندی، میراجان، ۱۳۸۸ لمریز، د نړۍ ادبیات، جهان دانش خپرندویه ټولنه.

کریم، قیوم، ۱۳۶۹ لمریز، د لیکوال عزت (د منشي پرېم چند غوره کیسې)، د چاپ ځای دولتي چاپخونه - لڼو ټاپ.

مجروح، سید شمس الدین، ۱۳۹۱ لمریز، مجموعه مقالات علمي، سياسي و اجتماعي، چاپ ځای افغانستان، کابل، مطبعه افغانستان تایمز.

نیازی، رفیع الله، ۱۳۹۴ لمریز، پښتو ژبې ته د روشن لال مله و تره خدمتونه، د ماسترۍ تیزس، افغان - هند فونډېشن، افغانستان تایمز مطبعه.

وجیندر سناتک، مترجم خورشید عالم، ۱۹۹۹ میلادي، هندي ادب کي تاریخ، ساهیته اکاډمي.

هېوا ډمل، زلمی، ۱۳۷۹ لمریز، د پښتو ادبیاتو تاریخ (لرغونې او منځنۍ دوره)، لومړی ټوک، دانش خپرندویه ټولنه.

مننه او کور ودانی

د افغانستان ملي تحریک له هېواد پال او فرهنگپال شخصیت
بناغلي (حکم خان حبیبی) څخه د زړه له تله مننه کوي چې د دې اثر
چاپ ته یې اوږه ورکړه. ملي تحریک ویاړي چې د علمي اثارو د
چاپ لړۍ یې پیل کړې ده. دا لړۍ به دوام لري. مور له ټولو درنو
هېوادوالو څخه په خورا درنښت هیله کوو چې په خپل معنوي او
مادي وس د کتابونو د چاپ دا لړۍ لا پسې وغځوي.

یو ځل بیا ددې اثر له ژباړونکي، سمونچاري او چاپوونکي څخه د
زړه له تله مننه کوو چې ددې اثر د ژباړلو، سموولو او چاپولو جوگه
شول.

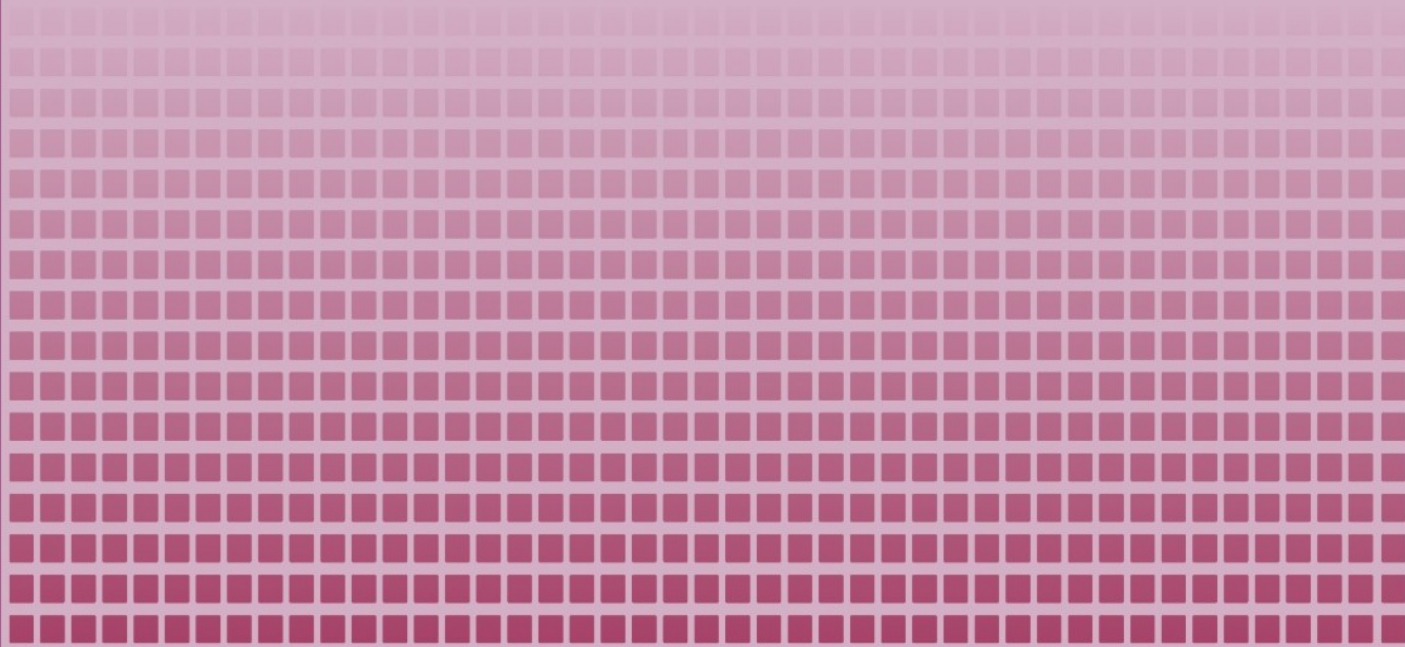
په فرهنگي مینه

د افغانستان ملي تحریک

د افغانستان ملي تحريك
www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۱۱۹

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**